

Sinemada Psikoloji

Anormal Davranışlar

Uzm. Psk. Tarık SOLMUŞ

SİNEMADA PSİKOLOJİ
ve
ANORMAL DAVRANIŞLAR

Uzm. Psk. Tarık Solmuş

DORUK YAYIMCILIK / Psikoloji
Sinemada Psikoloji ve Anormal Davranışlar

Yazar:
Tank Solmuş

Yayıma Hazırlayan:
Anıl Ceren Altunkanat

Sayfa ve Kapak Tasarımı:
Cafer Çakmak

Tank Solmuş © Doruk Yayıncılık 2012
Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

ISBN: 978-975-553-562-3

Baskı: Ağustos 2012

Baskı / Cilt:
Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi
C. Blok. No: 291 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 674 85 28

Himaye-i Etfal Sokak No: 6/2 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 514 61 57 - (0212) 514 61 58
e-posta: izdusumyay@gmail.com
www.dorukyayinlari.com

SİNEMADA PSİKOLOJİ
ve
ANORMAL DAVRANIŞLAR

Uzm. Psk. Tarık Solmuş

Tarık Solmuş, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden lisans ve yüksek lisans derecelerini almıştır. Çeşitli akademik-güncel dergi ve web sayfalarında yayımlanmış olan 60'dan fazla özgün makalesi, birçok çevirisi, kitap bölümleri, köşe yazıları, ulusal kongrelerde sunulmuş olan bildirileri ve yayımlanmış 14 kitabı bulunmaktadır. Aile ve Evlilik Terapileri Derneği'nin de üyesi olan Tarık Solmuş halen çalışmalarını Bağlanma ve Endüstriyel Klinik Psikoloji alanlarında sürdürmekte; hem çift – evlilik ve aile danışmanı hem de kurumsal danışman ve eğitmen olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....9

PSİKOLOJİK SORUNLAR ve

FİLM ANALİZLERİ / ÖRNEKLERİ

Agorafobi ve Panik Bozukluk	13
Aile Dinamikleri / Ebeveyn-Çocuk İlişkileri	21
Akut Stres	47
Alkol ve Madde Kötüye Kullanımı / Bağımlılığı	49
Alzheimer / Demans	57
Anoreksiya ve Bulimiya	61
Antisosyal Kişilik Bozukluğu	65
Bağımlı Kişilik Bozukluğu	81
Bağlanma ve Romantik İlişki Sorunları	85
Cinsel Yönelimler, Cinsel Sapkınlıklar ve Cinsel Kimlik Bozuklukları	105
Davranım Bozukluğu	123
Depersonalizasyon (Kişiliksizleşme) Bozukluğu	131
Depresyon ve İntihar	133
Dissosiyatif Füg	155
Dissosiyatif Kimlik Bozukluğu (Çoğul Kişilik)	157
Fobi	163
Hipokondriya	167
Kayıp ve Yas: Ayrılık, Boşanma ya da Ölüm	169
Kıskançlık ve Aldatma	181

Konversiyon Bozukluğu	195
Mani / Manik-Depresif Dönem (Bipolar Bozukluk)	197
Mental Retardasyon (Zekâ Geriliği)	205
Narsisistik Kişilik Bozukluğu	209
Obsesif-Kompulsif (Saplanıtı-Zorlanıtı) Bozukluk	217
Otizm ve Asperger Sendromu	225
Seks Bağımlılığı	233
Sınırdaki Kişilik Bozukluğu	235
Sosyal Kaygı Bozukluğu	245
Şiddet, İstismar, Taciz ve Tecavüz	251
Şizofreni ve Sanrısal Bozukluk	275
Şizoid Kişilik Bozukluğu	289
Şizotipal Kişilik Bozukluğu	293
Travma Sonrası Stres Bozukluğu	297

ANORMAL DAVRANIŞLAR

İÇEREN FİMLER ANTOLOJİSİ

a. Cinsel Yönelimleri, Cinsel Sapkınlıkları ve Cinsel Kimlik Bozukluklarını İçeren Filmler	307
b. Çocukluk ve Ergenlik Dönemi Bozukluklarını İçeren Filmler	310
c. Dissosiyatif Bozuklukları İçeren Filmler	313
d. Duygudurum Bozukluklarını İçeren Filmler	314
e. Kaygı Bozukluklarını İçeren Filmler	318
f. Kişilik Bozukluklarını İçeren Filmler	320
g. Nöropsikolojik Bozuklukları İçeren Filmler	324
h. Somatoform Bozukluklarını İçeren Filmler	324
i. Şiddet, Taciz, İstismar ve Tecavüz İçeren Filmler	324
j. Şizofreni ve Sanrısal Bozukluğu İçeren Filmler	327
k. Uyku Bozukluklarını İçeren Filmler	329
l. Uyum Bozukluklarını İçeren Filmler	329
m. Yeme Bozukluklarını İçeren Filmler	330
n. Psikoterapi İçerikli Filmler	330

KAYNAKÇA	333
----------	-----

ÖNSÖZ

Sinema, sokaktaki gerçek yaşamın sanatsal bir aktarımıdır, yansımadır hiç kuşkusuz ki. Bir sanatsal aktivite olarak mutluluk, hüzün ya da korku gibi duyguları yaşatmasının yanı sıra öğreticidir de. Bu aktarım bazen öylesine bir özgünlüğü ve zenginliği barındırır ki içinde, bunun sağladığı tadı bilimsel bir psikoloji kitabında bulabilmeniz çok güçtür. Örneğin *Helen*, majör depresif bir kadının yaşadığı tüm gerilimi, sancıları, umutsuzluğu, çöküşü gözler önüne serer. *American Psycho*, narsisistik kişilik bozukluğuna sahip bir erkeğin yıkıcılığını, bastırılmış bilinçaltısal güdülerini, kıskançlığını, hasetini, rekabetçiliğini neredeyse tüm boyutlarıyla aktarır. *P.S. I Love You*'da ya da *Ordinary People*'da eşin ya da ailenin bir üyesinin ölümüyle gelen kayıp ve yas yaşantısını tüm çarpıcılığı ve gerçekliğiyle görürsünüz. *K-PAX* ya da *Danika*'da da travmatik bir deneyimin insan yaşamını nasıl etkilediğine, bir kâbusa çevirdiğine, insanı yaşamın gerçekliklerinden nasıl da koparabildiğine tanık olursunuz. *Issız Adam*'da, *Kaybedenler Kulübü*'nde, *Kader*'de, *Love & Other Drugs*'da, *Incir Reçeli*'nde ya da *Breakfast at Tiffany's*'de bağlanma sorunları yaşayan, bağlanamamanın sancılarını çeken insanları izlersiniz. *Fight Club*'da, *Domino*'da, *The Boston Strangler*'da ya da *A History of Violence*'da şiddeti, *Vertigo*'da yükseklik korkusunu, *A Beautiful Mind*'da şizofreniyi, *Analyze This*'de panik bozukluğu, *Disclosure*'da cinsel tacizi,

Away From Her'de Alzheimer hastalığını görürsünüz. Bu aktarımlar bazen okadar etkileyici ve gerçektir ki sanki örneğin antisosyal kişilik bozukluğu üzerine onlarca makale ya da kitap okumanıza gerek kalmaz, sadece *Bad Lieutenant*'ı ya da *Kill Bill*'i izlemeniz bile yeterli olur. *Blue Sky* manik-depresif dönemi, *The Station Agent* şizoid kişilik bozukluğunu ve *Fatal Attraction* da sınırda kişilik bozukluğunu net bir biçimde gözler önüne serer. Bu çerçeveden bakıldığında benim mesleğim açısından da sinema son derece işlevseldir, öğreticidir, yararlıdır. İşte bu kitap biraz da bu perspektiften, arayıştan ve çabadan doğdu. Hem akademik anlamda hiçbir psikoloji eğitimi almamış olan insanlara psikolojiyi, davranış sorunlarını, anormal davranışları sinema karakterleri üzerinden aktarmaya hem de sinemaseverlere izledikleri filmlerdeki olayların, karakterlerin davranışlarının analizi, çözümlenmeleri sunmaya çalışıldı. Bunun için de öncelikle sorunlarla / bozukluklarla ilgili kuramsal bilgilere ve sonrasında da çok sayıda filmin kısa analizine / değerlendirmesine yer verildi. Kitabın sonunda da ister ana karakter ister yan karakterler düzeyinde olsun, içinde çeşitli psikolojik sorunlar barındıran, yansıtan filmlerden oluşan bir antoloji sunuldu. Kitabın bu iki temel amacını da gerçekleştirebilmiş olup okurun kişisel gelişimine katkı sağlaması dileğiyle...

Uzm. Psk. Tarık Solmuş
Yazar, Eğitmen - Danışman

**PSIKOLOJİK SORUNLAR
VE
FİLM ANALİZLERİ /
ÖRNEKLERİ**

Be the hero of your own story.

WALDEN MEDIA PRESENTS

NIM'S ISLAND

Abigail BRESLIN Jodie FOSTER Gerard BUTLER

WALDEN MEDIA

www.nimsisland.com

April 4, 2008

© 2007 WALDEN MEDIA, LLC. ALL RIGHTS RESERVED.

Agorafobi ve Panik Bozukluk

Agorafobinin temel özelliği, bir panik atağının ya da panik benzeri belirtilerin ortaya çıkması durumunda yardım sağlanamayabileceği ya da kaçmanın zor olabileceği ortam ya da durumlarda bulunmaktan dolayı kaygı duymaktır. Bu ortam ya da durumlar arasında evde tek başına kalma, kalabalık bir otobüs ya da metro sayılabilir. Korkulan durum ya da ortamla yüz yüze kalma bu insanlarda kaygıya neden olur. Panik bozukluğunun temel özelliği ise, yineleyici nitelikteki beklenmedik panik ataklarının olmasıdır. Panik atağı, çarpıntı, kalp atımlarını duyumsama, terleme, titreme, nefes darlığı, soluğun kesilmesi, bulantı, ölüm korkusu ya da uyuşma gibi belirtilerin baş gösterdiği ve on dakika içerisinde en yüksek seviyeye ulaştığı yoğun bir rahatsızlık ve kaygı nöbetidir.

Panik atakları genellikle 15-20 dakika sürer, ancak bazen birkaç dakika bazen de bir ya da birkaç saat sürebilir. Panik ataklarının sıklığı ve şiddeti, bireyler arasında ve aynı bireyde zaman içerisinde büyük bir değişkenlik gösterir. Bir kişi aynı gün içerisinde birkaç kez panik atağı geçirebilirken bir yılda yalnızca birkaç panik atağı yaşayan insanlar da vardır. Panik atağı geçiren kişi, yaşadığı bedensel tepkiler sonucunda fel olma, beyin kanaması geçirme, bayılma veya ölüm korkuları yaşar. Buna bağlı olarak da örneğin acil servislere koşar.

Panik atakları yaşayan kişi, başlangıçta ataklar arasında tamamen rahattır. Ancak, atakların beklenmedik bir yer ve zamanda ortaya çıkışı ve tekrarlayıcı olmaları nedeniyle, bireyin ataklar arasındaki dönemde başka bir panik atağının gelişme olasılığı ve bunun olası sonuçları hakkında kaygı duyduğu gözlenir (örneğin, “ya tiyatroydayken olursa”). Buna, kaygılı

beklenti denir. Bunun sonucunda da kişi sürekli olarak, atakların gelişimini önlemek için neler yapabileceğini ve atak geldiğinde bunu nasıl ortadan kaldırdığını düşünür. Bu nedenle de dikkati odaklamada güçlük, acelecilik, yerinde duramama, sinirlilik / gevşeyememe, uykuya dalmakta güçlük ve sık sık uyanma ya da baş ağrısı gibi yakınmaları olur.

FİLMLER

Analyze This

1999, Komedi / Suç, 103 dk.

Yönetmen: Harold Ramis

Oyuncular: Robert De Niro, Billy Crystal, Lisa Kudrow

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Mafya babası olan Paul yakında yapılacak önemli bir toplantı tarihi yaklaştıkça nefes darlığı, kalp çarpıntısı, baş dönmesi, terleme gibi sorunlar yaşamaya başlar. Hastaneye gider, oradaki doktora son üç haftada sekiz kalp krizi geçirdiğini söyler ancak tetkiklerde bir sorun bulunamaz. Doktor, Paul'a bunların aslında panik atak belirtileri olduğunu söyler. Paul bir psikiyatriste gitmeye karar verince yolu Ben'le kesişir. Paul bir süredir durduk yere ağlamaktadır, uyuyamamaktadır. Sosyal ortamlarda aniden sinirlenmektedir, göğsü ağrımakta, öleceğini düşünmektedir. Cinsel ilişki sırasında ereksiyon olamaz. Ben onu görmek istemediğinde ya da çocukların olduğu bir reklam filmini izlerken hıçkırığa hıçkırığa ağlar. En yakın arkadaşıyla birlikteyken uğradıkları silahlı saldırı sonucu arkadaşının ölmesi yaşadığı stresi daha da arttırır. Bütün bu sorunlar, bir mafya babası olduğu için kendini sürekli olarak güçlü olmak zorunda hisseden Paul için zorlayıcı deneyimlerdir. Paul'un panik bozukluğunun kökeninde babasının,

onun da tanık olduğu ölümü sırasında ona olan kızgınlığından dolayı onu kurtarmamışlığının yarattığı suçluluk duygusu yatmaktadır.

Copycat

1995, Suç / Gizem / Gerilim, 123 dk.

Yönetmen: Jon Amiel

Oyuncular: Sigourney Weaver, Holly Hunter,
Dermot Mulroney

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Agorafobili Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Copycat, seri katillerin psikolojik yapılarını, davranış biçimlerini anlatan en kaliteli ve sürükleyici filmlerden biridir. 20 yıldır seri katiller üzerine çalışan, bu konuda kitaplar yazan ve bir otorite olarak kabul edilen Helen bir üniversitede verdiği seminerin bitiminde okulun tuvaletini kullanmak ister. Helen burada daha önce kendisinin yardımıyla yakalanan ama sonra cezaevinden kaçan seri katil Daryll'in saldırısına uğrar. Helen'i korumaya çalışan polisi öldüren Daryll için bu davranışı, kendisine meydan okuduğuna inandığı Helen'e yönelik bir tepkidir, onu cezalandırma biçimidir. Aradan aylar geçer. Bu travmatik olayın üzerine Helen panik atakları da barındıran agorafobi geliştirir; hayatını, dış dünyadan neredeyse izole, teknolojik donanımı olan pahalı bir evde, dışarıyla bilgisayarları aracılığıyla iletişim kurarak ve arkadaşı Andy'in yardımıyla sürdürmeye başlar. Bir yıldır evden dışarı çıkmaktan öylesine korkmaktadır ki kapının sadece birkaç adım ötesine bırakılmış bir gazeteyi almak için uzun saplı bir süpürge kullanır. Bu arada San Francisco'da yeni seri cinayetler işlenmeye başlar. Bu cinayetleri soruşturmakla görevli detektifler Monahan ve Reuben, Helen'den yardım ister. Bu kez katil Ted Bundy ve David Berkowitz gibi Ameri-

ka'nın o güne kadar ki tanınmış seri katillerinin tarzlarını taklit eden bir katildir.

Little Voice

1998, Komedi / Dram / Romantik, 97 dk.

Yönetmen: Mark Herman

Oyuncular: Brenda Blethyn, Jane Horrocks, Michael Caine

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Agorafobi, Sosyal Kaygı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Laura (LV), son derece utan- gaç, sessiz, sakin, bütün gün odasından çıkmayan bir kız- dır. Gün boyu, bir süre önce ölmüş olan babasından kendi- sine kalmış plakları dinler, hepsini neredeyse ezberlemiştir, hayatındaki tek zevk kaynağı bu şarkıları dinleyip ezberle- mek gibidir. Annesi Mari ise orta yaşın üzerindedir, kızına karşı ilgisizdir, seksapalitesi yüksektir. İçmeyi ve erkekler- le birlikte olmayı, onlar tarafından arzulanmayı ister. Mari bir gün ünlü bir menajer olan Ray Say'le tanışır, sevgili olurlar. Ray tesadüfen eve geldiği bir akşam Laura'ın şarkı söylediğini duyar, bundan çok etkilenir ve Laura'yı sahne- ye çıkarmaya çalışır ancak bu Laura için son derece güçtür, onun kaldırabileceğinin üzerinde bir baskı yaratır.

Matchstick Men

2003, Komedi / Suç / Dram, 116 dk.

Yönetmen: Ridley Scott

Oyuncular: Nicolas Cage, Alison Lohman, Sam Rockwell

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Saplantı-Zorlantı Bozukluğu, Agorafobili Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Roy iş ortağı Frank'le birlikte dolandırıcılık yapan, agorafobisi, obsesif - kompulsif davra- nışları ve tikleri olan bir adamdır. Evden çıkmadan önce

kapıyı ve pencereleri 3'er kez kapatıp açar. Yediği konserenin kutusunu önce poşetleyip sonra çöpe atar. Evdeki her eşyanın tozunu alır. Kontrolü kaybettiği duygusunu yaşadığı her anda gözü seğirmeye başlar. Evin içinde ayakba-bılarıyla dolaşmaz, halıdaki bir iz ya da ekmek kırıntıları kriz geçirmesine, nefes alamamasına, bayılacak gibi olmasına yol açar. Pencereler her zaman kapalıdır, dışarı çıkma korkusu nedeniyle evinin önündeki havuzu kullanmaz ama havuzun hep temiz olmasına da dikkat eder. Havuza düşmüş olan iki yaprak tanesi bile paniklemesine ve sadece havuzu değil tüm evi baştan sona temizlemesine neden olabilir. İntihar etmeyi, beynini dağıtmayı düşündüğünde bile bunun halısını ne hale sokacağını düşünür. Roy'un yaşamı kızı zannettiği Angela'yla buluşmasıyla daha da renklenir.

Ninâ Island

2008, Macera / Komedi / Aile, 96 dk.

Yönetmen: Jennifer Flackett, Mark Levin

Oyuncular: Jodie Foster, Gerard Butler, Abigail Breslin

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Agorafobi, Saplantı-Zorlantı Bozukluğu

Filmin Kısa Özet ve Analizi: Nim 11 yaşındadır, annesi ölmüştür ve babası Jack de tanınmış bir deniz biyologudur. Nim babasıyla birlikte bir adada yaşamaktadır. Bir gün babası onu iki günlüğüne adada yalnız bırakıp denize açıldığında onu çok sevindiren bir gelişme olur. Nim bir yazar olan Alexandra'nın yazdığı macera kitabının kahramanı olan Alex Rover'ı çok sevmektedir ve şimdi tesadüf eseri Alexandra yeni kitabı için Jack'ten yardım isteyen bir e-posta göndermiştir. Alexandra temizlik takıntısı olan bir agorafobiktir; evinden dışarı çıkamaz, eczaneye gidip temizlik malzemesi alamadığı için oradan sipariş verir. Siparişi getiren çocuğa kapıyı açamaz, postacının posta kutusuna bıraktığı

mektupları dışarı çıkamadığı için alamaz. Yeni kitabını yazarken çok zorlanmaktadır, üzerinde baskı hissetmektedir. Yaşadığı stres ve performans kaygısıyla başa çıkabilmek için de takıntılar geliştirmiştir. Jack denizde kaybolur ve Nim'in yaşadığı adaya iki gün sonra korsanlar gelecektir. Nim hayatının kahramanı Alex Rover'dan, yani aslında Alexandra'dan, adaya gelip kendisini kurtarmasını ister ama dört aydır evden dışarı bile çıkamayan Alexandra için bu çok zordur. Nim'in yaşadığı çaresizlik ve ona ihtiyaç duyuyor olması Alexandra için bir cesaret kaynağı olur; Alexandra yanına bir bavul dolusu temizlik malzemesi de alarak Nim'i kurtarmak üzere yola çıkar.

Restraint

2008, Dram / Gerilim, 94. dk.

Yönetmen: David Denneen

Oyuncular: Travis Fimmel, Teresa Palmer, Stephen Moyer

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Agorafobi

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ron ve kız arkadaşı Dale, patronunu öldürdükten sonra kaçmaktadır. Bir benzin istasyonunun sahibini de öldürdükten sonra yolları bir agorafobi hastası olan Andrew'la kesişir. Ron Andrew'u öldürmeye kalkışır ancak Dale buna engel olur. Andrew Ron'a bankada parası olduğunu, onu öldürmediği takdirde bu parayı Ron'a verebileceğini ancak kendisi dışarı çıkamadığı için bunu ancak nişanlısı Gabrielle'nin yapabileceğini ve onun da ülke dışında olduğunu söyler. Dale saçını boyatarak Gabrielle'in yerine geçer, bankaya gidip parayı çeker. Bu arada Andrew ile Dale de yakınlaşır. Nihayetinde Andrew Ron'u öldürür, Dale de Andrew'un aslında öldürdüğü ve evin yakınlarında bir yerlere gömdüğü nişanlısının yerine geçecektir.

What About Bob?

1991, Komedi, 99 dk.

Yönetmen: Frank Oz

Oyuncular: Bill Murray, Richard Dreyfuss, Julie Hagerty

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Saplantı-Zorlantı Bozukluğu, Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bob çeşitli takıntılı, korkuları ve panik nöbetleri olan bir insandır. Nesnelere dokunma ve temizlik takıntısı vardır; kapı tokmaklarını elinde peçete olmadan tutamaz, asansörün düğmelerine basamaz, el sıkışamaz. Kapalı yerde kalma korkusu da olduğu için örneğin asansöre binemez. Yürürken hiçbir yere değmemeye uğraşır. Panik ataklar geçirir; kalbinin bir anda durmasından, dışarıda bir yerlerdeyken tuvalet aradığında bulamaktan, idrar torbasının patlamasından korkar. Evinin dışına çıktığı her alan onun için kaygı uyandırıcıdır, bu kaygıyla başa çıkabilmek için de takıntılar geliştirmiştir. Eski terapisti bir süreliğine görevine ara verir ve onu yine terapist olan Dr. Leo'ya yönlendirir. İlk seansta Bob Leo'yu çok sever, ona güven duyacağını hisseder ancak bu da yeni bir sorunu doğurur; Leo ailesiyle birlikte bir aylığına tatile çıkacaktır. Artık her istediğinde Leo'ya ulaşmayı, ulaşabileceğini bilmek isteyen Bob da Leo'nun peşinden gider ve onu ailesiyle tatil yaptığı yerde bulur.

ÖNERİLER

Something's Gotta Give

2003, Komedi / Romantik, 128 dk.

Yönetmen: Nancy Meyers

Oyuncular: Jack Nicholson, Diane Keaton, Keanu Reeves

"A REMARKABLE FILM!
Incisive, heartfelt and painfully funny..."

-Kenneth Turan, Los Angeles Times

Joint Custody Blows.

LAURA LINNEY JEFF DANIELS JESSE EISENBERG OWEN KLINE

The SQUID and the WHALE

**(WINNER 2005
DIRECTOR'S AWARD
SUNDANCE
FILM FESTIVAL)**

A film by Noah Baumbach

**(WINNER 2005
SCREENWRITING AWARD
SUNDANCE
FILM FESTIVAL)**

STARDUST COLONY FILMS, SCUM PICTURES, RELEASING INTERNATIONAL and DESTINATION FILMS PRESENT AN ORIGINAL MEDIA AND AMERICAN ENTERTAINMENT PRESENTATION AN ANNE DEAN EMPIRICAL/PETER NEVILLAND-ROSALE PRODUCTION

A FILM BY NOAH BAUMBACH "THE SQUID AND THE WHALE" JEFF DANIELS LAURA LINNEY JESSE EISENBERG OWEN KLINE WILLIAM DALRYMPLE WALLEY TEFERET AND ANNA PARSONS COSTUME DESIGNER ANDREW BRADSHAW PRODUCTION DESIGNER

EXECUTIVE PRODUCERS DEAN WAGNER AND BRITA PHILLIPS PRODUCED BY AMY BRESZCZYK WRITTEN BY NOAH BAUMBACH AND JEFF ANNE ROSS DIRECTED BY NOAH BAUMBACH CASTING BY JENNIFER BOUTIN COSTUME DESIGNER ANDREW BRADSHAW EXECUTIVE PRODUCERS DEAN WAGNER AND BRITA PHILLIPS PRODUCED BY AMY BRESZCZYK WRITTEN BY NOAH BAUMBACH AND JEFF ANNE ROSS DIRECTED BY NOAH BAUMBACH

Home Video

Aile Dinamikleri / Ebeveyn-Çocuk İlişkileri

Bir ailede aile içi ilişkiler üç şekilde gerçekleşebilir: Anne - çocuk ilişkisi çocuğun davranışlarını etkileyebilir, ebeveynler arasındaki evlilik ilişkisi ebeveyn-çocuk ilişkisini ve dolayısıyla çocuğun davranışlarını etkileyebilir ve son olarak da çocuklar ebeveynlerinin davranışlarını gözlerler, onları model alırlar ki bu da davranışlarını etkileyebilir.

Gelişimsel olarak bakıldığında, bireyin her gelişim dönemine özgü çeşitli ihtiyaçlarının olduğu ve ailelerin de bu ihtiyaçları gidermekle yükümlü oldukları söylenebilir ki bu ihtiyaç - tatmin döngüsü aile içi ilişkilerin / aile dinamiklerinin temelini oluşturur. Bebeklerin temelde kendilerine sağlıklı bir biçimde bakım verecek bir bağlanma figürüne ihtiyaçları vardır ki bu da annedir. Bu dönemde anne bebeğin ipuçlarına duyarlılık göstermeli, ona sağlıklı ve tutarlı bir biçimde ilgi, sevgi, şefkat vermeli ve bu yakınlık aracılığıyla da bebeği için hem güvenli bir temel hem de sağlam bir sığınak olmalıdır. Bebek çevreyi keşfetme sürecinde, her adım attığında annesinin yanında olacağına ve bir tehlike anında onu koruyacağına, ona sahip çıkacağına inanmalı, bunu yaşayarak görmelidir. Erken çocukluk döneminde, çocuklar artık bir parça daha annelerinden özerk-bağımsız olmaya ve kendine yeterli duygusu kazanmaya çabalarlar. “Doğru” ve “yanlış” algıları bu dönemde gelişmeye başlar, uyum ve dürtü kontrolünün gelişimi de yine bu dönemdedir. Başkalarına yönelik empati gelişmeye başlar, örneğin çocuk artık annesinden daha kolay ayrılabilenekte, bunu daha rahat bir biçimde tolere edebilmektedir. Çocuk sosyal gruplara girmeye başlar, arkadaş edinir. Toplumsal cinsiyet ro-

lünün, kimliğinin gelişimi de yine bu dönemdedir. Bu dönemde ebeveynler ve elbette temelde anne, çocuğun çevreyi keşfetme ihtiyacını desteklemeli, onu bu konuda cesaretlendirmelidir. Ona tutarlı ve yapıcı bir disiplin uygulamalı, uygun davranışlar sergileyerek ona bir rol modeli olmalıdır. Bu dönemde ebeveyn-çocuk arasında koordineli ve uzlaşmacı etkileşimlerin yapılması çocuğun gelişimine katkı sağlayacaktır. Çocuğa empatiyle yaklaşılmalıdır. Yine bu dönemde çocuğun ailenin dışındaki ortamlara girmesinin, sosyal ilişkiler kurabilmesinin sağlanması, ona destek olunması gerekir. Çocuğa yaşına ve gelişimsel özelliklerine uygun bilgilerin aktarımı da gerek kişilik gelişimi gerekse sosyal uyumu açısından yararlı olacaktır. Orta çocukluk döneminde, bağımsızlık ihtiyacı, uzlaşma-işbirliği yapabilme ve sorumluluk alma daha da artar. Okula başarılı bir uyum ve geçiş bu dönem için kritiktir. Akranlarla ilişkiler gelişmeye başlar. Bu dönem, cinsiyet rollerinin ve ben ile öteki arasındaki ayrımın daha net bir biçimde yapılabilmesi açısından da önemlidir. Yine bu dönemde kendine güven duygusu daha da gelişir. Bu dönemde yine özellikle anne, çocuğa zarar verebilecek riskleri gözlemeli, ona sorunlarla başa çıkmasını sağlayacak bilgi ve deneyimleri kazandırmalı, destek olmalıdır. Ona olumlu bir disiplin anlayışıyla yaklaşmalı ve açık bir iletişim tarzı kullanmalıdır. Çocuğunun öğretmen-öğrenci ilişkisine katılmalı, katkı yapmalıdır. Çocuğunu öğrenmeye ve gelişmeye yönlendirmelidir. Akranlarıyla ilişkilerini gözlemeli, takip etmelidir. Çocuğunu koşulsuz bir biçimde kabullenmeli; örneğin yeni ve farklı arayışlara girmesine tolerans göstermelidir. Ergenlik ve yetişkinlik dönemine geldiğinde, artık birey için başarılı bir kimlik kazanımı ve beden algısı önem kazanır. Özerklik ve bağımsızlık daha da artar. Risk alma artar; anlık ya da uzun dönemli sorgulamalara dayalı kararlar alınır. Karar verme ve sorun çözme ihtiyacı ya da girişimleri artar. Kişi bu dönemde kimliğini keşfetmeye başlar. Akran ilişkileri daha da gelişir ve yerleşir. Karşı cinsler arasında romantik ve cinsel

ilgi, yakınlaşma artar; bebeklikteki bağlanma süreci yerini romantik bağlanmaya bırakır. İş yaşamına ait sorumluluklar kendisini göstermeye başlar. Bu dönemde de ebeveynlerin çocuklarına doğrudan destek olması ve rehberlik yapması gerekir. Ebeveynler çocuklarının özerkliğine, daha bağımsız olma ihtiyaçlarına katkıda bulunmalıdırlar. Olumlu risk almanın cesaretlendirilmesi gerekir. Açık bir iletişim tarzıyla sorunlara yapıcı yaklaşımlar sergilenmesi önem kazanır. Hayatı keşfetme ihtiyacının iyice arttığı bu dönemde ebeveynlerin özellikle de ayrılık, kayıp, terk edilme ya da reddedilme gibi konularda doğrudan rehberliği ve desteği bireysel gelişim için çok önemlidir. Buraya kadar saydığımız bu ihtiyaç-tatmin döngüsü, ancak sağlıklı ebeveyn-çocuk ilişkilerinin var olduğu sağlıklı ailelerde gerçekleşir, gelişir.

. Sağlıklı, yapıcı, destekleyici ve işlevsel ailelerin birtakım özellikleri vardır. Sağlıklı ailelerde; tüm üyeler birbirlerinin sınırlarını bilirler ve saygı duyarlar. Aile bireyleri birbirleriyle duygularını, yaşadıklarını açık bir biçimde paylaşırlar. Kasıtlı bir biçimde birbirlerine zarar verici davranışlardan sakınırlar. Savunucu bir biçimde ya da kontrolünü kaybetmeden öfkelelerini ya da uyuşmazlıklarını ifade ederler. Birinin ne hissettiğini etiketlemeden duygularını paylaşmasına izin verirler. Ortak noktaları bulunmakla birlikte birbirlerinden farklı düşünebileceklerini de kabullenir ve farklılıklara saygı duyarlar. Birbirlerine güven duyarlar ve bir güven kırıklığı olduğunda tamir etmeye çalışırlar. Olumsuz davranışları için sorumluluk alır ve özür dilerler. Ailedeki sorumlulukları paylaşırlar. Ebeveynler çocukları için sağlıklı birer rol modeli olurlar. Birbirlerine, duygularına karşı nazik ve yapıcıdırlar. Çocuklarının kendilerine duydukları saygıyı ve güveni arttırabilmeleri için neye ihtiyaç duyduklarının bilincindedirler. Birlikte vakit geçirmek için birbirlerine zaman ayırırlar. Otoriter bir ebeveyn tutumundan ziyade esnekliğe ve tutarlı bir disiplin anlayışına sahiptirler. Yeni fikirlere, değişimlere ya da gelişmelere açıktır-

lar; bunları birer tehdit olarak görmezler. Ahlaki değerlere önem verirler. Olumlu ve anlamlı gelenekler oluştururlar ve nesilden nesile devamını sağlarlar. Özerkliğe ve mahremiyete saygı duyarlar. Özellikle yaşanan sorunların çözümünde birbirlerine destek olurlar. Aile dışı sosyal ilişkilerin gelişmesine olanak sağlarlar. Her aile bireyinin kendine özgü olduğunu kabullenir ve buna saygı duyarlar. Güç kullanımına dayalı ve yıkıcı bir disiplin anlayışı, tutum sergilemezler. Aile üyelerinin kişisel gelişimlerini arttıracak yenilikleri araştırırlar.

FİLMLER

Bee Season

2005, Drama, 104 dk.

Yönetmen: Scott McGehee, David Siegel

Oyuncular: Richard Gere, Juliette Binoche, Flora Cross, Max Minghella

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Yaşamdaki her şeyin Tanrı'dan başlayıp Tanrı'da bittiğine, her şeyin Tanrı için var olduğuna inanan, dünya ve tabii ki ailesi onun kariyerinin, pişirdiği yemeklerin ve Tanrı'nın etrafında dönen bir babadır Saul. Bütün hayatını "Tanrı'nın içine akmasını sağlama" adanmış bir babadır, Tanrı'ya ulaşayım derken ailesini kendinden kopartan, uzaklaştıran, onları tükettikçe tüketen bir babadır. Çocuklarını da okuldaki öğrencileri gibi gören, ancak onlara Tanrı'dan başka bir gerçekliği, varlığı öğretmeye pek de niyeti olmayan, çocukları üzerinde nefes alacak alan bırakmayacak kadar otorite sahibi bir babadır. Mükemmelliyetçidir, Tanrı'ya yakın olduğu oranda eşine ve ilişkisine uzak, soğuk, kendisine mistik ve gizemli bir dün-

ya yaratıp o dünyada tek başına yaşadığının da hiç farkında olmayan bir babadır. Eşinin ve çocuklarının yerine Tanrı'yı koyan; temel bağlanma ihtiyacını Tanrı'yla gidermeye yetli bir babadır. Miriam da ailesini küçükken bir trafik kazasında kaybetmiş olan ve hâlâ bu kaybın uzamış yasını tutan, kendine güvensiz, yaşamdan ne istediğini bilmeyen, tabii ki Saul'un gölgesinde ezilip kalmış, boğulmuş, yorgun ve tükenmiş bir annedir. Kızının elinden kayıp gitmesine; Saul'ün baskısı altında kaybolmasına engel olamaz. Evlere gizlice girip her evden küçük bir eşya çalan ve yıllarca hırsızlık yapıp bu eşyaları eşinden gizli deposunda biriktiren bir kadındır. İlişkide yaşadığı kaygıları takıntılı davranışlara dönüştüren, kızını da kendisi gibi gören; onu babasının kontrolünden kurtarmaya çalışan, Saul'la evlenebilmek için dinini değiştiren bir Miriam'dır. Ve kaybettiği benliğini, kimliğini, kişiliğini, trafik kazasında kaybettiği anne-babasını; "ışığı" ve "sesi" çaldıklarında arayan, böylelikle de kırılmış olanları birleştirerek onarmaya çalışan, bir öğrenilmiş çaresiz Miriam'dır. Eliza, babasının sevgili, minik, uysal gözdesi; babası gibi kelimelerle Tanrı'yı yakalamaya çalışan kızıdır. Babasını model alıp Tanrı'yla konuşmaya çabalamanın sonunda neredeyse nevrotik bir atak geçirir. Seslerde kelimeleri, kelimelerde sesleri duyar, katıldığı yarışmalarda bir kelimeyi hecelerken sesler duyar, kelimeleri görebildiğini iddia eder. Aaron da ailenin büyük çocuğudur. İstekleri, hayalleri, kişiliği babası Saul, daha doğrusu Tanrı tarafından bastırılan ergendir. Daha sonraları annesinin geçirdiği travmanın da etkisiyle babasına yoğun bir öfke duyan, sırf onun hoşlanmayacağını bildiği ve kendi dinsel inançlarını kendisi belirlemesi gerektiğine, bunun hakkı olduğuna inandığı için farklı bir dinsel arayışa sürüklenir Aaron. Evin "üvey evladı" gibidir. Eliza'nın Ulusal Heceleme yarışmasına katılmak için çalıştığı odasında rahatsız olmaması için keman çalmasına da nefes almasına da izin verilmeyen Aaron'dur.

Imaginary Heroes

2004, Komedi / Dram, 111 dk.

Yönetmen: Dan Harris

Oyuncular: Sigourney Weaver, Jeff Daniels, Emile Hirsch

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kayıp ve Yas, Aile Dinamikleri, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Küçüklüğünden beri çok iyi bir yüzücü olan ve yüzmede birçok ödül de almış olan Matt intihar eder. Bu ölüm aile üyeleri üzerinde farklı etkiler yaratır. Ailedeki tek önem verdiği şey olduğunu söylediği oğlunun kaybını kabullenemeyen baba, Ben, her akşam yemeğinde sofraya onun için bir tabak yemek koydurtur. Matt'in ölümü babasının tüm hayallerini yıkmıştır. Ağır depresyon geçiren Ben işyerinden üç ay ücretsiz izin alır ve gününün neredeyse tamamını parkta bir bankta oturarak geçirir. Zaten kendi iç dünyasında yaşayan anne Sandy uyuşturucuya başlar ve bir gün satın alırken yakalanır. En büyük etkiyi Matt'in küçük erkek kardeşi olan Tim yaşar. Kız arkadaşından ayrılan Tim okulda şiddet görmektedir ve sosyal ilişkilerinde uyumsuzluk yaşamaktadır. Tim ilerleyen zamanlarda Matt'in öz kardeşi olmadığını öğrenecektir.

Life as a House

2001, Dram / Romantik, 125 dk.

Yönetmen: Irwin Winkler

Oyuncular: Hayden Christensen, Kevin Kline,
Kristin Scott Thomas

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Aile Dinamikleri, Davranım Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ergenlik dönemindeki Sam madde bağımlısı, kural tanımayan, her an öfkelenen, is-

yankâr, kendine zarar verici davranışları olan, mutsuz ve yalnız bir gençtir. Ebeveynleri 10 yıl önce boşanmıştır ve üvey babasını hiç sevmemektedir. Kanser hastası olan ve birkaç aylık ömrü kalan gerçek babası George ile birlikte onun son isteği olan bir ev yaparlar, bu birliktelik hem ikisini birbirlerine daha da yakınlaştırır hem de Sam'in olgunlaşmasına, kendisine ve hayata olan algılarının olumlu yönünde değişmesine yol açar. Hatta bu adım boşanmış olmalarına rağmen annesinin de artık George'la yakınlaşmasını sağlar. George öldükten sonra verdiği önemli bir kararla da bu değişimin ilk sinyalini verir. *Life as a House*, sağlıklı ve güvenli bir baba - oğul bağlanması, ilişkisi ve aile dinamikleri açısından hüzünlü, etkileyici ve iyi bir örnek olarak kabul edilebilecek bir filmidir.

Lonesome Jim

2006, Komedi / Dram, 91 dk.

Yönetmen: Steve Buscemi

Oyuncular: Casey Affleck, Liv Tyler, Mary Kay Place

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jim 27 yaşında bir kronik depressiftir. Kendince bir yazardır; henüz hiçbir çalışması yayımlanmamış ya da kitabı basılmamıştır. Bir yazar olmak için terk ettiği evine 2 yıl sonra bir köpek bakıcısı olarak geri döner. Jim için bir işi, bir performansı sürdürmek hatta sürdürmenin de ötesinde, başlangıç yapabilmek çok zordur. Ağabeyi Tim de 32 yaşındadır, iki kız çocuğu sahibidir ve eşinden boşanmıştır. O da elbette depresyondadır ve birkaç kez de intihar girişiminde bulunmuştur. Her iki kardeşin de hayatı mutsuzlukla, belirsizlikle ve başarısızlıklarla doludur ki bunda annelerinin ikisini de hep bebek olarak

görmüş olmasının payı büyüktür. Anne her iki çocuğunu da onları özgürleştirecek, kendilerine güven ve saygı duygularını sağlayacak biçimde yetiştirmemiştir. Anne için Tim “büyük bebeği”dir, Jim de “küçük bebeği, sevimli çocuk”tur. Her iki kardeş de sağlıklı bir insanın gelişiminde önemli bir kriz olan “ayrılma - bireyleşme” ikilemini çözüp annelerinden ayrı birer kimlik ve kişilik geliştirememişlerdir, anneleri buna izin vermemiştir çünkü o da kendi annesinden bağımsızlaşıp özgürleşememiştir. Her iki kardeşin kaderi yine anne-babalarının sahibi oldukları işyerinde çalışmaktan geçmektedir. Bu arada Jim bir hemşire olan Anika ile tanışır, tanıştıkları gece hastanede bir kaçamak yapmaya çalışırlar ama bu kaçamak Jim’in erken boşalma sorunu nedeniyle biter. Jim’in yaşadığı yetersizlik ve genel performans kaygısı kendisini cinsel alanda da göstermiştir. Ancak Anika Jim’e karşı sabırlı ve duyarlı davranır ve aralarında bir yakınlık doğar. Kendisinden, hayattan ve bir romantik ilişkiden ne istediğini bilmeyen Jim için herhangi bir insanla yakınlaşmak da zordur ondan uzaklaşmak da. Bir işe başlamak da çok güçtür bitirmek de. Küçük çocuklardan oluşan bir basketbol takımına koçluk yapmaya başlar ancak onlara on dört maç boyunca tek bir maçı bile kazanacak motivasyonu, heyecanı sağlayamaz, liderlik yapamaz. Anika’yla yakınlaşmak da zorlu bir süreçtir. Anika’dan, kendisiyle başka bir eyalete taşınıp yeni bir hayat kurmasını isteyen Jim, onu hayatında böyle bir değişim yapmaya ikna edecek bir adım atamaz, Anika’nın güvenini kazanamaz. Jim yine evi terk etmeye ve başka bir şehre gitmeye karar verir ancak otobüs terminalinde Anika’yla karşılaşır ve bundan vazgeçer. Bu adım Jim’in ilk değişim sinyalidir, hayatının eskisi gibi olmayacağını ilk işaretidir. Jim aslında kalmayı ve Anika’yla olmayı değil; yepyeni bir hayata başlamayı seçmiştir.

Manic

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Jordan Melamed

Oyuncular: Joseph Gordon-Levitt, Michael Bacall,
Zooey Deschanel

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

*Aile Dinamikleri, Depresyon, Şiddet, Cinsel İstismar, Tecavüz,
Madde Bağımlılığı, Bipolar Bozukluk, Davranım Bozukluğu*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Majör depresyon, davranım bozuklukları, dürtü kontrol bozuklukları, cinsel istismar, öfke kontrolü, şiddet, tecavüz korkusu, kendine zarar verme, madde bağımlılığı, iki uçlu duygudurum bozuklukları, intihar eğilimi gibi sorunları olan bir grup ergen Dr. Monroe'ın yürüttüğü grup terapi seanslarında bir araya gelir. Hepsinin sosyal hayata uyum sorunları vardır, yalnızdırlar. İlgisiz, duyarsız ya da psikolojik sorunları nedeniyle iyi birer ebeveyn olamamış anne babalarınca terk edilmiş ya da reddedilmişlerdir. Özgüvenleri yoktur, hayata tutunamamışlardır. Manic, ergenlik döneminde görülen davranış sorunlarını / bozukluklarını aktaran en kaliteli ve çarpıcı filmlerden biridir.

Ordinary People

1980, Dram, 124 dk.

Yönetmen: Robert Redford

Oyuncular: Donald Sutherland, Mary Tyler Moore,
Judd Hirsch

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Kayıp ve Yas, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jarrett ailesi ortanın üstü bir ekonomik düzeyde, entelektüel bir ailedir. İki oğulları vardır; büyük oğulları Buck kardeşi Conrad'la birlikte kullan-

dıkları kaygının batması sonucu ölmüştür, Conrad ise lise öğrencisidir. Baba Calvin büyük oğlunun ölümü üzerine Conrad'la daha da yakınlaşmaya çalışmaktadır. Aşırı kontrolcü, mükemmeliyetçi ve ait olma, yakınlık, bağlanma kaygıları olan kaçınan bağlanma stiline sahip anne Beth ise hâlâ ölümü inkâr etmekte ve Conrad'ı intihara teşebbüs ettiği için suçlamaktadır, bu nedenle de ona karşı kayıtsız ve duyersiz davranmaktadır. Oğlunun ölümüyle birlikte sağlıklı bir biçimde yas tutmayan anne bu ölümle tamamen, biliciltisal olarak da olsa, diğer oğlunu görmezden gelerek, ondan uzaklaşarak başa çıkmaktadır. Bir gün Conrad'ın da başına kötü bir olay gelebilir, onu da kaybedebilir ki bu da acı yaratacaktır; öyleyse Conrad'dan duygusal olarak uzak durmalıdır ki canı yanmasın. Bu nedenle de Conrad hastanedeyken onu hiç ziyaret etmemiştir ya da örneğin Conrad'la fotoğraf çektirmemek için elinden geleni yapar. Conrad'ın annesiyle her bağ kurma girişimi onun engellemesiyle, reddiyle sonuçlanır. Katıldıkları bir partide Calvin'in birilerine Conrad'ın psikoterapiye gittiğini söylemesi onu çok öfkelenendirir çünkü bu ona kendisini yetersiz ve çaresiz hissettirir, daha doğrusu bastırmaya çabaladığı bu tür duygularıyla yüzleşmesine neden olur. Ağabeyinin ölümünden hemen sonra Conrad onu kurtaramadığına inanması ve o ölürken kendisinin hayatta kalmasının yarattığı suçluluk duygusu nedeniyle intihara teşebbüs etmiş ancak kurtarılmıştır. Birkaç ay hastanede yattıktan sonra tekrar ailesinin yanına dönmüştür. Conrad dış dünyaya tamamen yabancılaşmıştır, okula karşı ilgisizdir, yemek yememektedir, anne – babasıyla iletişim kurmamaktadır. Yoğun depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu belirtileri göstermektedir. Duygularını kontrol etmek adına bastırmakta; bu da örtük depresyonunu daha da şiddetlendirmektedir. Bir tren sesi onda ağabeyinin cenaze törenini çağrıştırmaktadır. Gecele-

ri ağabeyinin öldüğü kaza anlarını içeren kâbuslar görmektedir. Conrad Dr. Berger'den psikolojik destek almaya başlar. Bu arada Jeannine ile de sevgili olurlar, Conrad böylelikle nefes almaya ve yaşama yeniden tutunmaya başlar. Oğluyla karısı arasında bir denge kurmaya ve yaşanan sorunlara çözüm bulmaya çalışan Calvin üzerinde büyük bir baskı hisseder ve artık Beth'le olan ilişkisini sorgulamaya başlar. Dr. Berger'le görüşen Calvin, Beth'i de ona götürüp bir evlilik terapisinden geçmeyi ister ancak Beth ortada bir sorun dahi görmemektedir, Calvin'i kendisini değiştirmek istemekle ve Conrad'ı da şımartmakla suçlar. Conrad'ın hastaneden yakın arkadaşı olan Karen'in intihar etmesi Conrad'a ağabeyinin ölümüyle sonuçlanan o geceyi hatırlatır, Conrad sanki o kazayı tekrar yaşar ki bu Conrad'ın travma sonrası stres bozukluğu yaşadığının bir göstergesidir. Conrad ağabeyinin ölümünde olduğu gibi Karen'in ölümünde de kendisini suçlar ve soluğu Dr. Berger'in yanında alır. Dr. Berger Conrad'a her iki ölümün de kendi suçu olmadığını, onun yalnızca kendisini cezalandırdığını fark ettirir. Gerek Jeannine'in sevecenliği ve şefkati gerekse Dr. Berger'le yaptığı terapinin başarıyla sürmesi Conrad'ın yaşamında yeni bir sayfanın açılmasını sağlar. Filmin son sahnelerinde salonda tek başına ağlayan bir Calvin görülür, aslında Calvin 21 yıllık ilişkisinin bitmesine ağlamaktadır. Calvin'in artık onu sevip sevmediğinden emin olmadığını söylediği Beth evi terk eder: Artık baba ve oğul daha da yakınlaşacaklardır.

Prozac Nation

2001, *Dram*, 95 dk.

Yönetmen: Erik Skjoldbjærg

Oyuncular: Christina Ricci, Jonathan Rhys Meyers,
Jessica Lange

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Depresyon, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Prozac Nation, Harvard Üniversitesi'nde gazetecilik eğitimi almış olan Elizabeth "Lizzie" Wurtzel'in kendi otobiyografisinden sinemaya uyarlanmış olan ve anne-baba çatışmasının, gerginliğinin kız çocuklarına nasıl yansıdığını gerçekçi ve başarılı bir biçimde anlatan bir filmidir. Aile içerisinde ebeveynler arasında yaşanan gerginlikler, çatışma ya da şiddet içeren davranışlar kendisini kız çocuklarında yoğun kaygı, stres, yeme bozuklukları ve depresyon olarak gösterir. Elizabeth de çocukluğundan itibaren anne -babası arasındaki sürtüşmelere, kavgalara tanıklık eder. Anne -babası arasında denge kurmaya, onları boşandıktan sonra tekrar bir araya getirmeye çalışır. Kendisini hep babasına kabul ettirmeye, onun ilgisini, dikkatini çekmeye çalışır; örneğin hiç istemediği halde onunla oturup arka arkaya 3 filmi seyreder. Babası onu boşandığı annesiyle özdeşleştirdiği için yıllarca aramamıştır. Onu anlamaktan uzak, duyarsız, kızı için büyük hayalleri olan bir anne ile onu reddeden bir baba arasında kendini ifade etmeye çabalar. Annesi de babası da onu kendi taraflarına çekmeye, birbirlerine karşı savaş malzemesi olarak kullanmaya çalışırlar. Bu yaşadığı travmatik deneyimler nedeniyle de yaşamaktan korkar hale gelir, sürekli bir kaygı, öfke patlamaları ve depresyon yaşar. Hep kendisini suçlar, bütün sorunlarının kendisinden kaynaklandığına inanır. Bazen kendisini kesmek gibi zarar verici davranışlarda bulunur. Üniversite yıllarında sürekli olarak yazılar yazar, bazen günlerce banyo yapmayı unutup kendisini kaybedecek kadar uzun süre yazar. Alkol ve madde kullanmaya, rastgele cinsel ilişkiler yaşamaya başlar. Oda arkadaşı Ruby'in sevgiliyle birlikte olur. Sonunda hastanelik olur ve terapiye başlamak zorunda kalır.

Rebel Without a Cause

1955, Dram / Romantik, 111 dk.

Yönetmen: Nicholas Ray

Oyuncular: James Dean, Natalie Wood, Sal Mineo

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: 17 yaşındaki Jim ebeveynler arasındaki iletişimsizliğin, tartışmaların ve çatışmaların bir kurbanıdır. Kural tanımaz, dürtüsel; sadece kendisine korkak denildiği için bile kavgaya girer. “İsyankâr” davranışlarıyla da aslında hem onların kendisine karşı olan anlayışsızlığına, ilgisizliğine, duyarsızlığına bir tepki vermektedir hem de aralarındaki sorunları çözmelerini istemektedir. Alkol sorunu nedeniyle karakola götürüldüğü bir gece kendisini almaya gelen anne babası ve anneannesi arasında yaşanan çatışmalar, Jim’in neden sorunlu davranışlar sergilediğini anlamak için yeterlidir. Paranın güç demek olduğuna ve her şeyi satın alabileceğine inanan babası hep onu savunmaktadır, baskın bir karakteri ve kontrolcü bir yapısı olan annesi ise ilişkiyi bir rekabet haline getirmiştir ve babasını yenmeye çalışmaktadır. Jim babasından “bir erkek gibi davranmasını” ve annesini, gerekirse şiddet uygulayarak, susturmasını istemektedir. Jim tüm yaşadıklarıyla evlerini bir tımarhaneye benzetmektedir.

Te-doy-mis-ojos

2003, Dram / Romantik, 109 dk.

Yönetmen: Icíar Bollain

Oyuncular: Laia Marull, Luis Tosar, Candela Peña

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Aile Dinamikleri, Sınırdaki Kişilik Bozukluğu,

Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Pilar ve Antonio 7-8 yaşlarındaki oğullarıyla birlikte aile içi çatışmaya ve şiddete iyi bir örnek olarak kabul edilebilecek Gözlerimi de Al filminin iki temel karakterleridir. Film Antonio'yla Pilar arasında yaşanan bir kavgadan sonra Pilar'ın oğluyla birlikte evden korkuyla ve telaşla kaçmaya çalışmasıyla başlar. Kız kardeşinin evine sığınır Pilar. Birkaç gün sonra kız kardeşi bazı eşyaları almak için Pilar'ın evine gelir. Evin her tarafında Antonio'yla yaşanmış çetin bir mücadelenin izlerini bulur; pencelelerin camları kırılmış, eşyalar yerlerinden edilmiştir. Eşyaların arasında hastaneden alınmış bir rapor bulur; Pilar'ın uğradığı şiddeti gözler önüne seren bir rapordur bu. Bir akşam evden dışarı çıkar ve Antonio'ya telefon açar Pilar, ama onun sesini duyduğu anda telefonu kapatır. Pilar'ın bu ikilemli hali tüm film boyunca gözlenir. Daha sonra Pilar iş bulur, çalışmaya başlar, Antonio'yla birkaç kez bir araya gelirler ve nihayetinde Pilar Antonio'ya dönmeye karar verir. Ancak Antonio'nun hayatında hiçbir şey değişmemiştir, çatışmalı süreçler yaşanır aralarında, Pilar şiddete ve tacize uğramaya devam eder. Yine şiddetli bir kavgadan sonra artık tamamen tükendiğini ve ilişkilerinin "bittiğini" hissedenden Pilar, arkadaşlarının da yardımıyla evdeki eşyalarını toplar ve Antonio'yu terk eder. Antonio'nun Pilar'ın ihtiyacı olan sevgi, şefkat, ilgi gibi duygusal ihtiyaçları göz ardı etmesi ya da onun iş için Madrid'e gitmesini engellemeye çalışması, uyguladığı duygusal şiddetin örnekleri arasındadır. Antonio Pilar'a ağır hakaretlerde bulunur, ona bağırır, küfür eder, onun kendisine aldığı yeni bir elbiseyle alay etmekle birlikte bu elbiseyi parçalar da. Antonio Pilar'ın bir işe başlamasından hep huzursuz olmuştur, onun bir meslek sahibi olmasını istememiştir. Onu çalıştığı işten ayrılmaya zorlamıştır. Ayrıca ayrı kaldıkları dönemde onu iş yerine kadar takip etmiştir. Antonio bir sınırdaki kişilik bozukluğudur. Kendini sürekli boşlukta hisseder; terapistinin Antonio'ya

hayata dair hiçbir amacının olmadığını söylemesi Antonio'nun bu durumunu yansıtır. Bununla birlikte, sınırda kişilik özellikleri gösteren bir kişi reddedilme beklentisiyle panik düzeyde kaygı yaşar; kimsenin onu sevmediğine, yanında olmadığını, kimseye güvenemeyeceğine inanır ki bunlar Antonio'nun en belirgin özelliklerindedir. Yine sınırda kişilik örüntüsüne sahip bir kişi çaresizlik, yetersizlik duyguları, kendini suçlama ve kendine öfke gösterir. Dikkate alınmama duygusunun yarattığı yoğun bir öfke, korku, panik, utanç, yalnızlık ve depresyon şergiler; Antonio'nun kardeşinin yapmakta olduğu kır evi için ona getirdiği önerileri herkesin ortasında alaylı bir ifadeyle karşılamasının ardından Pilar'la eve dönerken yaşadıkları şiddetli kavga da bu sosyal olarak reddedilmişlik duygusuna bir örnek teşkil eder. Ayrıca, Pilar tarafından terk edileceğini hissettiği anlarda kendine zarar verici ve dürtüsel davranışlar (dikkat çekmek için bileğini kesme ya da intihar girişimleri) sergilemesi de bu kişilik yapısının birer örneğidir. Antonio'nun terk edilme ve ayrılık kaygıları nedeniyle Pilar'a "yapışması", duygularında anlık değişimler yaşıyor olması, saldırganlığı, kuşkuculuğu, empatiden uzak olması ve "ya hep ya hiç" biçiminde düşünmesi de sınırda kişilik bozukluğuna sahip olmasının birer göstergesidir. Sınırda kişilik bozukluğu sevgiyi, saygıyı, değer vermeyi hatta yüceltmeyi de barındıran, bir "tamamen yapışma" davranışı ile "terk edilmişlikten" kaynaklanan yoğun kızgınlığı ve saldırganlığı da barındıran bir geri çekilmeyi içerir; bu kişilik bozukluğuna "sınırda" denilmesinin nedeni de budur. Antonio Pilar'ın onun kendisini daha da beğenmesini sağlamak üzere kendisine yeni elbiseler almasını bile bir aldatma sinyali, başka erkeklere baktığı, eninde sonunda onu terk edeceğinin bir işareti olarak algılar. Pilar'ın cep telefonunun kapalı olması, akşam kiminle ya da kimlerle yemeğe gittiği vb Antonio'nun terk edilme kaygısını tetiklemek için yeter de artar bile. Bir

sahnede “Pilar telefona cevap vermediğinde ne düşünüyorsunuz?” diye sorar terapist. “Beni unuttuğunu” diye cevap verir Antonio. Ve devam eder; “başka birini bulabileceğini, başka birini fark edebileceğini”. Sınırdaki özellikler gösteren kişi yine kendisi gibi sorunlu, yani bir kimlik karmaşası ve uzak biriyle ilişkiye girer ki kaygılı / kararsız bağlanma stiline sahip Pilar’ı “seçmesinin” bir nedeni de budur.

The Celebration

1998, Dram, 105 dk.

Yönetmen: Thomas Vinterberg

*Oyuncular: Ulrich Thomsen, Henning Moritzen,
Thomas Bo Larsen*

*Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Cinsel Taciz, Aile Dinamikleri*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Babalarının 60. doğum gününü kutlamak için bir araya gelen kardeşlerden en büyüğü olan Christian’ın, babasının küçükken kendisini ve sahibi oldukları otelde kısa bir süre önce intihar eden ikiz kız kardeşi Linda’yı cinsel olarak taciz ettiğini söylemesi herkesi şok eder. Christian’ın en yakın arkadaşı ve otelin şef ahçısı olan Kim de bu tacizden haberdardır, üstelik kardeşlerden Helene de Linda’nın intihar etmeden önceki notunu bulmuştur; Linda yazdığı notta babasının kendisini taciz ettiğine dair gördüğü kâbuslardan bahsetmektedir. Baba Helge önce tüm bu yaşananları reddetse de sonra kabullenir.

The Four Hundred Blows

1959, Suç / Dram, 99 dk.

Yönetmen: François Truffaut

Oyuncular: Jean-Pierre Léaud, Albert Rémy ve Claire Maurier

*Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Davranım Bozukluğu, Aile Dinamikleri*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ünlü Fransız yönetmen Truffaut'un kendi hayatından kesitler de içeren, bir anlamda otobiyografik içeriği olan film, 12 yaşındaki Antoine'un hayatını anlatmaktadır. Antoine ilgisiz, soğuk, birbirlerinden kopuk, sürekli çatışan bir aile yapısı içerisinde büyümektedir, sanki istem dışı doğmuştur; kendisine hâlâ istenmeyen bir çocuk gibi davranılmaktadır. Okul harçlığı da alınması gereken bir gömlek de anne babası için sorundur. Antoine bu sevgisizliğe karşı hem evden hem de okuldan kaçarak kendince tepki göstermekte, bunu dile getirmektedir. Okulda suç işlemekte, kendini hep fark ettirmekte, öğretmeniyle de sorun yaşamaktadır. Babasının el yazısını taklit ederek okul yönetiminden okula gitmemek için izin isteyen bir dilekçe yazmaktan çekinmez. Annesinin başka bir erkekle ilişki kurduğunu öğrenmesiyle eline bir koz geçmiş olur, artık annesi yaptığı her kötü davranışı babasına söyleyemeyecektir. Hırsızlık yapar, yalan söyler. Babasının daktilosunu satmaya çalışırken yakalanır, babası karakoldaki görevli polise oğlunu sevgiyle büyüttüklerini ama çok serbest yetiştirdikleri için şımardığını söyler. Antoine ıslahevine gönderilir. The Four Hundred Blows, sorunlu aile, sorunlu ebeveyn-çocuk ilişkilerinin anlaşılması açısından etkileyici bir filmidir.

The Hours

2002, Dram, 114 dk.

Yönetmen: Stephen Daldry

Oyuncular: Meryl Streep, Nicole Kidman, Julianne Moore

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

İntihar, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Meryl Streep, Nicole Kidman ve Julianne Moore gibi usta oyuncularını bir araya getiren The Hours özellikle depresyon konusunda hiç şüphesiz si-

nema tarihinin en etkileyici filmlerinden biridir. Üç kadın da kendine güvenini kaybetmiş, değersizlik duygusu yaşayan, gelecekte umutsuz kadın profilini başarıyla yansıtmaktadır. Film her üç kadının farklı yıllardaki tek bir gününü anlatmaktadır. 1923'de bir gün yazar Virginia Woolf Mrs. Dalloway romanını yazmaya başlar. 1951'de bir gün küçük bir erkek çocuğu olan ve ikinci çocuğuna da hamile olan Laura, Mrs. Dalloway romanından da etkilenererek, önce intihar teşebbüsünde bulunur ancak son anda bundan vazgeçer. 2001'de bir yayınevi editörü olan Clarissa AIDS hastası olan eşcinsel arkadaşı Richard'ın yazdığı kitaptan dolayı aldığı ödülü kutlamak için bir parti verir. Kendisi de eşcinsel olan, 10 yıldır Sally ile birlikte olan ama sperm bankası aracılığıyla anne olup bir kızı olan Clarissa'ın Richard'la arasında, ikisi de eşcinsel olmalarına rağmen, hep bir romantik yakınlık olmuştur. Virginia Woolf 1941'de intihar eder. Laura, ikinci çocuğu doğduktan sonra eşini ve çocuklarını terk eder ve aslında Richard'ın da annesidir. Richard da artık acılarına dayanamaz ve Clarissa onu partiye götürmek için eve geldiğinde onun gözü önünde intihar eder.

The Magdalene Sisters

2002, *Dram*, 119 dk.

Yönetmen: Peter Mullan

Oyuncular: Eileen Walsh, Dorothy Duffy, Nora-Jane Noone

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Taciz, İstismar, Şiddet, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: The Magdalene Sisters, sonuncusu 1996 yılında kapatılan Magdalene ıslahevlerinde kalmaya zorlanan dört genç kız kardeşin öyküsüne dayanan etkileyici bir yapımdır. Kardeşlerin hepsi de ıslahevindeki

diğer kızlar gibi rahibin ve rahibelerin duygusal, fiziksel ve cinsel tacizine, istismarına, şiddetine maruz kalırlar. Kardeşlerden Margaret kuzeni tarafından tecavüze uğrar, babası buna onun neden olduğu gerekçesiyle onu kiliseye gönderir. Anne tüm bu yaşananlara seyirci kalan tamamen sessiz, silik bir kişiliktir. Bernadette, genç ve güzel bir kızdır, erkeklerle flört ettiği gerekçesiyle cezalandırılmak amacıyla kiliseye kapatılır. Rose evlilik dışı bir ilişkiden bebek sahibi olduğu için ve zihinsel özürlü Harriet de iyileşmesi için kiliseye gönderilirler. Bir gün hepsi kaçır. Film, katı, geleneksel, baskıcı dinsel tutumların insanlar üzerindeki etkisini ve dinin tamamen kişisel anormal davranışları haklı çıkarmak amacıyla nasıl da alet edilebildiğinin çok çarpıcı bir örneğidir. Örneğin tüm bu rahibelerin kendi kadınsılıklarından korktukları, bunu fark ettikleri anda bastırmak için “kadın” olan diğer kadınlara işkence yaptıkları, bunun için de dini gereklilikleri kullandıkları söylenebilir. Bu tür davranışların altında kendilerinin tacize, istismara, şiddete maruz kalmış olmalarının ya da kronik düzeyde bağlanma kaygısı yaşamalarının etkisi olduğu söylenebilir.

The Squid and the Whale

2005, Dram / Komedi, 81 dk.

Yönetmen: Noah Baumbach

Oyuncular: Jeff Daniels, Laura Linney, Owen Kline, Jesse Eisenberg

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Aile Dinamikleri, Narsisistik Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Baba Bernard, anne Joan ve çocuklar; Frank ve Walt'dan oluşan dört kişilik bir “aile”. Paylaşılmış iki erkek çocuk; Bernard ve Walt ikilisine karşı Joan ve Frank. Frank annesine bağlı, ona yakın, “onunla

bir". Walt da babasıyla özdeşim kurmuş; o her ne derse mutlak doğru olan bir baba, bir model. Bernard'la Joan arasında uzun süredir yaşanan sorunlar sonunda patlak verir. Bir gece Bernard'ın Joan'a şiddet uyguladığı bir kavgadan sonra artık kâğıt üzerinde sürmekte olan evliliklerine son verme kararı alırlar. Bernard kendisine güya mahallenin gözbebeği olan, "nefis manzaralı" bir ev satın almıştır, ancak çocuklar için evin bir harabe olduğunu anlamak çok zor olmayacaktır. Çocuklar sırayla ikisinde de kalacaktır. Boşanma süreci iki kardeş arasındaki çatışmayı ve uçurumu da derinleştirir; birçok sahnede anneci Frank'le babacı Walt'un mücadelesi görülür. Sürekli kavga ederler, Walt'a göre bütün suç annenindir, Frank de babasından nefret etmektedir. Joan Frank'in tenis öğretmeni olan Ivan'la ilişkiye başlar. Film Bernard'ın Joan'la yaptığı bir kavgadan sonra evden kaçan kedinin peşinden gittiği sırada kalp krizi geçirip hastaneye yatmasıyla süregider ve Walt'ın küçükken annesinin onu götürdüğü müzeye gidip oradaki mürekkep balığı ve balina heykellerini ziyaret etmesiyle biter. Bernard, Joan, Walt ve Frank'in aile içi dinamiklerine bakıldığında her dört aile üyesinin de kaçınan bağlanma stili özellikleri gösterdikleri ve buna bağlı olarak da çeşitli psikopatolojik davranış sorunları sergiledikleri görülür. Bu aile sağlıklı, mutlu ve doyumlu aile ilişkilerinden tamamen uzak, soğuk, mesafeli bir davranış örüntüsü gösterir. Bernard, kökeni kaçınan bağlanma stiline dayanan bir narsistik kişilik yapısıdır. Kendisine hayrandır, her şeyin hep en iyisini ve en doğrusunu bildiğini sanır, bir ara kitapları bir satış grafiği yakalamış olmakla birlikte artık kimsenin adını bile pek hatırlamadığı bir yazar, üniversitede hocadır. Kendisi dışındaki her insanın aptal olduğuna inanır. Joan onun ikinci evliliğidir ve her iki kadın da "zor"dur, "huysuz"dur. Kendisi ise masum bir kurbandır. Evlilikleri için elinden

gelen her şeyi yapmış olmasına rağmen “anlaşılammıştır”, değeri bilinmemektedir. Bu ilk evliliğini iki çocuğunun da bilmiyor olması “kurdukları” aile içi iletişim hakkında bilgi vermektedir. Joan da yazarlığı “ondan öğrenmiştir”. Tenisi Ivan’dan daha iyi bildiğine inanan Bernard’ın tam da kendisinden beklenecek bir davranışla ona meydan okuması ama maçı kaybetmesi kendini eşsiz bir varlık olarak gören kişilik yapısının simgelerinden biridir. Frank’i küfretmemesi gerektiği yönünde bir kez bile ikaz etmeyen Bernard onun yanındayken bağıra çağıra küfreder, bu süperegosu yani vicdanı gelişmemiş olan, davranışlarının farkında olmayan Bernard için son derece sıradandır. Aile içi ilişkilere duyarsızdır; pişirdiği köfteler yere düşünce sanki hiçbir şey olmamışçasına onları yerden alan ve çocuklarının tabaklarına koyan bir Bernard vardır. Bir partide tuttuğu takım hakkında eleştirel bir yorum yaptı diye birlikte çalıştığı yayınevinin editörüyle tartışan ve yayınevini değiştiren Bernard şimdi kitaplarını yayımlatacak yayınevi bulamıyordur. Joan eşinin duyarsızlığı ve ilgisizliği karşısında çaresizlik yaşamaya başlamış, eşini birkaç kez aldatmış ve şiddet mağduru bir kadındır. Walt için gerçek yazar babasıdır, onun tüm kitaplarını okumuştur, her kitabını derin ve yoğun bulmaktadır. Kendisini ailesine ispat etmek isteyen Walt, Pink Floyd’un “Hey You” adlı şarkısını ezberler ve bunu sanki kendisi yazmışçasına onlara çalıp söyler. Sağlıklı bir ahlak gelişimine sahip olmayan Walt için bu çok sıradan ve zararsız bir davranıştır. Ona göre annesiyle babasının evlilik ilişkisi mükemmeldir, Walt’un bu bakış açısının temelinde böyle değerlendirmedeği takdirde aslında anne babası tarafından reddedildiği gerçeğiyle yüzleşmekten kaçınma arzusu yatar. Geleceğin bir Bernard’ı olan Walt’un babasıyla kurduğu özdeşim kız arkadaşıyla kurduğu ilişkiye de yansır. Kafka’nın hiçbir kitabını okumamış olan Walt, Kafka

hakkında yorumlar yapar, Dickens'ın kitaplarını ikinci sınıf bulur ki bütün bu yorumlar kelimesi kelimesine babasının ağzından çıkan cümlelerdir. Walt'un yakınlık ve bağlanma kaygıları kız arkadaşıyla olan cinsel ilişkisine de yansır. Kız arkadaşı cinsel olarak birlikte olmak istediğinde onu reddeder, onu cinsellik bağımlısı, takıntılı olduğu yönünde suçlar. Aslında temel sorun yaşadığı cinsel performans kaygısı, erken boşalma sorunları ve birine bağlanmayı "farklı seçenekleri" de değerlendirme isteğidir. Onunla kavga ederken söylediği "huysuzluk yapma" sözü babasının geçmişte birlikte olduğu her kadın ve annesi için en sıklıkla tekrarladığı cümle olması açısından ilgi çekicidir. Her açıdan, ikinci bir Bernard yetişmektedir. Ailenin son üyesi olan Frank içinse durum başkadır; ona göre babası öyle pek de popüler değildir, belki annesi ondan daha iyi olacaktır. Babasıyla soğuk ve mesafeli olan Frank tenis öğretmeni Ivan'la özdeşim kurmuştur, ona hayranlık duymaktadır. Bir anlamda baba kaybının yerini Ivan'la doldurmaktadır. 7-8 yaşlarındaki Frank bira içmeye başlamıştır, kendisini olgun bir erkek gibi görme arzusundadır. Annesiyle ilgili olarak çözümleyemediği ödipal çatışmalar da filmin bazı sahnelerinde kendisini net bir biçimde gösterir. Örneğin annesinin iç çamaşırları üzerinde mastürbasyon yapar. Frank okula çıplak kadın resimleri götürmekte, sonra mastürbasyon yapıp spermlerini de okuldaki kitapların üzerine sürmektedir. Frank için bu bir anlamda ayrılığı protestodur, boşanmayı reddetmektir, bu ayrılığın yarattığı öfkeyi cinsellikle ifade etmektir. Okul yönetimi bir gün Bernard'la ve Joan'ı bu konuyu görüşmek üzere okula çağırır ki çiftin arasındaki sorunlar bir kez daha göze çarpar. Her iki taraf da sorumluluktan kaçıp diğer ebeveyni suçlamaktadır. İki eski "eş" arasındaki iletişimsizlik, doyumsuzluk, rekabet, uzaklık, derin uçurumlar bir kez daha su yüzüne çıkar.

The Virgin Suicides

1999, Dram / Gizem / Romantik, 97 dk.

Yönetmen: Sofia Coppola

Oyuncular: Kirsten Dunst, Josh Hartnett, James Woods

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

İntihar, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: The Virgin Suicides, annelerinin aşırı baskıcı, kontrolcü ve dış dünyadan izole bir yaşam biçimlendirmesine tepki olarak intihar eden, yaşları 13 ile 17 arasında değişen beş kız kardeşin hikâyesidir. Anneleri kızlarını korumak adına onları sosyal hayattan izole bir biçimde yetiştirir, katı kurallar koyar, yaşlılarıyla yakınlaşmalarını engeller. Kızların, kendine ait bir dünyası olan babalarıyla da bir ilişkileri yoktur. Bu intiharlar yetişkin birey olmalarına izin vermeyen annelerinden bir anlamda intikam alma biçimidir. Önce 13 yaşındaki Cecilia intihar eder, 1 yıl kadar sonra da diğer dört kız kardeş bir akşam topluca intihar ederler.

Winter Passing

2005, Komedi / Dram, 98 dk.

Yönetmen: Adam Rapp

Oyuncular: Ed Harris, Zooey Deschanel, Will Ferrell

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Reese annesini kaybetmiş, babasıyla da uzun bir süredir görüşmeyen, bir tiyatro oyuncusu olmaya çalışan ve aynı zamanda bir barda çalışan genç bir kızdır. Depresiftir ve kronik bağlanma sorunları vardır; kimseye ait olmak istemez ve bunu neden istemediğini de bilmez. Hatta yine bu bağlanma, terk edilme ve reddedilme kaygılarından dolayı annesinin cenaze törenine bile gitme-

miştir; bunu yapmış olması hem annesine bağlanma kaygısına iyi gelmiştir hem de bir anlamda böylelikle onu kaybetmiş olduğu gerçeğini de reddetmiş olur. Bütün çocukluğu ikisi de yazar olan anne babanın daktiloları arasında kalmakla ve onların dikkatini çekmeye çabalamakla geçmiştir. Uyuşturucu kullanmakta ve rastgele cinsel ilişkilere girmektedir. Yaşadıklarından dolayı bilinçaltısal olarak kendisini suçladığı için de kendisine karşı zarar verici davranışlarda bulunur; örneğin elini dolabın arasına sıkıştırır ve yaşadığı acıyla uyumaya çalışır. Hayatta bağlandığı tek canlı bir yavru kedidir. Bir gün bir yayınevinin editörü onu bulur ve ona karşılığında çok iyi bir ücret ödeyeceği bir teklifte bulunur. Reese'in babası alkol bağımlısı olan ama bu bağımlılığı nedeniyle de uzun süredir bir kitap yazmamış, tanınmış bir yazardır. Editör Reese'ye amcası aracılığıyla uzun yıllar önce annesiyle babasının kendi aralarında mektuplaştıklarını öğrendiğini ve bu mektupları bir kitap haline getirmek istediğini söyler. Bunun için de Reese'den babasının yanına gidip o mektupları bulmasını ve ona getirmesini ister. Reese önce bu teklifi reddeder çünkü bu, onun için, onu reddeden; yani ona istediği sevgiyi, şefkati ve ilgiyi göstermeyen anne ve babasıyla birlikte yaşadığı, tüm çocukluğunu geçirdiği eve gitmesi demektir. Bu nedenle de tereddüt eden ama nedeninin bu olduğunun da farkında olmayan Reese sonra bu teklifi kabul eder ki aslında bunu kabul etmesinin nedeni bilinçaltısal olarak babasıyla yakınlaşma ihtiyacıdır, çabasıdır; bu öneri sadece onun bu bağlanma ihtiyacını harekete geçiren bir ateşleyici olmuştur. Reese sonunda eve gider ve babasını burada bir müzisyen olan Corbit ve eski bir öğrencisi olan Shelley'le yaşarken bulur. Her ikisi de evin tüm ihtiyaçlarıyla ilgilenmektedir. Reese önceleri Shelley'in babasının sevgilisi olduğunu zanneder, bir akşam Shelley'i uyurken babasının onun saçlarını okşadığını görmesi de bu inancını kuvvetlendirir. Aslında Shel-

ley babasının sevgilisi değildir; bu algı Reese'in babasını başka bir kadınla paylaşmak istememesinin ve Shelley'i kıskanmasının, onun yerinde olmak istemesinin bir sonucudur. Üstelik babası aslında Shelley'in değil; onun başını okşamaktadır; Shelley sadece bir araçtır, simgedir. Reese ile babası Don arasındaki bu gelgitli ikilemler hep yaşanmıştır. Don kendi reddedilme kaygısı nedeniyle kızıyla hiç yakınlaşmamış, kızı Reese de babasının bu uzaklığının bir sonucu olarak ona yakınlaşmaya çalışıp reddedilmek yerine hiç adım atmamaya karar vermiştir. Tabii bütün bu uzaklaşma çabaları birbirlerine ihtiyaç duydukları gerçeğini ortadan kaldıramamıştır. Shelley'in anne ve babası o küçükken ölmüşlerdir ve Shelley bir süre önce ciddi bir cerrahi operasyon geçirmiştir. Bu operasyon sırasında Don onun yanında olmuş, ona bakmıştır ki bu da aslında Don ile Reese arasındaki baba-kız ilişkisinin bir yansımasıdır. Don bir anlamda Shelley'i Reese'in yerine koymuş; Reese'ye göstermediği ilgiyi, bakımı, şefkati Shelley'e vermiş ve böylelikle suçluluk duygusundan kurtulmuştur. Don'un geçirdiği kalp spazmı Reese'le aralarında bir bağ kurulmasına ve baba ile kızın yakınlaşmasına neden olur. İkisi de o ana kadar birbirlerine söyledikleri ya da yaptıkları için birbirlerinden özür dilerler. Bu arada Don yeni romanını da bitirmiştir ancak yayımlatmayı düşünmemektedir ve Corbit'ten romanı evin bahçesine gömmesini istemiştir. Bunu fark eden Reese romanı gömülü olduğu yerden çıkarır ve yerine oraya gelişi nedeni olan tüm mektupları koyar, sonra da New York'a döner. Film, Reese'in daha önce bağlanmaktan korktuğu ve ara sıra sadece cinsel ihtiyacını karşılamak üzere birlikte olmayı istediği; aralarındaki ilişkiyi bu düzeyde tutmak istediği erkek arkadaşıyla el ele tutuşarak yürümesiyle sonlanır. Kaçtığı Winter Passing'in, baba-kız ilişkisi / bağlan(a)ma(ma)sı üzerine güzel ve etkileyici bir örnek olduğu söylenebilir.

ÖNERİLER

American Beauty

1999, Dram, 122 dk.

Yönetmen: Sam Mendes

Oyuncular: Kevin Spacey, Annette Bening, Thora Birch

Dandelion

2004, Dram / Romantik, 93 dk.

Yönetmen: Mark Milgard

Oyuncular: Vincent Kartheiser, Taryn Manning,

Arliss Howard

Lorenzo's Oil

1992, Dram, 129 dk.

Yönetmen: George Miller

Oyuncular: Nick Nolte, Susan Sarandon, Peter Ustinov

Lovely & Amazing

2001, Komedi / Dram / Romantik, 91 dk.

Yönetmen: Nicole Holofcener

Oyuncular: Catherine Keener, Brenda Blethyn, Troy Ruptash

The Pact of Silence

2003, Dram / Gizem / Romantik, 95 dk.

Yönetmen: Graham Guit

Oyuncular: Gérard Depardieu, Élodie Bouchez, Carmen Maura

Akut Stres

Akut stres bozukluğunda kişi, gerçek bir ölüm ya da ölüm tehdidi, ağır bir yaralanma ya da kendisinin ya da başkalarının fizik bütünlüğüne yönelik bir tehdit yaşamış, böyle bir olaya tanık olmuş ya da böyle bir olayla karşı karşıya gelmiştir. Tepkileri arasında aşırı korku, çaresizlik ya da dehşete düşme vardır. Kişi uyuşukluk, dalgınlık, duygusal tepkisizlik, çevrede olup bitenlerin farkına varmama ve travmanın önemli bir yanını anımsayamama gibi belirtiler gösterir. Yaşadığı travmatik olay tekrar tekrar gözünün önüne gelebilir, sanrılar görebilir, o olayı yeniden yaşıyormuş gibi hissedebilir. Kendini soyutlar, gerçekliği farklı algılar; hissizleşme ve sersemleme belirtileri gösterebilir. Kâbuslar görebilir. Bu yaşananlar en az iki gün, en fazla dört hafta sürer ve travmatik olaydan sonraki dört hafta içinde ortaya çıkar. Travmatik olaya bağlı olarak gelişen tüm sorunlar bir aydan fazla sürerse de travma sonrası stres bozukluğunu çağırır.

FİLMLER

Alive

1993, Aksiyon / Macera / Dram, 120 dk.

Yönetmen: Frank Marshall

Oyuncular: Ethan Hawke, Vincent Spano, Josh Hamilton

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Akut Stres

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Alive, gerçek bir trajik kazaya dayanmaktadır. 1972 yılında Uruguaylı rugby takımının olduğu bir uçak karlı dağlara düşer. Hayatta kalanlar yaşam mücadelesi verirken zorlu günler geçirirler, yoğun bir stres yaşarlar. Bu stresli dönemde hayatta kalabilmek için ölmüş olan arkadaşlarını yerler.

Full Metal Jacket

1987, Dram / Savaş, 116 dk.

Yönetmen: Stanley Kubrick

Oyuncular: Matthew Modine, R. Lee Ermey, Vincent D'Onofrio

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Akut Stres

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Vietnam Savaşı sırasında orduya yeni katılmış olan bir grup asker temel eğitimleri sırasında Teğmen Hartman'ın aşırı baskılarına, aşağılamalarına ve disiplinine maruz kalırlar. Bu baskı ve cezalandırmalara dayanamayan Er Pyle, Hartman'ı öldürdükten sonra intihar eder.

Mash

1970, Komedi / Savaş / Dram, 116 dk.

Yönetmen: Robert Altman

Oyuncular: Donald Sutherland, Elliott Gould, Tom Skerritt

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Akut Stres

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: MASH, Kore Savaşı sırasında seyyar bir hastanede görev yapan bir grup sağlık personelinin savaşın yarattığı yoğun stresle başa çıkmak için geliştirdikleri baş etme mekanizmalarını bir kara komedi biçiminde anlatmaktadır. Pierce ve Duke kurallara karşı gelebilen, esprili, hayatları cinselliğe odaklı olan iki doktordur. Ameliyatlara girmeden önce alkol alırlar, hemşirelerle flört ederler, birbirlerine kimsenin yapmayacağı şakalar yaparlar.

Alkol ve Madde Kötüye Kullanımı / Bağımlılığı

Alkol, kişide bağımlılığa yol açan en temel maddelerden biridir. Düşük miktarlarda alındığında uyarıcı, keyif verici ya da stresle “baş etmeye” olanak sağlayan bir araçtır. Ancak uzun süreli ve yoğun bir biçimde kullanıldığında bağımlılığa yol açmaktadır. Bağımlı insanlar kullandıkları alkol ya da maddenin (ilaç, uyuşturucu) zamanla etkisini kaybetmesine paralel olarak, her geçen gün biraz daha artan oranlarda kullanırlar. Kullanmadıkları ya da ulaşamadıkları durumlarda belirgin yoksunluk tepkileri gösterebilirler. Kendilerini kontrol edemezler; başlayınca durduramazlar. Azaltma ya da bırakma isteği duyular bile bunun için çok zorlanırlar. Zamanlarının çoğunu alkol ya da madde bulmaya, kullanmaya harcayabilirler. Sosyal ya da iş hayatlarındaki yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlanırlar.

Alkol kötüye kullanımının kişide yarattığı fiziksel ve psikolojik sonuçları ikiye ayırarak incelemek mümkündür. Alkol bir anlamda eğlence, sakinleşme ve gevşeme aracıdır ki genellikle bu amaçla kullanılır. Çoğu insanda bu duygular yaklaşık iki saat içerisinde azalarak kaybolur. Hızla alınan yüksek miktarlardaki alkol öncelikle gevşemeye sonra da uyku haline, bilinç kaybına ve ölüme yol açabilir. Alkolün bu “olumlu” sonuçlarının yanında özellikle kötüye kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan huzursuzluk, uyanıklılık, sinirlilik, sese ya da ışığa karşı aşırı duyarlılık, algılama ve yargılamada sorunlar, suçluluk duygusu, kaygı, depresyon, çocuklara yönelik taciz / istismar, aileye yabancılaşma gibi olumsuz sonuçları vardır. Alkolün

aşırı kullanımı ülser, hipertansiyon, kalp krizi ya da kanser gibi sağlık sorunlarına da yol açmaktadır.

Alkol gibi insana geçici olarak haz / zevk veren ancak gerek fiziksel gerekse psikolojik tahribata, sorunlara yol açan diğer zararlı etken de maddelerdir; madde kötüye kullanımı ve bağımlılığıdır. Yatkın kişilik özellikleri açısından bakıldığında, dürtüsel yani anı anına uymayan, sürekli heyecan arayışında olan, antisosyal kişilik yapısına sahip, sosyal değerlere önem vermeyen, topluma yabancılaşmış, engellenme toleransı düşük, sağlıklı bir anne-çocuk ilişkisi kuramamış olup kimseden şefkat, ilgi, destek görememiş olan insanlarda madde kötüye kullanımının / bağımlılığının yüksek olduğu bilinmektedir. Madde bağımlılığında madde kullanımı üzerine aşırı bir zihinsel meşguliyet, maddeyi yüksek dozlarda kullanma, maddeye karşı tolerans geliştirme (aynı etki için daha yüksek dozlara ihtiyaç duyma), psikolojik ya da fiziksel yoksunluk belirtileri gösterme, madde kullanımını azaltma ya da bırakma teşebbüslerine rağmen yeniden başlama, sosyal, mesleki uğraşları ve boş zaman aktivitelerini ihmal etmeye başlama ve sağlık sorunları gelişmesine karşın madde kullanımına devam etme görülür.

FİLMLER

Candy

2006, Dram / Romantik, 108 dk.

Yönetmen: Neil Armfield

Oyuncular: Abbie Cornish, Heath Ledger, Geoffrey Rush

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Madde Bağımlılığı, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Candy, bağlanma sorunları olan ama uyuşturucu bağımlısı iki gencin; Candy ve Dan'in

hikâyesidir. Hep farklı ve yeni şeyler denemek isteyen bir Candy vardır. Fazla miktarda aldığı uyuşturucudan ölmek üzereyken Dan onun hayatını kurtarır. Bu deneyim Candy için muhteşemdir. Resim yapmayı sever Candy; özellikle de kaygılı, gergin ya da mutsuz olduğu anlarda resimler yapar. Uyuşturucuya para bulmak için arayışlara girerler. Dolandırıcılık, eski eşyaların emanet bırakılması, büyükannenin hediye ettiği yüzüğün satılması, hırsızlık; evlerden çalınan eşyaların uyuşturucu satın alabilmek için ikinci el mağazalara satılması derken Candy hayat kadınlığı yapmaya başlar. Evlenirler. Candy hamile kalır ancak bebeğini kaybeder. Candy zamanla artık resim yapamaz, kendini ifade edemez, kendisiyle başa çıkamaz hale gelir. Yaşam içinden çıkılmaz olur. Uyuşturucu kullanmayı bırakmaya çalışırlar ancak her girişim hayal kırıklığıyla sonuçlanır; her ikisi de kriz geçirir ve uyuşturucu bağımlısı olduklarını iyice kabullenirler. Yeni bir başlangıç yapmak isterler ve yeni bir eve taşınırlar ancak ne Dan odunları nasıl kıracağını bilmektedir ne de Candy nasıl yemek yapacağını. Kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlayacak hiçbir yetenekleri yoktur. Candy kriz geçirir bir gün, hastaneye yatar ve bir süre tedavi görür. Dan de bu sürede bir iş bulmuştur, bulaşıkçılık yapmaktadır ki böyle bir iş bile onu çok zorlamaktadır. Candy'yle Dan'in girişimi ancak birkaç gün sürer. Sosyal, mesleki uğraşları ve boş zaman aktivitelerini ihmal etmeye başlarlar hatta hiç geliştiremezler. Gündelik temel ihtiyaçlarını sağlamakta bile çok zorlanırlar. Candy ve Dan ebeveyn duyarlılığı, sevgisi, şefkatinden uzak iki insan olarak ne bugüne kadar yeni bir bilgi ya da deneyimi kazanma, öğrenme isteği duymuşlardır, ne de öğrenmek için çabalamışlardır. Kendilerini geliştirmek, büyütme, hayata tutunmak, ait olmak isteseler de ikisine de bu noktalarda destek olacak, sınımsız saracak bir aileleri olmamıştır. Candy'nin kâğıt üzerindeki ailesi bir hiçlikten öte değildir. Candy'nin

hastaneye kaldırıldığı ve bir süre uyuşturucu tedavisi gördükten sonra hastaneden çıkacağı gün yanına giden babanın Dan'e kızı için endişelendiğini söylemesi ancak onun ihtiyacı olan her şeyle Dan'in ilgilenmesini istemesi müthiş bir çelişkidir. Ve belki de zaten hiç olmayan baba imgesinin en net ifadesidir. Madde bağımlısı olan insanlar sağlık sorunları geliştirmelerine karşın madde kullanımına da devam ederler. Yaşadıkları ilişkilerin kalitesi, uyumu ve doyumu düşüktür. Sosyal ilişkilerinde sürekli bir çatışma ve şiddet içeren davranışlar görülür. Candy'in annesiyle mutfakta yaşadığı öfke patlaması, bağırış çağırışlar buna bir örnektir. Sağlıklı ve yapıcı bir anne-kız çocuğu ilişkisinin kurulamamış olması Candy'in pasta yaparken karıştırıcının derecesini fazla açmasıyla tetiklenir. Candy, "mutlaka sıvı kalması" gereken hamuru fazlaca katılaştırmıştır. Burada temel sorun, kendi yakınlık ve bağlanma kaygısını çözümlenememiş olan aşırı kontrolcü bir annenin kızıyla yakınlaşmaktan kaçınmak için öfke duygusuna tutunmasıdır. Annenin Candy'yle olan yakınlık kaygısının tetiklenmiştir ve onu kendisinden uzak tutmak için ona öfkelenmektedir, böylelikle de yaşadığı bağlanma kaygısıyla başa çıkmaktadır. Candy'i "beceriksiz", "iş bilmez", "iş yapamaz" bir kız çocuğu olarak görmesi de bu bağlanma kaygısına iyi gelmektedir. Madde kullananların duygu durumları sürekli olarak değişebilir. "İletişim", karşılıklı suçlamalar, şikâyetler, iftiralar, sözünü yarıda kesme, karşısındakinin ne söylediğini dinlememe, umursamama ile süregitmektedir. Bu durum özellikle de eşler arasındaki yakınlık ihtiyacının tatmin edilememesine ve doyumsuzluğa neden olmaktadır ki bu noktada madde kullanma ihtiyacı daha da artmaktadır. Candy için Dan bebekliğinde annesiyle kuramadığı temel bağlanma ihtiyacını yetişkinlik döneminde kurmak için bir araçtır. Ancak Dan bu kırıklığı onarmaya çok uzaktır, yarım kalanın tamamlanmaya çabalanmasının ama başarılı

olunamamasının en net ifadesidir. Candy için gerek anne gerekse Dan birer bağlanma figürüdür, sevgi, ilgi, şefkat nesnesidir, ama her ikisi de reddedicidir. Her ikisi de onu hayal kırıklığına uğratmıştır. İkisine de güvenmiş, güvenmeye, inanmaya çalışmış ama hayal kırıklığına uğramıştır. İkisi de değer vermemiş, özen göstermemiş, onu korumamış, ona destek olmamıştır. Ve Candy artık “kaybolmuştur”; böyle niteler kendisini. Madde kullanımı düşünme biçiminde, olayların yorumlanmasında da sorunlar yaratır ki bu, eşin olumlu bir davranışının bile olumsuz bir biçimde algılanmasını; örneğin bir saldırganlık ya da özel alanın ihlali olarak algılanmasını ve şiddetle karşılık verilmesine yol açabilir. Madde kullanımı kişinin yaşadığı terk edilme kaygısıyla başa çıkabilmesi için de bir araç olarak görülür. Kronik düzeyde terk edilme ya da reddedilme beklentisi içinde olan ya da kaygısı duyan tarafların uyuşturucu kullandıkları bilinmektedir.

La Luna

1979, *Dram*, 142 dk.

Yönetmen: Bernardo Bertolucci

Oyuncular: Jill Clayburgh, Matthew Barry, Veronica Lazar

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Ensest, Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Catherine bir opera sanatçısıdır. 15 yaşındaki oğlu Joe da kimlik ve kişilik problemi olan bir madde bağımlısıdır. Kendisine yeterince yakınlık ve ilgi göstermeyen babası gözlerinin önünde ölür. Joe bir süre sonra bu adamın gerçek babası olmadığını öğrenecektir. Bu ölüm, hayatında örnek alabileceği bir erkek bağlanma figüründen yoksun olan Joe için kırılma noktasıdır. Catherine Joe ile birlikte İtalya'ya göç eder ve artık onu madde kullanmaktan alıkoymak için onunla cinsel bir ilişki yaşamaya

başlar, aralarında ensest bir ilişki doğar. Bir süre sonra Amerika'ya geri dönerler. Joe burada öz babasıyla tanışır ancak babası onunla yakınlaşmayı istemez.

Once Were Warriors

1994, Suç / Dram, 102 dk.

Yönetmen: Lee Tamahori

Oyuncular: Rena Owen, Temuera Morrison,
Mamaengaroa Kerr-Bell

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Alkol ve Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Yeni Zellanda yapımı olan Once Were Warriors, farklı bir kültürde beş çocuklu bir aileyi, aile içi şiddeti ve madde bağımlılığını anlatmaktadır. En büyük oğlan Nig bir sokak çetesine üyedir. Mark, küçük çaplı suçlar işler. 13 yaşındaki Grace babasının yakın bir arkadaşı tarafından tecavüze uğrar.

ÖNERİLER

Bad Lieutenant

1992, Suç / Dram, 96 dk.

Yönetmen: Abel Ferrara

Oyuncular: Harvey Keitel, Victor Argo, Paul Calderon

Boys Don't Cry

1999, Suç / Dram / Romantik, 118 dk.

Yönetmen: Kimberly Peirce

Oyuncular: Hilary Swank, Chloë Sevigny, Peter Sarsgaard

City of God

2002, Suç / Dram, 130 dk.

Yönetmen: Fernando Meirelles, Kátia Lund

Oyuncular: Alexandre Rodrigues, Matheus Nachtergaele,
Leandro Firmino

Cruising

1980, Suç / Dram / Gizem, 102 dk.

Yönetmen: William Friedkin

Oyuncular: Al Pacino, Paul Sorvino, Karen Allen

Gegen Die Wand

2004, Dram, 120 dk.

Yönetmen: Fatih Akın

Oyuncular: Birol Ünel, Sibel Kekilli, Catrin Striebeck

Jackknife

1989, Dram, 102 dk.

Yönetmen: David Hugh Jones

Oyuncular: Robert De Niro, Kathy Baker, Ed Harris

Kids

1995, Suç / Dram, 91 dk.

Yönetmen: Larry Clark

Oyuncular: Leo Fitzpatrick, Justin Pierce, Chloë Sevigny

Manic

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Jordan Melamed

Oyuncular: Joseph Gordon-Levitt, Michael Bacall,
Zoey Deschanel

Pollock

2000, Biyografi / Dram, 122 dk.

Yönetmen: Ed Harris

Oyuncular: Ed Harris, Marcia Gay Harden, Tom Bower

HER GREATEST TALENT WAS FOR LIFE

JUDIDENCH **IRIS** KATEWINSLET
JIMBROADBENT

PARAMOUNT

Alzheimer ve Demans

Demans, yetişkin bir insanın beyninin hasarlanması sonucu, bilinç bulanıklığı olmaksızın, birden fazla bilişsel alanın bozulması ve bununla ilişkili olarak günlük yaşam aktivitelerinin eskisi düzeyinde sürdürülememesi ile ortaya çıkan bir bozukluktur. Alzheimer da demansı ortaya çıkararak hastalıklardan biridir. Hastalığın nedeni, beyindeki bazı hücrelerin yavaş yavaş ölmesidir. Alzheimer hastalığı, yavaş ilerleyen, ancak geri dönüşsüz bir hastalıktır. Hastalıkta bellek, konuşma, yön bulma, insanları tanıma gibi konularda sorunlar yaşanır, günlük aktiviteler yerine getirilemez ve davranış bozuklukları görülebilir. Alzheimer hastalığı sinsice başlar ve kesin olarak ne zaman başladığını belirlemek mümkün değildir. Hasta erken evrede çevreye karşı ilgisiz görünebilir veya işlerine daha az ilgi gösterebilir. En belirgin bulgular yakın geçmiş olaylarını hatırlayamama şeklinde ortaya çıkar. Hasta biraz önce yediğini, bir önceki gün olan olayları hatırlayamaz. Aynı soruları tekrar tekrar sorabilir veya aynı olayı tekrar tekrar anlatabilir. Zamanla isimleri, yolları, tarihleri unutma veya karıştırma, sık sık eşyalarını kaybetme, karar verme güçlüğü, isteksizlik ve ilgisizlik, duygu ve davranışlarda değişiklik gibi belirtiler ortaya çıkar ve bunlar giderek daha fazla dikkat çekici hale gelir. Hastalık ilerledikçe dışarıda ve ileri evrede evin içinde bile yönünü kaybedebilir. Hastalığa sinirlilik, içe kapanıklık, sanrılar, hayal görmeler ve uyku problemleri gibi belirtiler sıklıkla eşlik eder.

FİLMLER

Away From Her

2006, Dram / Romantik, 110 dk.

Yönetmen: Sarah Polley

Oyuncular: Julie Christie, Michael Murphy, Gordon Pinsent

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Alzheimer

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Kanada yapımı Away From Her, Alzheimer hastası ve böyle bir hastanın yakını olmanın neler yaşattığını en iyi anlatan, bazen hüzünlü bazen komik, sağlıklı ve mutlu bağlanmışlığı aktaran etkileyici bir filmidir. Grant ve Fiona birbirlerini çok seven, mutlu, emekli olup bir dağ evinde yaşamaya başlayan bir karı-kocadır. Ancak bu mutluluk bir gün Fiona'nın Alzheimer'a yakalanmasıyla kaybolur. Fiona artık bulaşıkları yıkmayı unutmaya, elindeki tavayı da yıkadıktan sonra buzdolabına koymaya başlar. Renkleri unuttur, örneğin sarıyı hatırlayabilmesi için sarı renkteki bir çiçeğe bakması gerekir. Kaşıkların ya da çatalların hangi çekmecede olduğunu unuttuğu için mutfağın her yerine notlar yapıştırır. Şarap şişesini eline alır ama onun şarap olduğunu hatırlayamaz. Oturduğu sandalyenin üzerine koyduğu paltosunu odanın içinde arama koyulur. Ocağın üzerine kaynatmak için bıraktığı suyu unutup dışarıya gezmeye çıkar. Yaşadıkları eve ne zaman taşındıklarını unutan Fiona, Grant'la ne zaman evlendiklerini de unuttur. Zamanla Grant'in kim olduğunu da unutacaktır. Fiona'nın bu sorunları Grant'la olan ilişkisine de yansır. Fiona'nın artık bir özel bakımevine yatırılması ve orada yaşaması gerekmektedir. Önceleri Fiona'dan ayrılmak istemeyen Grant sonra bunu kabullenmek durumunda kalır. Fiona'nın bakımevine yatmasıyla birlikte Grant'la olan ilişkisi de bozulur; Fiona bakımevinde başka bir hasta olan Aubrey'le ilgilenmeye, hatta onunla evli olduğuna inanmaya

başlar. Ona kocası gibi davranır. Grant'i tanımaz, Grant'le karşılaştıklarında kendisini öpmesinden çok utanır. Artık Grant Fiona için tamamen bir yabancısıdır. Fiona bütün gününü yeni kocasıyla, onun bakımıyla geçirir. Çaresiz Grant bu durum ona çok acı verse de Fiona'yı mutlu gördüğü için buna sessiz kalır. Grant Fiona'ya o kadar bağlıdır ki o mutlu olsun diye bakımevinden ayrılan Aubrey'i tekrar bakımevine götürür.

Iris

2001, *Biyografi / Dram / Romantik*, 91 dk.

Yönetmen: Richard Eyre

Oyuncular: Judi Dench, Jim Broadbent, Kate Winslet

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Alzheimer

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Iris, 26 romana imza atmış olan ve bir Alzheimer hastası olan ünlü İngiliz romancı Iris Murdoch'ın gerçek hayat hikâyesine dayanmaktadır. Iris yaşamının son günlerinde özellikle olayları, bulunduğu yeri ve tanıdığı kişileri hatırlamakta güçlük çeker. Bir TV programında kendisine sorulan soruyu anlayamaz, cevap veremez. Evine her zaman trenle gitmesine rağmen artık neden trene bindiğini bilemez, üstelik başka duraklarda inmeye başlar. Eşi John'a ölmüş olan bir arkadaşının kendisini arayıp aramadığını sorar. Evden neden çıktığını bilmez. Kendi kitaplarını hatırlayamaz, yeni çıkan kitabını tanıyamaz. Nesnelere tanımlayamaz; artık kaşık "yemek yenilen şey"dir onun için. Postacı da "postayı getiren adam". Artık kapısını açması gerektiğini hatırlayamadığı ve açtıktan sonra da ne tarafa gitmesi gerektiğini bilemediği için mutfaktan çıkamaz. Aynı soruyu defalarca sorar. Zaman ve mekân kavramları kaybolur; nerede ne zaman ne yapmakta olduğunu anlayamaz. Tek başına banyo yapamaz. Hayatının son günlerini bir huzurevinde geçirir.

ÖNERİLER

On Golden Pond

1981, Dram / Romantik, 109 dk.

Yönetmen: Mark Rydell

Oyuncular: Katharine Hepburn, Henry Fonda, Jane Fonda

The Notebook

2004, Dram / Romantik / Savaş, 123 dk.

Yönetmen: Nick Cassavetes

Oyuncular: Gena Rowlands, James Garner, Rachel McAdams

The Savages

2007, Komedi / Dram, 114 dk.

Yönetmen: Tamara Jenkins

Oyuncular: Laura Linney, Philip Seymour Hoffman,
Philip Bosco

Anoreksiya ve Bulimiya

Anoreksiya, genellikle ergenlik çağında kızlarda başlayan, kendini şişman hissedip diyet yaparak ileri derecede zayıflama (yaş, boya göre standart ağırlığın % 15'inin altında ya da beden kitle indeksinin 17.5'in altında olması), vücut ağırlığı ve biçimi ile aşırı zihinsel uğraş, kilo almaktan aşırı korkma, zayıf olmayı şiddetle arzulama ve kadınlarda amenore (arka arkaya üç kez regl / adet olamama) ile seyreden ve genetik, psikolojik ve ailesel nedenlere dayanan bir bozukluktur.

Anoreksik kişinin beden algısında bir sorun görülür; çok zayıf olsa bile kendisinin çok şişman olduğuna inanır. Çok zayıf olsa bile karın ya da kalça bölgelerinde fazlalık olduğunu düşünür, aynada saatlerce kendisini izler. Sürekli kilo alma kaygısı vardır ve ne kadar kilo verirse versin bu kaygı ortadan kalkmaz. Kilo alacağına inandığı her türlü durumdan ya da yiyecekte uzak durur. Genellikle çok az miktarda yer, kilo vermek için sürekli diyet yapar, kusar, aşırı egzersiz yapar ya da laksatif kullanır. Yiyecekleri küçük parçalara böler, tabağında bunlarla çatalla dakikalarca oynayabilir, kolay kolay çiğneyip yutmaz. Bazen de aşırı / tıkanırcasına yeme davranışları görülebilir ancak bu durumda da kilo alma kaygısı ve suçluluk duyguları devreye girdiği için yenen besinler kusarak dışarı atılır. Her tıkanırcasına yeme davranışı kişide kontrolü kaybettiği duygusuyla kilo verme çabalarını daha da şiddetlendirir. Anoreksik kişi gün içerisinde birçok kez tartılır, en küçük bir kilo artışı bile yoğun kaygı uyandırır. İçeride dönüklük, nevroitik kişilik özellikleri, kendine güvensizlik, duygusal sınırlılık, yaşama dair katı düşünme biçimleri, özerk ve bağımsız bir birey ola-

mamışlık gibi özellikler sergileyen anoreksiklerde cinsel konulara da ilgisizlik, isteksizlik görülür. Anoreksiyanın beden özelliklerinin önemli olduğu balerin, manken ya da atlet gibi meslek alanlarında ve zayıf olmanın güzelliği, çekiciliği, başarıyı temsil ettiği kültürlerde daha sıklıkla görüldüğü bilinmektedir. Anoreksiklerin bir başka özelliği de sürekli duygu değişimleri yaşamalarıdır, örneğin çok aç olduğunda kan şekeri düşer ki bu da gerginlik yaratır. Bunun dışında genellikle depresif, öfkeli, aşırı hassas, savunucu, pasif, konsantre olamayan, kendine karşı çok eleştirel, yargılayıcı ve takıntılı bir durum sergilerler.

Anoreksiyanın özellikle baba tarafından cinsel tacize maruz kalma ya da babayla baştan çıkarıcı ilişki kurma arzusu, anneye aşırı korumacılıkla aşırı duyarsızlık arasında gidip gelen bir kaygılı / kararsız bağlanma stili geliştirmiş olmak, aşırı kontrolcülük, mükemmeliyetçilik, kimlik karmaşası ve kendine duyulan saygının düşüklüğü gibi etmenlerle yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Ergenlerde, liseden üniversiteye geçiş, sürekli şehir değişikliği, romantik eşin kaybı ya da sosyal olarak reddedilmişlik gibi stresli yaşam olaylarının da anoreksiyanın gelişimine katkıda bulunduğu görülmektedir. Özellikle cinsel tacize maruz kalındığında ergenlik ve yetişkinlik döneminde kadın olmak, kadınsılık olabildiğince kaygı uyandırır çünkü tacize maruz kalmış olan kızlar buna kendilerinin yol açtığına inanıp güzel ya da çekici kadın olmayı içeren her türlü değişimden de endişelenirler. Yeme bozuklukları da bu noktada devreye girer ve kurban olan kadın için “koruyucu” bir mekanizma halini alır. Böylelikle kadın güzel olmadığı ve ilgi çekmediği sürece aynı olayı tekrar yaşamayacağına inanır. Kuşkusuz ki ister anoreksiya ister bulimiya olsun; yeme bozukluklarının gelişmesine yol açan en önemli faktörlerden biri anneye sağlıklı bir bağlanma sürecinin geliştirilememiş olması ve bu bozukluğun annenin ilgisini çekmek; hâlâ sevgiye

ve korunmaya muhtaç evin küçük kızı algısını sürdürmek için önemli bir araç olmasıdır.

Bulimiya Nervoza

Bulimiya, tıknıma diye adlandırılan kontrol edilemeyen aşırı yeme davranışlarını ifade eder. Bulimiklerin en önemli özellikleri, aşırı yemeye karşı konulamayan bir istek, vücut ağırlığını kontrol etmek için yoğun bir çaba ve anoreksiklerde olduğu gibi sürekli olarak beden biçimi ve ağırlığıyla meşgul olmaktır. Bulimikler de yediklerini kusarak, laksatif kullanarak, aşırı spor yaparak ya da kendilerini hep aç bırakarak kilo almaktan kaçınırlar. Yemek yemeye karşı kontrol kaybı çok belirgindir. Başlangıçta stres ve gerginliğe karşı bir rahatlama aracı olarak görülen aşırı yemek yemeler zamanla kendini suçlamaya, öfkeye ve pişmanlığa dönüşür. Bu nedenle de ya kusmaya çalışırlar ki bu aynı günde birkaç kez olabilir ya da laksatif ilaçlar kullanırlar. Yiyecekleri büyük parçalar, lokmalar halinde yerler. Anoreksiklerden farklı olarak hem daha fazla hem de daha hızlı yerler. Bulimikler de anoreksikler gibi düşük benlik saygısına sahip, mükemmeliyetçi, depresif özellikler gösteren, cinsel istismara uğramış ve dürtüsel kişilerdir. Ailede yetersiz bir ilgi, sevgi ve bakım görmüşlerdir. Baskın, uyumsuz, çatışmacı, katı disiplin uygulamalarına ve sınır koyma sorunlarına sahip bir ailede büyümüşlerdir.

Bulimikler de anoreksikler gibi kendilerine ve yaşama yönelik çarpık bilişsel algılara sahiptirler ki bu algıların birçoğunda güvenli olmayan bağlanma stillerine sahip olmanın etkisi görülür. Bulimik kişi kilo almanın yaşamındaki en kötü durum, başına gelebilecek en kötü olay olduğuna inanır. Yiyecekleri keskin bir biçimde “iyi-kötü” ya da “yararlı-zararlı” diye ayırır, dolayısıyla örneğin balık yerken karbonhidrat içeren besinler tamamen reddedilir. Kendini güvende hissetmek için her şeyin kendi kontrolü altında olması gerektiğine inanır. Her

şeyi mükemmel yapması gerektiğine yoksa değersiz bir insan olacağına inanır. Herkesin onun ne yaptığıyla ilgilendiğine, farkında olduğuna inanır. Ne yaparsa yapsın herkesin onu onaylaması ve sevmesi gerektiğine inanır. Mezun olur ya da evlenir evlenmez yaşadığı sorunların, bulimiyanın da ortadan kalkacağına inanır.

ÖNERİLER

Black Swan

2010, Dram / Gizem / Gerilim, 108 dk.

Yönetmen: Darren Aronofsky

Oyuncular: Natalie Portman, Mila Kunis, Vincent Cassel

Center Stage

2000, Dram / Müzik, 115 dk.

Yönetmen: Nicholas Hytner

Oyuncular: Amanda Schull, Ethan Stiefel, Sascha Radetsky

Primo Amore

2004, Dram / Romantik, 100 dk.

Yönetmen: Matteo Garrone

Oyuncular: Vitaliano Trevisan, Michela Cescon, Elvezia Allari

Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Antisosyal kişi, çocukluktan itibaren yalan söyleme, hırsızlık, saldırganlık, taciz, tecavüz, madde kullanımı ve yasadışı aktivitelerde bulunma gibi davranışlar sergiler. Sürekli bir sinirlilik, gerginlik ve huzursuzluk yaşar. Engellenmeye toleransı yoktur. Başkalarının haklarına karşı saygısızca davranır, başkalarına zarar verme, aldatma, aşağılama, herkesi egemenliği altına almaya çabalama ve sorumsuzluk, bu kişilik yapısının en önemli özelliklerindedir. Yalan söylediğinin ya da dürüst davranmadığının ortaya çıkması durumunda masum rolüne bürünür; haksız yere suçlandığını iddia eder. Kendisinin ya da başkalarının güvenliğini umursamaz; sanki tehlikelere karşı bağışıklığı varmışçasına riske girer ve heyecan arar. İçgörüsü yoktur; insanlarla empati kuramaz, sert, kaba, duygusuz ve soğuk bir görünüm sergiler. Herkesi küçük düşürmeye eğilimlidir. Antisosyal kişiyi, tamamen kendi dünyasında, otoriteye karşı gelen, bütün toplumsal ilkeleri, kuralları, değerleri, sınırları reddedip kendi kurallarıyla yaşayan biri olarak düşünmek mümkündür (örneğin, alışılmışın çok dışında bir giyim tarzı vardır). Bir başkasının sorunu, onun için bu kişiye karşı kullanılacak bir fırsattır, bir silahtır, bununla birlikte, başkasının acı çekiyor olması kendisi için kişisel bir tatmin sağlar. Antisosyal kişi, başkalarına zarar verir ve bu tür davranışlarına kendince mantıklı açıklamalar da getirir. Düşüncelerini aklına geldiği gibi, birdenbire söyler; birçok durumda bu davranış çevresi tarafından bir dürüstlüğün göstergesi gibi algılansa ve takdir görse de antisosyal kişinin amacı doğruluk ya da dürüstlük değildir; başkalarını sarsmak, sindirmek ve yıldırmaaktır. Yaptıklarından dolayı vicdan azabı, pişmanlık ya da suçluluk

duymaz. Yetersizlik duygusuyla yüzleşmekten ve küçük düşürülmekten çok korkar. Ona göre ayakta kalabilmenin tek yolu “cesur”, eleştirici, iddiacı, reddedici ya da acımasız olmaktır. İnsanların kendisini sömürebileceğine; zarar görmemek, ezilmemek ya da “yem olmamak” için “güçlü” olması gerektiğine inanır. Eğer fırsat verirse insanlar onu ezecek, sömürecek, kendi çıkarları için kullanacak, varını yoğunu elinden alacak ve canını yakacaklardır. Öyleyse “güçlü”, “akıllı” ve her an tetikte olmalıdır; sömürülmemek için sömürmeli, küçümsememek için küçümsemeli ya da zarar görmemek için zarar vermemelidir.

Antisosyal kişinin tutarlı ya da belirgin bir iş ya da kariyer yaşamı yoktur. Sadece şu anı yaşar; geçmişle ilgili, aldığı kararlarla, yaptığı tercihlerle ilgili bir suçluluk duygusu olmadığı gibi gelecek kaygısı da yoktur. İyi bir liderlik için gerekli olan stratejik düşünme ve planlama, gelecek odaklılık, takım çalışması ya da görev bilinci gibi yetkinliklerden tamamen uzaktır. Örgütsel kurallar, değerler, prosedürler, politikalar, ahlaki ilkeler, müşteri bilinci ya da odaklılık reddedilir. Dikkatsiz ve sorumsuzdur. Her zaman heyecan arar; bu nedenle de yaptığı işten kolaylıkla sıkılır. Kendisinden bekleneni karşılayamaz. Ona göre tüm toplumsal, ahlaki ya da kurumsal kurallar yıkılmak içindir. Takım içinde çalışamaz. İş yerinde üretkenlik karşısı her türlü davranışı gösterme potansiyeline sahiptir; fırsatını bulduğunda gösterir de (örneğin, şirketin malları kendi amaçları için kullanır ya da çalar). Çatışma ve şiddet gösterme eğilimlidir. Belirli bir performansı ya da başarı düzeyini yakalayamaz. Riske girmeyi ve tehlikeli işleri sever. Tartışmaları kendi lehine çevirmekte ustadır. İnsanları kendine itaat etmeye zorlar. İş arkadaşlarının, yöneticilerinin, iş ortaklarının ya da müşterilerinin yüzüne karşı yalan söylemekten kaçınmaz; herkesi kolaylıkla aldatabileceğine inanır. Örgütte bir güç dengesi kurar ve bunu kendi lehine kullanır. Hiçbir girişimi, kararı ya da olumsuz bir biçimde sonuçlanan uygulaması için özür dilemez. Karanlık yönünü kolaylıkla maskeleyebilir. Otorite fi-

gürleriyle ciddi sorunlar yaşar; kontrol edilmeye ve yönlendirilmeye başkaldırır. Tehlike ve macera peşinde koşar; bir iş aşırını heyecan verici ve riski içerdiği sürece sürdürülür. İyi bir girişimcidir ancak stratejik planlama ya da bütçeleme gibi yetkinliklerden uzaktır. Kararlarını belirli bir plan ya da programdan ziyade dürtülerine göre verir.

Antisosyal kişilik bozukluğuna sahip kişi temelde reddedilmekten (sevilmemekten, değer verilmemekten) korktuğu için başkalarını reddeder (örneğin, şiddet uygular). Bunu yaparken de elbette saldırganlığını haklı çıkaracak gerekçeler arar. Eşin herhangi bir davranışı (örneğin, kendisini kışkırtmaya çalıştığı, ütülenmemiş kravat ya da masanın tozu gibi), stres, ilaçların etkisi ya da ekonomik güçlükler bu gerekçelerden bazılarıdır. Gelenekçi, katı bir kadın-erkek tanımına sahip olan antisosyal kişi için eşe yönelik şiddet, eş üzerinde güç ve kontrol sağlamaya hizmet eder. İçgörüsü olmadığı, kendisiyle barışık olmadığı için de eşin ihtiyaçlarıyla, duygularıyla ilgilenmez, davranışlarının onun üzerinde ve ilişkiye nasıl bir etki yaptığının bilincinde değildir. Kendisine gösterilen sıcaklıktan, yumuşaklıktan, sevecenlikten kuşku duyar; üstelik kendine ve insanlara yönelik temel güvensizliği nedeniyle de bu tür davranışlar onda aldatılmaya çalışıldığı hissini uyandırır. Ona göre sıcaklık ve yakınlık gibi duygular “zayıflığın” göstergeleridir, dolayısıyla hep “güçlü” olması gerekir.

FİLMLER

American History X

1998, Suç / Dram, 119 dk.

Yönetmen: Tony Kaye

Oyuncular: Edward Norton, Edward Furlong, Beverly D'Angelo

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Derek ve Danny iki kardeştir. Derek'in babası bir itfayecidir ve siyahilere ait bir uyuşturucu deposunda çıkan yangını söndürmeye çalışırken ölür. Derek beyaz ırktan olmayan herkesi babasının ölümünden, AIDS'ten, göçten, ekonomik sorunlardan yani Amerika'ya zarar verdiğine inandığı her şeyden sorumlu tutar ve bunun sonucunda da bir Neo-Nazi çetesi kurar. Çete üyeleri kendilerinden olmayan herkese saldırmaktadırlar, örneğin göçmenlerin çalıştığı bir marketi yağmalarlar. Derek bir gece evlerine zarar vermeye gelen iki siyahiyi öldürür ve üç yıl hapse mahkûm olur. O cezaevindeyken kardeşi Danny de ağabeyinin görüşlerini benimser, onu kendisine rol modeli olarak alır, onun gibi olmaya çalışır ancak üç yıl sonra serbest kalan Derek'in tutumlarında cezaevinde yaşadıkları nedeniyle değişimler olmuştur. Kendisi gibi düşünen diğer ırkçı mahkûmlar tarafından tecavüze uğrar. Bir siyahiyi birlikte çamaşırhanede çalışmak üzere görevlendirilmiştir, onunla kurduğu yakınlık "öteki"ni daha yakından anlaması sağlamıştır. Serbest kalır kalmaz tüm eski ilişkilerini bitirir, yaşamını tamamen değiştirir ve yeni bir hayata başlar. Danny'in siyah öğretmeni kendisinden "American History X" adlı bir ödev hazırlamasını ve böylelikle de bugünkü düşüncelerini doğuran süreci keşfetmesini ister. Film bu nedenle de sık sık Danny'in bu üç yılda yaşanmış olayları hatırlamasıyla sürer ve bir saldırının kurbanı olmasıyla sona erer. American History X, yeterince ilgi, sevgi, şefkat görmemiş, istismar edilmiş, hayatı "ben" ve "öteki" diye keskin bir biçimde ayırıp herkesi kendi varlığına bir tehdit olarak gören, öfke kontrolü olmayan, saldırgan, kendi çaresizliğinden, özgüvensizliğinden, yetersizlik duygusundan ve aşağılık kompleksinden kurtulabilmek için herkesi kendisinden aşağıda gören ve bütün bunları da bir "politik inanç, duruş"la maskeleyen kaçınan bağlanma stiline sahip bir insanı en iyi anlatan filmlerden biridir.

A Time to Kill

1996, Suç / Dram / Gerilim, 149 dk.

Yönetmen: Joel Schumacher

Oyuncular: Matthew McConaughey, Sandra Bullock, Samuel L. Jackson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Tecavüz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: İki ırkçı beyaz adam 10 yaşındaki siyahî Tonya'ya şiddet uygular ve ona tecavüz ederler, öldüğünü sandıkları için de nehir kenarına bırakırlar ancak Tonya hayatta kalır. Babası Carl, adamlar mahkemeye çıkacakları sırada onları öldürür. Irkçılık karşıtı bir beyaz avukat olan Jake de Carl'ın davasını üstlenir. Bu arada, öldürülen adamlarından birinin kardeşi olan Freddie de kasabada Ku Klux Klan'ı örgütlemektedir. Örgüt Jake'i ölümle tehdit eder, sonra da evini yakar. Bu olay da Jake ile eşi arasında, davayı sürdürüp sürdürmeme konusunda bir tartışma yaratır. Verdiği karardan geri dönmeyen Jake hukuk fakültesinde öğrenci olan Ellen'in ve boşanma avukatı olan dostu Harry'in de desteğiyle davayı kazanır.

Bad Lieutenant

1992, Suç / Dram, 96 dk.

Yönetmen: Abel Ferrara

Oyuncular: Harvey Keitel, Victor Argo, Paul Calderon

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Alkol ve Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film sert, insanlara karşı duyarsız, mutsuz, kaba, parayla bahis oynatan, evli ve dört çocuğu olan ama hayat kadınlarıyla da ilişkiye giren, zimmetine para geçiren, alkol ve madde bağımlısı bir dedektifin hayatını anlatmaktadır. Detektif kiliseyi sahtekârlıkla suç-

lar, tecavüze uğrayan bir rahibeyi de “yerinde duramayan penguen kılıklı kadın” olarak görür. Böyle düşünüyor olmasına rağmen daha sonra bu rahibeye, kendisine tecavüz edenlerin isimlerini ona söylemesi için baskı yapar, burada bir kız babası olmasının etkisi olduğu da söylenebilir. Ona göre diğer polisler tecavüzcüleri yakalayıp içeri tıkacaklardır ama o gerçek cezalarını verecektir. Intikamcıdır; kendince gerçek adaleti yine kendi kurallarına göre sağlamak ister. Yalan söyler. Uyuşturucu satıcılarıyla işbirliği yapar. Arabalarını durdurduğu iki genç kızın ehliyetinin olmamasından faydalanır; onlara ceza yazmamanın karşılığında cinsel olarak istismar eder. Öfke kontrolü yoktur; arabasındayken radyo dinlediği sırada, üzerine para yatırdığı takımın maçı kaybettiği anda radyosuna ateş etmekten çekinmez. Siyahilerden nefret eder. Eşiyle hiçbir duygusal ya da cinsel yakınlığı yoktur, çocuklar da sanki bir başkasına aittir. Kutsanmış bir varlık olduğuna inanır, adeta üzerinde çelikten bir zırh vardır ve hiç kimse ona dokunamayacaktır. Sanrılar görmeye başlar; kiliseye o rahibeyi ikna etmek için gittiğinde sanki canlıymış ve onu dinliyormuş gibi İsa’yla konuşur, ona bağırır, küfrederek, sanki yaşadığı tüm sorunların kaynağı odur. Hayatta ne yapacağını bilmediğini söyler ve ondan kendisine yol göstermesini, destek olmasını ister. Yaptığı her şeyden dolayı pişman olduğunu, suçluluk duyduğunu haykırır. Bu anlarda acıyla bağırmakta ve ağlamaktadır. Bu sahneler detektifin içinde yaşadığı kronik çaresizliğe, kişilik bunalımına, boşluk duygusuna, kendisine bir kurtarıcı arıyor olmasına, ilgiden, sevgiden, şefkatten yoksun dünyasına ve yaşadıkları nedeniyle hep kendisi dışında bir sorumlu arıyor olmasına iyi birer örnektir. Kilisede yaşadığı duygusal boşalımdan sonra rahibeye tecavüz eden saldırganları tesadüfen yakalar ama öldürmez, kendi eliyle otobüs terminaline götürür ve onları bir otobüse bindirip bir daha New York’a geri dönmeleri şartıyla başka

bir şehre gönderir. Buradan geri dönerken de birikmiş olan bahis borcu nedeniyle uğradığı silahlı saldırı sonucu ölür.

Cape Fear

1991, *Dram / Gerilim*, 128 dk.

Yönetmen: Martin Scorsese

Oyuncular: Robert De Niro, Nick Nolte, Jessica Lange

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: 16 yaşındaki bir kıza tecavüz etmekten 14 yıl cezaevinde yatan Cady serbest bırakıldıktan sonra bu 14 yılın sorumlusu olarak gördüğü avukatı Sam'i cezalandırmak için onu ve ailesini taciz etmeye başlar. O zamanlar Sam'in eline Cady'e ceza indirimi sağlayabilecek bir rapor geçmiştir ama Sam bu raporu hasıraltı etmiştir. Cady cezaevindeyken tüm hukuk kitaplarını okumuştur ve aslında 7 yıl gibi bir cezayla çıkabilecekken 14 yılın öfkelerini yaşamaktadır. Cezaevindeyken diğer mahkûmlar tarafından tecavüze uğramıştır, eşi kızına kendisinin öldüğünü söylediği için şimdi kendi kızını da görememektedir. Tüm bunlar Cady'in içindeki intikam duygusunu daha da keskinleştirmiştir. Cady Sam'i, karısını ve kızını taciz etmeye başlar, köpeklerini ve temizlikçi kadını öldürür. Sam'la aralarında bir ilişki olduğunu bildiği Lori'ye önce şiddet uygulayıp sonra da tecavüz eder.

Copycat

1995, *Suç / Gizem / Gerilim*, 123 dk.

Yönetmen: Jon Amiel

Oyuncular: Sigourney Weaver, Holly Hunter, Dermot Mulroney

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Agorafobili Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Copycat, seri katillerin psikolojik yapılarını, davranış biçimlerini anlatan en kaliteli ve sürükleyici filmlerden biridir. 20 yıldır seri katiller üzerine çalışan, bu konuda kitaplar yazan ve bir otorite olarak kabul edilen Helen bir üniversitede verdiği seminerin bitiminde okulun tuvaletini kullanmak ister. Helen burada daha önce kendisinin yardımıyla yakalanan ama sonra cezaevinden kaçan seri katil Daryll'in saldırısına uğrar. Helen'i korumaya çalışan polisi öldüren Daryll için bu davranışı, kendisine meydan okuduğuna inandığı Helen'e yönelik bir tepkidir, onu cezalandırma biçimidir. Aradan aylar geçer. Bu travmatik olayın üzerine Helen panik atakları da barındıran agorafobi geliştirir; hayatı dış dünyadan neredeyse izole, teknolojik donanımı olan pahalı bir evde, dışarıyla bilgisayarları aracılığıyla iletişim kurarak ve arkadaşı Andy'in yardımıyla sürdürmeye başlar. 1 yıldır evden dışarı çıkmaktan öylesine korkmaktadır ki kapının sadece birkaç adım ötesine bırakılmış bir gazeteyi almak için uzun saplı bir süpürge kullanır. Buarada San Francisco'da yeni seri cinayetler işlenmeye başlar. Bu cinayetleri soruşturmakla görevli detektifler Monahan ve Reuben, Helen'den yardım isterler. Bu kez katil Ted Bundy ve David Berkowitz gibi Amerika'nın o güne kadarki tanınmış seri katillerinin tarzlarını taklit eden bir katildir.

Monster

2003, *Biyografi / Suç / Dram*, 109 dk.

Yönetmen: *Patty Jenkins*

Oyuncular: *Charlize Theron, Christina Ricci, Bruce Dern*

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Tecavüz, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: *Monster*, önce bir hayat kadını olan daha sonra bir seri katile dönüşen Ailen Wuor-

nos'un gerçek hayat hikâyesini anlatmaktadır. Ailen çocukluğunda hep hayaller kurmuş, bir gün tanınmış bir aktrist olmayı hayal etmiştir. Hep keşfedilmeyi beklemiş; bir gün kendisini herkese ispat edeceğine, herkesin onu tanıyacağına inanmıştır. Bir erkeğin ona sahip çıkıp onu hayallerine kavuşturacağını düşünmüştür, bunun için erkeklerle cinsel ilişkiye girmekten kaçınmamış ancak hep terk edilmiştir. Bir gün tüm bu hayallerinden vazgeçer ve hayattan intikam almaya başlar. Ailen'in küçüklüğünden beri kurguladığı, hayal ettiği, kendi içinde yarattığı idealize edilmiş benliği ya da kendiliği çatırdamaya, hayattan umutlarını kaybetmeye başlamıştır, bu da onda öfke ve saldırganlığa yol açmıştır. Tesadüfen girdiği bir eşcinsel barında onunla sadece konuşmak isteyen Selby'e önce saldırır ve kendisinin bir eşcinsel olmadığını söyler. Daha sonra aralarında bir yakınlık doğar. Selby'yle tanışması hayatında bir dönüm noktasıdır çünkü onunla tanıştığı gün artık hiçbir erkeği sevmeyeceğine inandığı ve intihar etmeye karar verdiği gündür. Cebindeki son 5 doları da barda harcayıp kendini öldüreceği bir anda Tanrı'nın ona bunu yapmaması için Selby'i gönderdiğine inanır. Aralarındaki duygusal yakınlık cinsel yakınlığa dönüşür ancak Ailen'in bu eşcinsel yönelimi gerçek bir yönelimin ya da o ana kadar bastırılmış olan eşcinsel eğilimin açığa çıkmasının değil; erkeklere olan öfkenin, erkeklerle kurulacak bir ilişkiden umudu kaybetmenin ve yeni bir bağlanma tarzı geliştirme çabasının, bir arayışın sonucudur. Kendisine cinsel şiddet uygulayan bir adamı öldürerek ilk cinayetini işler. Artık hayat kadınlığı yapmamaya karar verip sürekli yeni bir iş arasa da bütün kapılar yüzüne kapatılır. Yine tacize uğrar. Selby'yle birlikte yaşamaya başlarlar ama aralarında sorunlar doğar. Ailen her geçen gün biraz daha çaresizleşir, kendine olan inancını kaybeder, mutsuzdur. Sürekli bir suçluluk duygusu içindedir. Yeni bir yaşam kurmaya yönelik her adımı engellenmektedir. "Evin erkeği"

gibidir; bir işte çalışmayan Selby'in tüm sorumluluğunu üzerine almıştır ki bu da yaşadığı çaresizliği ve üzerindeki baskıyı daha da arttırmaktadır. Tekrar hayat kadınlığı yapmaya başlar ve ona öldürdüğü adamı hatırlatan diğer müşterilerini de öldürmeye başlar. Ailen bir polisi de öldürdükten sonra başka bir suçtan dolayı yakalanır, cezaevindeyken Selby'i aradığı sırada telefon konuşmalarının polis tarafından dinlendiğini fark edince Selby'i korumak için tüm cinayetleri kendi başına işlediğini söyler. 12 yıl cezaevinde kaldıktan sonra da 2002 yılında idam edilir. Charlize Theron'a, Oscar'da En İyi Kadın Oyuncu ödülünü de getiren *Monster*, bir insanı suç işlemeye yönlendiren ve psikopatolojik davranışların ortaya çıkmasını sağlayan tüm travmatik deneyimleri; hayal kırıklıklarını, terk edilişleri, reddedilişleri, şiddeti, tacizi ve tecavüzü başarılı bir biçimde aktaran en iyi filmlerden biridir.

Natural Born Killers

1994, Suç / Dram / Romantik, 118 dk.

Yönetmen: Oliver Stone

Oyuncular: Woody Harrelson, Juliette Lewis, Tom Sizemore

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Cinsel Taciz, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film çocukluklarında fiziksel ve cinsel tacize maruz kalmış olan ve şimdi çok sayıda insanın ölümünden sorumlu olan iki seri katili; Mallory ve Mickey'i anlatmaktadır.

Reservoir Dogs

1992, Suç / Gizem / Gerilim, 99 dk.

Yönetmen: Quentin Tarantino

Oyuncular: Harvey Keitel, Tim Roth, Michael Madsen

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Hepsi tehlikeli birer suçlu olan ve birbirlerine “Bay Sarışın”, “Bay Mavi” ya da “Bay Turuncu” diye hitap eden çete üyeleri bir elmas toptancısını soyarlarken yakalanırlar. Birbirlerini daha önce pek tanımayan, mafya babası Joe tarafından bu işi yapmak üzere bir araya getirilmiş suçlulardır. Alarm çalmadan önce polis baskınına uğradıkları için aralarından birinin köstebek olduğuna inanırlar ki ilerleyen zamanlarda bu şüphenin yersiz olmadığı ortaya çıkar. Daha önce hırsızlık, cinayet gibi suçlar işlemiş olan çete üyeleri birbirlerini öldürmekten de çekinmezler.

MÖNERİLER

25th Hour

2002, Suç / Dram, 135 dk.

Yönetmen: Spike Lee

Oyuncular: Edward Norton, Barry Pepper,
Philip Seymour Hoffman

A Clockwork Orange

1971, Suç / Dram / Bilim - Kurgu, 136 dk.

Yönetmen: Stanley Kubrick

Oyuncular: Malcolm McDowell, Patrick Magee, Michael Bates

A Few Good Men

1992, Suç / Dram / Gizem, 138 dk.

Yönetmen: Rob Reiner

Oyuncular: Tom Cruise, Jack Nicholson, Demi Moore

Albino Alligator

1996, Suç / Dram / Gerilim, 97 dk.

Yönetmen: Kevin Spacey

Oyuncular: Matt Dillon, Faye Dunaway, Gary Sinise

Along Came a Spider

2001, Suç / Gizem / Gerilim, 104 dk.

Yönetmen: Lee Tamahori

Oyuncular: Morgan Freeman, Michael Wincott, Monica Potter

American Gangster

2007, Biyografi / Suç / Dram, 157 dk.

Yönetmen: Ridley Scott

Oyuncular: Denzel Washington, Russell Crowe, Chiwetel Ejiofor

Badlands

1973, Suç / Dram / Romantik, 94 dk.

Yönetmen: Terrence Malick

Oyuncular: Martin Sheen, Sissy Spacek, Warren Oates

Before the Devil Knows You're Dead

2007, Suç / Dram / Gerilim, 117 dk.

Yönetmen: Sidney Lumet

Oyuncular: Philip Seymour Hoffman, Ethan Hawke, Albert Finney

Cruising

1980, Suç / Dram / Gizem, 102 dk.

Yönetmen: William Friedkin

Oyuncular: Al Pacino, Paul Sorvino, Karen Allen

Fight Club

1999, Dram, 139 dk.

Yönetmen: David Fincher

Oyuncular: Brad Pitt, Edward Norton, Helena Bonham Carter

Goodfellas

1990, Biyografi / Suç / Dram, 146 dk.

Yönetmen: Martin Scorsese

Oyuncular: Robert De Niro, Ray Liotta, Joe Pesci

Henry: Portrait of a Serial Killer

1986, Biyografi / Suç / Dram, 83 dk.

Yönetmen: John McNaughton

Oyuncular: Michael Rooker, Tracy Arnold, Tom Towles

In the Line of Fire

1993, Aksiyon / Suç / Dram, 128 dk.

Yönetmen: Wolfgang Petersen

Oyuncular: Clint Eastwood, John Malkovich, Rene Russo

Irreversible

2002, Suç / Dram / Gizem, 97 dk.

Yönetmen: Gaspar Noé

Oyuncular: Monica Bellucci, Vincent Cassel, Albert Dupontel

Jagged Edge

1985, Suç / Gerilm / Gizem, 108 dk.

Yönetmen: Richard Marquand

Oyuncular: Jeff Bridges, Glenn Close, Maria Mayenzet

Just Cause

1995, Suç / Dram / Gizem, 102 dk.

Yönetmen: Arne Glimcher

Oyuncular: Sean Connery, Laurence Fishburne, Kate Capshaw

Kalifornia

1993, Suç / Dram / Gerilim, 117 dk.

Yönetmen: Dominic Sena

Oyuncular: Brad Pitt, Juliette Lewis, Kathy Larson

Kiss of Death

1995, Aksiyon / Suç / Gerilim, 101 dk.

Yönetmen: Barbet Schroeder

Oyuncular: David Caruso, Samuel L. Jackson, Nicolas Cage

Nikita

1990, Suç / Dram / Romantik, 118 dk.

Yönetmen: Luc Besson

Oyuncular: Anne Parillaud, Marc Duret, Patrick Fontana

No Country for Old Men

2007, Suç / Dram / Gerilim, 122 dk.

Yönetmen: Ethan Coen, Joel Coen

Oyuncular: Tommy Lee Jones, Javier Bardem, Josh Brolin

Point of No Return

1993, Aksiyon / Suç / Dram, 109 dk.

Yönetmen: John Badham

Oyuncular: Bridget Fonda, Gabriel Byrne, Dermot Mulroney

Pulp Fiction

1994, Suç / Gerilim, 154 dk.

Yönetmen: Quentin Tarantino

Oyuncular: John Travolta, Uma Thurman, Samuel L. Jackson

Shallow Grave

1994, Suç / Gerilim, 92 dk.

Yönetmen: Danny Boyle

Oyuncular: Kerry Fox, Christopher Eccleston, Ewan McGregor

Silence of the Lambs

1991, Gerilim, 118 dk.

Yönetmen: Jonathan Demme

Oyuncular: Jodie Foster, Anthony Hopkins, Scott Glenn

The Lodger

2009, Suç / Dram / Gizem, 96 dk.

Yönetmen: David Ondaatje

Oyuncular: Alfred Molina, Hope Davis, Shane West

The Manchurian Candidate

2004, Dram / Gizem / Gerilim, 126 dk.

Yönetmen: John Frankenheimer

Oyuncular: Frank Sinatra, Laurence Harvey, Janet Leigh

The Usual Suspects

1995, Suç / Dram / Gizem, 106 dk.

Yönetmen: Bryan Singer

Oyuncular: Kevin Spacey, Gabriel Byrne, Chazz Palminteri

Wild at Heart

1990, Suç / Romantik / Gerilim, 125 dk.

Yönetmen: David Lynch

Oyuncular: Nicolas Cage, Laura Dern, Willem Dafoe

ALL SHE WANTED WAS TO MAKE A LIVING.
INSTEAD SHE MADE HISTORY.

CHARLIZE THERON FRANCES McDORMAND SISSY SPACEK WOODY HARRELSON SEAN BEAN

NORTH COUNTRY

FROM THE ACCLAIMED DIRECTOR OF "WHALE RIDER"

OCTOBER

Bağımlı Kişilik Bozukluğu

Bağımlı kişi, işyerinde “uzlaşmacı”, destekleyici, korumacı ve cesaretlendiricidir. Özellikle hemşirelik gibi işlerde çok başarılıdır. Çatışmaya girmez. Kişisel olarak onaylamadığı davranışları kamusal alanda onaylar. Belirli bir projeyi başlatıp tamamlamakta çok zorlanır; buradaki temel eksiklik ya da sorun, motivasyonunun ya da enerjisinin olmamasından ziyade kendisine ya da yetkinliklerine inanmamasıdır. Özellikle, sonucunda dışlanabileceğine inandığı işlere karşı direnç gösterir; örneğin birtakım kararların altına imza atmaz. Kendine duyduğu saygı tamamen başkalarıyla kurduğu ilişkilere bağlıdır. Karar vermede çok zorlanır. Yönetici ne derse o yapılır. Stres altında donakalır; birisinin onun yerine karar verip doğru adımı atmasını bekler. Etkili iletişim, müzakere yönetimi ya da problem çözme becerileri sergileyemez. Girişimcilik yeteneği ya da enerjisi yoktur. Kurallara uymaya ve başkalarının ihtiyaçlarını tatmin etmeye yönelik bir iş anlayışı vardır. İyi bir takım oyuncusudur. Rekabetten hoşlanmaz ve uzak durur. Bağımsız bir biçimde karar almasını gerektiren durumlardan kaçınır. Özellikle obsesif-kompulsif ve narsisistik özellikler gösteren yöneticilerle iyi çalışır. Astarına karşı sıcak, onları motive eden, kararlarına saygı duyan, onlara duyarlılık gösteren davranışlar sergiler; bu nedenlerle de iyi bir takım lideri olur. Ancak bütün zamanını astlarının kendisi hakkında ne düşündüğüne harcaması ve örneğin bir çatışma sırasında otorite figürü olarak var olamaması nedeniyle etkin bir liderlik göstere-meyebilir.

Bağımlı kişilik yapısına sahip bir insan, eşi ya da bir başkası tarafından olsun, aşırı korunma ve bakılma ihtiyacı duyar;

bu ihtiyaç onu ayrılık kaygısı ile birlikte eşe / insanlara yapışmaya ve boyun eğici davranışlara sürükler. Kendi başına karar veremez, inisiyatiften yoksundur (“ben bilmem, benim herif bilir” gibi). Sorumluluk gerektiren işlerden kaçınır, tek başına bir işi başlayıp bitiremez ya da plan, proje üretemez. Öğüt ve güvence almadan sıradan kararları bile veremez. En basit, kolay gündelik işlerde bile birine, örneğin eşine danışır. Yoğun bir kaybetme korkusu ya da terk edilme kaygısı duyar. “Biten” ilişkinin üzerine mutlaka yeni bir ilişki arar. Baskın insanlarla ilişki kurar; bu nedenle de istismara açıktır. Kendine güveni yoktur; bir yeteneğinin, çekiciliğinin olmadığına inanır. Hatalarını abartır, kendini suçlar ve küçümser. Bu nedenlerle de “dünyanın en kötü ilişkisi bile ilişkisizlikten daha iyidir” mantığıyla hareket eder ve ilişki ne kadar cinsel, duygusal ya da fiziksel anlamda istismar edici olursa olsun ilişkiyi terk etmez.

FİLMLER

Kader

2006, Dram, 103 dk.

Yönetmen: Zeki Demirkubuz

Oyuncular: Ufuk Bayraktar, Vildan Atasever, Ozan Bilen

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Bağımlı Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Kollarında düğmeleri, askılı elbisesi, ağzında sakızıyla Uğur’un, Bekir’in işlettiği halı dükkânında “halılara bakmasıyla” başlar film. Bekir o an “aşık olur” Uğur’a, yıllarca, oradan oraya savrulan bir yolculuğun, saplantının kilometre taşları da döşenmeye başlanır o gün. Halıya bakmak için eğildiğinde gözükken göğüsleri ve elbisesini beline kadar çekip kendine rüzgâr yapmaya çalışmasıyla Uğur, Bekir’in yeterince dikkatini çekmiştir.

Çokbilmiş, küstah, ukala, “hafif yollu”, şımarık bir görünümle Bekir’in aklını başından almayı başarmıştır. Çektirdiği fotoğrafları dükkânda “unutur” Uğur. Bekir bu resimlerden birini cüzdanında hep saklayacaktır. Cevat, Uğur’un annesinin sevgilisidir, zengin, bıçkın delikanlıdır, Uğur’un kardeşinin “abisi”dir; korumasıdır; onun için ölüme gidecek kadar da cesurdur. “Zagor”, Cevat kadar bıçkın, “has erkek”, “delikanlı”, yiğit, mahallenin kabadayısıdır. Bir gün kahvede kavga çıkar, Zagor Cevat’ı öldürür. Uğur’un ailesi için sefaletle dolu bir hayat başlar böylelikle. Hem Uğur hem de Bekir için hiç bitmeyecek bir yolculuk. Bekir hayatı boyunca Uğur’a, Uğur da Zagor’a “sevda” olacaktır. Film Uğur’un Zagor’un, Bekir’in de Uğur’un peşinden neredeyse tüm Türkiye’yi dolaşmasıyla devam eder. Kader, her ikisi de bağımlı kişilik yapısına sahip Bekir ve Uğur’un yaşadıklarını gözler önüne serer. Zagor’a bağımlı bir Uğur ve Uğur’a bağımlı bir Bekir. Cevat’ın katil zanlısı olarak aranan Zagor başka bir olaya karışıp iki polisi öldürünce yıllar sürecektir cezaevi hayatı da başlamış olur. Bu noktada Uğur Bekir’in yanına gelir ve ondan Zagor’a avukat tutmak için para ister; bunun karşılığında “her şeyi yapmaya” hazırdır, fahişelik yapmaya da Bekir’in metresi olmaya da. Bekir Uğur’a para bulmak için ağır bir yükün altına girer, sonra da işyerini, babasının iki aracını ve bazı mülklerini kaybeder. Kendilerinden ve yaşamdan ne istedikleri konusunda karmaşa yaşayan Bekir ve Uğur’un aralarındaki “ilişki” de dikkat çekicidir. Adı konulmamış belirgin bir sınır vardır aralarında. Ne sevgilidirler, ne de dost. Ama hem sevgilidirler, hem de dost. Uğur hiç ayırmaz Bekir’i yanından ama onunla romantik bir ilişki de başlamaz. Ayırmaya kalkışsa bile bunun bir işe yaramayacağını; Bekir’in yine mutlaka onu bulup yanına geleceğinin bilincindedir. Zagor’a bir takım iç çamaşırı aldığı anda aynısından Bekir’e de alır. Hayatları bir olduğu kadar odaları ayrıdır. Ne onunla ne de onusuz bir ilişki-

dir aralarındaki. Bekir, amaçsız, inançsız, nereye akıp gittiğini bilmeyen bir nehir gibidir ama bir gece odasına girip Uğur'a tecavüz etmeye kalkışacak kadar dürtüseldir, anlıktır. Uğur'a tapan bir Bekir bazen yerini ona bağırıp çağırır, küfreden hatta tokat atan bir Bekir'e bırakır. Bu da yaşadığı kimlik ve kişilik karmaşasının güzel bir örneğidir. Uğur'un Bekir'i "umursamaz" tavrı, onunla çektiği resmi hep yanında taşımasıyla ters düşer. Cinsel olarak hiç birlikte olmazlar; sanki Bekir'le aynı yatağı paylaşınca onu diğer erkekler gibi sıradanlaştıracaktır Uğur. Bekir'in kendisi için hep farklı bir yerde olmasını ister. Aslında istediği an Bekir'le birlikte olabilecektir ama onun farklı bir yerde olmasını, bir yakını, bir dostu olmasını arzular. Bu elbette temel bağlanma kaygısına da iyi gelir. Uğur bu nedenlerle Bekir'i hep istediği uzaklıkta tutar.

ÖNERİLER

A Short Film About Love

1988, Dram / Romantik, 86 dk.

Yönetmen: Krzysztof Kieslowski

Oyuncular: Grazyna Szapolowska, Olaf Lubaszenko,

Stefania Iwinska

Grey Gardens

2009, Biyografi / Dram, 104 dk.

Yönetmen: Michael Sucsy

Oyuncular: Drew Barrymore, Jessica Lange, Jeanne Tripplehorn

Bağlanma ve Romantik İlişki Sorunları

Anneyle doğum sonrası ilk temasla başlayan bağlanma süreci, insanın tüm yaşamı boyunca, yaşamının her alanını (romantik yaşam, iş yaşamı ya da eğitimsel yaşam vb) etkiler. Bu noktada, annenin rolü, insanın kendisi ile dış dünya arasında kurduğu ilişkide bir köprü olmaktır; bir anlamda anne bebeğin kendisine ve dış dünyaya ilişkin algılarının, tutumlarının, değer yargılarının vb olumlu ya da olumsuz olmasına yön vermektedir. Temelde 0-3 yaş arasında şekillenen bağlanma ilişkisi nasıl gerçekleşir? Kısaca belirtmemiz gerekirse, bağlanma ihtiyacı / süreci bebeğin örneğin bir alarm durumu (acı, açlık ya da tanımadık bir kişinin ona doğru yaklaşması) yaşamasıyla ve annesine yardım çağrısından bulunmasıyla harekete geçer. Anne bebeğin bu çağrısına, onun ihtiyaç duyduğu her anda ve tutarlı bir biçimde cevap verdiğinde, bebekle arasında olması gereken temel yakınlık ve güven duygusu sağlanmış olur. Bebek bu yakınlık aracılığıyla ihtiyaç duyduğu herhangi bir zamanda annesinin onun yanında olacağına ve onun ihtiyaçlarıyla ilgileneceğine, onu tatmin etmeye çalışacağına inanır, böylelikle de kendisini güvende hisseder. Kendisini değerli, korunacak, özen gösterilecek bir varlık olarak algılar. Yakınlık, bebeğin çevresini keşfetmede kullanabileceği “güvenli bir temel” ve tehlike anında korunabileceği “sağlam bir sığınak” işlevi görür. Ayrıca, annesinin sağladığı bu güven ve yakınlık duygusu aracılığıyla, sadece annesinin değil çevresindeki her insanın onunla ilgileneceğine, bu konuda herkese güven duyabileceğine inanır. Peki, bu temel yakınlığın sağlanamadığı durumda ne olur? Bu durumda bebek ayrılık kaygısı ve bu kaygı-

ya bağılı olarak da ayrılığı protesto tepkileri gösterir ancak bu kaygıyı azaltamadığında da anneden uzaklaşmaya ve “kendi kendine yeterli olmaya” başlar. Örneğin, bu dünyada tek başına olduğuna ve kendi ihtiyaçlarını yine kendisinin karşılaması gerektiğine inanır, “kendi kabuğuna çekilir”, yalnızlaşır, terk edilme ve reddedilme kaygıları nedeniyle artık tüm sosyal ilişkilerden olabildiğince uzak durmaya çalışır. Bebeklikten itibaren başlayan bu yaşam yönelimi insanın tüm yaşamı boyunca devam eder. Örneğin yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerden uzak durur; çünkü bir ilişkide olduğunda eşinin onunla ilgilenmeyeceğine, ihtiyaç duyduğunda yanında olmayacağına, gerektiğinde onu korumayacağına, sevmeyeceğine inanır, bu nedenle de ilişkilerden uzak durur ve bunu da herkese sanki kendi tercihiymiş gibi sunar. Ya da iş yaşamında bir grup insanla ortak bir projede görev almaktan kaçınır, çünkü bu proje onun o şirkete bağlanması demektir ki bu bağlanma da bebeklik döneminde annesi tarafından reddedilmesini hatırlatması nedeniyle kişiyi korkutur, ayrıca ekip arkadaşlarından hangisine güven duyabileceği konusunda da kararsızdır; çünkü “hiçbir zaman hiç kimse onun ihtiyaçlarıyla ilgilenmemiştir ve ilgilenmeyecektir de”.

Temelde sağlıklı bir bakım verme süreciyle şekillenen anne-bebek bağlanma süreci / stilleri, birkaç önemli değişkenden etkilenir ve oluşur. Bağlanmayı belirleyen en önemli etken kuşkusuz ki ebeveynin bağlanma stilidir. Bağlanma bir anlamda annenin kendi bakım alma / verme deneyimlerini çocuğuna yansıtması nedeniyle nesilden nesile aktarılır. Örneğin kaygılı / kararsız anneler kendi annelerinin ne zaman ihtiyaçlarıyla ilgilenip ilgilenmeyecekleri hakkında ikilemler yaşarlar çünkü anne bazen bebeğinin gereksinimleri giderirken bazen de ona duyarsızlık göstermiştir. Bu durum bebekte (bireyde) hem kronik bir terk edilme kaygısı ve kendini her şeyden geri çekme davranışı hem de bazen kendisi için bağlanma nesnesi olan

herhangi bir insana yapışma durumu yaratır. Hayat aşırı yakınlık kaygısı ile aşırı yakınlık ihtiyacı arasında gider gelir. Böyle bir sağlıksız bakım alma sürecini yaşayan çocuk, yetişkin olduğunda ve evlenip anne olduğunda aynı tarzı bebeğine yansıtır, bebeğinin ona ihtiyaç duyduğu bazı anlarda onun yanındayken bazen de tamamen kendisini geri çeker çünkü kendi annesiyle olan ilişkisinden gelen bir sağlıksız bakım almışlık vardır. Bağlanmayı etkileyen diğer bir faktör de doğum öncesinde annenin bebeğiyle yani fetüsle kurduğu ilişkidir. Bazı anneler “bebekleriyle” iletişim kurar, diyet yaparken bazı anneler de sanki onları dışlarcasına alkol ve madde kullanır ya da bebeği tamamen reddedercesine örneğin hiçbir bebek odası hazırlığı yapmaz. Doğum sırasındaki deneyimler de (kazalar vb) bağlanma üzerinde etkili olabilir. Normal koşullar altında, sağlıklı bir bağlanma sürecinin fiziksel, immunolojik ya da nörolojik bir kökeni yoktur, örneğin bebeğin doğumdan hemen sonra yaşadığı bir kafa travması bebekte güvenli olmayan bağlanma stillerinin gelişmesine yol açmaz. Ancak annenin engelli ya da sorunlu bir bebeğe olan reddedici yaklaşımı bebeğiyle sağlıklı bir bağlanma ilişkisi kurmasına ket vurabilir. Bu noktada bebeğin özellikleri de (görünüşü, tepkileri, gülümsemesi, göz teması, ağlama sıklığı ve süresi) kritik bir rol oynar. Annenin “hayal ettiği gibi olmayan” bir bebek en azından bir süre şaşkınlık ve reddediliş yaratabilir ki bu bağlanma ilişkisine zarar verebilir. Bir başka faktör, annenin bebeğin tepkilerini algılama ve yorumlama biçimidir (nedensel yükleme). Bazı anneler bebekleri her ağladığında bunu onların karınlarının acıktığı şeklinde yorumlarlar ya da bu ağlama tepkileriyle nasıl baş edeceklerini bilemediklerinde hemen emzirmeye çalışırlar ki bu durum bebekte her stres ve gerginlik yaşadığında kendisini yemek yiyerek rahatlatabileceği izlenimi uyandırır. Yetişkinlik döneminde görülen pek çok yeme bozukluğu vakasının kökeninde de bu vardır. Bebekle fiziksel temas ve oyun oynanıp oy-

nanmaması, ebeveynin otoritesi ya da saldırganlığı / düşmanlığı, kendine odaklılığı, ebeveynlik motivasyonu, evlilik kalitesi, uyumu ve doyum ve bakım vermenin engellenmesi; yani örneğin annenin lohusalık hüznü ya da doğum sonrası depresyonu, sürekli uykululuk hali, içe kapanıklığı sağlıklı bir bağlanma ilişkisini engelleyen etmenlerden biridir.

Annenin, bebeğin kendisine gereksinim duyduğu anda yanında olması, ona bakım / koruma sağlaması, ihtiyaçlarına duyarlı olması ve doyum sağlaması bebekte temel güven duygusunu geliştirecektir. Ancak, annenin gerekli yakınlığı ve bakımı sağla(ya)maması bebekte özen gösterilmeyeceği, değer verilmeyeceği ve hiç kimsenin ihtiyaç duyduğunda onun yanında olmayacağı, onu korumayacağı algısını yaratır, böylelikle de bebek (birey) “kendi kendisine yeterli olması gerektiği” yönündeki bir temel yaşam şemasına sahip olur. Yani hem kendisine hem de çevresindekilere (dış dünyaya) ilişkin olarak olumlu ya da olumsuz algılar geliştirir. İşte Bağlanma Stilleri adı verilen ve her insanın mutlaka birine sahip olduğu stiller de bu olumlu ya da olumsuz algılara göre şekillenir. Bu stiller hayatın herhangi bir alanında olduğu gibi özellikle yetişkinlik dönemindeki eş seçimine, kiminle bir romantik ilişki yaşanıp yaşanmayacağına, ilişki kurulup kurulmayacağına yönelik kararları etkiler. Bu stiller ve stillere sahip olmanın getirdiği davranışsal sorunlar şöyle özetlenebilir:

a. Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlanmaya sahip bireyler, eşlerine kolaylıkla yaklaşabilirler ve onlara bağlı olmaktan mutludurlar. Terk edilme ve insanların onlara, onların istediğinden daha fazla yakınlaşmaları yönünde kaygıları yoktur. Uzun süreli ilişkiler kurarlar; özellikle uzun süreli eşlerle yaşanan cinsellikten hoşlanırlar. Hem kendilerine hem de diğer insanlara duydukları saygı ve güven yüksektir. Stres altındayken sosyal destek ararlar. Ken-

dilerini açmaktan ve diğer insanların da kendilerini onlara açmalarından hoşlanırlar. Kişilerarası ilişkilerinde olumlu, iyimser/yapıcı bir tutum sergilerler. Diğer bağlanma stillerine sahip bireylerden daha az oranda fiziksel rahatsızlık belirtileri ve ölüm korkusu gösterirler. Eşlerine karşı güvenli olmayan bağlanma stillerine sahip bireylerden çok daha affedici ve empatiktirler.

b. Kaygılı / Kararsız Bağlanma

Kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip bireyler, çoğunlukla, eşlerine onların olduğundan daha fazla oranda yakınlaşma ihtiyacındadırlar, bununla birlikte, eşlerini de kendilerine yeterince yakın olmamakla suçlarlar. Terk edilme korkusu bu bağlanma stiline en belirgin özelliklerindedir. İlişkileri, derin bir biçimde yaşanmakla birlikte kısa sürelidir. İlişkilerinde beklentilerinin karşılanmadığı duygusu ve doyumsuzluk yaşarlar, eşlerinin davranışlarına karşı da kötümser bir bakış açısına sahiptirler. Bir kayıp (ölüm, ayrılık ya da boşanma gibi) sonrası yoğun bir acı duyarlar. Kendilik saygıları değişkenlik gösterir. Cinsel birleşmeden ziyade sarılıp uyuma tarzında bir cinsel yaşam yönelimi gösterirler. Çeşitli alanlarda başarı hayalleri kurarlar, ancak, belirli bir performansı göstermekte güçlük çekerler. Yeme bozukluklarına eğilimlidirler. Ebeveynlerini zorba ve adaletsiz olarak değerlendirirler. Sosyal ilişkilerinde, kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerdeki kadar yüksek olmamakla birlikte, reddedilme kaygısı duyarlar. Romantik ilişkilerinde kıskançlık ve güvensizlik gösterirler. Kişilerarası ilişkilerde yoğun bir öfke yaşarlar. Ayrılık ve ölüm korkusu baskındır. Romantik ilişkinin güvenliği konusunda aşırı kaygılıdırlar. Yoğun bir biçimde eşe odaklıdırlar, eşlerini kontrol etmeye yönelik davranışlarda bulunurlar ve ilişkinin sona ermesine karşı aşırı duyarlıdırlar. Bu bağlanma stili, ilişki içerisinde duygusal iniş çıkışlarla da belirgindir. Karşılarındakile-

rin özellikle de potansiyel eşlerinin duygusal ifadelerine ve beden dili hareketlerine (“ipuçlarına”) diğer bağlanma stillerine sahip bireylerden daha duyarlıdırlar. Cinsel ilişkileri, duygusal yakınlık ihtiyacı, onaylanma ihtiyacı, eşlerden destek / bakım alma ihtiyacı ya da eşlerinin öfkesinden korkma gibi nedenler etrafında şekillenir.

c. Kaçınan Bağlanma

Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler, eşlerine güven duymazlar. İnsanların kendilerine bağlanmış olduğu duygusu gerginlik yaratır. İlişkilerine son derece sınırlı oranda yatırım yaparlar. Eşleriyle cinsel ilişki sırasında bir başka insanı düşerler, ayrıca, bir aşk yaşantısı olmadan cinsel ilişkiye girme eğilimi de yüksektir. Ebeveynlerini azarlayıcı ve reddedici olarak görme eğilimindedirler. Bilgi işleme süreci açısından bakıldığında, kendi kendine yetebilme duygusunu “zorlayan” ve tutum değişimi “tehlikesi” taşıyan her türlü yeni bilgiyi reddederler. Kendileri stres altındayken yalnız kalmayı tercih ederler, bununla birlikte, eşleri stres altındayken de ondan uzaklaşma eğilimi gösterirler. Her türlü sosyal ilişkiyi sıkıcı ve gereksiz bulurlar. Aslında, örneğin ait olma ihtiyacı kendisini hem de yoğun bir biçimde göstermekle birlikte reddedilme kaygısı daha baskın gelir ve her türlü ilişkiden kaçınılır. İlişkilerini de olumsuz bir biçimde hatırlama eğilimi gösterirler. Kendilerini açmazlar, diğer insanların da kendilerini onlara açmalarından rahatsızlık duyarlar. Eşe destek / yakın olma, sosyal zorunluluklar ya da karşısındakinden birtakım ödüller alma amacıyla yapılır. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler, ebeveyn olmayı en az oranda arzulayan ve olduklarında da bundan en az oranda doyum sağlayan gruptur. Eşe yönelik yoğun öfke ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlar, kendilerinden daha fazla oranda yakınlık bekleyen bu eşi “bastırmak” için bir araç işlevi görür. Çocukluk dönemine ait, ister üzüntü isterse de

mutluluk verici olayları hatırlamakta güçlük çekerler. Üzüntü veren olaylar reddedilmişliği mutluluk veren olaylar da fazlasıyla yakınlığı içerdiği için yaşandığı anlarda bastırılmakta ya da yok sayılmakta, böylelikle de hatırlanması güçleşmektedir. Özellikle bir kayıp sonrası (ölüm ya da ayrılık gibi) en fazla oranda somatik (bedensel) şikâyetlerde bulunan grup kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerdir. “Bir gecelik” cinsel ilişki yaşama oranı diğer bağlanma stillerine sahip bireylerden daha fazladır ve duygusal yakınlık içeren cinsel ilişki biçimlerinden de (ön sevişme gibi) kaçınılır.

FİLMLEER

A Short Film About Love

1988, Dram / Romantik, 86 dk.

Yönetmen: Krzysztof Kieslowski

Oyuncular: Grazyna Szapolowska, Olaf Lubaszenko, Stefania Iwinska

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Gözetlemecilik, Bağımlı Kişilik Bozukluğu,

Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: İntihar eğilimi olan 19 yaşındaki Tomek bir postanede çalışmaktadır. Karşı apartmanda oturan, kendisinden yaşça büyük Magda'yı bir stüdyodan çaldığı teleskopla gözetlemeye başlar, ona âşık olur ve onu bir saplantı haline getirir. Bütün yaşamını Magda'nın evde olduğu zamana göre ayarlamaya başlar. Magda'nın evine gelen başka bir erkek bağımlı kişilik özellikleri gösteren Tomek için bir ihanettir. Bir süre sonra Magda'ya onu gözetlediğini söyler. Bu ilgi Magda'nın da hoşuna gitmeye başlar. Daha sonra Tomek intihara kalkışır, bu da Magda'nın Tomek'i saplantı haline getirmesine neden olur.

Breakfast at Tiffany's

1961, Komedi / Dram / Romantik, 115 dk.

Yönetmen: Blake Edwards

Oyuncular: Audrey Hepburn, George Peppard, Patricia Neal

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bir "party girl"dür Holly Golightly. 14 yaşındayken erkek kardeşiyle birlikte yumurta ve süt çaldığı çiftliğin sahibi onları yakalamış, daha sonra kendisinden yaşça çok büyük olan bu adamla evlenmiş ve sonra da onu terk etmiş, kayıplara karışmıştır. Bu deneyim Holly'in hayatındaki kaçış yolculuğunun duraklarından biri olmuştur sadece. New York'da sabahın erken saatlerinde ünlü mücevher dükkânı Tiffany'in önünde duran bir arabadan zarif ve ışıltılı bir hanımefendi iner. Yine adını bile hatırlamadığı, belli ki hatırlamaya değer görecektense kadar zengin olmayan bir adamla akşam yemeği yenilmiş ancak gece hayalkırıklığıyla sonlanmış. Hayatta olmak istediği tek yer burasıdır, sanki onun için içindeki mücevherler kadar kıymetli; fırtınalı bir hayatta güvenli tek limandır Tiffany ve onu bu limana götürebilecek tek gemi de zenginliktir. Yerine yenisi konulamadıkça durmak bilmez bir koşuşturmanın son durağı gibidir Tiffany. Çaresizliğin ve yalnızlığın ürkütücü dünyasında sıcak bir yuva gibidir Tiffany. "İnsanın başına kötü bir şey gelmeyecek tek yerdir" Tiffany. "Evinin" anahtarlarını yine kaybettiği için üst kattaki komşusunu uyandırmak zorunda kalır. Fotoğrafçılık yapan komşudan gelen tepki ya da tehditler kadınsal bir manevrayla; istediği zaman ona model olabileceği önerisiyle savuşturulur. Holly "bir erkeğin" nasıl sakinleştirilip yumuşatılabileceği konusunda oldukça deneyimlidir, bir erkeğin aldığı küpelerden o erkeğin kişilik analizi yapacak kadar da kendine güvenlidir. Bu "kayıplar", çatal bıçağı olmayan bir

mutfak, oturulacak sandalyesi olmayan salon, telefonunu sesi çıkmasın diye bavulunun içine koyduğunu “hatırlayamaması”, içinde tek bir kitabın olmadığı raflar, içecek su dahi bulunmayan bir buzdolabı, evde kim oldukları bilinmeyen insanlarla verilen partiler ve isimsiz kedi sonu gelmez bir bağlanma kaygısının birer yansımalarıdır. Her bir isimsizlik, belirsizlik, eşyasızlık ona kontrolün kendi elinde olduğunu ve istediği an çekip çıkıp gidebileceğini hissettirir, bu da kendini güvende hissetmesi demektir. Ait olmadığının, bağlanmadığının kaybı, kaybın da acısı olmaz çünkü. “Kediye isim koymaya hakkı yoktur, birbirlerine ait değildirler, sadece tesadüfen karşılaşmışlardır”. “Eşyalarıyla beraber gidebilecek bir yer bulana kadar hiçbir şeye sahip olmak istemez” Holly. “Neresi olacağından emin değildir ama nasıl bir yer istediğini bilir”; Tiffany gibi “kıymetli mücevherlerin olduğu” bir yer ister. Tiffany, Holly için zenginliği değil; güveni, değeri, önemsenmeyi, ilgiyi, şefkati ifade eder; bunların herbiri onun için gerçek mücevherlerdir aslında. Zenginlik Holly’in aradığına, istediğine; bulduğunda mutlu olacağına inandığı boşluğu ifade eder. İçindeki derin sevgi arzusunu, bağlanma ihtiyacını Tiffany’in simgelediği zenginlikle ve güçlülükle bulacağına inanır; bu nedenle de artık sadece zengin erkeklerin peşinden koşan bir Holly’dir. Hep kısacıktır Holly’in “ilişkileri”; başlar ama sürmez, bazen erkekler “onun istediği gibi” zengin olsalar da sürmez, sanki hep bir el çekip alır Holly’i, içinden “dur, istediğin bu değil” diyen bir sese kulak verir gibidir. Üstelik hepsi de bir “sıçan”dır; hepsini böyle tanımlar Holly ve bu onun erkeklerle duyduğu öfkenin bir belirtisidir. Günler kırmızı ve mavi olmak üzere ikiye ayrılır Holly için; insanın kilo almaya başladığı ya da yağmurun hiç dinmediği günler mavidir, o günlerde sadece üzgündür insan. Kırmızı günlerse korkunçtur; birden insanın içini bir korku kaplar, neden korktuğunu da bilemez. İşte böyle hissedildiğinde yapılacak en

iyi şey bir arabaya atlayıp doğruca Tiffany'e gitmektir. Bir bebeğin alarm durumu yaşadığında, kendisini korumasız ve tehdit altında hissettiğinde annesini yanında aradığı ya da sevdiği bir insanı kaybetmiş bir yetişkinin eşinin yanında olmasını istediği bir andaki gibi Holly'de temel güvenlik duygusu zedelendiğinde; kendini güvensiz, çaresiz ve korunmaya muhtaç hissettiğinde soluğu Tiffany'de alır. "Rahatlatıcıdır bunu yapmak... o dinginlik, o görkem... orada kötü hiç bir şey olmaz". "Eğer onu Tiffany'deki gibi hissettirecek bir yer bulabilirse, o zaman kendisine mobilyalar alıp, kediye de bir isim verebilecektir" Holly, çünkü hayat ancak o zaman anlam kazanacaktır. Ve bir gün genç ve yakışıklı Paul'la kesişir yolları, Paul yeni üst kat komşusudur. Bir "arkadaşlık" başlar aralarında, sadece arkadaşlıklar ama. Henüz güven vermeyen bir erkek ya da ilişki olasılığı yeni bir hayal kırıklığı demektir, Holly'in zırhlarını kuşandığı korunaklı yalnızlığında da yeri yoktur. Üstelik Holly Tiffany'e "âşıktır". Paylaşımları hep "arkadaşçadır"; bu "yakışıklı ve tatlı" erkekle süren "arkadaşlık" Holly'i bir ilişki kararını verme sorumluluğundan da alıkoyar, böylelikle benliğini, kendisini korur Holly. Oysa ki ilişki başlamıştır; "çok tatlıdır Paul" ama bu tatlılık sadece arkadaşçadır, üstelik Paul'a Fred demeyi istemesi de dikkat çekicidir. Fred Holly'in 14 yaşından beri görmediği kardeşidir, sanki bütün yarım kalmış bağlanma ihtiyaçlarını Paul'la tamamlamaya başlayan bir Holly çıkar karşımıza. Yine kısa süreli bir flörtle sonuçlanan akşam yemeğinden kurtulmak için soluğu Paul'un yanında alır Holly, bu sahneler Tiffany'in yerini Paul'a bırakacağının ilk sinyalleridir. Karşılıklı olarak kendi hayatlarından paylaşımlarda bulundukça Holly'in güvenini kazanmaya başlar Paul, Holly'in daha önce deneyimlemediği bir süreçtir bu. O gece sohbet ederlerken Holly Paul'un evinin içinde dolanır, daktilosunu kurcalar, çiçeklerine su verir. Bütün bu minik keşifler Paul'u daha yakından tanı-

mak istemenin, onu keşfetmenin adımlarıdır. Sabah 4.30'u gösterirken Holly "bir dakikalığına yanına gelebilir miyim?" diye sorar Paul'a. "Sorun olmayacaktır, üstelik sadece arkadaşlırlar." Paul'a, yarı çıplak bedenine sarılır Holly, sakin ve huzurlu limana biraz daha yanaşmaktadır artık. O gece rüyasında Fred'i görür ve ağlayarak uyanır, ona neden ağladığını soran Paul'a "meraklı insanlardan nefret ettiğini" söyler. Paul'un bu sorusu bir "sınır ihlali"lidir Holly için ve Holly kendisini bu kadar derinden paylaşmaya henüz hazır olmadığı için kaygı vericidir; her sonu bilinmezlik, belirsizlik kaygı uyandırır çünkü. Bu çelişkili anlar yaşadığı kronik bağlanma kaygısının, ikilemelerinin bir örneğidir; aynı Holly suçluluk duygusuyla Paul'u evinde verdiği partiye davet eder. Eski kocası onu bulduğunda ve çiftliğe geri götürmek istediğinde de yanında Paul vardır. Kocasını reddeder, veteriner olan koca "zaten hep vahşi şeyleri sevmiştir, Holly de vahşidir." Holly'in kendisiyle ilgili yaptığı bu tanımlama bağlanma kaygısını, insanlara yönelik temel güvensizliğini yansıtır. Holly'e göre acı çekmemek, incinmemek için bağlanmamak gerekir. Paul her geçen gün Holly'in daha da içselleştirdiği, yaşamına aldığı bir güvenli bağlanma figürü haline gelir. Kendini anlatmaya, anlattığında da onu o olarak; yargılamadan, sorgulamadan anlamaya çalışacak, anlayacak birine ihtiyacı vardır ki Paul, Holly onu evden kovduktan sonra bile gitmeyecek, varlığını hissettirecek bir erkektir. Birlikte daha önce ikisinin de kendi yaşamlarında yapmadıkları şeyleri yapmaya başlarlar, bu her ikisi için de hem hayatın hem de birbirlerinin keşfidir. "Daha önce hiç sabah yürüyüşüne çıkmamıştır" Holly. Kardeşinin ölüm haberini aldığı anda yaşadığı korkunç acı sırasında da yanında Paul vardır. Güven arttıkça yakınlık, yakınlık arttıkça da güven ve bağlılık artar. Bu güvenin ve bağlılığın gelişim süreci herhangi bir anda Paul'un yanağına konan bir öpücükle kendisini belli eder, ancak elele tutuşmalar ya da yanak-

lardan başlayan sevgi dolu öpücükler dudaklara doğru yavaş yavaş ve temkinli bir biçimde ilerlese de Holly için Paul hâlâ sadece bir “arkadaştır”. Birlikte sarhoş olunup eve dönülen geceleri kütüphanede beraber kitap karıştırmalar takip eder. Ve bağlanmak, bağlanma kaygısını da bağlanmaktan kaçışı da beraberinde getirir. Paul’a âşık olmaya başlayan Holly bir partide tanıştığı Jose ile evlenmeye karar verir ancak Jose’dan bir teklif gelmez henüz ve hiç gelmeyecektir de. Paul’un “Seni seviyorum Holly” cümlesinin daha da arttığı bu bağlanma kaygısının yarattığı stres bir başkasıyla birliktelik kararının verilmesine neden olur. “Hiç kimse o ana kadar Holly’e sahip olamamıştır, olamayacaktır da, sadece; sahip olduklarını düşünen insanlar olmuştur hep”. Holly hazırlık yapar, Jose ile birlikte onun Brezilya’daki çiftlik evinde yaşayacaklardır. Artık “aradığını bulduğuna inanan” Holly’in bu inancı evine yeni eşyalar almasıyla da kendini gösterir. Gitme vakti geldiğinde yanında yine Paul ve kedisi vardır, üstelik bunun olmasını Holly istemiştir, sanki Paul’a “gitmeme izin verme” der gibidir Holly. Havaalanına giderlerken Paul Holly’e Jose’dan gelen ve artık Holly’yle birlikte olmak istemediğine dair mesajı içeren mektubu verir. Holly için bir yıkımdır bu; Jose de diğerleri gibi bir sıçan olduğunu göstermiştir. Buna rağmen kaçış devam eder; Holly uçağa binip Brezilya’ya gitmekte kararlıdır. “Artık kim olduğunu kendisinin de bilmediği Holly kedi gibi isimsiz bir zavallıdır.” “İnsanlar birbirlerine ait olmazlar, o da olmayacaktır”. “Bu dünyada kimse kimseye ait değildir, olmayacaktır da.” “Ait olmak bir kafase kapatılmak gibidir.” Holly taksiyi durdurur ve kediyi serbest bırakır. Bunun üzerine Paul da araçtan iner ve Holly’e zaten bir kafeste olduğunu, bunu ona yine kendisinin yaptığını ve nereye giderse gitsin bu kafesin değişmeyeceğini söyler. “Sen korkaksın, cesaretin yok, hayatı olduğu gibi kabul etmekten bile korkuyorsun. İnsanlar birbirine ait olur çünkü gerçek-

ten mutlu olabilmenin tek yolu budur. Birisi seni kafese kapatacak diye korkuyorsun, sen zaten kafestesin ve nereye gidersen git seninle çünkü nereye kaçarsan kaç yanında götürüyorsun” der. Tüm o bağlanma, ait olma kaygısı, sancısı, çelişkileri Paul’un bu sözleriyle başlayan bir gözyaşı seliyle akıp gitmeye başlar sanki; gözyaşları dışarıda sağanak yağmurdan bile daha güçlüdür. Holly peşinden gider Paul’un, bu bir pes edıştır onun için. Artık gerçek Tiffany’sini bulmuştur Holly, serbest bıraktığı kediye de arayıp bulur; kediye değil; kendisine, yeni bir benliğe, kişiliğe, yeni bir yaşam biçimine sahip çıkmış, şans tanımıştır Holly.

Cabaret

1972, Müzikal, 124 dk.

Yönetmen: Bob Fosse

Oyuncular: Liza Minelli, Michael York, Joel Grey

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Cabaret, bir kabarede şarkıcı / oyuncu olarak çalışan ve aslında diplomat olan babasıyla daha çok yakınlaşabilmek, onun ilgisini, dikkatini çekebilmek için başarılı bir film yıldızı olmaya çabalayan Sally’in aynı anda iki erkekle kurduğu ilişkinin hikâyesidir.

Gegen Die Wand

2004, Dram, 120 dk.

Yönetmen: Fatih Akın

Oyuncular: Birol Ünel, Sibel Kekilli, Catrin Striebeck, Güven Kıraç

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Kayıp ve Yas, Alkol ve Madde Bağımlılığı, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Cahit Almanya'da hayatını bir barda şişeleri toplayıp satarak sürdüren, bazen yarım kalmış olan biraları içecek kadar alkol ve uyuşturucu bağımlısı bir Türk'tür. Sibel de Almanya'daki geleneksel katı değerlere sahip bir Türk ailesinin kızıdır. Bir akşam Cahit'in kendisini kaybedecek kadar içip arabasıyla bir duvara vurup hastanelik olmasıyla tanışırlar Cahit'le Sibel. Sibel de yine bir intihar girişiminde bulunduğu için oradadır. Duvara Karşı, eşini kaybettiğinden beri "dağılmış"; obje kaybına bağlı depresyon geliştirmiş Cahit'le, bir kaçınan bağlanma stili olan ve kültürel baskıya direnmeye çalışan Sibel'in öyküsüdür. İkisi de kendi öznel deneyimleri nedeniyle travmatize olmuşlardır ancak her ikisinin de ulaştığı nokta aynıdır; yalnızlık, çaresizlik, intihar ve depresyon. Film kendi çözümlenmemiş yas süreçlerine bağlı olarak depresyon yaşayan iki bireyin ilişkisi olarak da görülebilir. Cahit kendisine tutunacak bir dal aramaktadır, yaşamdan bütün ümidini kesmiş, hayata küsmüştür. Hayat uçsuz bucaksız bir boşluktur, bir hiçlik dünyasıdır onun için. Kurallar yıkılmak içindir ve bu da özgür olma, özgürlük adınadır. Aslında kendine ve hayat yönelik keskin bir öfkenin ve bağlanma kaygısının sonucudur. Gecelik ilişkiler kurar, özbakım becerileri tamamen düşmüştür; evi çöplük içindedir, bulaşık yıkamaz, ayık kaldığı herhangi bir anda bile alkol ya da uyuşturucu kullanır. Bütün bu özellikler de yaşadığı ağır depresyonun görünümleridir. Sibel de katı bir disiplinle ve baskıcı ebeveyn tutumlarıyla yetiştirilmiştir. O da Cahit gibi uyuşturucu ve alkol bağımlısıdır, depresyondadır, gecelik ilişkiler yaşar. Kimi zaman da intihar girişiminde bulunur. Bir yandan bir kadının hayatını kurtarmak için onunla evlenmeyi göz alan; henüz kendi terk edilmesini onaramamışken başka bir terk edilme riskine giren Cahit, öte yandan bağlanmaya karşı ısrarlı bir direnç gösteren Cahit; düğünde dans etmeleri gerektiği anlarda yerine çivi gibi çakı-

lan Cahit vardır. İkisi de hem birlikte olacaklardır hem de ayrı, “özgür”; bu çerçeve birbirlerine bağlanmak isteyen ama bağlanmaktan da korkan bir kadın ve erkeğin kâğıda dökülmemiş anlaşması gibidir. Ancak zamanla Cahit’in yakasında işler değişmeye başlar. Filmin sonunda Sibel’in bir tercih yaptığı ve Cahit’le gitmekten vazgeçtiği görülür. Bu arada Sibel belki çok heyecanlı, ihtiraslı ama sonu belirsiz bir yolculuğa çıkmaktansa durgun, sessiz ama daha güvenli bir limanda kalmayı tercih etmiştir. Bütün o yılların yorgunluğunu, tükenmişliğini, yıpranmışlığını üzerinden atmak ister. Cahit birlikte eğlenilebilecek, gezilebilecek, anlık ya da günlük bir ilişki biçimi için idealdir ancak Sibel’in güvenli bir limana ihtiyacı vardır. Güvenli bağlanma stiline sahip güvenli bir eşle yaşanan ilişki deneyimi bir terapötik deneyim gibidir. Sibel’in şoför eşinin Sibel açısından artıları ya da eksileri ne olursa olsun Cahit’te olmayan ve hayatının o döneminde Sibel için çok önemli olan bir artısı vardır; güvenli bağlanma figürü olması. Sibel’in sadece bu nedenle bile evliliğini ve kurduğu düzenli yaşamı sürdürmesi beklenebilir.

Harold and Maude

1971, Komedi / Romantik, 91 dk.

Yönetmen: Hal Ashby

Oyuncular: Ruth Gordon, Bud Cort, Vivian Pickles

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Harold and Maude, Amerikan Film Enstitüsü tarafından seçilen Amerika’nın En İyi 100 Eğlenceli / Komik Filmi sıralamasına girmiştir. 20 yaşında bir ergen olan Harold’ın ciddi düzeyde bağlanma sorunları vardır. Harold babasını kaybetmiştir ve kayıtsız, duyarsız, ilgisiz annesinin dikkatini çekmek için mizahi bir biçimde

de olsa türlü intihar eylemleri gerçekleştirir. Annesi Harold'u sürekli olarak bir psikiyatriste göndermektedir. Harold hiç tanımadığı insanların cenazelerine gider ve bir gün bunların birinde 79 yaşındaki Chasen ile karşılaşır. Chasen bir vagona yaşayan, her gününü son günmüşçesine yaşayan, özgür ruhlu, o yaşına rağmen araba çalan çok renkli bir kişiliktir. Chasen Harold'a hayatın renklerini öğretmeye başlar. Aralarındaki bağ Harold'un Chasen ile evlenmeye karar vermesiyle süregider. Harold Chasen'in 80 yaş dönümünde bir sürprizle karşılaşır. Chasen Harold'a yeryüzündeki hiçbir sevginin sonsuz olmayacağını, uyku haplarından aldığını ve ilerleyen saatlerde de ölmüş olacağını söyler. Ona göre 80 yaş ölmek için çok uygun bir yaştır. Harold Chasen'i hastaneye götürür ancak Chasen kurtarılamaz.

The Banishment

2007, Dram, 150 dk.

Yönetmen: Andrei Zvyagintsev

Oyuncular: Maria Bonnevie, Konstantin Lavronenko, Aleksandr Baluyev

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Bağlanma / İlişki Sorunları, Şizoid Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: The Banishment, biri kız diğeri oğlan iki çocuklu bir ailenin öyküsüdür. Şimdi "üçüncüsü" gelmektedir. Vera sessiz, sakin, kendi iç dünyasında yaşayan bir annedir. Alex de Vera'yla neredeyse benzer özelliklere sahip olan eşidir. İki sessiz geminin kendi rotalarında sakince yol alması gibidir ilişkileri. Film Vera'nın Alex'e "Ben hamileyim, ama bebek senden değil" demesiyle başlar aslında. Alex "kimden" diye sormaz bile. Filmin ilerleyen sahnelerinde Vera kürtaj olur, aslında hiç olmayan bebek alınmış olur gerçekte. Vera gerçekte hamile değildir çünkü

yaşadığı derin yılgınlığı, yalnızlığı, yorgunluğu, bıkkınlığı, çaresizliği ve kızgınlığı anlatmak istemiştir Alex'e. Onun bir parça olsun ilgisini, dikkatini çekmek istemiştir. İlişkilerini, mutsuzluklarını sorgulatmak istemiştir. Filmin sonunda Vera intihar eder, Alex de gerçeğe yüzleşir. Vera'nın Alex'le belki de ilişkinin ömrü boyunca hiçbir zaman yakınlık kuramadığı ve bunun derin etkisini yaşadığını söyleyebiliriz. Vera Alex'le her yakınlık kurmak istediğinde, keskin ve net bir reddedilişi yaşar. "Onu aldatmış" olmasına rağmen Alex'in ne yapacağını sorgular, buna nasıl bir tepki göstereceğiyle ilgilenir, ilişkinin geleceğiyle ilgili nasıl bir adım atacağı ya da atmayacağını merak eder. Kuşkusuz ki Vera'nın bu tür davranışları anormal kabul edilebilecek bile olsa bir yakınlık ihtiyacını ifade eder. Alex ne yaparsa yapsın, kızgınlık, öfke, nefret, gözyaşı, üzüntü; her ne olursa olsun yeter ki bir tepki gösterebilir. Vera için aralarındaki bir çatışma bile yakınlığın, kendini açmanın, bir ilişkiyi yaşadıklarının ifadesidir. Ancak, Alex öfkesini bile kendi içinde yaşar; Vera'ya tokat atmasının hemen arkasından yaşadığı pişmanlığı, çaresizliği bile Vera'dan kaçarak, evin arkasına saklanarak ve ağlayarak yaşar. Vera, karşısında belki de hiçbir zaman gerçek bir Alex, bir eş; ona sahip çıkan, çıkacak olan, onu koruyacak, ona destek olacak olan bir eş görememiştir. Alex'in canını yakacağını bile bile ona onu aldatmış olduğunu söylemesi belki de bir intikamdır. Vera'yla Alex'in "ilişkide" yaşadıkları tüm bu sorunların belki de en önemli nedeninin Alex'in kişilik yapısı; daha doğrusu şizoid kişilik özellikleri olduğu söylenebilir. Elbetteki Vera'nın kendine duyduğu güvenin, saygının, değerinin düşüklüğü; yaşadığı korkunç depresyonun da etkisi söz konusudur; ancak filmin tamamına bakıldığında ilgi, sevgi, şefkat ve yakınlık isteyen Vera olduğu, Alex'in sanki hiç bu tür ihtiyaçları yokmuşçasına kaçınmacı bir tutum sergilediği göz çarpar.

NÖNERİLER

5x2

2004, Dram / Romantik, 90 dk.

Yönetmen: François Ozon

Oyuncular: Valeria Bruni Tedeschi, Stéphane Freiss,
Françoise Fabian

Bed of Roses

1996, Romantik / Dram, 87 dk.

Yönetmen: Michael Goldenberg

Oyuncular: Christian Slater, Mary Stuart Masterson,
Pamela Adlon

Blue Valentine

2010, Dram / Romantik, 112 dk.

Yönetmen: Derek Cianfrance

Oyuncular: Ryan Gosling, Michelle Williams, John Doman

Closer

2004, Dram / Romantik, 104 dk.

Yönetmen: Mike Nichols

Oyuncular: Natalie Portman, Jude Law, Clive Owen

De Lovely

2004, Biyografi / Drama / Müzikal, 125 dk.

Yönetmen: Irwin Winkler

Oyuncular: Kevin Kline, Ashley Judd, Jonathan Pryce

Far From Heaven

2002, Dram / Romantik, 107 dk.

Yönetmen: Todd Haynes

Oyuncular: Julianne Moore, Dennis Quaid, Dennis Haysbert

Friends With Benefits

2011, Komedi / Romantik, 109 dk.

Yönetmen: Will Gluck

Oyuncular: Mila Kunis, Justin Timberlake, Patricia Clarkson

İssız Adam

2008, Dram / Romantik, 105 dk.

Yönetmen: Çağın İrmak

Oyuncular: Cemal Hünal, Melis Birkan, Yıldız Kültür

Kaybedenler Kulübü

2011, Komedi / Dram, 105 dk.

Yönetmen: Tolga Örnek

Oyuncular: Nejat İşler, Yigit Özşener, Ahu Türkpençe

Last Night

2010, Dram / Romantik, 93 dk.

Yönetmen: Massy Tadjedin

Oyuncular: Keira Knightley, Sam Worthington, Eva Mendes

Last Tango in Paris

1972, Dram / Romantik, 136 dk.

Yönetmen: Bernardo Bertolucci

Oyuncular: Marlon Brando, Maria Schneider, Maria Michi

Life As We Know It

2010, Komedi / Dram, 114 dk.

Yönetmen: Greg Berlanti

Oyuncular: Katherine Heigl, Josh Duhamel, Josh Lucas

Love & Other Drugs

2010, Komedi / Dram / Romantik, 112 dk.

Yönetmen: Edward Zwick

Oyuncular: Jake Gyllenhaal, Anne Hathaway, Judy Greer

Lovely & Amazing

2001, Komedi / Dram / Romantik, 91 dk.

Yönetmen: Nicole Holofcener

Oyuncular: Catherine Keener, Brenda Blethyn, Troy Ruptash

Mother and Child

2009, Dram, 125 dk.

Yönetmen: Rodrigo García

Oyuncular: Naomi Watts, Annette Bening, Kerry Washington

No Strings Attached

2011, Komedi / Romantik, 108 dk.

Yönetmen: Ivan Reitman

Oyuncular: Natalie Portman, Ashton Kutcher, Kevin Kline

Piano Teacher

2001, Dram / Müzik, 131 dk.

Yönetmen: Michael Haneke

Oyuncular: Isabelle Huppert, Annie Girardot, Benoît Magimel

Te-doy-mis-ojos

2003, Dram / Romantik, 109 dk.

Yönetmen: Iciar Bollain

Oyuncular: Laia Marull, Luis Tosar, Candela Peña

The Good Night

2007, Komedi / Dram / Fantezi, 93 dk.

Yönetmen: Jake Paltrow

Oyuncular: Martin Freeman, Gwyneth Paltrow, Penélope Cruz

Two Lovers

2008, Dram / Romantik, 110 dk.

Yönetmen: James Gray

Oyuncular: Joaquin Phoenix, Gwyneth Paltrow, Vinessa Shaw

Cinsel Yönelimler, Sapkınlıklar ve Cinsel Kimlik Bozuklukları

Bir ilişkide cinsellik, psikolojik ve fiziksel daha doğrusu erotik uyarılmaların, cinsel ilginin ve isteğin bir sonucu olarak ortaya çıkar ve tarafların yakın ilişkiyi kurma ve sürdürmeleri açısından önemli bir etmendir. Cinsellik temel sevgi, ilgi, bakım, korunma, yakınlık ve başkalarınınca kabul görme, benlik saygısının artırılması gibi ihtiyaçların tatmini için temel bir araçtır. Bu noktada, cinselliğin anlamı ve yaşanması açısından kadınlarla erkekler arasında birtakım farklılıkların olduğu da belirtilmelidir. Kadınlardaki cinsel arzu ve uyarılma süreci daha ilişkiseldir; yani birebir romantik ilişkinin özelliklerinden etkilenir ve kendiliğinden değil de belirli aşamalardan geçmesi gereken bir süreç olarak değerlendirilebilir. Kadınlarda cinsellik erkeklerden farklı süreçlere de dayanır; kadınlar için cinsellik eşi memnun etmeye, eşle yakınlığı kurmaya ya da ilişki-
de yaşanan stresten kurtulmaya yönelik olabilir. Dolayısıyla cinselliğin ya da cinsel doyuma ulaşmanın erkekler için amaç, kadınlar içinse bir araç olduğu söylenebilir.

Cinsellik, fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin bileşiminden oluşur. Cinsellik söz konusu olduğunda, akla gelen ilk kelimeler; haz, arzu, üreme, aşk ve yakınlıktır. Cinsellik insanların değerleri, tutumları, davranışları, fiziksel görünümleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, sevdikleri ve sevmedikleri şeyler ve içinde yaşadıkları toplumlara göre şekillenir. Cinsellik doğum öncesi başlayıp ömür boyu devam eder, kültürel ve ahlaki fak-

törlerden etkilenir. Üremeyi, cinsel zevk almayı ve zevk vermeyi içerir. Cinsellik temelde duyuya dayalı bir deneyimdir ve yalnızca cinsel organları değil, tüm bedeni ve aklı içerir. Cinsellik, erkeklik ve dişilik ile ilgili duygusal tepkileri oluşturarak türe özel davranışları belirler. Cinsiyetle ilişkili bu davranışsal tepkiler daha sonra kültürel miras, toplumsal kalıplar ve medyadan kaynaklanan imajlarla biçimlenir. Kültürel miras, dinsel inançların ve geleneksel değerlerin toplamıdır. Toplumsal kalıplar ise bireyin biyolojik ve duygusal gereksinimleri ile toplumda var olan kültürel kalıpların uzlaşmasının ürünüdür. Bu uzlaşma toplumdaki topluma ve zaman içinde değişiklik gösterdiğinden sürekli devinim halindedir. Bu anlamda, içinde toplumsal öğeleri de barındıran kapsamlı bir cinsellik, cinsiyetten daha kapsamlı bir kavramdır.

Cinsellik, yaşamın doğal ve sağlıklı bir parçasıdır. İnsanlar, diğer canlılardan farklı olarak üreme dışında sadece haz almaya yönelik de cinsel davranışlar sergiler. Bu bağlamda insanın cinselliğini, cinsel duygular, fanteziler ve arzular şeklinde sergilemesi doğasının bir parçasıdır. Cinsellik, tüm insanlara özgüdür. Her insanın cinsel organ, cinsel duygular, cinsel dürtüler ve cinsel davranışları vardır. Ancak cinselliğin, her bireyin yaşamındaki yeri farklıdır. Cinselliğin bedensel, etik, psikolojik, toplumsal ve duygusal boyutları vardır. Cinsellik, fiziksel, zihinsel ve duygusal olduğu kadar toplumsal, sosyal ve entelektüel öğeleri de barındırır. Bireyin kişilik özelliklerini, iletişim ve sevgiyle besleyen, geliştiren ve zenginleştiren bir niteliğe sahiptir. İnsanlar cinselliklerini değişik yollarla ifade ederler ve yaşarlar. İnsanlar, farklı cinsel davranış (sevişmek, öpüşmek, okşamak, dokunmak, masaj yapmak, anal, oral, vajinal ilişkide bulunmak) biçimleri ve farklı yönelimler (homoseksüel, heteroseksüel, biseksüel) göstererek cinselliklerini yaşayabilirler. Bireyler, bundan dolayı yargılanmamalıdır. Burada önemli olan cinsel davranış biçiminin, zorlayıcı, sınırlayıcı,

suçlayıcı, bedensel ve ruhsal yönden zarar verici olmaması ve daha da önemlisi, çiftin her iki üyesinin de rızası ve özgür iradesi ile olmasıdır. Çoğulcu toplumlarda cinsellikle ilgili değer ve inanış farklılıkları saygı duyularak kabul görmelidir. Her insanın cinsel yönelimine uygun davranışta bulunma hakkı vardır. Cinsel yaşam, zorlama ve sömürüden uzak olmalıdır. Bazen cinsellik, güçlü olanın zayıfı ezme aracı haline gelebilir. Erkekler kadınlara, varlıklı olanlar yoksullara, işveren çalışanına, savaş galibi esirlere cinselliği baskı aracı olarak kullanabilir. Cinsel yaşam, karşılıklı güven, doğruluk, bağlılık ve saygı üzerine temellendirilmelidir. Cinsel ilişkilerde karşılıklı sevgi, paylaşım ve birbirine özen gösterme egemen olmalıdır. Karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan bir ilişkide, cinsellik daha doyurucu olur. Cinsel yaşam kararlarının etkileri ve sonuçları vardır. Birey bu sorumluluğu üstlenmelidir. Toplumsal bir varlık olan insan, toplumun değer yargılarına karşı geldiği ya da değer yargılarından bağımsız davrandığında bunun sonuçlarına da katlanması gerektiğini önceden bilmeli ve göze almalıdır. Birey, cinselliğe ilişkin aldığı kararın etki ve sonuçlarını kabul etmelidir. Bu etkiler, olumlu ya da olumsuz olabilir. Cinsel davranışlara olması gerekenden erken yaşta başlamak, riskleri de beraberinde getirir. Cinsel davranış, sorumluluk ve öz denetim gerektirir. Gençlerin, cinsel konulara merakları tamamen doğaldır. Çocukların cinsellikle ilgili sorularını anne-babalarıyla veya güvendikleri kimselerle paylaşmaları yararlı olur. Çocukların erişkinliğe geçiş aşamalarında cinselliğe ilişkin konularda ilgi ve merakları vardır. Ebeveyn ve öğretmenler tarafından, cinselliğin doğal olduğu ve utanılacak bir şey olmadığı mesajı verilmelidir. Çocuklar, gereksinim duydukları konularda bilgilendirilmelidir. Öte yanda gençlerin de cinsel konularda duygularını ifade etmekte zorluk çektikleri bilinmektedir. Onlar da desteklenmelidir. Çocuk ve gençlerin, cinsel kimlik kazanıncaya kadar cinselliklerini farklı biçimlerde

araştırmaları doğaldır. Çocuklukta cinsel organlarla oynama, doktorculuk oyunu gibi karşı cinsi keşfetme biçiminde, ergenlik döneminde el tutma, zamanlı zamansız sarılma, erotik yayınlarla tanışma hep bu merakın sonucu yaşanan deneyimlerdir. Çocuklar, cinsiyeti gözetilmeden seilmeli ve bakılmalıdır. Çocukların, belli bir yaşa gelinceye kadar bakım, sevgi ve korunmaya gereksinimleri vardır. Bu sorumluluk, öncelikle ebeveynlere aittir. Onlar bu görevlerini, doğumlarından itibaren kız ve erkek çocuklara eşit davranmakla yerine getirmelidir. Çünkü erkek çocuk tercih eden toplumlarda kız çocuklarına cinsiyet temelli bir ayrımcılık uygulanmaktadır. Bu ayrımcılık kız çocuğun beslenme, sağlık, bakım ve eğitim olanaklarından yararlanmasını engelleyebilmektedir.

FİLMLEER

All About My Mother

1999, Drama, 101 dk.

Yönetmen: Pedro Almodóvar

Oyuncular: Cecilia Roth, Marisa Paredes, Candela Peña

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Eşcinsellik, Transvestisizm

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Manuela ulusal organ bağışi merkezinde çalışan bir hemşiredir. Oğlu Esteban doğum gününde bir trafik kazasında ölünce Manuela da oğlunun 18 yıldır görmediği gerçek babası ve artık bir travesti olan Lola'yı aramak üzere yolculuğa çıkar. Bu yolculuk onu travesti arkadaşı Agrado, AIDS hastası hamile rahibe Rosa, eşcinsel oyuncu Huma ve Huma'nın kendisi gibi oyuncu olan sevgilisi uyuşturucu bağımlısı Nina ile buluşturur. Farklı cinsel yönelimlere / kimliklere sahip insanların özgün yaşamlarının anlatıldığı film toplam 47 ödül almıştır.

Basic Instinct

1992, Drama / Gizem / Gerilim, 127 dk.

Yönetmen: Paul Verhoeven

Oyuncular: Michael Douglas, Sharon Stone, George Dzundza

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Biseksüalite, Seks Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film eski bir rock yıldızının öldürülmesiyle başlar. Nick cinayeti soruşturmakla görevli polistir. Eski bir alkol ve uyuşturucu bağımlısıdır; geçmişte iki kişinin ölümüne yol açmıştır, eski eşi de bu olay nedeniyle intihar etmiştir. Catherine de rock yıldızının seks bağımlısı, histrionik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren, biseksüel ve yazar sevgilisidir. Ebeveynlerini bir kazada kaybetmiştir. Seks bağımlılığı onun için bu travmatik deneyimle baş etmesini de sağlamaya yöneliktir; insanlarla böyle bağ kurmaktadır. Beth Nick'in eski sevgilisi olmakla birlikte Catherine'in de eski okul arkadaşıdır. Roxy de Catherine'in eşcinsel sevgilisidir. Zamanla Nick ile Catherine arasında Beth ve Roxy'i de kapsayan kıskançlık, bağlanma sorunları, akıl oyunları, tehdit, çatışma, şiddet ve cinayeti de içeren bir ilişki başlar.

Beautiful Boxer

2004, Aksiyon / Dram / Spor, 118 dk.

Yönetmen: Ekachai Uekrongtham

Oyuncular: Asanee Suwan, Sorapong Chatree,

Orn-Anong Panyawong

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Transseksüalizm

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film cinsiyet değiştirme operasyonları geçirerek kadın olabilmek için gerekli parayı sağlamak amacıyla boks yapan transeksüel boksör Parinya Charoenphol'un gerçek yaşam hikâyesine dayanmaktadır.

Boys Don't Cry

1999, Suç / Dram / Romantik, 118 dk.

Yönetmen: Kimberly Peirce

Oyuncular: Hilary Swank, Chloë Sevigny, Peter Sarsgaard

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Eşcinsellik, Transseksüalizm, Alkol ve Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Cinsel kimlik bozukluklarının en iyi örneklerinden biri olarak kabul edilen film Brandon Teena'nın gerçek hayat hikâyesine dayanmakta, bir erkek gibi yaşama mücadelesini, kendini kabullendirme çabasını ve Lana'ya olan aşkı nedeniyle uğradığı şiddeti, tecavüzü ve öldürülüşünü anlatmaktadır. Hilary Swank bu filmdeki rolüyle Oscar'da En İyi Kadın Oyuncu ödülünü almıştır.

Cahil Periler

2001, Dram / Romantik, 106 dk.

Yönetmen: Ferzan Özpetek

Oyuncular: Margherita Buy, Stefano Accorsi, Serra Yılmaz

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Eşcinsellik, Biseksüalite, Transeksüellik, Kayıp ve Yas

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Antonia bir doktordur ve kocasını bir trafik kazasında kaybeder. Bu kaybın yarattığı ağır bir depresyon geçirdiği sırada kocasının aslında bir biseksüel olduğunu ve Michele adındaki bir erkekle yedi yıldır ilişkisi olduğunu öğrenir. Kendisi gibi eşcinsel, biseksüel ve transseksüel arkadaşlarıyla birlikte yaşayan Michele'i tanımak isteyen Antonia'nın bu yolculuğu kendi içinde de yeni keşifler yapmasına neden olur. Kaybettiği kocasının yasını tutan ve ondan bu olayın hesabını sormayı isteyen Antonia bir ara zihninde kocasını temsil eden, bilinçaltısal olarak ondan bir parça ve onun devamı olduğunu düşündüğü Michele'yle romantik olarak da yakınlaşır ancak bu sürmez.

Chinatown

1974, Suç / Dram / Gizem, 130 dk.

Yönetmen: Roman Polanski

Oyuncular: Jack Nicholson, Faye Dunaway, John Huston

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Encest

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jake bir özel detektiftir. Bir gün kendisini Evelyn Mulwray olarak tanıtan bir kadın tarafından kocası Hollis'i takip etmek üzere kiralanır. Jake, Hollis'in genç bir kadınla resmini çekip bunu basına sızdırınca da şehir su şebekesinin başmühendisi olarak çalışan ve birtakım kişilerce de ölüm tehditleri alan Hollis'in gerçek karısı ortaya çıkar. Bir süre sonra Hollis öldürülmüş olarak bulunur. Olayı araştırmaya başlayan Jake şaşırtıcı gerçeklerle karşılaşır. Gerçek Evelyn Mulwray babası Noah tarafından tecavüze uğramış, hamile kalmış ve Katherine adında bir kızı olmuştur. Jake'in Hollis'e birlikte resmini çektiği kız da aslında Katherine'dir ve Hollis'i de kendisini Katherine'e büyükbabası olarak tanıtan Noah'dır. Evelyn'in Katherine'i Jake açıkladığı sahnede onu "kızım ve kız kardeşim" diye tanımlaması filmin ilgi çekici sahnelerindedir.

Crash

1996, Dram / Gerilim, 100 dk.

Yönetmen: David Cronenberg

Oyuncular: James Spader, Deborah Kara Unger, Elias Koteas

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Cinsel Sapkınlıklar, Eşcinsellik, Biseksüalite

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film farklı eşlerle farklı cinsel deneyimler yaşamaktan hoşlanan, çeşitli cinsel fantezileri olan bir karı kocanın trafik kazası sonrasında başlarından geçen olayları, ilişki deneyimlerini anlatmaktadır.

Damage

1992, Dram / Romantik, 111 dk.

Yönetmen: Louis Malle

Oyuncular: Jeremy Irons, Juliette Binoche, Miranda Richardson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Cinsel Takıntı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bir milletvekili olan Dr. Stephen Fleming oğlu Martyn'in nişanlısı Anna ile cinsel takıntı halini alan bir ilişki yaşamaya başlar. Kardeşinin intiharından kendisini sorumlu tutan, bunun için kendisini suçlayan Anna yoğun bir duygusal karmaşa ve bunalım yaşamaktadır. Yaşadığı değersizlik ve suçluluk duyguları nedeniyle de rastgele cinsel ilişkiye girmektedir. Bu "tutkulu" ilişki her ikisinin de ağır bir bedel ödemesiyle sonuçlanır. Martyn bu gizli ilişkiyi tesadüfen öğrenir ve geçirdiği kaza sonucu ölür, bu Anna için ikinci bir kayıp ve yas yaşantısı demektir. Anna kardeşinin öldüğü gece birlikte olduğu Peter'e geri döner, onunla evlenir ve bir çocukları olur. Stephen tüm kariyerini kaybeder, evliliği biter ve ağır bir depresyona girer.

De Lovely

2004, Biyografi / Drama / Müzikal, 125 dk.

Yönetmen: Irwin Winkler

Oyuncular: Kevin Kline, Ashley Judd, Jonathan Pryce

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Biseksüalite, Seks Bağlımlılığı, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bir kadın eşcinsel ya da biseksüel olduğunu bile bile bir erkeğe âşık olabilir mi? Hatta onunla evlenir mi? Her yakın / romantik ilişki bir ihtiyaç – tatmin dinamiğiyle başlar. Bir tarafın belirli ihtiyaçlarının olmasıyla ve ona eğer onunla birlikte olursa bu ihtiyaçları-

nı tatmin edebileceği izlenimini veren, düşüncesini uyandıran hatta bunu garanti edebilen bir karşı tarafın varlığıyla başlar. Örneğin eğer bir kadının A, S ve Z ihtiyaçları varsa ona bu ihtiyaçlarını tatmin edeceğini hissettiren bir erkeği seçer, onunla birlikte olmayı ister. Dolayısıyla birlikte olacağı romantik eşinde güven, sadakat ve ekonomik anlamda çok cömert olma gibi özellikler arayan bir kadının yaşamına hayatı gündelik ilişkilerle yaşayan, aldatma potansiyeli olan ve son derece cimri bir erkeğin girme olasılığının yok denecek kadar az olacağını söylemek mümkündür. De Lovely, “mümkün olan her çeşit aşkı tatmak isteyen ama hepsini aynı cinsiyette bulamayan” biseksüel müzisyen Cole Porter’ın onu bu haliyle kabullenip evlenen kaygılı / kararsız bağlanma stiline sahip eşi Linda’yla olan ilişkisini anlatmaktadır. Hem yoğun bir bağlanma ihtiyacı hem de yoğun bir bağlanma kaygısı duyan, bu kişisini aynı anda yaşayabilen bir kaygılı / kararsız bağlanma stiline sahip kadın için eşcinsel ya da biseksüel bir erkek bazen heteroseksüel erkekten bile daha çekici olabilir. Evet, eşcinsel ya da biseksüel erkek bir erkektir; birlikte kafelere gidilebilecek, yemeğe çıkılabilecek, içmeye gidilebilecek, tatile çıkılabilecek ve en önemlisi; dış dünyaya yani örneğin şirkette diğer kadın çalışanlara “Bakın, ben de yalnız değilim, benimle de bir erkek ilgileniyor, ben de beğeniliyorum, ilişkilerim oluyor” gibi mesajların verilebileceği bir erkektir. Ve evet, bir “erkek” değildir; aynı akşamı birlikte geçirme talebinde bulunabilecek dolayısıyla yakınlık kaygısını arttıracak, onu istemediği bir cinsel ilişkiye zorlayabilecek ya da cinsel performans kaygısı yaşamasına yol açabilecek bir erkek de değildir. Dolayısıyla böyle bir “ilişki” biçimi de hem yakınlık ihtiyacına hem de yakınlık kaygısına iyi gelen, son derece işlevsel bir ilişkidir. Linda daha önce şiddete maruz kaldığı yaralayıcı ilişkiler yaşamıştır. Bunu, Linda’nın eski sevgilisinin Linda’yla Cole’un evlendikleri akşam törenin yapıla-

cağı yere geldiğinde Linda'yla aralarında geçen tartışmadan bile anlamak mümkündür. Linda burada bu erkekten yediği yumruklardan bahseder. Şimdi ise Linda'nın karşısında farklı cinsel yönelimleri, haz arayışları olsa da aşk şarkıları yazan, söyleyen, nazik ve duyarlı bir insan vardır ve bu özellikler de Linda'nın onunla evlenmesi için yeterli olur. Bir anlamda Cole'u var eden temel etmen Linda'nın bir önceki ilişkileridir aslında ve Cole Linda'ya aslında bu yaşadıkları nedeniyle ve hayatının bu döneminde çekici gelmiştir. Belki de Linda bir yıl önce ya da beş yıl sonra Cole'u fiziksel ve sosyal anlamda bu kadar çekici bulmayacaktır. Cole'un bu özellikleri Linda için o kadar belirleyicidir, o kadar kritiktir ki Linda Cole'e istediği zaman bekâr istediği zaman da çift olabileceklerinin garantisini verir; ilişkinin dümenini tamamen ona bırakır, yeter ki Cole onu bir parça olsun sevsin. Cole istediği zaman kendisini yalnız bir bireymiş gibi hissedebilecektir, istediği erkekle birlikte olabilecektir. Yeter ki bazen evli olduğunu da hatırlasın ve eve gelip Linda'yla da ilgilensin. Cole ile Linda'nın ilişkisi inişli çıkışlı olsa da bir gün Linda ölene kadar devam eder.

Happiness

1998, *Dram / Komedi*, 134 dk.

Yönetmen: Todd Solondz

Oyuncular: Jane Adams, Jon Lovitz, Philip Seymour Hoffman

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Pedofili, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Trish, Joy ve Helen ebeveynleri 40 yıllık evliliklerini bitirme noktasına gelmiş üç kız kardeştir. Joy ailenin en duygusal, en hassas kızı olarak adlandırılmaktadır ancak bu özellikleri aslında onun örtük durumdaki depresyonunun görünümüdür. Joy sosyal ya da romantik ilişki kurmakta zorlanmaktadır, bu da onun

kendine olan güvensizliğini ve değersizlik duygusunu daha da arttırmaktadır. Reddettiği bir erkeğin intiharından duyduğu suçluluk duygusu depresyonunu daha da şiddetlendirir ve onu yeni bir iş hayatına; hayatındaki her şey diye adlandırdığı işini bırakıp fakir ve yardıma muhtaç insanlara öğretenlik yapmaya sürükler. Helen tanınmış bir yazardır ve erkeklerle ilişki kurmakta zorlanmaz ancak o da kendi içinde mutsuzdur, ortada böyle düşünmesine neden olabilecek hiçbir şey olmamasına rağmen kendisini başarısız ve yetersiz olarak görür. Trish bu kardeşlerden en mutlusudur ancak o da son zamanlarda eşi Bill'le cinsel sorunlar yaşamaktadır ve Bill'in önemli bir sorunu vardır; Bill erkek çocuklara cinsel eğilimi olan bir pedofili hastasıdır, oğlunun arkadaşlarından iki tanesine tecavüz eder ve bu ortaya çıkar.

La Luna

1979, Dram, 142 dk.

Yönetmen: Bernardo Bertolucci

Oyuncular: Jill Clayburgh, Matthew Barry, Veronica Lazar

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Ensest, Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Catherine bir opera sanatçısıdır. 15 yaşındaki oğlu Joe da kimlik ve kişilik problemi olan bir madde bağımlısıdır. Kendisine zaten yeterince yakınlık ve ilgi göstermeyen babası gözlerinin önünde ölür. Joe bir süre sonra bu adamın gerçek babası olmadığını öğrenecektir. Bu ölüm hayatında örnek alabileceği bir erkek bağlanma figüründen yoksun olan Joe için kırılma noktasıdır. Catherine, Joe ile birlikte İtalya'ya göç eder ve onu madde kullanmaktan alıkoymak için onunla cinsel bir ilişki yaşamaya başlar, aralarında ensest bir ilişki doğar. Bir süre sonra Amerika'ya geri dönerler. Joe burada öz babasıyla tanışır ancak babası onunla yakınlaşmak istemez.

Mysterious Skin

2004, Dram, 105 dk.

Yönetmen: Gregg Araki

Oyuncular: Brady Corbet, Joseph Gordon-Levitt, Elisabeth Shue

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Cinsel İstismar, Pedofili, Şizotipal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Neil ve Brian sekiz yaşındayken beyzbol takımının koçunun cinsel tacizine maruz kalırlar. Neil bunu bir taciz olarak değil eşcinsel yöneliminin keşfi olarak görür. Daha o yaşlardayken eşcinselliğinin bir parça da olsa farkındadır; annesinin erkek dergilerindeki resimlerden etkilenmektedir. Ergenlik dönemine geldiğinde parayla fahişelik yapmaya ve özellikle de orta yaşlı erkeklerle birlikte olmaya başlar. Her ikisinin de sağlıklı ve güvenli bir aile yaşantıları yoktur; Neil'in babası yoktur, annesi de duyarsız ve sadece sevgilileriyle ilgilenen bir annedir. Brian'ın ailesi de boşanmanın eşiğindedir. Bu taciz Brian'de ise farklı tepkiler ortaya çıkarır; taciz Brian'ın temel güvenlik duygusunu yani kendisini güvende hissetme ihtiyacını zedelemiştir. Bu zedelenme onda birtakım kaygılara, korkulara ve fiziksel sağlık sorunlarına yol açar. Brian yaşadığı travmatik deneyimi bilinçaltına bastırır, bu bastırma süreci de kendisini çeşitli belirtilerle gösterir. Brian'ın hep nedensiz bir biçimde burnu kanar, küçükken altını ıslatır, evinin üstünde UFO'ların gezindiğine inanır, ergenlik döneminde de tamamen içe kapanık ve aseksüel; cinsel ilişkilerden kaçan bir insan olur. Uzaydan gelen yaratıklardan birinin kendisine dokunduğuna, zarar verdiğine dair kâbuslar görür ki aslında o uzaylı kendisini taciz eden adamın simgeleşmiş halidir. Kendisi gibi UFO'lara, uzaylı yabancılara inanan Avalyn'le tanışır. Avalyn'e göre uzaylılar onu kaçırmış, etiketlemiş ve üzerinde deneyler yapmışlardır. Bacağındaki bıçak izi de aslında onların yerleştirdikleri bir izleme cihazı nedeniyle olmuştur ve uzaylılar şimdi onun

attığı her adımı izlemektedirler. Avalyn'in anlattıkları Brian'ın kafasındaki bir soruya da cevap vermiş olur. Brian böylelikle istismara uğradığı gece uzaylılar tarafından kaçırıldığı için burnunun kanadığına inanır. Bir akşam Avalyn'le birlikte uzaylıların bir işareti olarak gördükleri bir hayvanın cinsel organına dokunması Brian'ın tacize uğradığı anı hatırlamasına ve tekrar burnunun kanamasına yol açar. Sürekli olarak gördüğü kâbusta hep yanında duran ama o ana kadar kim olduğunu hiç hatırlayamadığı çocuğun Neil olduğunu anlar, bunun üzerine Neil'i bulmak için evine gider. Nihayet bir araya gelirler. Neil Brian'ı koçun evine götürür, birlikte gizlice içeri girerler ve Neil ona başlarından geçenleri; koçla neler yaşadıklarını anlatır. Eşcinsel yönelimi olan koç her ikisini de kendi cinsel amaçları için kullanmıştır. Mysterious Skin, çocukluk çağında maruz kalınan duygusal, fiziksel ya da cinsel istismarın yetişkinlik döneminde ne tür kişilik sorunlarına / bozukluklarına yol açabileceği konusunda çok iyi bir örnek olarak görülebilir.

Pretty Baby

1978, Dram, 110 dk.

Yönetmen: Louis Malle

Oyuncular: Brooke Shields, Keith Carradine, Susan Sarandon

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Pedofili

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Hattie, Madame Nell'in genelevinde çalışan bir hayat kadınıdır ve 12 yaşındaki kızı Violet'le birlikte bu evde yaşamaktadır. Bir gün fotoğrafçı Bellocq bu eve geldiğinde Hattie'nin de fotoğraflarını çekmek ister ve böylelikle Violet'le de tanışmış olur. Madame Nell, Violet'in artık yeterince büyüdüğünü düşündüğü için onu bir açık arttırmayla evin müşterilerinden birine verir, bu ilk cinsel deneyim Violet için hiç hoş olmayan bir deneyim olur. Hattie evi ve Violet'i terk eder, Violet de aradaki onca

yaş farkına rağmen Bellocq'la evlenir. Bir süre sonra Hattie geri döner ve bu evliliğin yasal olmadığını iddia ederek Violet ile Bellocq'u ayırır.

Savage Grace

2007, Dram, 97 dk.

Yönetmen: Tom Kalin

Oyuncular: Julianne Moore, Eddie Redmayne, Stephen Dillane

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Ensest, Biseksüalite

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Savage Grace, 1972 yılında oğlu tarafından öldürülen Barbara Daly'in gerçek yaşam hikâyesine dayanmaktadır ve içinde pek çok psikopatolojik örüntüyü barındırmaktadır. Barbara oğlu Antony'yle ona kendisini erkek hissettirmek adına ensest bir ilişkiye giren, oğlunun erkek sevgilisiyle birlikte olmaktan da kaçınmayan, kişilik sorunları olan bir annedir. Antony biseksüeldir ve filmin sonunda annesini öldürüp hemen yanı başında da sipariş ettiği yemeği yemekten çekinmeyen bir oğuldur. Baba Brooks da oğlu Antony'in kız arkadaşıyla ilişkiye başlar. Antony cinayetten hüküm giyer, 1980 yılında da serbest bırakılır. Amerika'ya dönen Antony anneannesiyle birlikte yaşamaya başlar ancak bir süre sonra aralarında çıkan bir tartışmada onu bıçaklar, bu olaydan dolayı tekrar cezaevine giren Antony orada intihar eder.

Sliver

1993, Romantik / Gerilim, 108 dk.

Yönetmen: Phillip Noyce

Oyuncular: Sharon Stone, William Baldwin, Tom Berenger

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Gözetlemecilik

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Editör olarak çalışan Carly yeni taşındığı binada Jack ve Zeke ile tanışır. Apartmanda arka arkaya seri cinayetler işlenmektedir ve Carly bu cinayetlerin Jack ya da Zeke tarafından işlendiğine inanmaktadır; bu arada Zeke aralarında da bir ilişki başlar. Zeke Carly de dâhil tüm apartman sakinlerini evlerine yerleştirdiği gizli kameralarla izlemektedir.

Soldier's Girl

2003, Dram, 112 dk.

Yönetmen: Frank Pierson

Oyuncular: Troy Garity, Lee Pace, Andre Braugher

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Transseksüalizm

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Gerçek bir hayat hikâyesine dayanan film bir asker olan Barry'in gece kulübünde çalışan transseksüel Calpernia'yla olan aşkını anlatmaktadır. Barry bu aşkın bedelini, uğradığı saldırı sonucu hayatını kaybederek öder.

The Dreamers

2003, Dram / Tarihsel / Romantik, 115 dk.

Yönetmen: Bernardo Bertolucci

Oyuncular: Michael Pitt, Louis Garrel, Eva Green

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Ensest

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Isabella ve Theo sinema tutkunu iki kardeştir. Bir gün yine kendileri gibi sinemayı çok seven Matthew ile tanışırlar ve onunla aynı evde yaşamaya başlarlar. Zamanla Matthew Isabella'ya âşık olur ancak bu durum üçünün arasında süregiden ilişkiye zarar verir ve bazı örtük gerçekliklerin su yüzüne çıkmasına neden olur; örneğin Isabella ile Theo arasında zaten devam etmekte olan bir ensest yakınlaşma vardır.

The Woodsman

2004, Dram, 87 dk.

Yönetmen: Nicole Kassell

Oyuncular: Kevin Bacon, Kyra Sedgwick, Mos Def

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Pedofili

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Çocuklara cinsel tacizde bulunmaktan dolayı 12 yıl cezaevinde kalan Walter, cezaevinden çıktıktan sonra yaşadığı yere geri döner ve kendisine yeni bir yaşam kurmaya çabalar ancak bu görüldüğü kadar kolay olmayacaktır. Evli olan kız kardeşi bile onunla görüşmek istemez; amacı kendi kızını ondan uzak tutmaktır. İnsanlarla yakınlaşmakta zorluk yaşar. Evinin tam karşısında bir okulun olması hakkındaki şüpheleri artırır, bir polisin duygusal tacizine maruz kalır. Okulun etrafında başka bir tacizcinin varlığını fark eder ama kendisine kimsenin inanmayacağı düşüncesiyle onu polise şikâyet etmez. İşyerinden Vikki'yle yakınlaşmaya başlar. Öfke kontrolü olmayan, ağabeyleri tarafından baskı ve şiddet görerek büyümüş, saldırgan davranışlar gösteren Vikki'nin bu yapısı Walter'a çekici gelir; bir anlamda Walter kendisi gibi patolojik özellikleri olan Vikki'nin kendisini anlayacağını düşünmüştür aslında.

Transamerica

2005, Macera / Komedi / Dram, 103 dk.

Yönetmen: Duncan Tucker

Oyuncular: Felicity Huffman, Kevin Zegers, Fionnula Flanagan

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Transseksüalizm

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Stanley (Bree) cinsiyet değiştirme operasyonu ile kadın olmaya hazırlandığı günlerde hiç beklenmedik bir haber alır. Yüzünü hiç görmediği ve şu anda cezaevinde olan 18 yaşındaki oğlu onu arar. Oğlu

Toby annesi öldüğü için onu aramıştır. Operasyonla ilgili tüm yasal işlemlerin tamamlandığı böyle bir zamanda terapisti bu operasyondan önce tüm geçmişiyle yüzleşmesi ve son kararını ona göre vermesi gerektiğini söylediği için Stanley oğlunu görmeye gider.

ÖNERİLER

A Short Film About Love

1988, Dram / Romantik, 86 dk.

Yönetmen: Krzysztof Kieslowski

Oyuncular: Grazyna Szapolowska, Olaf Lubaszenko, Stefania Iwinska

Dressed to Kill

1980, Gizem / Gerilim, 105 dk.

Yönetmen: Brian De Palma

Oyuncular: Michael Caine, Angie Dickinson, Nancy Allen

Far From Heaven

2002, Dram / Romantik, 107 dk.

Yönetmen: Todd Haynes

Oyuncular: Julianne Moore, Dennis Quaid, Dennis Haysbert

Hard Candy

2005, Dram / Gerilim, 104 dk.

Yönetmen: David Slade

Oyuncular: Patrick Wilson, Ellen Page, Sandra Oh

Little Children

2006, Dram / Romantik, 137 dk.

Yönetmen: Todd Field

Oyuncular: Kate Winslet, Jennifer Connelly, Patrick Wilson

FILM MOVEMENT PRESENTS

A FILM BY NABIL AYOUC H

WINNER
STOCKHOLM
FILM FESTIVAL

WINNER
MONTREAL WORLD
FILM FESTIVAL

WINNER
BUSTER INT'L
CHILDREN'S
FILM FESTIVAL

OFFICIAL SELECTION
SUNDANCE
FILM FESTIVAL

Ali Zaoua

PRINCE OF THE STREETS

OWN THE FILM MOVEMENT SERIES

WWW.FILMMOVEMENT.COM

Davranım Bozukluğu

Davranım bozukluğu tanısı konulmuş olan çocuklar, öfke patlamaları, yalan söyleme, çalma, insanlara ve hayvanlara karşı fiziksel saldırganlık, yangın çıkarma, birinin malına zarar verme ya da onu kendisiyle cinsel ilişkiye girmeye zorlama gibi davranışlar gösterirler. Erkek çocuklarında / ergenlerde daha sıklıkla görülür ve görülme sıklığı erkeklerde % 6-16 arasında iken kızlarda % 2-9 arasındadır.

Davranım bozukluğuna sahip çocuklar, okul yönetimiyle sık sık çatışmaya girer. Bu davranışlarıyla yüzleştirildiklerinde utanma tepkisi göstermezler. Başkalarını suçlayıcı, hatalarına neden arayıcı bir tutum gösterirler. Bu bozukluk en çok ADHD ile bir arada görülmekte ve birbirlerine karıştırılmaktadır. Ancak zarar verme, saldırganlık, yalan söyleme, ev ya da okuldan kaçma, küstahça ya da kabadayı gibi davranma gibi özellikler ADHD'de yoktur. Bağlanma süreci – davranım bozuklukları ilişkisi açısından bakıldığında da, ebeveynlerin aşırı denetleyici ve katı disiplin uygulamalarının, aşırı ilgisizliklerinin, ihmallerinin, çocuğa verilen bakımın yetersiz ya da tutarsızlığının, çocuğu fiziksel ya da cinsel olarak istismar etmenin, çocuğun yetiştirme yurdu ya da kalabalık bir ailede büyümesinin bu bozukluğun gelişmesine yol açtığı söylenebilir. Bu bozukluğun bir belirtisi olan hayvanlara karşı saldırgan davranışlar gösterme, tepkisel bağlanma bozukluğunun da tanı kriteri olması açısından önemlidir.

FİLMLER

Ali Zaoua: Prince of the Streets

2000, Dram / Suç, 99 dk.

Yönetmen: Nabil Ayouch

Oyuncular: Mounim Kbab, Mustapha Hansali,

Hicham Moussoune

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ebeveynleri tarafından terk edilmiş ya da reddedilmiş dört çocuk bir çetenin üyesidir. Bir gün çetenin liderine karşı çıkıp çeteden ayrılırlar ancak çocuklardan Ali çete tarafından öldürülür.

City of God

2002, Suç / Dram, 130 dk.

Yönetmen: Fernando Meirelles, Kátia Lund

Oyuncular: Alexandre Rodrigues, Matheus Nachtergaele, Leandro Firmino

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu, Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: City of God, Brezilya'da yaşamları yoksulluk içinde, şiddetin, nefretin, uyuşturucu kullanımı ya da satışının ve çete savaşlarının gölgesinde geçen bir grup çocuk ve ergenin davranış sorunlarını anlatmaktadır. Film uluslararası alanda pek çok dalda ödül almış ve ödüle aday gösterilmiştir.

Elephant

2003, Suç / Dram, 81 dk.

Yönetmen: Gus Van Sant

Oyuncular: Elias McConnell, Alex Frost, Eric Deulen

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu

Filmin Kısa Özetı ve Analızı: Elephant, 1999 yılında Amerika'da Columbine Lisesi'nde gerçekleşen, on iki öğrenci ve bir öğretmenin öldürölmesi, yirmi dört öğrencinin de yaralanmasıyla sonuçlanan gerçek bir olaya dayanmaktadır. Eric ve Alex öğrenim gördükleri liseyi silahlarıyla basıp arkadaşlarını ve öğretmenlerini öldürürler, filmin sonunda Alex, Eric'i de soğukkanlılıkla öldürür.

Kids

1995, Suç / Dram, 91 dk.

Yönetmen: Larry Clark

Oyuncular: Leo Fitzpatrick, Justin Pierce, Chloë Sevigny

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu, Alkol Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özetı ve Analızı: Kids, kızlı erkekli bir grup ergenin gelişim dönemlerine özgü en etkileyici filmlerden biridir. Geleceğın antisosyal bireyleri olarak görülebilecek bu gençler cinsel istismarda bulunur, tecavüz eder, hırsızlık yapar, hayvanlara zarar verir, alkol ve madde kullanır, aşırı argolu ve küfürlü konuşur, şiddet uygular, toplumsal değerleri ve kuralları hiçe sayar. Erken yaşlarda, üstelik korunmasız cinsel ilişkilere girerler. Bu ergenlerden biri Telly'dir. 15 yaşındaki Telly özellikle 13-14 yaşındaki bakire kızlarla ilişkiye girer, onları cinsel olarak istismar eder, yaptıklarını diğer arkadaşlarına da anlatır. Kızlar da yaşadıkları cinsel ilişki deneyimlerini kendi aralarında, argolu ve sınırsızca konuşurlar. Bu kızlardan Jenny AIDS olduğu öğrenir ki Jenny o ana kadar sadece Telly'yle cinsel ilişki yaşamıştır.

Life as a House

2001, Dram / Romantik, 125 dk.

Yönetmen: Irwin Winkler

Oyuncular: Hayden Christensen, Kevin Kline,
Kristin Scott Thomas

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Aile Dinamikleri, Davranım Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ergenlik dönemindeki Sam madde bağımlısı, kural tanımayan, her an öfkelenebilen, isyankâr, kendine zarar verici davranışları olan, mutsuz ve yalnız bir gençtir. Ebeveynleri 10 yıl önce boşanmıştır ve üvey babasını hiç sevmemektedir. Kanser hastası olan ve birkaç aylık ömrü kalan gerçek babası George ile birlikte, onun son isteği olan bir ev yaparlar, bu birliktelik hem ikisini birbirlerine daha da yakınlaştırır hem de Sam'in olgunlaşmasına, kendisine ve hayata olan algılarının olumlu yönünde değişmesine yol açar. Hatta bu adım boşanmış olmalarına rağmen annesinin de artık George'la yakınlaşmasını sağlar. George öldükten sonra verdiği önemli bir kararla da bu değişimin ilk sinyalini verir. Life as a House, sağlıklı ve güvenli bir baba-oğul bağlanması, ilişkisi ve aile dinamikleri açısından hüzünlü, etkileyici ve iyi bir örnek olarak kabul edilebilecek bir filmidir.

Manic

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Jordan Melamed

Oyuncular: Joseph Gordon-Levitt, Michael Bacall,
Zoey Deschanel

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Aile Dinamikleri, Depresyon, Şiddet, Cinsel İstismar, Tecavüz,
Madde Bağımlılığı, Bipolar Bozukluk, Davranım Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Majör depresyon, davranım bozuklukları, dürtü kontrol bozuklukları, cinsel istismar, öfke kontrolü, şiddet, tecavüz korkusu, kendine zarar verme, madde bağımlılığı, iki uçlu duygudurum bozuklukları, intihar eğilimi gibi sorunları olan bir grup ergen, Dr. Monroe'in yürüttüğü grup terapi seanslarında bir araya gelir. Hepsinin sosyal hayata uyum sorunları vardır, yalnızdırlar. İlgisiz, duyarsız ya da psikolojik sorunları nedeniyle iyi birer ebeveyn olamamış anne babalarınca terk edilmiş ya da reddedilmişlerdir. Özgüvenleri yoktur, hayata tutunamamışlardır. Manic, ergenlik döneminde görülen davranış sorunlarını / bozukluklarını aktaran en kaliteli ve çarpıcı filmlerden biridir.

Rebel Without a Cause

1955, Dram / Romantik, 111 dk.

Yönetmen: Nicholas Ray

Oyuncular: James Dean, Natalie Wood, Sal Mineo

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: 17 yaşındaki Jim ebeveynler arasındaki iletişimsizliğin, tartışmaların ve çatışmaların bir kurbanıdır. Kural tanımaz, dürtüseldir; sadece kendisine korkak denildiği için bile kavga eder. "İsyankâr" davranışlarıyla aslında hem onların kendisine karşı olan anlayışsızlığına, ilgisizliğine, duyarsızlığına bir tepki vermektedir hem de aralarındaki sorunları çözmelerini istemektedir. Alkol sorunu nedeniyle karakola götürüldüğü bir gece, kendisini almak için gelen anne babası ve anneanesi arasında yaşanan çatışmalar Jim'in neden sorunlu davranışlar sergilediğini anlamak için yeterlidir. Paranın güç demek olduğuna ve her şeyi satın alabileceğine inanan babası hep onu savunmaktadır, baskın bir karakteri ve kontrolcü bir yapısı

olan annesi ise ilişkiyi bir rekabet haline getirmiştir ve babasını yenmeye çalışmaktadır. Jim babasından “bir erkek gibi davranmasını” ve annesini gerekirse şiddet uygulayarak susturmasını istemektedir. Jim tüm yaşadıklarıyla, evlerini bir tımarhaneye benzetmektedir.

The Four Hundred Blows

1959, Suç / Dram, 99 dk.

Yönetmen: François Truffaut

Oyuncular: Jean-Pierre Léaud, Albert Rémy and Claire Maurier

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Davranım Bozukluğu, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ünlü Fransız yönetmen Truffaut'un kendi hayatından kesitler de içeren, bir anlamda otobiyografik bir içeriği olan film, 12 yaşındaki Antoine'un hayatını anlatmaktadır. Antoine ilgisiz, soğuk, birbirlerinden kopuk, sürekli çatışan bir aile yapısı içerisinde büyümektedir, sanki istem dışı doğmuştur ve hâlâ istenmeyen çocuk gibidir. Okul harçlığı da alınması gereken bir gömlek de anne babası için bir sorundur. Antoine bu sevgisizliğe karşı hem evden hem de okuldan kaçarak kendince tepki göstermekte, bunu dile getirmektedir. Okulda suç işlemekte, kendini hep fark ettirmekte, öğretmeniyile sorun yaşamaktadır. Babasının el yazısını taklit ederek okul yönetiminden okula gitmemek için izin isteyen bir dilekçe yazmaktan çekinmez. Annesinin başka bir erkekle ilişki kurduğunu öğrenmesiyle eline bir koz geçmiş olur, artık annesi yaptığı her kötü davranışı babasına söyleyemeyecektir. Hırslılık yapar, yalan söyler. Babasının daktilosunu satmaya çalışırken yakalanır, babası karakoldaki görevli polise oğlunu sevgiyle büyüttüklerini ama çok serbest yetiştirdikleri için şımardığını söyler. Antoine ıslahevine gönderilir. The Four Hundred Blows, sorunlu aile, sorunlu ebeveyn-çocuk ilişkilerinin anlaşılması açısından etkileyici bir filmidir.

ÖNERİLER

Gummo

1997, Dram, 89 dk.

Yönetmen: Harmony Korine

Oyuncular: Nick Sutton, Jacob Sewell, Lara Tosh

Hate

1995, Dram, 98 dk.

Yönetmen: Mathieu Kassovitz

Oyuncular: Vincent Cassel, Hubert Koundé, Saïd Taghmaoui

Los Olvidados

1950, Suç / Dram, 85 dk.

Yönetmen: Luis Buñuel

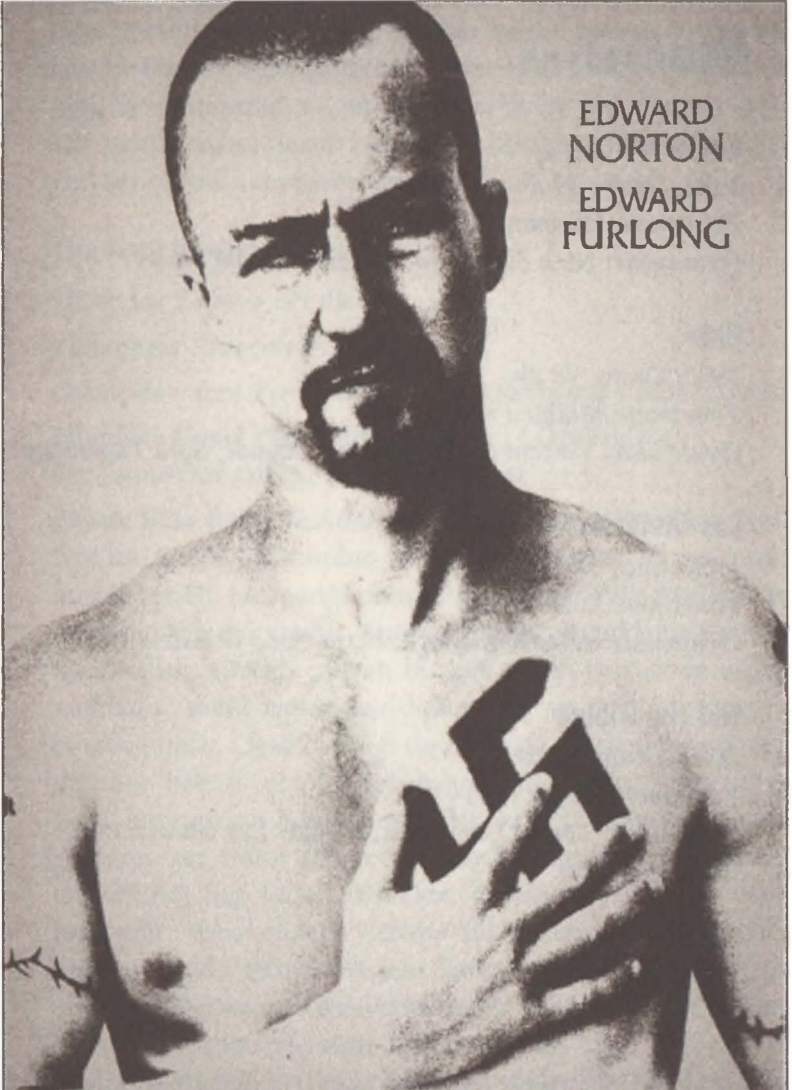
Oyuncular: Alfonso Mejía, Roberto Cobo ve Estela Inda

Noi the Albino

2003, Dram, 82 dk.

Yönetmen: Dagur Kári

Oyuncular: Tómas Lemarquis, Pröstur Leó Gunnarsson,
Elín Hansdóttir

EDWARD
NORTON
EDWARD
FURLONG

AMERICAN HISTORY X

NEW LINE CINEMA PRESENTS A TURMAN-MORRISSEY COMPANY PRODUCTION A TONY KAYE FILM
EDWARD NORTON EDWARD FURLONG "AMERICAN HISTORY X" FAIRUZA BALK STACY KEACH ELLIOTT GOULD
WITH AVERY BROOKS AND BEVERLY D'ANGELO COSTUME DESIGNER VALERIE McCAFFREY CSA MAKEUP ANNE DUDLEY EDITOR DOUG HALL
EXECUTIVE PRODUCERS JOHN HESS DAVID MCKENNA PRODUCED BY BRIAN WITTEN WRITTEN BY JERRY GREENBERG DIRECTED BY TONY KAYE
EXECUTIVE PRODUCERS LAWRENCE TURMAN STEVE TISCH BILL CARRARO KEARIE PEAK PRODUCED BY DAVID MCKENNA
PRODUCED BY JOHN MORRISSEY DIRECTED BY TONY KAYE

R

PG-13

TV

www.historyx.com

NEW LINE CINEMA

Depersonalizasyon (Kişisizleştirme) Bozukluğu

Kişi kendisine yabancılaştığı duygusu içersindedir. Gerçek olmama, yaşıyor gibi olmama, bedenin bazı parçalarının ayrılması ve değişmesi, kendi vücuduna dışardan bakma ya da robot gibi olma biçiminde anlatılır. Kişi ellerinin, ayaklarının değiştiğini, kendisini tanımadığını söyleyebilir. O sırada duygularını ya da yaşadığını hissedememekten de yakınabilir. Bu yaşantılar birkaç saat süren ve tekrarlayan dönemler biçiminde olabileceği gibi devamlı da olabilir. Devamlı olduğunda kişi davranışlarını, düşüncelerini kendisine ait değilmiş gibi hisseder. Ancak böyle bir şeyin gerçekte olamayacağını bilir ve bu durumdan büyük rahatsızlık duyar. Depersonalizasyonun fizyolojik ya da anatomik bir bozukluktan kaynaklanabileceği, ruhsal travma karşısında beynin önceden biçimlenmiş bir yanıtı olarak ortaya çıkabileceği düşünülmüştür. Bozukluk hem normallerde, hem de psikolojik bir bozukluğu olanlar da görülebileceği gibi, yaşamı tehdit eden durumlar ve ağır stres karşısında geçici olarak da oluşabilir.

FİLMLER

Numb

2007, Dram, 93 dk.

Yönetmen: Harris Goldberg

Oyuncular: Matthew Perry, Lynn Collins, Kevin Pollak

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):**Depersonalizasyon**

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Numb, depersonalizasyon (kişisizleşme) bozukluğunun sinemadaki çok iyi bir aktarımı olarak görülebilir. Bir senarist olan Hudson son zamanlarda kendisine yabancılaşmaya başlamıştır, artık aynı insan olmadığına inanmaktadır. Korkunç ve sürekli devam eden bir rüyada yaşıyor gibidir. Dış dünya gerçek dışıdır. Eline aldığı patates cipsine dakikalarca bakar, çatalı gözüne soksa hiçbir şey hissetmeyeceğini düşünür. Çevresine hep donuk bir biçimde bakar. Sürekli ellerini kontrol eder, sanki parmakları ve tüm bedeni ona ait değil gibidir. İnsanların yüz ya da dudak ifadelerine inanmaz, bunlar onun için sanki hiç gerçek değildir. Mutsuzluk, karamsarlığı ve ölüm kaygısını, ölüyor gibi olma duygusunu getirir. Bu yaşadıkları Sara'yla olan ilişkisine de yansır.

Depresyon ve İntihar

Her insanın, hayatının belirli bir döneminde kendisini çaresiz, üzgün, umutsuz ya da sürekli yorgun hissettiği anlar olabilir. Bir ilişkinin bitimi (eş kaybı ya da boşanma gibi), yakın bir dostun kaybı, fiziksel bir sağlık sorunu ya da işten çıkarılma gibi nedenlerle ortaya çıkabilen bu olumsuz yaşantılar genellikle bir süre sonra yerini mutluluğa bırakır; en azından kişi normal yaşamına geri döner. Ancak bazen, yaşanan bu olumsuz duygudurum çok daha uzun süre devam eder (örneğin en az 6 ay), etkisi gittikçe artar, kişi günlük olağan aktivitelerini bile sürdüremez hale gelir ve genel olarak yaşamının her alanına mutsuzluk, çaresizlik ya da çözümsüzlük duygularını hâkim olur. Bu noktada kişinin belirgin bir depresif dönem yaşadığını söylemek mümkün olacaktır. Depresif kişi, sürekli bir üzüntü, gerginlik, durgunluk, huzursuzluk, çaresizlik, anlık öfke patlamaları, çökkünlük, ağlama nöbetleri, “acınacak halde” olma, hayal kırıklığına uğratılmışlık, kendini duygusuz ya da “boş” hissetme gibi belirtiler gösterir. Belirgin bir enerji kaybı vardır; sürekli olarak yorgunluk-bitkinlik hissi ya da “kolunu kıpırtadacak halinin olmaması” duygusunu yaşar. Geleceğe ilişkin umutsuzdur; hiçbir şeyin yolunda gitmediğine ve de gitmeyeceğine, neyin yanlış olduğuna ve olacağına odaklanır. “Kurtuluş yolu” olarak intihar eğilimi / davranışı gösterebilir. Kendi içine kapanır; kişilerarası ilişkilerden kaçır, iş ve özel yaşam alanlarında önemli sorunlar yaşar. Alkol ya da ilaç kötüye kullanır. Cinsel yaşama ilgisizlik (genellikle erkeklerde) ve kadınlarda da menstruel döngüde düzensizlikler görülür. Yaşama yönelik keskin bir “siyah ya da beyaz” algısı ve kararsızlığı vardır; her şeye karşı olumsuz bir bakış açısına sa-

hiptir (“Ona / onlara karşı hiçbir zaman iyi bir evlat / anne / baba olamadım” ya da “Ben ne işe yararım ki” gibi). Karar vermede zorlanır, unutkandır, dikkati dağınıktır ve konsantre olamaz. Kendisine olan saygısı ve güveni düşmüştür, kendini değersiz hissederek, artık kimsenin ona değer vermediğine ve ihtiyaç duymadığına inanır. Belirgin bir nedene dayanmaksızın sürekli olarak kendini suçlar, kişisel yetersizlik duygusu vardır ve “başarısızlıklarını” olabildiğince abartır. Psikosomatik şikâyetler gösterir (“bir türlü geçmek bilmeyen” kramplar, mide bulantısı, baş ya da kas ağrıları gibi). Daha önce zevk alınan aktivitelerden artık zevk almamaktadır, yaşam tatmini düşmüştür (“Yapsam / yapsak ne olacak ki, ne değişecek” gibi). Kişisel bakımı (tıraş olmak gibi) azalır, günlük olağan aktiviteleri bile yerine getiremez (elektrik, su vb ödemelerin yapılması gibi). Aşırı yemek yer / kilo alır ya da iştah / kilo kaybı gösterir; “yemeklerin hiç tadı tuzu yoktur”. Uykusu düzensizdir; sürekli olarak uyur ya da uykusuzluk çeker; “gözüne tek damla uyku girmez”. Yüz ifadesinde / bakışlarda donukluk, ses tonunun düşmesi ve sürekli olarak yere bakmak gibi fiziksel belirtiler gösterir.

Depresyon genellikle sevilen birinin kaybı, cinsel istismara ya da tecavüze uğramak gibi travmatik yaşantılar, bir ilişkinin bitimi ya da birey için iş yaşamında kırılma noktası halini alan ciddi bir olaydan, durumdan sonra gelişir. Bazen olumlu olaylar da stres yaratabilir; örneğin bir kadın için anne olmak her ne kadar istediği, arzuladığı bir yaşantı olsa da özgürlüğünün ve yaşamı üzerindeki kontrolünün kaybı anlamına gelir ki bu durum da özellikle doğum sonrası depresyonun gelişimine yol açar. Kişi kısa sürede ne kadar sıklıkla ve yoğun bir biçimde kayıp yaşarsa depresyona girme olasılığı da o kadar artar. Depresif insanlar daha az gülümser, daha az göz teması kurar, daha yavaş ve daha monoton bir biçimde konuşur, sesin şiddeti düşüktür, konuşurken sık sık duraklar, sorulara daha yavaş bir biçimde tepki verir. İletişimde kendilerine odaklıdır ve söylenen ne olursa olsun olumsuz bir biçimde algılar, yorumlar-

lar. Bu nedenlerle de depresif bir eşi ya da sevgilisi olan taraf yavaş yavaş ondan uzaklaşmaya başlar. Depresif eşin sürekli olarak öfkeli ve olumsuz iletişim biçimi karşı tarafı da gerginleştirir, bununla birlikte ses tonundaki üzüntü karşı tarafın öfkelenmesini ve saldırgan davranışlar göstermesini engeller; bu durumda depresyon ilişkide işlevsellik kazanır. Depresif eş sürekli olarak ilişkiye kendi sorunlarını taşır, yoğun bir onaylanma / kabul görme ihtiyacı içindedir ve kendi sorunların çözebilmek için başkalarının desteğine muhtaç hatta bağımlı durumdadır. Bir ilişkide eşlerin birbirlerine ihtiyaç duyduklarında verebilecekleri yakın sosyal destek, hem çiftin mutluluğu hem de ilişki kalitesi üzerinde olumlu bir etki yapar ancak depresif bireyler bu noktada da sorunlar yaşarlar. Depresif kişi eşinden yeterli desteği göremediği için kendini açamaz, eşinden olumlu geribildirimler alamaz, duygularını ifade edemez; duygusal yakınlık kuramaz. Kendini değerli ya da özel hissedememiş olur. Eşine ya da ilişkiye ne kadar bağlanabileceği konusunda sürekli olarak kaygılanır.

Depresif kişiler eşlerinden sürekli olarak olumsuz geribildirimler almayı beklerler; bazen farkında olmadan bunun için uğraşırlar. Temelde her insan kendisine yönelik algısını besleyecek insanlarla birlikte olur, bir başka deyişle kendisine ilişkin algısı ne ise onu destekleyecek, ona onun kendisini algıladığı gibi davranacak insanları eş olarak “seçer”. Eğer bir kadının kendisiyle ilgili algısı, beklentisi olumsuz ise; kadın kendisine güvensiz, kendisini değersiz ve seilmeyecek bir insan olarak görüyor ise öyle bir erkekle birlikte olur ki o erkek onun bu duygularını onaylayacak; ona kendisini değersiz hissettirecek bir erkektir. Ona “sen değersiz, işe yaramaz bir kadınsın” diyecek ya da bunu söylemese bile kadına bunu hissettirecek bir erkek olacaktır. Üstelik depresif tarafın kendisiyle birlikte olmaktan yorulmuş, tükenmiş eşinde yarattığı eleştiricilik ve psikolojik ve / veya fiziksel saldırganlık da onun kendisiyle ilgili tüm olumsuz algılarını bir kat daha pekiştirecek-

tir. Tüm bu “kendini doğrulayan kehanet” süreci ne yazık ki kadınlarda depresyonu önemli bir biçimde besler. Yine depresif kişiler, eşlerinden sürekli olarak onay olma, kabul görme ihtiyacı duyarlar. Bir karar vermeden önce ya da bir adım atmadan önce, her durumda ve mutlaka, onların onayını almayı isterler, bir anlamda eşlerine “ben yaşamımla ilgili olarak karar veremiyorum, bunu benim için sen yap” derler. Bu arayış bazen eş için tüketici ve yorucu olabilir, uzun vadede ise ilişkiden kopmasına ve örneğin farklı alternatif arayışlarına girmesine ve eşini terk etmesine neden olabilir. Bu durum da zaten terk edilmeyi bekleyen depresif tarafın güvensizliğinin, yetersizliğinin ve çaresizliğinin yani depresyonunun daha da artmasına yol açar. Depresif eşin sergilediği bir başka davranış da çatışmadan kaçınma ile yoğun çatışma arasında gidip gelmesidir. Örneğin terk edilme kaygısının tetiklendiği bir durumda, kişi sessizleşip eşiyile çatışmadan kaçınmakla birlikte bazen de yine aynı terk edilme kaygısı nedeniyle eşiyile sonu gelmez ve anlamlı bir sonuca ulaşmayan tartışmalara girer. Depresif eşler sorunlarını tanımlamakta ve çözüm stratejileri geliştirmekte yetersizdirler. Bunun bir sonucu olarak da ilişkide örtük bir düşmanlık, çatışmaya eğilim ve kendi içine kapanma davranışları görülebilir. Her iki tarafın da depresif olduğu birçok ilişkide bu sorunlar daha içinden çıkılmaz hale gelebilir; örneğin böyle bir ilişkide sorunlar hasıraltı edilir ya da öfke patlamalarıyla tartışılabilir, hiçbir tartışma ilişkinin kalitesini ve gelişimini sağlayacak bir adım olmaz ve çözümsüzlükle noktalanır. Bir karar verilmesi gerektiği durumda, bu, daha baskın olan tarafın kararı olur ya da baskın olmaya çalışan taraf kararını kabul ettirmek için şiddet uygulayabilir. Depresif kişinin kendisine, yaşamına, ilişkilerine ve eşine olan sürekli olumsuz değerlendirmeleri, algıları, atıfları hem kendisinin ve eşinin evlilik kalitesini, uyumunu ve doyumunu düşürür hem de çatışmaları ve kendisine yönelik şiddet içeren davranışları arttırır, bunun için zemin hazırlar.

FİLMLER

Adaptation

2002, Komedi / Suç / Dram, 114 dk.

Yönetmen: Spike Jonze

Oyuncular: Nicolas Cage, Meryl Streep, Chris Cooper

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Charlie bir senaristtir ve orkideler üzerinde yazılmış olan bir kitabı yakın zamanda senaryolaştırması gerekmektedir. Ancak bu süreç kronik bir depresif olan ve nevrotik kişiliğe sahip olan Charlie için çok zorlu geçer. Charlie kendine güvensizdir, kendisini başarısız, zayıf, tükenmiş, işe yaramaz, beş para etmez biri olarak görmektedir. Sürekli bir kaygı, huzursuzluk ve gerginlik içerisinde. Kafasında olası senaryo taslakları yazar ancak bunları bir türlü kâğıda dökemez. Zamanla kendisini yazdığı senaryoda bir oyuncu gibi görmeye başlar. Sürekli bir performans ve başarısızlık kaygısı yaşadığı için işlerini hep erteler. Kalçası büyük olduğu gerekçesiyle kendisinden nefret eder. Bir kadına duygusal olarak yakınlaşmaya çabalarsa da korkar, geri çekilir. Gerçek yaşamda karşı cinsle yakınlaşamadığı için hep cinsel içerikli hayaller, fanteziler kurar. Başladığı bir işi bitiremez. Kilo vermek için spor yapması gerektiğini düşünür, bu yönde kararlar alır ama asla uygulayamaz. Bir kadına çekici gelmek için Çince ya da obua çalmayı öğrenmesi gerektiğine inanır ama bunlar için de bir girişimde bulunmaz. Kendine kırgındır; kendisini ve herkesi saçlarının kısa olduğu yönünde kandırdığına inanır. Girdiği her ortamda özellikle de kel olduğu için kendisini gülünç duruma düşürdüğüne inanır, hâlbuki kel değildir. Çirkin olduğuna ve hiçbir şeyin bunu düzeltemeyeceğine inanır. Bir kadınla ya da bir proje hakkında konuşur-

ken terler, neredeyse panik atak geçirir. Kadınlar onu hangi nedenden dolayı reddederlerse reddetsinler –ki bazen ortada bir red de yoktur– o bunun, kendisinin çekici biri olmamasından kaynaklandığını düşünür. Partilerden nefret eder çünkü partiler insanlara yakınlaşmadığı için ona kendisini güçsüz ve yetersiz hissettirir. Bir konuşmayı başlatmakta ve sürdürmekte çok zorlanır. Ona sempatiyle yaklaşan her kadına âşık olur, reddedileceğine inandığı için bir teklifte bile bulunmayıp kendi kafasında sanki gerçek bir ilişki varmışcasına hayaller kurar, oyunlar oynar. Senaryonun son teslim tarihi yaklaştıkça üzerindeki baskı daha da artar. Bu arada aynı evi paylaştığı ikiz kardeşi Donald çok kısa süreli bir yazarlık eğitiminden geçer ve bunun üzerine korku temalı bir kitap yazar. Kitabın çok ilgi çekmesi Charlie'in yaşadığı işe yaramazlık, yetersizlik ya da hiçbir işi bitirememişlik gibi duyguların şiddetini daha da artırır. Bir gün tesadüfen kitabın yazarı olan Susan'la tanışma fırsatı doğar ancak o bu fırsatı senaryoyu yazmasını olumsuz bir biçimde etkileyeceği gerekçesiyle reddeder, kafeden neredeyse apar topar kaçır. Sonra Susan'ın çalıştığı New Yorker adlı derginin bulunduğu binaya bile gitmişken ve üstelik asansörde Susan'la karşılaşmışken, tek kelime etmeden geri döner. Sonunda Charlie senaryoyu bitirir ancak bu da beklenmedik bir maceralı süreçle gerçekleşir.

Faithless

2000, Dram / Romantik, 101 dk.

Yönetmen: Liv Ullmann

Oyuncular: Lena Endre, Erland Josephson, Krister Henriksson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Kıskançlık, Aldatma

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bir oyuncu olan Marianne Markus'la evlidir ve Isabelle adında bir kızları vardır. Mari-

anne zamanla aynı oyunda birlikte rol aldıkları, Markus'un da arkadaşı olan ama son zamanlarda sıklıkla alkol kullanan, ağır deresyonda olan ve intihar eğilimi yaşayan David'e âşık olur. David Marianne'e uzak ve duyarsız olan Markus'un yerini doldurmaktadır. Markus bir senfoni için Los Angeles'e gider. Marianne Paris'te bir burs kazanınca David de onunla birlikte gider. Aralarında önceleri yeni bir keşif görünümünde başlayan ilişki zamanla inişli çıkışlı bir hal alır. David bir ara bu ilişkiyi bitmek ister ancak kendisinden bile ne istediğini bilmeyen David için bunu dile getirmek bile ayrı bir zorluktur. Kendisini bile taşımakta zorlanan David için bu ilişkiyi taşımak güçleşir. Bazen farkında olmadan Marianne'nin kendisini terk etmesini sağlayacak şekilde davranır ki bu da Marianne'de, kendisine sahip çıkılmamışlığı hissettirdiği için, öfke uyandırır. Markus'un başından beri bu ilişkiyi bildiği, biter diye beklediği ortaya çıkar. Sancılı bir boşanma süreci başlar. Karısını kaybeden Markus kızı Isabelle'i de kaybetmek istemediği için onun tüm vefayetini üzerine almak ister, hatta bunun için tüm uluslararası sözleşmelerini iptal eder. Artık sadece İsveç'te yaşayacaktır ve kızıyla ilgileneyecektir. Bir kere yenildiğini hisseden Markus ikinci bir yenilgiye uğramamak için Marianne'le savaşa girmiştir. Marianne de artık David'le birlikte ve hamiledir. David ilk eşinden olan iki çocuğuna karşı bile ilgisiz ve duyarsız bir babadır ve borç batağındadır. Kendine olan güvensizliği kendisini Marianne'e duyduğu aşırı kıskançlık nöbetlerinde gösterir. Bir süre sonra da David Marianne'yi başka bir kadınla aldatır ki bu durum David gibi sürekli aldatma beklentisi içinde olan insanların aslında kendilerinin aldatma eğiliminde olmalarının ve bu eğilimlerini de birlikte oldukları eşlerine onları suçlayarak yansıtmalarının bir örneğidir. David ile Marianne ayrılırlar. Bu arada Markus'un da neden bu evlilik dışı ilişkiye anlayış gösterdiği, bitmesini beklediği ortaya çıkar; aslında yirmi

yıldır Marianne'yi başka bir kadınla aldatmaktadır. Markus bunalıma girer ve intihar eder. Marianne hayatına tek başına devam eder ve bir gün boğularak ölür. Marianne'nin David'e olan "aşk"ının iki temel dinamiği vardır; Marianne için David hem "yardıma muhtaç", özellikle de Marianne'nin yardımına muhtaç olan, "kurtarılmayı bekleyen" bir zavallıdır ve işte Marianne tam da onun ihtiyacı olan müt-hiş kurtarıcıdır. Bununla birlikte, yaşadığı ilişkiden mutsuz ve depresif olan Marianne yine kendisi gibi depresif, yaşamdan ne istediğini bilmeyen David'in kendisini daha iyi anlayacağına inanmaktadır ki bu tamamen bilinçaltısal bir inanıştır, bilinçüstüne sözde bir aşk, bir heyecan olarak yansımaktadır. Aslında Marianne David'le, ona olan aşkını değil mutsuzluğunu paylaşmaktadır. Ayrıca, David'in Marianne için yeni bir heyecan, yeni bir nefes arayışı olduğu da söylenebilir. İki mutsuzluktan bir mutluluğun çıkamayacağını iyi bir örneği olan Faithless'm depresyonun yakın ilişkileri nasıl biçimlendirdiği konusundaki en kaliteli filmlerden biri olduğu söylenebilir.

Helen

2009, Dram, 120 dk.

Yönetmen: *Sandra Nettelbeck*

Oyuncular: *Ashley Judd, Goran Visnjic, Lauren Lee Smith*

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, İntihar

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Helen konservatuarda ders veren başarılı bir müzik profesörüdür. İkinci evliliğini yapmıştır ve ilk evliliğinden 13 yaşında bir kızı vardır. Son zamanlarda aşırı kontrolçülük, halsizlik, sürekli uykululuk hali, nedensiz ağlamalar, öfke nöbetleri, dikkat dağınıklığı, mutsuzluk gibi belirtiler göstermeye başlar. Nedensiz bir üzüntü ve çöküntü hali içindedir. Bir an nerede ve kim ol-

duğunu unutmaya başlar. Kendisini bir hiçmiş gibi algılar; artık kimseye iyi bir öğretmen olamayacağı duygusuyla bir daha ders vermeme kararı alır. Aslında bütün bu yaşadıkları Helen'in zaten depresif bir kişilik yapısına sahip olmasıyla birlikte ertelenmiş / gecikmiş kayıp ve yas yaşantısının sonucudur. Helen bir önceki evliliğinin bitiminin yarattığı üzüntüyü ve acıyı; o zamanlar bilinçaltına bastırıldığı, yaşamayı ertelediği yası şimdi yaşamaktadır. Filmin bir sahnesinde Helen kızıyla birlikte o daha çok küçükken gittikleri bir deniz kıyısındaki görüntülerini içeren video görüntülerini seyrederek hıçkırarak ağlar. Helen kızı bir yaşındayken onu terk etmeyi düşünmüştür ki bu durum onun hiç hazırlıklı olmadığı bir annelik rolüne girdiğini ve bu rolün de ona ağır geldiğini göstermektedir. Helen'in şu anki depresyonunda kızını yalnız bırakmayı istemiş olmasının yarattığı suçluluk duygusunun da etkisi vardır. Helen bir an kriz geçirir, eşiyle birlikte soluğu hastanede alırlar. Helen'in 12 yıl önce de benzer bir kriz nedeniyle hastaneye geldiği ve antidepresan kullanmaya başladığı ortaya çıkar ki bu durum Helen'in yıllar içerisinde gizli kalmış olan depresyonunun şimdi tetiklendiği, nüksettiği anlamına gelmektedir. Dışarıdan bakıldığında mutlu, başarılı, yakın arkadaşlıkları, dost ilişkileri olan Helen'in aslında kendi içinde önemli sorunları, kırıklıkları olduğu görülmektedir. Gecikmiş, ertelenmiş olan depresyonu eninde sonunda ortaya çıkacaktır; sadece zamanlaması şu andır. Helen tıbbi tedaviyi kabul eder. Hastanede eski bir öğrencisi olan ve şimdi o da psikolojik sorunları nedeniyle tedavi gören Mathilda'yla karşılaşır. Aralarında bir yakınlık doğan Helen ve Mathilda hastane dışında da görüşmeye başlar. İlk eşi onun kendisine bile bakamayacak kadar kötü olduğunu, bu nedenle de en azından bir süreliğine kızlarını yanına alacağını söyleyince Helen intihara kalkışır. Eşinin bu girişimi zaten hayatındaki her şeyi kaybettiğine inanan Helen için hem yeni bir kayıp

hem de iyi bir anne olamamışlık algısının getirdiği suçluluk duygusunun daha da artması demektir. Helen tedaviyi yarım bırakıp Mathilda'nın evine gider; artık eşini bile görmek istememektedir. Helen kendisini en iyi Mathilda'nın anladığına inanmaktadır. Mathilda sekiz yaşındayken annesi intihar etmiş ve o zamandan beri depresif olan bir kadındır. Helen kızıyla yeniden görüştüğünde bu ikisi için de acılı olmakla birlikte Helen açısından motive edici olur; Helen tedaviye bıraktığı yerden devam etme kararı alır. Tedavi başarıyla sonuçlanır ve Helen bir süredir onun evinde yaşadığı Mathilda'dan ayrılıp evine dönmeyi ister. Bu isteğini ona her zaman sadık kalmış, onu hiç terk etmemiş, hep yanında olmuş olan güvenli bağlanma stiline sahip eşi de kabul eder. Ancak Helen'in her şeye yeniden başlama arzusu Mathilda için annesinin intiharından sonraki ikinci bir kırılma noktası olur. Zaten erkeklerle sağlıklı ve güvenli bir bağlanma ilişkisi kuramayan Mathilda, Helen'i hayatının merkezine ve annesinin yerine koymuştur. Her ne kadar Helen'in eve dönme isteğine saygı duyar gibi görünse de bu ayrılık onun için ikinci bir anne intiharından farksızdır. Bunu kaldıramayacağını anlayan Mathilda intihar eder. Ashley Judd'un de çok başarılı bir performans sergilediği Helen, depresif bir kadının tüm yaşadıklarını büyük bir ustalıkla aktaran en kaliteli filmlerden biridir.

Imaginary Heroes

2004, Komedi / Dram, 111 dk.

Yönetmen: Dan Harris

Oyuncular: Sigourney Weaver, Jeff Daniels, Emile Hirsch

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kayıp ve Yas, Aile Dinamikleri, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Küçüklüğünden beri çok iyi bir yüzücü olan ve yüzmede birçok ödül almış olan Matt in-

tihar eder. Bu ölüm diğer aile üyeleri üzerinde farklı etkiler yaratır. Ailede tek önem verdiği şey olduğunu söylediği oğlunun kaybını kabullenemeyen baba, Ben, her akşam yemeğinde sofraya onun için de bir tabak yemek koydurtur. Matt'in ölümü babasının tüm hayallerini yıkmıştır. Ağır depresyon geçiren Ben işyerinden üç ay ücretsiz izin alır ve gününün neredeyse tamamını parkta bir bankta oturarak geçirir. Zaten kendi iç dünyasında yaşayan anne Sandy uyuşturucuya başlar ve bir gün satın alırken yakalanır. En büyük etkiyi Matt'in küçük erkek kardeşi olan Tim yaşar. Kız arkadaşından ayrılan Tim okulda şiddet görmektedir ve sosyal ilişkilerinde uyumsuzluk yaşamaktadır. Tim ilerleyen zamanlarda Matt'in öz kardeşi olmadığını öğrenecektir.

Interiors

1978, Dram, 93 dk.

Yönetmen: Woody Allen

Oyuncular: Diane Keaton, Geraldine Page, Kristin Griffith

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, İntihar

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Eve aşırı kontrolcü, uzun süredir depresif olan eski bir aktristtir. Arthur'la evlidir ve üç kızı vardır. Kızlarından Reneta tanınmış bir yazardır, Flynn annesi gibi aktristtir ve Joey da babasının gözdesi olmuş, bu nedenle de hep Reneta'nın kıskandığı, sanatsal aktivite yönelimli kızıdır. Reneta istemeden çocuk sahibi olmuştur ve Flynn da istem dışı bir hamilelik yaşar. Her iki kızın da anne olmaya yönelik bir reddi vardır ki bunda kendi depresif annelerinin rolü vardır; ikisi de aslında anneleri gibi olmaktan korkmaktadırlar. Bir gün Arthur bir süreliğine yalnız kalmak istediğini söyler ve evden ayrılır. Arthur'un mutlaka geri döneceğine inanan Eve bunun gerçekleşmeyeceğiyle yüzleştiğinde terk edilmeye dayanamaz ve intihar etmeye

kalkar ancak kızları tarafından kurtarılır. Babalarının evden ayrılışı kızlarla anne babaları arasında yeni bir ilişki ağının ortaya çıkmasını, sürtüşmeleri, bastırılmış duyguların açığa çıkmasını, arayışları, hesaplaşmaları doğurur. Bir gün Arthur kızlarını henüz bir aydır tanıştığı ama evlilik kararı aldığı Pearl ile tanıştır ve bu kararını Eve ile paylaşır. Eve bu kararla tüm umutlarını kaybetmiş olur, yine intihar girişiminde bulunur ve bu kez başarılı olur.

Lonesome Jim

2006, Komedi / Dram, 91 dk.

Yönetmen: Steve Buscemi

Oyuncular: Casey Affleck, Liv Tyler, Mary Kay Place

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jim 27 yaşında bir kronik depressiftir. Kendince bir yazardır; henüz hiçbir çalışması yayımlanmamış, kitabı basılmamıştır. Bir yazar olmak için terk ettiği evine iki yıl sonra bir köpek bakıcısı olarak geri döner. Jim için bir işi, bir performans sürdürmek hatta sürdürmenin de ötesinde başlangıç yapabilmek, çok zordur. Ağabeyi Tim de 32 yaşındadır, iki kız çocuğu sahibidir ve eşinden boşanmıştır. O da elbette depresyondadır ve birkaç kez intihar girişiminde bulunmuştur. Her iki kardeşin hayatı mutsuzlukla, belirsizlikle ve başarısızlıklarla doludur ki bunda annelerinin ikisini de bir bebek olarak görmüş olmasının payı büyüktür. Anne her çocuklarını onları özgürleştirecek, kendilerine güven ve saygı duymalarını sağlayacak biçimde yetiştirmemiştir. Anne için Tim “büyük bebeği”dir, Jim de “küçük bebeği, sevimli çocuk”tur. Her iki kardeş de sağlıklı bir insanın gelişiminde önemli bir kriz olan “ayrılma - bireyleşme” ikilemini çözüp annelerinden ayrı birer kimlik ve kişilik geliştirememişlerdir, anneleri

buna izin vermemiştir çünkü o da kendi annesinden bağımsızlaşp özgürleşmemiştir. Her iki kardeşin kaderi yine anne-babalarının sahibi oldukları işyerinde çalışmaktan geçmektedir. Bu arada Jim bir hemşire olan Anika ile tanışır, tanıştıkları gece hastanede bir kaçamak yapmaya çalışırlar ama bu kaçamak Jim'in erken boşalma sorunu nedeniyle biter. Jim'in yaşadığı yetersizlik ve genel performans kaygısı kendisini cinsel alanda da göstermiştir. Ancak Anika Jim'e karşı sabırlı ve duyarlı davranır ve aralarında bir yakınlık doğar. Kendisinden, hayattan ve bir romantik ilişkiden ne istediğini bilmeyen Jim için herhangi bir insanla yakınlaşmak da zordur uzaklaşmak da. Bir işe başlamak da çok güçtür bitirmek de. Küçük çocuklardan oluşan bir basketbol takımına koçluk yapmaya başlar ancak onlara 14 maç boyunca tek bir maçı bile kazanacak motivasyonu, heyecanı sağlayamaz; liderlik yapamaz. Anika'yla yakınlaşmak da zorlu bir süreçtir. Anika'dan, kendisiyle başka bir eyalete taşınıp yeni bir hayat kurmasını isteyen Jim, onu hayatında böyle bir değişim yapmaya ikna edecek bir adım atamaz, Anika'nın güvenini kazanamaz. Jim evi terk etmeye ve başka bir şehre gitmeye karar verir ancak otobüs terminalinde Anika'yla karşılaşır ve bundan vazgeçer. Bu adım Jim'in ilk değişim sinyalidir, hayatının eskisi gibi olmayacağını ilk işaretidir. Jim aslında kalmayı ve Anika'yla olmayı değil; yepyeni bir hayata başlamayı seçmiştir.

September

1987, *Dram*, 82 dk.

Yönetmen: Woody Allen

Oyuncular: Elaine Stritch, Denholm Elliott, Mia Farrow

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Lane, birkaç ay önce sevdiği erkek tarafından terk edilmiştir ve yaşadığı bu acıya daha

fazla dayanamadığı için de intihar teşebbüsünde bulunmuş ancak kurtarılmıştır. Bir süredir yakın arkadaşı Stephanie'yle birlikte yaz aylarını geçirmek üzere bir kır evinde yaşamaktadır. Lane'in iki komşusu vardır. Bunlardan Peter yazar olmaya çabalamaktadır, Howard ise bir Fransızca öğretmenidir. Bu dört kişi arasında ilgi çekici yakın bir bağ oluşmuştur; Howard Lane'e âşıktır, Lane Peter'a ve Peter da Stephanie'ye. "Dokunduğu her erkeği ürküttüğü"ne inanan Lane yaşadığı değersizlik, güvensizlik ve depresyonun etkisiyle Peter'a yakınlaşmamaktadır. Üstelik Lane'in eski bir aktrist olan annesi Diane'in Peter'dan kendi biyografisini yazmasını istemesi de Lane'i kaygılandırmaktadır çünkü Lane 14 yaşındayken annesinin sevgililerinden biri ona şiddet uygularken, annesini korumak için onu vurmuştur. Ancak ilerleyen sahnelerde aslında annesinin sevgilisini yine kendisinin vurduğu ama yaşı küçük olduğu için ceza almayacağı gerekçesiyle bunu Lane'in üzerine attığı ortaya çıkacaktır. Lane şimdi bu olay her nasıl gerçekleşmiş olursa olsun, bir kitapta konu edilmesinden dolayı endişelenmektedir. Sonuç herkes için hüsrana olur. Lane Howard'ı, Peter da Lane'i reddeder. Lane'in istediği değil ama beklediği olmuştur, Peter'ın kendisini reddedeceğine inanan Lane'in bu beklentisi gerçeğe dönüşmüştür. Zaten kocasıyla zor günler geçirdiği için Lane'in yanına gelmiş olan Stephanie de önce Peter'ın ilgisine karşılık verir gibi olsa da sonra Lane'in içinde bulunduğu durumu düşününce bundan suçluluk duyar. Bir erkeğin yakın ilgisine ihtiyaç duymak ile en yakın arkadaşının âşık olduğu erkekle yakınlaşma arasında ikilem yaşayan Stephanie, bir tercih yapar ve Peter'dan uzak durmaya karar verir. Bunu tercihi bilmeyen Lane için Peter'la Stephanie'yi öpüşürken görmek daha da yaralayıcı olur. Peter kitabını bitirir ve Lane'e veda eder. Stephanie eşinin ve çocuklarının yanına döner. Lane de yeni bir hayat kurmak için ilk adımı atar; evi satışa çıkarır.

Sylvia

2003, Dram / Romantik / Biyografi, 110 dk.

Yönetmen: Christine Jeffs

Oyuncular: Gwyneth Paltrow, Daniel Craig

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Kayıp ve Yas

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Sylvia, gerçek bir yaşam öyküsüdür. 1932 yılında Amerika’da doğan, akıllı, çok zeki, başarılı bir okul yaşamı olan, gözlem yeteneği son derece gelişmiş Sylvia Plath’in hikâyesidir. İlk şiirini babasını kaybettiği yıl, sekiz yaşında yayımlamıştır. İlk intihar girişimini de bursla girdiği Smith College’de gerçekleştirmiştir. Daha on bir yaşındayken onlarca şiire imza atmıştır. 1963’te, otuz yaşındayken “son intiharını” gerçekleştirir. Geride yüzlerce şiir bırakır. Türkçeye de çevrilmiş olan Sırça Fanus adlı kitabı ilk Amerikan feminist romanı olarak kabul edilmektedir. Bir gün Ted’le tanışır ve böylelikle, altı yıl sürecek, içinde evliliği ve iki çocuğu da barındıracak bir ilişki başlar. Sylvia’ın yaşam deneyimleri onu depresyona sürüklemektedir; yaşadığı bu depresyonun olumsuz etkileri her geçen gün biraz daha artmıştır. 1956’da Amerika’ya yerleşir ve evlenirler. Deniz kenarında bir ev tutarlar, bu Sylvia için beklediği kadar, yazmaya motive edecek kadar destekleyici olmaz. Yazamıyordur ve onun için yazamamak, üretememek kendisine yönelik temel değersizlik duygusunu daha da pekiştirmektedir. Umutsuzluğa düşmek, karamsarlık, çaresizlik duyguları ucu intihara; intihar girişimlerine götüren bir yolculuk demektir. Yazamadığı için yaptığı keklerin hiçbirinden tatmaz Ted; ona göre Sylvia’nın görevi yazmaktır, kek yapmak değil. Eşinden yeterli desteği alamayan Sylvia için bu daha büyük bir umutsuzluk demektir, kendini daha da yalnız hissetmektedir Sylvia. İyi bir yazar olmadığına, işe yaramadığına, “kurduğuna” dair cümleler kullanır sık sık.

Kendisiyle ilgili bütün olumsuz algılar, şemalar, değer yargıları o yazamadıkça daha keskinleşmekte, onu uçurumun kenarına sürüklemektedir. Kayıkla denize açıldıkları bir gün Ted'e bir anısını anlatır Sylvia. Bu anı, aslında Sylvia'nın temel yaşam dinamiği yani hiç çözümlenmemiş olan kayıp ve yas yaşantısı ve bunun getirdiği depresyonu hakkında da ayrıntılı bilgi verir. 30 yıl sürmüş olan, birkaç kez intihar girişiminde bulunmaya da yol açmış olan bir hayatın nerede ve nasıl kâbuslaşmaya başladığını anlatır. "Bir keresinde kendimi boğmaya çalıştım. Denizde gidebildiğim kadar uzağa yüzdüm ama beni bir mantar gibi dışarı fırlattı. Beni istememişçesine. Komik olan ne biliyor musun? Dokuz yaşına gelene kadar hep mutluydum. Hep tek parçaydım. Sonra babam öldü. Babamın mezarı suyun beş kulaç altında" der Sylvia. Kaybettiği, üstelik vedalaşamadan kaybettiği babanın yasını tutmaktadır hâlâ Sylvia. Onun için yarım kalmış, tamamlanmayı bekleyen ama tamamlanmamış bir travmatik yaşantıdır bu. Örneğin, her yıl ölüm yıldönümlerinde ziyaret edebileceği bir mezarı yoktur babasının. Hamile kaldıktan sonra tekrar İngiltere'ye dönerler. Sylvia'nın yazdığı şiirler, yayımlanmak üzere gönderdiği dergilerce redd edilirken Ted başarılarına yeni başarılar ekler, şiirleri ilgiyle okunan, ödüller almaya başlayan popüler bir şairdir artık Ted. Sylvia hayata bağlanmaya çalıştıkça "reddedilmektedir"; yazdığı ilk kitabı pek de ilgi görmez, olumlu bir geribildirim almaz. Ev işleri, yazamamak; yazdığında yayımlatamamak, yayımlattığında var olamamak, bebeğin bakımı, "gözü dışarıda"; "her an gidebilecek olan bir koca". Sylvia için kaldırılması zor yüklerdir bunlar. Ve Ted Sylvia'nın kıskançlık krizlerine dayanamaz, evi terk eder. Sylvia'nın kaygılarını haklı çıkarır. Evlerine misafir olarak gelmiş olan bir kadınla bir otel odasında buluşur Ted. Bu ayrılığın kendisini "özgürleştirdiğine", ona iyi geldiğine inanmaya çalışır Sylvia; "hiç bu kadar iyi olmamıştır", "o (Ted) şimdi git-

miştir ve kendisi de özgürleşmiştir”. Ted’in de tanıdığı bir arkadaşlarıyla “yakınlaşmaya” çalışır, bu yeni bir romantik denemedir onun için ama reddedilir. Ted’i arar, onu eve çağırır, “belki tekrar” umududur bu Sylvia için, ama bu da boşunadır. Ted’in eve geldiği gece birlikte olurlar. Sylvia’ın yeniden bir çift olduklarını, olacaklarını düşündüğü saniyelerde Ted şu anda birlikte olduğu kadının hamile olduğunu, Sylvia’ya geri dönemeyeceğini söyler. Bu Sylvia için yolun sonu demektir.

Taste of Cherry

1997, Dram, 95 dk.

Yönetmen: Abbas Kiarostami

Oyuncular: Homayoun Ershadi, Abdolrahman Bagheri, Afshin Khorshid Bakhtiari

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): İntihar

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Yönetmenliğini Abbas Kiarostami’in yaptığı Taste of Cherry, Tahran’ın kenar mahallelerinde arabasıyla dolaşır, intihar ettikten sonra kendisini gömecek birini arayan Bedii’nin hikâyesine dayanmaktadır. Bedii arabasına önce kışlasına gitmek için araç bekleyen bir Kürt askeri alır. Askeri kışlasına götürürken ona planını açıklar ve karşılığında çok para ödeyeceğini söyler. Onu bir çukurun başına götürür, ondan sabah 6’da oraya gelmesini, adını iki kez bağırmasını, eğer kendisi cevap vermezse bu öldüğü anlamına geleceği için üzerine toprak atmasını ister. Asker bunu reddeder ve arabadan iner. Bedii ikinci olarak Afgan bir din görevlisini arabasına alır ancak o da intihara karşı çıktığını ve inançları gereği kendisine yardım etmeyeceğini söyler. Bedii son olarak Azeri bir müze görevlisinden yardım ister. Azeri görevli bu teklifi kabul eder çünkü hasta çocuğunu tedavi ettirebilmek için paraya ihtiyacı vardır. Sabah Bedii’in istediği saatte oraya geleceğini ve onu göme-

ceğini söyler. Bu arada Bedii'ye kendisinin de bir zamanlar intihar etmek istediğini fakat kararını nasıl ve neden değiştirdiğini anlatır. Yıllar önce o da kendisini öldürmek istemiştir, bunun için kendisini ipe asmak üzere çıktığı dut ağacından yediği dutların tadı onu bu kararından vazgeçirmiştir. Yediği birkaç dut tanesi bile onda yeniden yaşama isteği uyandırmış, yaşadığı olaylara farklı açılardan bakması gerektiğini hissettirmiştir.

The Banishment

2007, Dram, 150 dk.

Yönetmen: Andrei Zvyagintsev

Oyuncular: Maria Bonnevie, Konstantin Lavronenko, Aleksandr Baluyev

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Bağlanma / İlişki Sorunları, Şizoid Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: The Banishment, biri kız diğeri oğlan iki çocuklu bir ailenin öyküsüdür. Şimdi “üçüncüsü” gelmektedir. Vera sessiz, sakin, kendi iç dünyasında yaşayan bir annedir. Alex de Vera'yla neredeyse benzer özelliklere sahip olan eşidir. İki sessiz geminin kendi rotalarında sakince yol alması gibidir ilişkileri. Film Vera'nın Alex'e “Ben hamileyim, ama bebek senden değil” demesiyle başlar aslında. Alex “kimden” diye bile sormaz. Filmin ilerleyen sahnelerinde Vera kürtaj olur, aslında hiç olmayan bebek alınmış olur gerçekte. Vera gerçekte hamile değildir çünkü yaşadığı derin yılgınlığı, yalnızlığı, yorgunluğu, bıkkınlığı, çaresizliği ve kızgınlığı anlatmak istemiştir Alex'e. Onun bir parça olsun ilgisini, dikkatini çekmek istemiştir. İlişkilerini, mutsuzluklarını sorgulatmak istemiştir. Filmin sonunda Vera intihar eder, Alex gerçeğe yüzleşir. Vera'nın Alex'le, belki de ilişkinin ömrü boyunca, hiçbir zaman, yakınlık kuramadığı ve bunun derin etkisini yaşadığını söyleyebiliriz.

Vera Alex'le her yakınlık kurmak istediğinde, keskin ve net bir reddediliş yaşar. "Onu aldatmış" olmasına rağmen Alex'in ne yapacağını sorgular, buna nasıl bir tepki göstereceğiyle ilgilenir, ilişkinin geleceğiyle ilgili nasıl bir adım atacağı ya da atmayacağını merak eder. Kuşkusuz ki Vera'nın bu tür davranışları anormal kabul edilebilecek bile olsa, bir yakınlık ihtiyacını ifade eder. Alex ne yaparsa yap-sın, kızgınlık, öfke, nefret, gözyaşı, üzüntü; her ne olursa olsun yeter ki bir tepki göstere. Vera için aralarındaki çatışma bile bir yakınlığın, bir kendini açmanın, bir ilişkiyi yaşadıklarının ifadesidir. Ancak, Alex öfkelerini bile kendi içinde yaşar; Vera'ya tokat atmasının hemen arkasından yaşadığı pişmanlığı, çaresizliği Vera'dan kaçarak, evin arkasına saklanarak ve ağlayarak yaşar. Vera, karşısında belki de hiçbir zaman gerçek bir Alex, bir eş; ona sahip çıkan, çıkacak olan, onu koruyacak, ona destek olacak olan bir eş görememiştir. Alex'in canını yakacağını bile bile onu aldattığını söylemesi belki de bir intikamdır. Vera'yla Alex'in "ilişkide" yaşadıkları tüm bu sorunların belki de en önemli nedeninin Alex'in kişilik yapısı; daha doğrusu şizoid kişilik özellikleri olduğu söylenebilir. Elbetteki Vera'nın kendine duyduğu güvenin, saygının, değerini düşüklüğü; yaşadığı korkunç depresyonun etkisi de söz konusudur; ancak filmin tamamına bakıldığında ilgi, sevgi, şefkat ve yakınlık isteyen Vera olduğu, Alex'in sanki hiç bu tür ihtiyaçları yokmuşçasına kaçınmacı bir tutum sergilediği göz çarpar.

The Hours

2002, Dram, 114 dk.

Yönetmen: Stephen Daldry

Oyuncular: Meryl Streep, Nicole Kidman, Julianne Moore

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

İntihar, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Meryl Streep, Nicole Kidman ve Julianne Moore gibi usta oyuncularını bir araya getiren *The Hours* özellikle depresyon konusunda hiç şüphesiz sinema tarihinin en etkileyici filmlerinden biridir. Üç kadın da kendine güvenini kaybetmiş, değersizlik duygusu yaşayan, gelecekte umutsuz kadın profilini başarıyla yansıtmaktadır. Film her üç kadının farklı yıllardaki tek bir gününü anlatmaktadır. 1923'de bir gün yazar Virginia Woolf Mrs. Dalloway romanını yazmaya başlar. 1951'de bir gün küçük bir erkek çocuğu olan ve ikinci çocuğuna da hamile olan Laura, Mrs. Dalloway romanından da etkilenerek, önce intihar teşebbüsünde bulunur ancak son anda bundan vazgeçer. 2001'de bir yayınevi editörü olan Clarissa AIDS hastası olan eşcinsel arkadaşı Richard'ın yazdığı kitaptan dolayı aldığı ödülü kutlamak için bir parti verir. Kendisi de eşcinsel olan, 10 yıldır Sally ile birlikte olan ama sperm bankası aracılığıyla anne olup bir kızı olan Clarissa'ın Richard'la arasında, ikisi de eşcinsel olmalarına rağmen, hep bir romantik yakınlık olmuştur. Virginia Woolf 1941'de intihar eder. Laura, ikinci çocuğu doğduktan sonra eşini ve çocuklarını terk eder ve aslında Richard'ın da annesidir. Richard da artık acılarına dayanamaz ve Clarissa onu partiye götürmek için eve geldiğinde onun gözü önünde intihar eder.

MÖNERİLER.....

Gegen Die Wand

2004, Dram, 120 dk.

Yönetmen: Fatih Akın

Oyuncular: Birol Ünel, Sibel Kekilli, Catrin Striebeck,
Güven Kıraç

Happiness

1998, Dram / Komedi, 134 dk.

Yönetmen: Todd Solondz

Oyuncular: Jane Adams, Jon Lovitz, Philip Seymour Hoffman

Manic

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Jordan Melamed

Oyuncular: Joseph Gordon-Levitt, Michael Bacall,

Zoey Deschanel

Ordinary People

1980, Dram, 124 dk.

Yönetmen: Robert Redford

Oyuncular: Donald Sutherland, Mary Tyler Moore,

Judd Hirsch

Play It Again Sam

1972, Komedi / Romantik, 85 dk.

Yönetmen: Herbert Ross

Oyuncular: Woody Allen, Diane Keaton, Tony Roberts

Prozac Nation

2001, Dram, 95 dk.

Yönetmen: Erik Skjoldbjærg

Oyuncular: Christina Ricci, Jonathan Rhys Meyers,

Jessica Lange

The Cooler

2003, Dram / Romantik, 101 dk.

Yönetmen: Wayne Kramer

Oyuncular: William H. Macy, Maria Bello, Alec Baldwin

The Station Agent

2003, *Komedi / Dram*, 89 dk.

Yönetmen: Thomas McCarthy

*Oyuncular: Peter Dinklage, Patricia Clarkson,
Bobby Cannavale*

The Virgin Suicides

1999, *Dram / Gizem / Romantik*, 97 dk.

Yönetmen: Sofia Coppola

Oyuncular: Kirsten Dunst, Josh Hartnett, James Woods

Winter Passing

2005, *Komedi / Dram*, 98 dk.

Yönetmen: Adam Rapp

Oyuncular: Ed Harris, Zooey Deschanel, Will Ferrell

Dissosiyatif Füg

Kişi kendisini birden nasıl gittiğini bilmediği bir yerde bulur, aradan geçen sürede olanları hatırlamamaktadır. Dakikalar, saatler ya da günler sürebilen böyle bir füg dönemi sırasında her zamankinden farklı bir kimlik edinmiş gibi davranır, karmaşık işlevleri yerine getirebilir ve çevresindekilerce durumdaki olağandışılık fark edilmeyebilir. Dissosiyatif füg tipik olarak kısa sürer. Saatleri ya da günleri kapsayabilir, kısıtlı bir ölçüde de olsa seyahat görülür. Ender olarak aylarca sürebilir ve binlerce kilometrelik seyahatler olabilir. İyileşme genellikle uyku ardından, ani olur. Genellikle psikososyal strese ve travmaya bağlı olarak ortaya çıkar. Savaş, doğal ve toplumsal afetler sırasında olabilir. Kişinin çeşitli reddedilmişlikleri, kayıpları, başarısızlıkları, evlilik sorunları ve parasal sıkıntıları olabilir.

FİLMLER

K-PAX

2001, Dram / Bilim - Kurgu, 120 dk.

Yönetmen: Iain Softley

Oyuncular: Kevin Spacey, Jeff Bridges, Mary McCormack

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Dissosiyatif Füg

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: K-PAX'in travma sonrası yaşanan psikolojik tepkiler ve dissosiyatif füg konusundaki en çarpıcı filmlerden biri olduğu söylenebilir. Tren istasyo-

nunda garip kıyafetleri ve davranışlarıyla dikkati çeken “Prot”, polis tarafından gözaltına alınır. Üzerinden herhangi bir kimlik çıkmaz, seyahat ettiğini söylemesine rağmen bir çantası ya da bavulu yoktur. Prot belleğini kaybetmiş gibidir ve sanrıları vardır; varlığını ya da olacağını kanıtlayamayacağı iddialarda bulunur. Geçmişine ait hiçbir bilgiyi hatırlamaz, sanki geçmişi tamamen silinmiş gibidir. İçinde bulunduğu dünyaya tamamen yabancı gibidir, tren istasyonundan karakola götürülürken tebessümle etrafını süzer, sanki binaları ilk kez görmektedir. Kendisine yeni bir kimlik edinmiştir; 44 gezegeni dolaşmıştır, 337 yaşındadır, ışık hızıyla 1000 yıl uzakta olan K-PAX adlı bir gezegenden gelmiştir ve 27 Temmuz’da geri dönecektir. Hareketleri çok yavaştır, sessiz, sakin bir insandır. Manhattan Psikiyatri Kliniğine gönderilen Prot burada psikiyatrist Mark ile tanışır. Mark Prot’la özellikle ilgilenir, onun bazı davranışlarını anlamakta zorlanır. Prot onun için tedavi edilmesi zor bir hastadır. Sonunda onu hipnotize eder, bunun sonucunda elde ettiği bazı bilgiler sayesinde de Prot’un gerçek kimliğini ve hayatını öğrenir. Prot’un gerçek adı Robert’dır, New Mexico’da yaşarken 27 Temmuz 1996’da karısını ve kızını evlerinde uğradıkları bir saldırı sonucu kaybetmiştir. Evine vardığında, hâlâ orada olan saldırganı öldürmüştür.

Dissosiyatif Kimlik Bozukluğu (Çoğul Kişilik)

Dissosiyatif kimlik bozukluğunun temel belirtileri bellek ve kimlikle ilgilidir. Kendi içinde sürekliliği olan, öznel olarak aynı fakat birbirinin yerini alabilen kişilik durumları (alter kişilikler) ya da kimlikler aynı kişide birlikte varlığını sürdürür. Geleneksel olarak alter kişilik diye adlandırılan bu kişilikler, yineleyici biçimde denetimi alırlar ve algıladıkları kendilik kavramı ve temsili doğrultusunda davranırlar. Bu kişilikler belirgin olarak farklı ses, aksan, kelime haznesi, yüz ifadesi, hareket özellikleri, sağ-sol el seçimi, allerji, semptom, gözlük numarası, psikolojik test bulgusu, beyin perfüzyonu ve ilaç yanıtı gösterebilir. Kendilerinin algıladıkları yaş, etnik köken, cinsiyet, din, dil, ırk vb gibi özellikler çok farklı olabilir. Tercihleri, önem verdikleri değerler, amaçlar, anılar, tutumları farklı olabilir. Farklılıklarını ayrı giysiler kullanma, farklı çevrelerde ilişki kurma ve değişik bireysel ilgiler izleme yolu ile yaşama dökmeye çalışabilirler.

FİLMLER

The Boston Strangler

1968, Suç / Dram / Gizem, 116 dk.

Yönetmen: Richard Fleischer

Oyuncular: Tony Curtis, Henry Fonda, George Kennedy

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Travma Sonrası Stres Bozukluğu,
Dissosiyatif Kimlik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: The Boston Strangler, Boston'da 13 kadını öldüren, dissosiyatif kimlik bozukluğuna sahip seri katil DeSalvo'nun gerçek yaşam öyküsüne dayanmaktadır ve bir seri katilin toplumu nasıl da travmatize ettiğini ve paronayak hale getirdiğini gösteren ilgi çekici bir film. DeSalvo iki farklı kişiliğe sahiptir; biri, iki çocuğu olan sevecen bir eş ve babayı yansıtmaktayken diğeri kadınları öldüren, hiçbirine tecavüz etmemekle birlikte örneğin cinsel organlarına çeşitli araçlar sokarak onlara cinsel şiddet uygulayan bir seri katildir. Cinayetlerin işlenmeye başlanmasıyla birlikte poliste sabıka kaydı olan herkes gözaltına alınır, kadınlar halka açık yerlerde ikişerli üçerli gruplar halinde gezer, evcil hayvan besleyenlerin sayısı artar, her erkeğe potansiyel bir katil gözüyle bakılır. Kimse akşamları sokağa çıkmamaya başlar, öldürülenlerin üç tanesinin hemşire olması nedeniyle hemşireler arasında yoğun bir korku başlar. Silah satışları artar. Gecenin ilerleyen saatlerinde sokakta yalnız başına dolaşan ve biraz da dikkat çekici davranışları olan her erkek polise ihbar edilir. Caddeler, yürürken sürekli etrafını kolaçan eden kadınlarla dolar. Evlerde kapılara birden fazla kilit takılır. Kadınlar tek başlarına otobüslere binmemeye başlarlar, "suçlu görünümlü" bir erkeğin olduğu her ortamdan uzak dururlar. Akşam saatlerinde çalan hiçbir bir telefon "onun aradığı" korkusuyla açılmaya başlanır. Sevilmeyen yan komşular ya da terk etmiş olan eski sevgililer katil oldukları gerekçesiyle polise ihbar edilir. Neredeyse tüm kadınlar ikincil bir travmatizasyonla sanki her an kendileri de ölümle burun buruna olmuş gibi yaşamaya başlarlar. Cinayetleri soruşturan detektif Phil belki basit ama önemli bir soruya cevap aramaktadır; bütün bu öldürülen kadınlar korkmalarına rağmen neden hiç tanıma-

dıkları bir adama kapılarını açmaktadırlar? Yakalandıktan sonra bir süre akıl hastanesinde kalan DeSalvo daha sonra cezaevinde yatmış ve bir gün hücrelerinde ölü bulunmuştur.

Frankie and Alice

2010, Biyografi / Dram, 101 dk.

Yönetmen: Geoffrey Sax

Oyuncular: Halle Berry, Stellan Skarsgård, Phylicia Rashad

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Dissosiyatif Kimlik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Dissosiyatif kimlik bozukluğunun en iyi ve etkileyici örneklerinden biri olan Frankie and Alice, gerçek bir hikâyeye dayanmaktadır ve Frankie, Genius ve Alice olmak üzere içinde üç farklı kişiliği yaşayan bir kadının yaşamını anlatmaktadır. Aslında bir siyahî olan Frankie'in, 7-8 yaşlarında bir çocuk olan Genius ve beyaz bir ırkçı olan Alice olmak üzere iki farklı kişiliği daha vardır. Frankie özellikle Alice'le mücadele etmek durumunda kalır. Frankie bu kişilik karmaşalarını yaşamaya başladığını çevresinden aldığı izlenimlerle, ipuçlarıyla ve sorunlarla fark eder. Frankie'in üç farklı zekâ puanı vardır, biri ortalamanın biraz üzerindeyken diğeri çok üstündedir, bir diğeri ise bir dâhininki kadardır. Her iki elini de ustalıkla kullanabilmektedir. Frankie olarak sakın, sigara ve uyuşturucu kullanan biriyken, Alice'ken ani öfke patlamaları ve saldırganlık gösteren ve sigara içmeyen biri olur. Bir arkadaşının gazetede bulmacayı neden çözdüğünü sorması üzerine Frankie bulmacayı kendisinin çözmediğini iddia eder. Aslında Frankie olarak haklıdır, yalan söylememektedir ancak gazeteyi eline aldığı anda bunun kendi elyazısı olduğunu fark eder. Bulmacayı Alice olan hali çözmüştür. Başka bir siyahî erkekle sevişmek için gittiği evdeki bebek oyuncuğu ve ya-

tağı diğer kişiliğinin aktive olmasına ve onu yaşadığı travmatik deneyime götürmeye yeter. Yaşadığı kriz sonucu psikolojik tedavi görmek üzere polis tarafından hastaneye yatırılır ama kısa bir muayeneden sonra serbest kalır. Verdiği bir çek karşılıksız çıkınca buna çok şaşırın Frankie banka hesabını kontrol eder, hesabında hiç paranın kalmadığını ve bir süre önce gidip çok pahalı elbiseler, peruklar almış olduğunu görür. Bütün bu alışverişleri fiziksel olarak o yapmıştır ancak psikolojik olarak hiç farkında olmadığı Alice olarak yapmıştır. Çalıştığı yerden de kovulur çünkü Alice kişiliğiyle bir iş arkadaşına saldırmış ve onu yaralamıştır. Frankie ara ara geçmişine ait görüntüleri yaşamakta, aklına çocukluğuna ait tanımlayamadığı bazı olaylar gelmektedir, bu anlarda da kişiliği bir değişim yaşamaktadır. Sonunda psikolojik yardım alması gerektiğini anlayan Frankie hastaneye yatar. Güvenli, destekleyici ve başarılı bir terapist olan Dr. Oz onu bu bozukluğun gelişmesine yol açan tüm travmatik süreçle yüzleştirir ve tedavi eder. Bir psikiyatristle evlenen Frankie halen Amerika'da yaşamakta ve öğretmenlik yapmaktadır.

MÖNERİLER

Color of Night

1994, Gizem / Romantik / Gerilim, 121 dk.

Yönetmen: Richard Rush

Oyuncular: Bruce Willis, Jane March, Rubén Blades

Identity

2003, Dram / Gizem / Gerilim, 90 dk.

Yönetmen: James Mangold

Oyuncular: John Cusack, Ray Liotta, Amanda Peet

Hide and Seek

2005, *Korku / Gizem / Gerilm*, 101 dk.

Yönetmen: *John Polson*

Oyuncular: *Robert De Niro, Dakota Fanning, Famke Janssen*

Never Talk to Strangers

1995, *Suç / Dram / Romantik*, 86 dk.

Yönetmen: *Peter Hall*

Oyuncular: *Rebecca De Mornay, Antonio Banderas, Dennis Miller*

Raising Cain

1992, *Suç / Dram / Korku*, 91 dk.

Yönetmen: *Brian De Palma*

Oyuncular: *John Lithgow, Lolita Davidovich, Steven Bauer*

Secret Window

2004, *Gizem / Gerilim*, 96 dk.

Yönetmen: *David Koepp*

Oyuncular: *Johnny Depp, Maria Bello, John Turturro*

Sybil

1976, *Biyografi / Dram*, 198 dk.

Yönetmen: *Daniel Petrie*

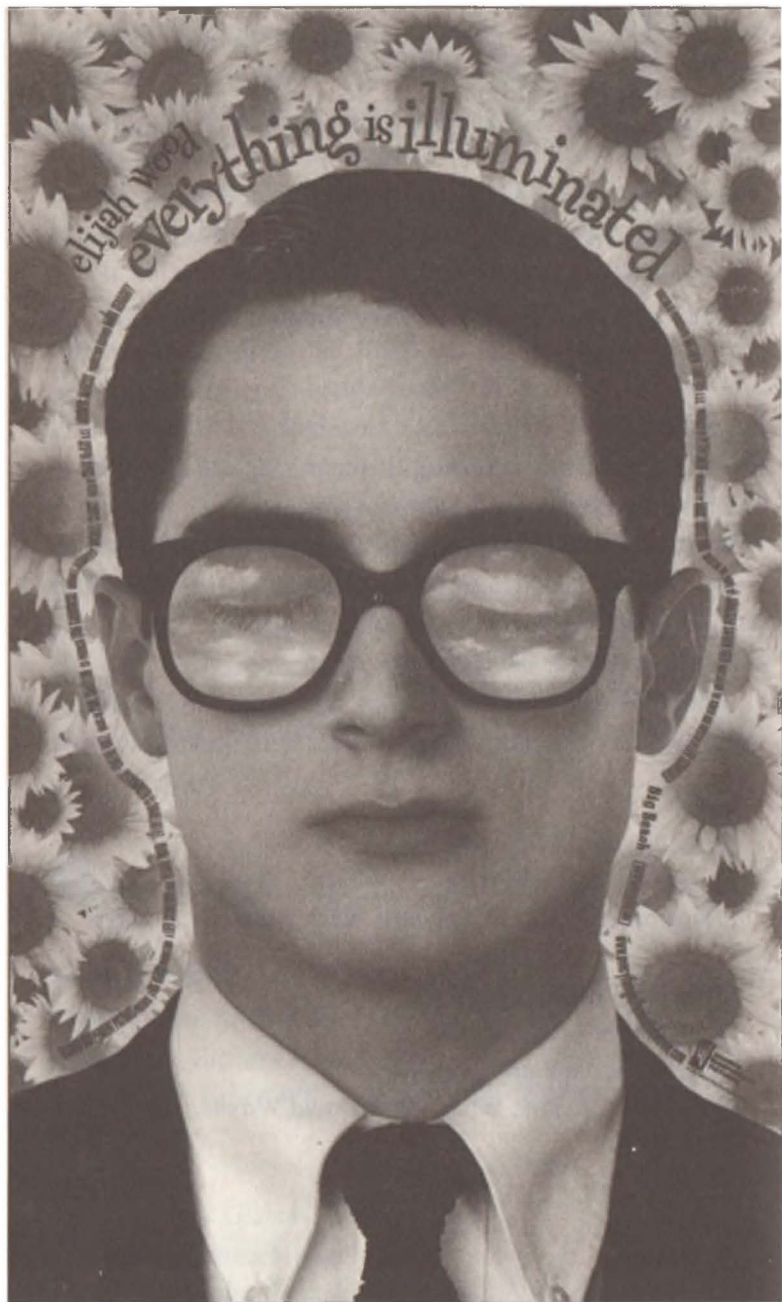
Oyuncular: *Joanne Woodward, Sally Field, Brad Davis*

The Three Faces of Eve

1957, *Dram / Gizem*, 91 dk.

Yönetmen: *Nunnally Johnson*

Oyuncular: *Joanne Woodward, David Wayne, Lee J. Cobb*

Fobi

Fobi, bir tehdit oluşturan nesne ya da durumlar karşısında duyulan korkunun aşırı olmasıdır. Özgül bir nesne ya da durumun (örn. uçakla seyahat etme, yüksek yerler, hayvanlar, enjeksiyon yapılması, kan görme) varlığı ya da böyle bir durumla karşılaşma beklentisi ile başlayan aşırı ya da anlamsız, belirgin ve sürekli korkudur. Fobik uyararla karşılaşma kişide hemen her zaman aniden başlayan bir kaygı tepkisi doğurur, bu da duruma bağlı ya da durumsal olarak yatkınlık gösteren bir panik atağı biçimini alabilir. Çocuklarda bu kaygı kendisini ağlama, huzursuzluk gösterme, donakalma, sıkıca sarılma olarak dışa vurulabilir. Fobik kişi korkusunun aşırı ya da anlamsız olduğunu bilir.

FİLMLER

Arachnophobia

1990, Komedi / Bilim-Kurgu / Gerilim, 103 dk.

Yönetmen: Frank Marshall

Oyuncular: Jeff Daniels, Julian Sands, John Goodman

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Örümcek Korkusu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film Venezuela'da yaşayan çok zehirli bir örümceğin, ısırıldığı fotoğrafçının çantasına girmesiyle Amerika'da bir kasabaya gelişini, burada yaşayan insanların ölümüne neden oluşunu ve yine o kasabada yaşayan, örümcek korkusu olan bir doktoru anlatmaktadır.

Creepshow

1982, Komedi / Fantezi / Korku, 120 dk.

Yönetmen: George A. Romero

Oyuncular: Hal Holbrook, Leslie Nielsen, Adrienne Barbeau
Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Kirlilik / Mikrop Fobisi, Saplantı-Zorlantı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Creepshow, ünlü yazar Stephen King tarafından yazılmış olan ve insanların çeşitli korkularını içeren birbirinden farklı beş kısa öyküye dayanmaktadır. Bu öykülerden sonuncusu kirlilikten, pislikten, mikroplardan aşırı korkmayı (mizofobi) yansıtmaktadır. Çok zengin bir adam olan Upton tamamen elektrikli mekanik araçlarla donatılmış bir katta, tüm binadan, hayattan izole bir biçimde ve sürekli olarak değiştirdiği eldivenleri ve yüz maskesiyle yaşamaktadır. Hamamböceklerinden nefret etmektedir, bütün bir gününü elinde böcek ilacıyla, en azından bir tanesini öldürmek için, geçirmektedir. Bütün işlerini, dış dünyayla olan tüm bağlantılarını sadece o odadan, telefonla ve bilgisayarla yapmaktadır. Sonunda farklı ebatlardaki hamamböceklerinin saldırısına uğrar. Aslında bu böceklerin her biri Upton'un hayatının o dönemine kadar ezdiği, yok etmeye uğraştığı ya da çeşitli kaygıları, korkuları nedeniyle bir biçimde kendisinden uzak tutmaya çalıştığı insanları simgelemektedir.

Everything Is Illuminated

2005, Komedi / Dram, 106 dk.

Yönetmen: Liev Schreiber

Oyuncular: Elijah Wood, Eugene Hutz, Boris Leskin
Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Köpek Fobisi

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jonathan, Nazi işgali sırasında

Rusya'da yaşayan dedesinin hayatını kurtaran kadını bulmak üzere Ukranya'ya gider. Burada kendisine çevirmenlik yapacak olan Alex, Alex'in dedesi ve dedesinin köpeğiyle birlikte kadının yaşadığı kasabaya gitmek üzere yola çıkar ancak Jonathan'ın köpek fobisi vardır. Onun için küçük bir arabanın arka koltuğunda bir köpekle birlikte yolculuk etmek kâbus gibidir.

Vertigo

1958, Suç / Gizem / Romantik, 128 dk.

Yönetmen: Alfred Hitchcock

Oyuncular: James Stewart, Kim Novak, Barbara Bel Geddes

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Yükseklik Korkusu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Akrofobisi (yani yükseklik korkusu) nedeniyle kaza eseri bir polisin ölümüne neden olan detektif John emekli olmaya karar verir. Arkadaşı Midge, John'un doktoruyla konuştuğunu ve doktorunun onun bir şok yaşaması gerektiğini söylediğini söyler. John bu korkusunu aşama aşama yenebileceğine inanmaktadır. Bir gün arkadaşı Gavin John'dan karısını takip etmesini ister, bu takip John için gizemli bir maceraya ve aslında planlanmış bir oyuna adım atmak demektir. Sonunda John yaşadığı birtakım olayların da etkisiyle bu korkusunu yenmeyi başarır.

MERYL
STREEP

JULIANNE
MOORE

NICOLE
KIDMAN

{ THE }
HOURS

COMING SOON

Hipokondriya

Hipokondriya, bilinen tıbbi bir nedenle açıklanamayan, kişinin tanı konmamış ciddi bir fiziksel hastalığı olduğuna ilişkin inancıdır. Kişi normal beden belirtilerini yanlış yorumlar, buna bağlı olarak da önemli / kritik bir hastalığı olduğuna inanır. Hipokondriya “hastalık hastalığı” olarak da bilinir. Bu kişiler sürekli olarak hastaneye, acil servislere koşar. Hastalıklar hakkında bilgi edinirler. En küçük belirti bile kişinin kendisine tanı koymasına neden olabilir. Bu kişilerin ellerinde çeşitli tanı değerlendirmelerine ait bolca laboratuvar ve görüntüleme sonuçları vardır. Bedensel belirtilerini hekimle tartışmaktan kaçınmazlar, bu nedenle de geçmişte pek çok hekim tarafından reddedilmiş olabilirler.

FİLMLER

Hannah and Her Sisters

1986, Komedi / Dram / Romantik, 103 dk.

Yönetmen: Woody Allen

Oyuncular: Mia Farrow, Dianne Wiest, Michael Caine

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Hipokondriya

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Mickey bir hipokondriya hastasıdır. Kendine güvensiz, yalnız, sürekli kaygılı bir insan olan Mickey'in yoğun stres durumunda bedeninde hiçbir fiziksel kaynağı olmayan tepkiler ortaya çıkar; örneğin ger-

çekte ülser hastası olmasa da ülseri azar, midesi ağrır. Lenf bezleriyle ilgili sorunu vardır. Göğüs ağrıları nedeniyle doktora gider. İlgiçtir; o hafta babası da aynı şikâyetle doktora görünmüştür. Sürekli başı döner. Sağ kulağında işitme kaybı vardır, bazen bu kayıp sol kulağına da geçmektedir. Doktorun kulağında vızıltı ya da çınlama hissedip hissetmediğini sorması üzerine, o ana kadar böyle bir sorun yaşamadığını ama şimdi bir çınlamanın başladığını söyler. Doktorun kulağında duyu kaybı olabileceğini söylemesi Mickey'in tüm yaşamsal kaygısını tetikler, sağır olacağına inanmaya başlar. Bir başka doktorun işitme kaybının beyindeki bir tümörden kaynaklanabileceğini söylemesiyle ise kendisine tanı koyar, artık onun beyinde tümör vardır, bunun tüm belirtilerini göstermektedir. İki ay kadar önce de gömleğinin üzerindeki bir lekeyi deri kanseri olduğunun belirtisi olarak değerlendirmişti.

ÖNERİLER

Poison Ivy

1992, Dram / Gerilim, 90 dk.

Yönetmen: Katt Shea

Oyuncular: Drew Barrymore, Tom Skerritt, Sara Gilbert

Kayıp ve Yas: Ayrılık, Boşanma ya da Ölüm

Kayıp deneyimi, bireyin kendisi için duygusal olarak önem taşıyan bir bağlanma figürünün kalıcı bir biçimde ulaşılmazlığını yaratan bir süreç olarak tanımlanabilir. Kayıp yaşantısı, sevilen bir kişinin ölümü ya da bu kişiyle yaşanan ayrılık / küskünlük durumlarında ortaya çıkabilir; her iki durum da acı ve yaşam düzensizliği ile belirgin olan kalıcı bir durum olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, kayıp yaşantısının, farklı bağlanma ilişkilerine paralel olarak değişkenlik göstereceği de açıktır. Eşin ölümü yoğun bir acıya neden olabilirken, ayrılık süreci (geçici ya da uzun süreli bir ayrı yaşama) göreceli olarak daha az oranda acı duyulmasına, ancak, ilişkisel ve yaşam-sal belirsizliklerin / karmaşanın da artmasına yol açabilir.

Kayıp sonrası yaşanan derin üzüntü süreci, genel olarak, sağlık problemlerinin doğması, iş yaşamı ve evle ilgili sorumlulukların yerine getirilmesinde güçlük, ümitsizlik, alkol ve ilaç kötüye kullanımı, depresyon, kaygı, öfke, yalnızlık, kendilik saygısının düşmesi, kontrol edilemeyen anlık ağlama nöbetleri, psikosomatik yakınmalar, intihar eğilimi, uykusuzluk, birbirlerini “son gördüklerinde” yaşadıkları tartışmadan dolayı kendini suçlama gibi belirtilerle kendini gösterir. Bir romantik ilişki / eş kaybı da, bazen tarafların her ikisi için de geçerli olacak bir biçimde, gelir düzeyinin düşmesine, sosyal statünün kaybına, yeni sorumlulukların alınması zorunluluğuna, kaygıya, çaresizliğe, yalnızlığa, depresyona, sürekli olarak uyumaya, sorumlulukları yerine getirememeye, kişisel-fiziksel görünümle ilgilenmemeye, etrafının kuşatıldığı ve her an incinebileceği

duygusuna, öfkeye, birbirini suçlama / aşağılamaya, pişmanlığa, eski eşle ilgili tekrarlayan düşünce ve duygulanımlara, onunla sosyal ilişki kurma ya da hakkında bilgi edinmeye yönelik girişimlerde bulunmaya, boşluk duygusuna, kendiliğinin bir parçasını yitirmiş gibi hissetmeye ve eşin artık ulaşılmaz olacağına hissedildiği anda beliren yoğun bir panik duygusu gibi tepkilere yol açabilmektedir. Bir eşin kaybı, bir cinsel eş, tehlike anlarındaki korunak / korunma, bireyin kendilik değerinin onaylanması, iş yaşamı, arkadaşlık / yakınlık, ekonomik gelir, sosyal statü, geleceğe ilişkin beklentiler, bireyin kendine olan güveni ya da bir ev gibi faktörlerden herhangi birinin ya da hepsinin bir arada kaybı anlamına da gelmektedir. Eşlerinden ayrı / boşanmış durumda olan birçok bireyle yapılan araştırmalarda, bu bireylerin, ilişkilerinin sonlanmış olmasına ve bu ilişkilerinden doyum sağlamıyor olmalarına rağmen eski eşleriyle olan bağlarının devam ettiği görülmektedir. Evliliğin eş / eşler açısından doyum sağlayıcı olmadığı ilişkilerde, aşkın temel bileşenlerinin (güven, saygı ya da eşin idealizasyonu) ilişki üzerindeki etkisinin gittikçe azalmaya başladığı, bu kavramların yerlerini zamanla kendi karşıtlarına bıraktığı (güven-güvensizlik gibi) görülmektedir. Ancak, bağlanma ilişkisinin devam edeceğini ve ancak eşin ölüm ya da geri dönüşü olmayan kesin bir ayrılık süreci gibi bir yoksunluk durumunda yavaş yavaş etkisini yitireceğini beklemek mümkündür. Yapılan araştırmalarda, eski eşle bağlılığın, yakınlığın ve sosyal ilişkinin sürmesi / artmasıyla birlikte ilişki bitimi sonrası yaşanan uyumun da (toparlanma süreci) güçleştiği görülmüştür. Bazı çiftlerin, ayrılık sonrası görüşme kararı almalarına rağmen pratikte bunu gerçekleştiremedikleri görülmektedir, bu duruma, özellikle ayrılık sürecini izleyen ilk birkaç ay içerisinde daha sıklıkla rastlanması muhtemeldir. Kayıp sürecine cinsiyetlerarası farklılıklar açısından bakıldığında da, kadınların ilişki bitim öncesindeki “sancılı” dönemde, erkeklerin ise ilişki bitimini izleyen dönemde daha yoğun bir biçimde kaygı ve dep-

resyon gibi duygulanımları yaşamaları, bunun bir sonucu olarak da kayıp sürecine direnç göstermeleri; kayıp sonrası protesto ve umutsuzluk aşamalarını daha yoğun / uzun süreli olarak yaşamaları beklenebilir. İlişki / eş kaybının, eşin ölümü açısından incelendiği araştırmalara bakıldığında, eşin ölümü sonrasında ortaya çıkan yas sürecinin, ölümün ani / beklenmedik olduğu ya da ilişkinin belirsizlikler içinde olduğu durumda daha uzun süreli ve yoğun olduğu, eşin ölümünün, yetişkin erkeklerin yaşadıkları en belirgin travma olduğu ve bunu boşanmanın izlediği görülmektedir.

Kayıpla başlayan süreç nasıl bir seyir izler? Bizim için bağlanma figürü olan yani sevdiğimiz, değer verdiğimiz, önemsendiğimiz birini kaybettiğimiz andan toparlandığımız ana kadar dört aşamalı bir süreçten geçeriz. Her aşamanın ne kadar süreyle yaşanacağı, ne zaman bitip bir sonraki aşamaya geçileceği ve kişinin ne zaman yeniden nefes almaya başlayacağı tamamen o kişinin birtakım kişilik özellikleri, daha önce benzer bir kayıp yaşayıp yaşamadığı ve kaybın büyüklüğü gibi etkenlere bağlıdır. İlk aşama “şok” aşamasıdır. Bu aşama, kaybın reddedildiği, sanki böyle bir ölüm olayının ya da ayrılığın hiç olmadığı düşünüldeği aşamadır ve kısa sürelidir; birkaç saat ya da gün sürer. “Özlem duyma ve protesto etme” olarak adlandırılan ikinci aşamada ise, gerçekleşmesinin mümkün olmadığı farkında olunmasına rağmen, kaybedileni geri getirmeye yönelik çabalar sarf edilir. Örneğin, onu geri vermesi için tanrıya dua edilir ya da bir boşanma durumunda “eşe” maddi değeri çok yüksek olan hediyeler alınır. Bu aşamada kişi gergin ve korku doludur, yoğun bir acı duymaktadır, çevresinde “eşinin” geri geleceğine yönelik belirgin bir işaret aramakta ve bu arayışın sonuçsuz kalacağını anladığında da yaşadığı acı ve panik artmaktadır; örneğin, hediyeler geri gönderilmiştir. Üçüncü aşama, “yaşam düzeninin bozulması ve umutsuzluk” aşamasıdır ve en kritik aşamadır. Bu aşamada kişi kaybedileni geri getirmeye yönelik çabalarının sürekli olarak engellenmesiy-

le çaresizlik / ümitsizlik ve depresyon yaşamaya başlar. Bu aşamaya “takılma” ya da “saplanma” kişiyi çok zor günlerin hatta yılların yaşanmasına götürür. Bazı insanlar bu aşamayı birkaç günde geçirirken bazı insanlar haftalar hatta yıllarca yaşarlar. Sağlıklı kişilik ve benlik gelişimi açısından bu dönemin olabildiğince az hasarla ve kısa sürede atlatılması gerekmektedir. Ve son aşama yani “iyileşme / toparlanma” aşaması. Artık, gidenle tamamen vedalaşıldığı, yüzleşildiği, onun bir daha olamayacağına kabullenildiği ve kişinin kendisine artık yeni bir yaşam haritası çizdiği aşamadır.

FİLMLER

Imaginary Heroes

2004, Komedi / Dram, 111 dk.

Yönetmen: Dan Harris

Oyuncular: Sigourney Weaver, Jeff Daniels, Emile Hirsch

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kayıp ve Yas, Aile Dinamikleri, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Küçüklüğünden beri çok iyi bir yüzücü olan ve yüzmede birçok ödül de almış olan Matt intihar eder. Bu ölüm aile üyeleri üzerinde farklı etkiler yaratır. Ailedeki tek önem verdiği şey olduğunu söylediği oğlunun kaybını kabullenemeyen baba, Ben, her akşam yemeğinde sofraya onun için bir tabak yemek koydurtur. Matt'in ölümü babasının tüm hayallerini yıkmıştır. Ağır depresyon geçiren Ben işyerinden üç ay ücretsiz izin alır ve gününün neredeyse tamamını parkta bir bankta oturarak geçirir. Zaten kendi iç dünyasında yaşayan anne Sandy uyuşturucuya başlar ve bir gün satın alırken yakalanır. En büyük etkiyi Matt'in küçük erkek kardeşi olan Tim yaşar. Kız arkadaşından ayrılan Tim okulda şiddet görmektedir ve sosyal ilişki-

lerinde uyumsuzluk yaşamaktadır. Tim ilerleyen zamanlarda Matt'in öz kardeşi olmadığını öğrenecektir.

Ordinary People

1980, Dram, 124 dk.

Yönetmen: Robert Redford

Oyuncular: Donald Sutherland, Mary Tyler Moore, Judd Hirsch

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Kayıp ve Yas, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jarrett ailesi ortanın üstü bir ekonomik düzeyde, entelektüel bir ailedir. İki oğulları vardır; büyük oğulları Buck kardeşi Conrad'la birlikte kullandıkları kayığın batması sonucu ölmüştür, Conrad ise lise öğrencisidir. Baba Calvin büyük oğlunun ölümü üzerine Conrad'la daha da yakınlaşmaya çalışmaktadır. Aşırı kontrolcü, mükemmelliyetçi ve ait olma, yakınlık, bağlanma kaygıları olan kaçınan bağlanma stiline sahip anne Beth ise hâlâ ölümü inkâr etmekte ve Conrad'ı intihara teşebbüs ettiği için suçlamaktadır, bu nedenle de ona karşı kayıtsız ve duysarsız davranmaktadır. Oğlunun ölümüyle birlikte sağlıklı bir biçimde yas tutmayan anne bu ölümle tamamen, biçimsel olarak da olsa, diğer oğlunu görmezden gelerek, ondan uzaklaşarak başa çıkmaktadır. Bir gün Conrad'ın da başına kötü bir olay gelebilir, onu da kaybedebilir ki bu da acı yaratacaktır; öyleyse Conrad'dan duygusal olarak uzak durmalıdır ki canı yanmasın. Bu nedenle de Conrad hastanedeysen onu hiç ziyaret etmemiştir ya da örneğin Conrad'la fotoğraf çektirmemek için elinden geleni yapar. Conrad'ın annesiyle her bağ kurma girişimi onun engellemesiyle, reddiyle sonuçlanır. Katıldıkları bir partide Calvin'in birilerine Conrad'ın psikoterapiye gittiğini söylemesi onu çok öfkelenendirir çünkü bu ona kendisini yetersiz ve çaresiz hissettirir, daha doğrusu bastırmaya çalıştığı bu tür duygu-

larıyla yüzleşmesine neden olur. Ağabeyinin ölümünden hemen sonra Conrad onu kurtaramadığına inanması ve o ölürken kendisinin hayatta kalmasının yarattığı suçluluk duygusu nedeniyle intihara teşebbüs etmiş ancak kurtarılmıştır. Birkaç ay hastanede yattıktan sonra tekrar ailesinin yanına dönmüştür. Conrad dış dünyaya tamamen yabancılaşmıştır, okula karşı ilgisizdir, yemek yememektedir, anne-babasıyla iletişim kurmamaktadır. Yoğun depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu belirtileri göstermektedir. Duygularını kontrol etmek adına bastırmakta; bu da örtük depresyonunu daha da şiddetlendirmektedir. Bir tren sesi onda ağabeyinin cenaze törenini çağrıştırmaktadır. Gecele-ri ağabeyinin öldüğü kaza anlarını içeren kâbuslar görmektedir. Conrad Dr. Berger'den psikolojik destek almaya başlar. Bu arada Jeannine ile de sevgili olurlar, Conrad böylelikle nefes almaya ve yaşama yeniden tutunmaya başlar. Oğluyla karısı arasında bir denge kurmaya ve yaşanan sorunlara çözüm bulmaya çalışan Calvin üzerinde büyük bir baskı hisseder ve artık Beth'le olan ilişkisini sorgulamaya başlar. Dr. Berger'le görüşen Calvin, Beth'i de ona götürüp bir evlilik terapisinden geçmeyi ister ancak Beth ortada bir sorun dahi görmemektedir, Calvin'i kendisini değiştirmek istemekle ve Conrad'ı da şımartmakla suçlar. Conrad'ın hastaneden yakın arkadaşı olan Karen'in intihar etmesi Conrad'a ağabeyinin ölümüyle sonuçlanan o geceyi hatırlatır, Conrad sanki o kazayı tekrar yaşar ki bu Conrad'ın travma sonrası stres bozukluğu yaşadığının bir göstergesidir. Conrad ağabeyinin ölümünde olduğu gibi Karen'in ölümünde de kendisini suçlar ve soluğu Dr. Berger'in yanında alır. Dr. Berger Conrad'a her iki ölümün de kendi suçu olmadığını, onun yalnızca kendisini cezalandırdığını fark ettirir. Gerek Jeannine'in sevecenliği ve şefkati gerekse Dr. Berger'le yaptığı terapinin başarıyla sürmesi Conrad'ın yaşamında yeni bir sayfanın açılmasını sağlar. Filmin son sah-

nelerinde salonda tek başına ağlayan bir Calvin görülür, aslında Calvin 21 yıllık ilişkisinin bitmesine ağlamaktadır. Calvin'in artık onu sevip sevmediğinden emin olmadığını söylediği Beth evi terk eder. Artık baba ve oğul daha da yakınlaşacaklardır.

Peri Tozu

2008, Dram / Romantik, 85 dk.

Yönetmen: Ela Alyamaç

Oyuncular: Mehmet Ali Nuroglu, İpek Deger, Barış Yıldız, Serkan Ercan

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kayıp ve Yas

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Deniz küçükken anne-babasını kaybetmiştir ve yakın komşuları Sacide teyzelerine evlatlık verilmiştir. Üvey kardeşi Emre'yle iki öz kardeş kadar yakın, aynı zamanda iki sıkı dost gibidirler. Hiç büyümemiş gibidir, içindeki çocuk ruhunu hiç kaybetmemiştir Deniz. Cem de bir gazetede muhabirdir. Bir gün Deniz ve arkadaşlarının işlettiği markete yolu düşer Cem'in. Deniz'in buradaki ilk yakınlaşma girişimi suya düşer, Cem onu reddeder. Deniz'le iki çocuk gibi boğuştukları bir anda Emre kalp krizi geçirir, hastaneye götürürler. Bu olay üzerine Deniz sihirli olduğuna inandığı peri tozu almak için Kapadokya'ya doğru yola çıkar. Cem de babasını görmeye gidiyordu. Cem'le Deniz bir mola yerinde karşılaşırlar. Cem Deniz'den kendisiyle gelmesini ister, sonra birlikte peri tozu almaya gideceklerdir. Bu yolculuk, birbirlerine ısınmalarına, birbirlerinin yaşamlarına girmelerine, paylaşımların artmasına neden olacaktır. Soğuk, uzak, ilgisiz Cem kabuğunu kırma-ya başlamıştır. Film bu yolculukla birlikte Cem'le Deniz'in tüm gelgitli, iniş çıkışlı deneyimlerine rağmen birlikte olmaya, birbirlerine bağlanmaya karar vermeleriyle sona erer.

Peri Tozu, içi yaşam enerjisi, motivasyonu dolu güvenli bağlanma stiline sahip Deniz ile yaşamında çözümlenmemiş, yüzleşilememiş, bilinçaltına bastırılmış travmatik deneyimleri olan Cem'in yakınlaşmasını ve ilişki gelişimini anlatır. Örneğin doğum günlerinden nefret eder Cem; bu nefret yaşamındaki travmatik, acı bir geçmişe dayanmaktadır. Yıllar önce Cem ile kardeşi Canan bir doğum gününde kaza geçirmişlerdir, Canan Cem'in kucağında ölmüştür. "Beni bırakma Canan" sözlerine, "Dans edecektik" diye cevap vermiştir Canan; bu onun son sözleri olmuştur. Canan'ın kaybı Cem'in temel bağlanma kaygısını besleyen acı bir deneyim olmuştur. Sırf ayrıldıkları "eşine" yani Cem'in babasına çok benziyor, ona her baktığında eski eşini görüyor diye kendisini hep geri çeken, sevgi ve şefkat vermeyen reddedici annesinin "kaybından" sonra Canan yaşamındaki ikinci kayıp olmuştur. Annesinin tabiriyle "Belki nefret etmemiştir Cem'den ama sevememiştir de". Canan'ın yas süreci devam eder hâlâ, Cem bu kayıpla yüzleşmeye hazır değildir. Doğum gününde Canan'ın mezarının başındadır Cem; "Hâlâ ara sıra çıkıp gelecekmişsin gibi oluyor" der Cem. Bu Cem'in uzamış yas tepkisinin bir göstergesidir.

P.S. I Love You

2007, Dram / Komedi, 126 dk.

Yönetmen: Richard LaGravenese

Oyuncular: Hilary Swank, Gerard Butler, Harry Connick Jr.

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kayıp ve Yas

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Holly, zeki, akıllı, şüpheci, inatçı, hayatını hep planlayarak yaşayan, kontrolcü, kadınsı bir şımarıklığı olan, hırslı bir kadındır. Gerry de, esprili, yaratıcı, yakışıklı kocasıdır ve limuzin şoförlüğü yapmaktadır. İlişkileriyle ilgili bazı farklılıklar, çatışmalar olsa da

bunlar mutlu bir şekilde sonlanır; birbirlerini çok seviyorlardır ve birbirlerine çok bağlıdırlar. Gerry beyin tümöründen ölür. Bu kayıp Holly'in yepyeni bir iç yolculuğa çıkmasına yol açacaktır. Holly'i zorlu ve kâbus dolu günler beklemektedir, taşların tekrar yerine oturmasına kadar geçen süreçte sarsıntılı bir yaşam onu beklemektedir. Holly 30. yaş gününde Gerry'den, ölmeden kendisine gönderilmek üzere yazdığı olan bazı mektuplar almaya başlar. Eşini çok iyi tanıyan Gerry, ona kendi ölümünün yaratacağı üzüntüyle başa çıkmasını sağlayacak birtakım yönergeler hazırlamıştır ve Holly'den ona gönderttiği mektuplarda yer alan her şeyi yapmasını isteyen bir de ses kaydı bırakmıştır. Holly Gerry'in bu talebine uyar. Zorlu ve sancılı bir süreçten sonra yas sürecini tamamlar, hayatında yeni başlangıçlar yapmaya başlar, hatta bir ilişki deneyimi bile olur. Filmin sonunda aslında mektupların Gerry tarafında yazılmakla birlikte annesi tarafından gönderildiğini öğrenen Holly, annesiyle birlikte İrlanda'ya gider, bu yolculuk hem kendisi hem de annesi için yeni başlangıçlar demektir. Holly, kayıp sonrası yaşanan psikolojik sorunlardan birçoğunu yaşamış ve belirtilen aşamalardan geçmiştir. Belirli bir süre kendisiyle ilgilenmemiş, özbakım –yani kişisel temizlik ya da evin temizliği gibi olayları– gerçekleştirememiştir. Sürekli olarak alkol kullanmış, evin her yanında Gerry'e ait eşyaları ve resimleri tutarak onun kaybını reddetmiştir. Gerry'nin küllerinin bulunduğu kutuyu hemen yatağının başucuna koyar, sanki Gerry'nin gidişine karşı bir tepkidir, dirençtir bu. Bir gece sürekli olarak Gerry'nin telefonunu arayarak onun telesaikreterine bıraktığı mesajı dinler; bu Gerry'nin sesini duymak için iyi bir fırsattır. Kendisini eve kapatır, kimseyle görüşmez. Sürekli televizyon seyrederek, kendisine kahve yaparken bir fincan da Gerry için yapar; bu yine yaşadığı kaybın reddine bir örnektir. Gerry'yle bebek sahibi olma konusundaki kavgalarını hatırlar. Gerry bir bebek sahibi ol-

mak istemiştir, oysa Holly buna hep karşı çıkmıştır. Şimdi Holly, belki de avunabileceği, ona her baktığında Gerry'yi hatırlatacak olan bir "anı"yı reddettiği için suçluluk duyuyordur. Gerry'yle ilgili rüyalar görmektedir, bir gece televizyondan bir gürültü geldiğinde "Gerry ışığı kapat, sır sende" der. Bu Holly'nin hâlâ şokta olduğunun işaretidir aslında. İşe gitmez, evi sıkı bir temizlik bekleyen bir harabe-ye döner. Kendini işe yaramaz hissettiği anlar olmuştur ve bir süre iş hayatına dönememiştir. Bundan sonraki hayatına Gerry olmaksızın nasıl devam edebileceği konusunda derin kaygı duyduğu hatta panik nöbetleri geçirdiği anlar olmuştur. Kendine duyduğu güven azalmıştır. Gerry'yle, özellikle de kendisini çaresiz ve yalnız hissettiği anlarda, evin içinde sanki o varmışçasına konuşmuştur; ondan sorunlarının çözümü için yardım dilemiştir. Gerry'nin bir daha geri gelmeyeceğini hissettiği her saniye derin bir acı ve üzüntüye boğulmuştur. Ancak, bütün bu yıkım ve ıstıraplı yolculuktan sonra, annesinin ve yakın dostlarının da desteğiyle toparlanmayı başarmıştır. Holly'nin bu toparlanma sürecinin kısa bir süre sonra yeni bir ilişkiyle daha da hızlanması ve renklenmesi olasıdır. Gerry tamamen gittiği için artık onun yerini alabilecek ya da onun yerine koyabileceği, onun boşluğunu doldurabilecek yeni birisine kapısı açıktır.

The Brave One

2007, Suç / Dram / Gerilim, 122 dk.

Yönetmen: Neil Jordan

Oyuncular: Jodie Foster, Terrence Howard, Naveen Andrews

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kayıp ve Yas

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Erica bir radyo programcısıdır, köpeğiyle birlikte yaşamaktadır ve bir doktor olan David'le nişanlıdır. Düşün hazırlıkları yaptıkları sırada bir ak-

şam parkta gezintiye çıkarlar, bu birlikte oldukları son akşam olacaktır. Parkta saldırıya uğrarlar, David ölür. Erica ağır yaralanır, bir süre hastanede yatar. Bu travmatik deneyim onda güven sorunu yaratır, kendisine yardımcı olmak isteyen polisler bile güvenmez. İyileşip evine döndüğü ilk günler sancılı geçer; kimi zaman David'le son kez seviştikleri kimi zaman da saldırıya uğradıkları anlar gözünün önünde yeniden canlanır. Sessiz, karanlık ya da kapalı mekânlar onu korkutur; apartmanın merdivenlerinden inerken ya da koridordan geçerken ürker, nefes alamaz. Birkaç kez denemesine rağmen sokağa çıkamaz, uykusuzluk çektiği için de ilaç kullanır. Yaşadığı travma nedeniyle insanlara ve yaşama olan temel güven duygusu; kendini güven içerisinde hissetme ihtiyacı zedelendiği için yanından geçen bir kaykaycı çocuğun çıkardığı ses ya da arkasından yürüyen bir adamın ayakkabılarının sesi onu irkiltmek için yeterli olur. Birilerinin onu takip ettiğini düşünmeye başlar. Belirsizliğe tolerans gösteremez. Kendini savunmak için ruhsatsız silah alır. Markete alışveriş yapmak için girdiğinde, boşandığı karısının çocuklarını kendisine göstermemesine öfkelenen bir adamın markete gelip market sahibi olan eski karısını öldürmesine tanık olur, adamdan kurtulmaya çalkışırken onu öldürür. Radyo programı sırasında tökezler, ne söyleyeceğini unuttur. David'in mezarının başındayken sanki o hâlâ hayattaymış gibi kendisiyle konuşmasını ister; kaybın reddi devam eder. Bir katile dönüşmeye başlar; metroda tacize uğradığı bir gece tacizcilerini öldürür. Bütün bu öldürdüğü insanların David'i öldüren ve kendisini de ağır yaralayan saldırganlara benzerliği; örneğin siyahî olmaları dikkat çekicidir. Yas süreci öfkeyle birlikte intikam almaya dönüşmüştür. Kendi kendisine trende öldürdüğü insanlara sadece silahını göstermesi gerektiğini, onları öldürürken nasıl bu kadar soğukkanlı davranabildiğini sormaya başlar. Kendine yabancılaşan Erika artık kötülerini cezalandıran bir seri katil haline gelir.

ÖNERİLER

Cahil Periler

2001, Dram / Romantik, 106 dk.

Yönetmen: Ferzan Özpetek

Oyuncular: Margherita Buy, Stefano Accorsi, Serra Yılmaz

Gegen Die Wand

2004, Dram, 120 dk.

Yönetmen: Fatih Akın

Oyuncular: Birol Ünel, Sibel Kekilli, Catrin Striebeck

Reign Over Me

2007, Dram, 124 dk.

Yönetmen: Mike Binder

Oyuncular: Adam Sandler, Don Cheadle, Jada Pinkett Smith

Sylvia

2003, Dram / Romantik / Biyografi, 110 dk.

Yönetmen: Christine Jeffs

Oyuncular: Gwyneth Paltrow, Daniel Craig

Kıskançlık ve Aldatma

Kıskançlık, bireyin eşine başka bir kişinin daha çekici gelmeye başladığını algılaması ya da başka bir rakibin var olduğuna inanmaya başlamasıdır. Genellikle, ilişki içerisindeki uyumsuzlukların, eşitsizliklerin ve doyumsuzluğun bir ürünüdür. Bireyin, ilişki içerisinde güvenlik duygusundan yoksun olmasının sonucunda, eşinin kendisine verdiği değer ile ilgili kaygılarını dışa vurması olarak da düşünülebilir. Özellikle, o ilişkiye ya da eşe bağımlı olan ve ilişki artık kendisi için benliğinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş olan bireylerin yoğun kıskançlık yaşayacağı söylenebilir. Kıskançlığın belirli bir hedef gerektirmediği; başka bir rakip olsun olmasın, bireyin terk edilme ve yalnızlık gibi kaygılarından doğduğu söylenmelidir. Özellikle benlik saygıları düşük olan, eşine doyum sağlatma konusunda yetersizlik algısı olan tarafların bu terk edilme ya da reddedilme gibi korkuları nedeniyle, ilişki içerisinde her zaman “tetikte” olacakları ve eşleri başka bir kişiyle ilgileniyor olsun olmasın eşlerini kıskanacakları söylenebilir. Bu durumda, eşin şüphe uyandıran bir davranışı (“Eskisi gibi bakmıyor bana, gözlerin kaçırıyor sık sık” gibi) başka bir eş adayının da varlığını düşündürtecektir. Bu olasılık, terk edilme kaygısının da tetiklenmiş olmasının etkisiyle, bireyin eşine yönelik yoğun öfke ve suçlama gibi davranışlarda bulunmasını getirebilir ki bu durum da eşin öfke duymasına ve örneğin öfkesini çıkarmak için gerçekten yeni bir alternatif aramasına yol açabilir. Kuşkusuz bu durum ilişkide var olan bazı kronik yani düzeltilmesi pek mümkün görünmeyen özelliklerin var olduğu ve örneğin eşin doyum düzeyinin ya da ilişkiye bağlılığı-

nın zaten düşmüş olması gibi başka birçok faktörün kümülâtif etkisiyle gerçekleşecektir. Bazı araştırmalarda, kıskançlığın, ilişkiye olan bağlılık arttıkça azaldığı, bazı araştırmalarda ise bağlılık arttıkça kıskançlığın da arttığı görülmüştür. Bu bulgular, eşe güven duyuluyor olunmasının ve ilişkiden doyum sağlanıyor olunmasının kıskançlık duygusunun gelişmesini önlediği, bununla birlikte, ilişkiye olan bağlılığın arttığının ilişkiyi ve eşi kaybetme korkusunu da beraberinde getirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Kıskançlık içinde birtakım duyguları, fiziksel tepkileri ve düşünceleri barındıran karmaşık bir tepkidir. Kıskançlığın yarattığı duygular; acı, kızgınlık, hiddet, üzüntü, korku, keder ve aşağılanma duyguları şeklinde sıralanabilir. Yüz kızarması, terleme, ellerin titremesi, nefessiz kalma, mide krampları, baygınlık hissi, hızlı nabız artışı ve uyuma güçlüğü de kıskançlığın getirdiği fiziksel tepkilerdendir.

Kıskançlık duygusu, bireyin ilişkisine yönelik bir “tehdit” algılamasıyla başlar, ancak bu risk algısı hemen bir davranışa dönüşmez. Birey, öncelikle bu tehdidin kendisi ve ilişkisi için önemi ve onunla nasıl başa çıkabileceği üzerinde düşünmeye başlar. Daha sonra duruma ilişkin olarak olumlu ya da olumsuz çeşitli tepkiler gösterir, stratejiler çizer, planlar yapar; durumla “baş çıkarmaya” çalışır. Örneğin, eşini ne zaman nerede olduğu konusunda kontrol edebilir, hatta bir dedektif tutarak takip ettirebilir. Onu potansiyel tehditlerin olabileceği ortamlardan uzak tutmaya çalışabilir. Eşinin kendisini bir başka kadınla / erkekle tanıştırmamasından rahatsızlık duyabilir çünkü o kadını / erkeği rakip olarak görüyor olabilir. Bütün zamanını eşiyle geçirerek ona “farklı alternatifler arayabileceği” zaman bırakmamaya çalışabilir. Telefonundaki sesli / sessiz mesajları takip edebilir. Eşini kıskandırmak için onun görebileceği bir biçimde başka bir kadınla / erkekle flört edebilir. Eşinin kendisini suçlu hissetmesini sağlayabilir (örneğin, eşin iş gezisine

çıkması gerektiği durumlarda). Ondan çocuk sahibi olmayı isteyebilir, böylelikle de “gitme sinyalleri” veren erkeğe / kadına sorumluluk vererek ilişkiye bağlamaya çalışabilir. Potansiyel kadınla / erkekle mücadeleye girişebilir, ona savaş açabilir, onun özel hayatına yönelik saldırılarda bulunabilir, hakkında dedikodu yapabilir. Eş başkalarıyla “flört ettiğinde” ona saldırabilir, onu suçlayabilir, öfkelenebilir, onu terk etmekle tehdit edebilir. Eşine soğuk ve ilgisiz davranabilir. Kendisi de başkalarıyla flört edebilir. Potansiyel tehdide eşi hakkında olumsuz bilgiler aktarabilir, ona karşı eşini suçlayabilir, eşinin sorunlu bir insan olduğunu ima edebilir ya da bunu açıkça söyleyebilir. Eşine hoşuna gideceğini düşündüğü hediyeler alabilir; ona pahalı elbiseler ya da araba alabilir. İlişkinin kalitesini arttıracak ya da eşinin dikkatini çekecek davranışlarda bulunabilir; örneğin daha iyi giyinebilir ya da cerrahi operasyonlar geçirebilir. “Fazlasıyla” nazik, kibar, duyarlı, duygusal davranabilir. İstemediği bir cinsel ilişki anlayışı geliştirebilir; sırf eşi istediği için onunla ilişkiye girebilir ya da onu memnun edecek cinsel fantezi ürünleri kullanabilir. Kendisini kıskanç olmadığına inandırmaya çalışabilir ya da kıskançlığını reddedebilir. Kendisini eşinin tamamen sadık olduğuna ve asla aldatmayacağına inandırabilir. Kendini eleştirebilir, kendisinin de bunda bir payının olabileceğini düşünebilir. Başkalarından sosyal destek arayabilir. Öfkelenmemeye çalışabilir ya da bazen bağırıp çağırabilir. Durumun önemini azaltmaya çalışabilir; hiç düşünmemeye çalışabilir (psikolojik kaçınma). Durum hakkında yapılabilecek bir şey olmadığına inanabilir ve kabullenebilir. Eşini geçici bir süreliğine ya da tamamen terk edebilir. Konuyu, tehdidi eşle tartışabilir.

İster kısa ister uzun süreli olsun; bir aldatma ya da ilişki / evlilik dışı ilişki deneyimi;

- a. Halen yaşanmakta olan ilişkinin türüne (flört ya da evlilik gibi),

- b. Tarafların kişilik özelliklerine (içedönüklük-dışadönüklük gibi),
- c. Tarafların ilişkiyi nasıl algıladıklarına (doyumlu-doyumsuz),
- d. Tarafların karşı tarafın ilişkiye ne derece bağlı olduğuna ilişkin algılarına (“Fırsatını bulduğu an bırakacak beni, öyleyse daha o...” gibi) ve
- e. İlişkinin özelliklerine (düşük bağlılık ya yakınlık, gelecek vaat etmemek, istismarcı eş, doyumsuzluk gibi) göre gerçekleşir. Örneğin ilişkisinden doyumsuz, ilişkiye ve eşe olan bağlılığı düşük olan, evlilik dışı bir ilişkiyi çekici bulan ve böyle bir ilişkisinin de bitmesine soğuk bakan, farklı seçeneklere de şans tanınması gerektiğine inanan, dışadönük, düşük benlik saygısına sahip ya da aşırı heyecan arayan bir kişinin aldatma potansiyelinin yüksek olacağı söylenebilir.

Aldatma, bir gecelik ilişki, tutkulu bir aşk, biri hakkında cinsel fanteziler kurma, flört etme ya da hayat kadınlarıyla cinsel ilişkiye girme biçimlerinde gerçekleşebilir. İlişkide kişiye aldatıldığını hissettiren, şüphelendiren birtakım “ipuçları” vardır. Eşin üzerinde bir kadın / erkek kokusu vardır, cinsel ilişkiye girme sıklığı artar (örn. eş ilişki sırasında farklı cinsel pozisyonları denemek ister), cinsel ilgide ve duygularını ifade etmede bir artış gözlenir (eş sürekli olarak seni seviyorum der ya da cinsel yaşamları hakkında konuşur) ya da cinsel konulara olan ilgi düşer (eş artık eskisi kadar ilişki istemiyordur). Bununla birlikte eşte yakın zamanlarda duygusal birtakım değişimler de gözlenir. Eş artık eskisi kadar “Seni seviyorum” dememeye ve özel günleri unutmaya başlar; birlikte geçirilen zaman yavaş yavaş azalır. Birlikte olduğunda iletişim çok sınırlı hale gelir, karşılıklı suçlamalar, düşmanlık ve eleştirelilik artar. Eş sürekli olarak bir tanıdığından; örneğin iş.yerindeki

yeni sekreterinden bahsetmektedir, onu anlatırken sesinde bir heyecan gözlenir ya da onun hakkında konuşmaktan özellikle kaçınmaktadır. Eskisi kadar göz teması kurmamaya başlamıştır. Kendisine hayatında başka bir kadının olup olmadığı sorulduğunda buna öfkeyle ve saldırganca cevap vermektedir. İlişkinin geleceği hakkında ya da bitiminde neler yaşayabilecekleri, neler olabileceği hakkında sorular sormaya başlar. Belirgin bir kaygı ya da suçluluk duyguları gözlenir, örneğin eş eve her geç gelişinde eşinden özür diler ya da eşinin her davranışını affeder. Eş artık eskisi kadar ilişkiye bağlılık göstermeyebilir; ilişkinin nereye gittiği ya da gitmeyeceği o kadar da önemli değildir. Artık eş daha uzun süreyle uyumaktadır, yeme alışkanlıkları aniden değişmiştir, nedeni belirsiz bir mutluluk sergilemektedir, giyim alışkanlıkları değişmiştir. Sosyal çevreden, ortak arkadaşlardan ya da aileden kaçınmalar başlamıştır. Davranışlarında sürekli bir sinirlilik ve öfke hâkimdir, sanki özellikle kavga etmeyi, tartışmayı istemektedir. Telefonlarına eskisi gibi cevap vermemeye başlamıştır. İnsanlar genellikle bu tür değişimleri birer aldatılma işareti hatta kanıtı olarak yorumlarlar ki bütün bu “ipuçları” gerçek bir aldatılmanın, evlilik dışı bir ilişkinin kanıtı olabilmekle birlikte zaten aldatılmayı bekleyen kişinin algıları, yorumları, şüpheleri de olabilir.

Bir aldatılma durumunda taraflar olaya farklı tepkiler gösterebilirler. Eşle yüzleşmeye ve bunun nedenini bulmaya çabalayabilirler. İlişkinin kalitesini daha da arttırmaya ve eşi elde tutmaya çalışabilirler. Eşlerini affedebilirler. Durumu inkâr edebilirler. Büyük bir güven ve hayal kırıklığı yaşayabilirler. Kendilerinden şüphe duyabilirler, yeterli bir kadın ya da erkek olmadıklarına inanabilirler, kendilerini suçlayabilirler. Kendilerine duydukları saygısı zedelenebilir.

FİLMLER

Eyes Wide Shut

1999, Dram / Romantik, 159 dk.

Yönetmen: Stanley Kubrick

Oyuncular: Tom Cruise, Nicole Kidman, Sydney Pollack

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kıskançlık ve Aldatma

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Genç ve başarılı bir doktor olan Bill ve eski bir sanat galerisi yöneticisi olan Alice, küçük bir kız çocukları olan “mutlu” bir ailedir. Bill ve Alice bir akşam Bill’in hastası olan Victor Ziegler’in verdiği davete katılırlar. Bill burada üniversiteden arkadaşı olan Nick’e rastlar, Nick okuldan ayrılmıştır ve piyanist olarak çalışmaktadır. Bu sırada Alice de çapkın ve de “olgun” bir erkek olan Sandor Szavost’la tanışır, ikili dans etmeye başlar. Bir yandan da Sandor, Alice’e kur yapmaktadır, Alice’in evli olduğunu söylemesi de pek bir şeyi değiştirmez onun için; Victor’un evin hemen üst katında yer alan heykel galerisini birlikte gezmeyi teklif edecek kadar da ileri gider. Bu arada, Bill de yanında genç ve güzel iki kızla sohbet etmektedir. Parti biter, eve dönerler. Daha sonra Bill piyanist arkadaşının da katıldığı, içinde zengin ve bürokrat erkeklerin yer aldığı bir grup seks organizasyonuna gizlice katılır. Burada kimliği ortaya çıkar ve peşi sıra tehlikeli bir macera başlar. Sonra son birkaç gündür yaşadıklarını, o kalabalık seks partisini, evine gittiği ama birlikte olmadığı hayat kadını; yaşadığı her şeyi suçluluk ve utanç duygusuyla Alice’e anlatır. Birlikte Noel alışverişine giderler; bu alışveriş bile kızları Helena’yı hayal kırıklığına uğratmamak içindir. Bu arada kendi aralarında ilişkilerine yönelik bir sorgulama başlar. “Sence ne yapmalıyız?” diye sorar Bill. “Bilmiyorum” der

Alice. “Yani, belki de şükretmeliyiz hayatta kaldığımız için. Bunca maceradan sonra ister gerçek ister hayal olsunlar” der Alice. “Sen emin misin?” der Bill. “Emin miyim? Sadece bir tek gecenin hatta bütün bir hayatın gerçek olabileceğinden emin olduğum kadar” der Alice. “Hiçbir rüya sadece bir rüya değildir. Önemli olan artık uyanık olmamız” diye devam eder Alice. “Umarım sonsuza dek” der Bill. “Sonsuza dek mi? O kelimeyi kullanmayalım. Beni korkutuyor” der Alice. Bütün bu süreç, Alice’in, Bill’in duymaktan çok uzak olduğu bir duygusunu yansıtır; “Beni sev, ama bana güvenme”. Alice’in tüm fantezilerinin eşinin ilgisini çekmeye çalışan, onu kıskandırmaya çabalayan bir kadının kurguları mı yoksa gerçekte olmasını arzuladığı ihtiyaçlarını mı yansıttığı bir tartışma konusudur. Film, bu soruya net bir biçimde cevap vermemekle birlikte, ilişkiye devam kararı alan Alice’in, Bill’i aldatmasının beklenebilecek bir durum olduğu söylenebilir. Buna mümkün olduğunca uzak durmaya çalışsa da “uygun” bir aday ya da ortamda bunu yapmaktan kendini alamayacağı düşünülebilir, çünkü bir tatminle sonuçlansın ya da sonuçlanmasın, bu ihaneti Bill’le olan ilişkisinin bitmesine neden olsun ya da olmasın, Alice’in Bill’e olan öfkesini çıkarmaya ihtiyacı vardır. Bunu yapmaması hep bir yarım kalmışlık duygusu yaratacaktır. Evet, ikisi de arayışlarına, buluşlarına ya da bulamayışlarına rağmen ilişkiye devam etme kararı alırlar, ancak bu kararın bir istekten, tercihten ziyade bir alışkanlık, hatta bir çaresizlik olduğunu söylemek mümkündür. Aralarında, ne birlikte olmanın mutluluğu, heyecanı, enerjisi göz çarpar ne de geleceğe dair yeniden yapılandırılmış umutlar, beklentiler.

Faithless

2000, Dram / Romantik, 101 dk.

Yönetmen: Liv Ullmann

Oyuncular: Lena Endre, Erland Josephson, Krister Henriksson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Depresyon, Kıskançlık, Aldatma

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bir oyuncu olan Marianne Markus'la evlidir ve Isabelle adında bir kızları vardır. Marianne zamanla aynı oyunda birlikte rol aldıkları, Markus'un da arkadaşı olan ama son zamanlarda sıklıkla alkol kullanan, ağır deresyonda olan ve intihar eğilimi yaşıyan David'e aşık olur. David Marianne'e uzak ve duyarsız olan Markus'un yerini doldurmaktadır. Markus bir senfoni için Los Angeles'e gider. Marianne Paris'te bir burs kazanınca David de onunla birlikte gider. Aralarında önceleri yeni bir keşif görünümünde başlayan ilişki zamanla inişli çıkışlı bir hal alır. David bir ara bu ilişkiyi bitmek ister ancak kendisinden bile ne istediğini bilmeyen David için bunu dile getirmek bile ayrı bir zorluktur. Kendisini bile taşımakta zorlanan David için bu ilişkiyi taşımak güçleşir. Bazen farkında olmadan Marianne'nin kendisini terk etmesini sağlayacak şekilde davranır ki bu da Marianne'de, kendisine sahip çıkılmamışlığı hissettirdiği için, öfke uyandırır. Markus'un başından beri bu ilişkiyi bildiği, biter diye beklediği ortaya çıkar. Sancılı bir boşanma süreci başlar. Karısını kaybeden Markus kızı Isabelle'i de kaybetmek istemediği için onun tüm velayetini üzerine almak ister, hatta bunun için tüm uluslararası sözleşmelerini iptal eder. Artık sadece İsveç'te yaşayacaktır ve kızıyla ilgilenecektir. Bir kere yenildiğini hisseden Markus ikinci bir yenilgiye uğramamak için Marianne'le savaşa girmiştir. Marianne de artık David'le birlikte dir ve hamiledir. David ilk eşinden olan iki çocuğuna karşı bile ilgisiz ve duyarsız bir babadır ve borç batağındadır. Kendine olan güvensizliği kendisini Marianne'e duyduğu aşırı kıskançlık nöbetlerinde gösterir. Bir süre sonra da David Marianne'yi başka bir kadınla aldatır ki bu durum David gibi sürekli aldatma beklentisi içinde olan insanların aslında kendilerinin aldatma eğiliminde olmalarının ve bu

eğilimlerini de birlikte oldukları eşlerine onları suçlayarak yansıtmalarının bir örneğidir. David ile Marienne ayrılırlar. Bu arada Markus'un da neden bu evlilik dışı ilişkiye anlayış gösterdiği, bitmesini beklediği ortaya çıkar; aslında yirmi yıldır Marienne'yi başka bir kadınla aldatmaktadır. Markus bunalıma girer ve intihar eder. Marienne hayatına tek başına devam eder ve bir gün boğularak ölür. Marianne'nin David'e olan "aşk"ının iki temel dinamiği vardır; Marianne için David hem "yardıma muhtaç", özellikle de Marianne'nin yardımına muhtaç olan, "kurtarılmayı bekleyen" bir zavallıdır ve işte Marianne tam da onun ihtiyacı olan müt-hiş kurtarıcıdır. Bununla birlikte, yaşadığı ilişkiden mutsuz ve depresif olan Marianne yine kendisi gibi depresif, yaşamdan ne istediğini bilmeyen David'in kendisini daha iyi anlayacağına inanmaktadır ki bu tamamen bilinçaltısal bir inanıştır, bilinçüstüne sözde bir aşk, bir heyecan olarak yansımaktadır. Aslında Marianne David'le, ona olan aşkını değil mutsuzluğunu paylaşmaktadır. Ayrıca, David'in Marianne için yeni bir heyecan, yeni bir nefes arayışı olduğu da söylenebilir. İki mutsuzluktan bir mutluluğun çıkamayacağı'nın iyi bir örneği olan Faithless'in depresyonun yakın ilişkileri nasıl biçimlendirdiği konusundaki en kaliteli filmlerden biri olduğu söylenebilir.

İtiraf

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Zeki Demirkubuz

Oyuncular: Taner Birsell, Başak Köklükaya, Iskender Altın

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kıskançlık ve Aldatma

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Harun, Nilgün ve Taylan üçgeninde geçer İtiraf. Harun ile Nilgün evlidirler. Nilgün daha önce Taylan'la evlenmiştir ancak sonra onu Harun'la al-

datmıştır, bu aldatılmayı kendisine yediremeyen Taylan da intihar etmiştir. Sonrasında da Nilgün ile Harun evlenmişlerdir. Ancak Taylan bir hayalet biçiminde bile olsa hâlâ bu ilişkinin içindedir. Harun'la Nilgün'ün ilişkisi kendilerinden, birbirlerinden ve ilişkilerinden ne istedikleri bilmeyen bir "çiftin" dinamiklerini yansıtır. Nilgün Harun için ne onunla ne de onsuz bir "eş"tir. Bir açıdan bakıldığında alışkanlıktır. Her iki tarafın da doyum düzeyinin, ilişkiye olan bağlılıklarının, yakınlık duygularının ve güvenlerinin düşük olduğu bir "ilişkidir". Aldatılmayı bekleyen bir Harun ve bunu Harun'un kendisinin fark etmesini bekleyen bir Nilgün vardır ortada. Nilgün aslında Harun'un onu aldattığını öğrenip kendisini terk etmesini beklemektedir, böylelikle içindeki suçluluk duygusundan da kurtulacaktır. Harun Nilgün'ün Taylan'a yaptığını bir gün kendisine de yapabileceğini düşünmektedir ki bu noktada kendi aldatma potansiyeline sahip olan bir insanın bunu karşısındakine yansıtması görülür. Sürekli olarak "Beni aldatacaksın, bunu biliyorum" diyen, bir aldatılma beklentisi içinde olan insanların aslında kendilerinin aldatma olasılıklarının farkında oldukları ve bu suçluluk duygusundan kurtulmak için de karşı tarafı suçladıkları bilinmektedir. Çeşitli nedenlerle kendisini en azından artık ilişkide konumlandıramayan, doyumu, bağlılığı, birliktelik algısı düşmüş olan ve dolayısıyla da kendilerine eşlerini aldatabilecekleri konusunda güvenmeyen taraflar, sanki eşleri onları aldatacakmış gibi bir durum yaşantılarları. Harun bu nedenle de hem terk edilme kaygısı içindedir hem de terk edilme beklentisi. Nilgün'e güvenmez; kendi içerisinde gelgitler yaşar, bir an Nilgün'e deli gibi âşıkken başka bir anda onun boğazına sarılıp onu öldürmeye çalışan bir Harun'dur. Nilgün'ü anlama çabası, sorunlarını anlaşılarak, onunla tartışarak çözme girişimleri bir anda ona yönelik küfür ve hakaret dolu sözlere dönüşür. Nilgün'e öfkeyle saldıran Harun'un, çok değerli bir-

kaç dakika sonra, ayaklarına kapanıp parmaklarını öptüğü görülür. Nilgün'ün kendisini pencereden atmaya kalkıştığı başka bir anda ise Harun'un bileklerini kestiğini görürülür. Bütün bu sorunlar her ikisinin de yaşadıkları mutsuzluğun ve kendini ifade edememenin birer örnekleridir. Aslında her iki taraf da çok önceden gitmiştir, ortada adı ilişki olan bir deneyim yaşanmaktadır.

Unfaithful

2002, Drama, 124 dk.

Yönetmen: Adrian Lyne

Oyuncular: Diane Lane, Richard Gere, Olivier Martinez

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Kıskançlık ve Aldatma

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Connie, ait olma, yakınlık duyma ya da bağlanma sorunu olmayan “mutlu” bir ev kadınıdır. Ev işleri, çocuğun bakımı ve iş yoğunluğu olan, para odaklı, katı, disiplinli bir iş erkeği olan Ed üçgeninde sıkışıp kalmış bir hayattır onunkisi. Paul da yaşamı seks odaklı, sadece o güne ve o ana göre yaşayan, hiçbir sorumluluk almayan, kadınlarla flört etmeyi, kur yapmayı seven, tabii ki çok eşli, ilişkilerine yatırım yapmayan, bağlanmayan bir kitap satıcısıdır. “Tatlı”, “çekici” ve “hoş” bir erkektir. Şiddetli bir rüzgârda işine gitmek için yolda koşarken tam da Paul’un evinin önünde kesişir Connie’yle Paul’un yolları. Connie Paul’a çarpar ve yere düşer, yaralanır. Connie’nin isteği üzerine önce ona bir taksi ayarlamaya çalışır Paul ama başarılı olamaz. Sonra da “Eğer istersen yukarı gelip temizlenebilirsin” der. Filmin sonunda bu sahneyi yeniden yaşar Connie, yani film bir film şeridi gibi gözünün önünden geçtiğinde ve “Keşke reddedip bir taksiye binseydim” diye iç geçiririr. Connie’nin ne olursa olsun Paul’le yaşayacağı heyecana, mutluluğa, çılgınca sevişmelerine rağ-

men hiç sönmeyen ahlaki değerlere bağlılığının ilk işareti görülmüş olur böylelikle. Teklifi kabul ederek yukarı çıkar Connie. Ve tutkulu bir macera başlar böylelikle. Kaçamak buluşmalar, heyecan verici, tutkulu bir ilişkiden sonra Connie Paul'la olan ilişkisini bitirmeye karar verir. Buarada Connie'den şüphelenen Ed bir dedektif tutar ve Paul'u öğrenir, hatta onun evine gider. Paul'un evindeyken kontrolünü kaybettiği bir anda ona bir eşyayla vurur ve ölmesine neden olur. Cesedi ortadan kaldıran Ed sanki hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam eder. Connie Ed'in Paul'u öldürdüğünü öğrenir. Film, Ed ve Connie'nin suçluluk duygularıyla polise gidip teslim olmakla her şeyi unutup ilişkiyi böyle sürdürmeyi düşünmeleri arasında karar vermeye çalıştıkları bir noktada son bulur. Connie'nin Ed'i neden aldattığı analiz edildiğinde, bunun birkaç nedeni olduğu görülebilir. Connie her şeyden önce monotonluktan kurtulmak istemektedir. Kaybettiği benliğini, kadınlığını, yaşam enerjisini yeniden kazanmayı arzulamaktadır ki bindiği otobüslerde çevresine gülücükler saçması, bulaşıklarını yavaşça okşaya okşaya yıkaması, kendisine yeni elbiseler alması, okul aile birliğindeki toplantısını tamamen unutan bir Connie'nin doğması yaşadığı yeni deneyimin birer sonucudur. Şair ruhlu Paul'un kurlarına da çekiciliğine de karşı koyamaz Connie. Dünyanın en güvenilmez erkeği bile olsa Paul, Connie için bir fırsattır; kaybettiği kadınsılığını, doyumsuzluğunu yeniden kazanmasını sağlayacak, bir parça da olsa yaşamına anlam katacak, ona kendisini yeniden keşfettirecek bir erkektir. Üç günlük bile olsa bir erkektir. Sorumsuz, güvenilmez, amaçsız, idealsiz, hoyrat, kendi deyimiyle "ser-seri" bile olsa bir erkektir. Bunu yaptığı için yaşamı boyunca kendisini suçlayacak olsa da Connie, Paul bir erkektir. Ona her dokunduğunda içini ürpertecek kadar çekici bir erkektir. Ne güvene ihtiyacı vardır Connie'nin ne de uzun süreli bir ilişkiye; sadece yaralarını sarmaktır amacı. Ara

sıra kıvılcımlar olsa da bir türlü alevlenmeyen, en azından alevlense bile eskisi kadar tutuşmayan, neredeyse tekdüze hale gelmiş, renksiz, monoton bir ilişkiden kurtulma çabasıdır Paul. Kendisiyle ilgilenmeyen, kendisini ihmal etmiş olan Ed'i cezalandırmak için iyi bir araçtır Paul.

MÖNBERİLER

La Finestra Di Fronte

2003, Dram / Romantik, 106 dk.

Yönetmen: Ferzan Özpetek

Oyuncular: Giovanna Mezzogiorno, Massimo Girotti,
Raoul Bova

Last Night

2010, Dram / Romantik, 93 dk.

Yönetmen: Massy Tadjedin

Oyuncular: Keira Knightley, Sam Worthington, Eva Mendes

DUZZY
MONTANA

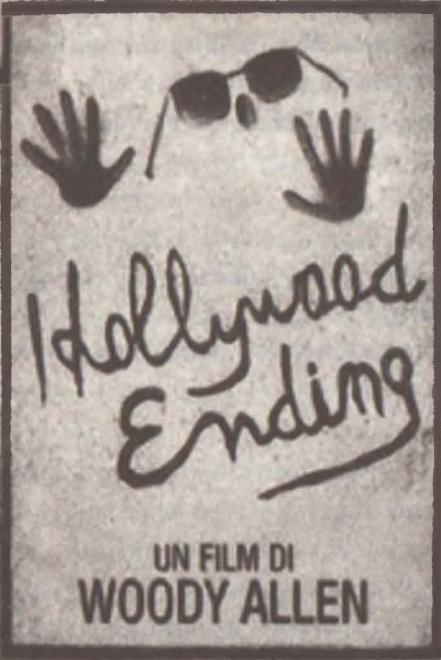

George
Hamilton

WOODY
ALLEN

Tea Leoni

Debra
Messing

MARK
RYDELL

UN FILM DI
WOODY ALLEN

TREAT
WILLIAMS

Tiffany
Thiesen

THE AMPHIBIOUS PICTURE PRESENTS A WOODY ALLEN FILM "HOLLYWOOD ENDING" STARRING WOODY ALLEN, GEORGE HAMILTON, TEA LEONI, DEBRA MESSING, MARK RYDELL, TIGER BALDWIN, JUDY TAYLOR, LAURA DONNAN, JOHN STUSSA, TONY DANZA, ANDREW CAUPELL, AND TONY DOWLING. MUSIC BY DAVID JULYAN. COSTUME DESIGNER: MARIO VECCHI. EDITOR: STEPHEN VAUGHAN. EXECUTIVE PRODUCERS: JACK FOSLINO, CHARLES H. JONES. PRODUCED BY STEPHEN VAUGHAN AND WOODY ALLEN. WRITTEN AND DIRECTED BY WOODY ALLEN.

www.amphibious.it

Konversiyon Bozukluğu

Konversiyon bozukluğu hareket, duyu ve norovejetatif sistem organlarında organik bir temele dayanmayan işlev yitimi, işlev azalması ya da çoğalması şeklinde tanımlanmaktadır. Konversiyon belirtileri temel olarak bilinen bir nörolojik ya da genel tıbbi durumla açıklanamayan, istemli motor ya da duyuşsal işlev kayıpları ile belirgindir. Konversif bireylerde anormal yürüme, denge bozukluğu, tikler, boğazda düğümlenme, psikolojik körlük, psikolojik sağırlık görölür. Kiş i hiçbir fiziksel sorunu olmamakla birlikte kör olduğ unu iddia eder ve bir kör gibi yaş ar ancak yürürken hiçbir nesneye de çarpmaz. Bazen de yalancı nöbetler geçirir; ayaktaiken bir anda yere düş er ancak düş meden önce nereye düş eceğ ini hesaplar.

ÖNERİLER

Hollywood Ending

2002, Komedi / Romantik, 112 dk.

Yönetmen: Woody Allen

Oyuncular: Woody Allen, Tęa Leoni, Bob Dorian

Home of the Brave

2006, Aksiyon / Dram / Savaş, 106 dk.

Yönetmen: Irwin Winkler

Oyuncular: Samuel L. Jackson, 50 Cent, Jessica Biel

Persona

1966, Dram / Fantezi, 85 dk.

Yönetmen: Ingmar Bergman

Oyuncular: Bibi Andersson, Liv Ullmann, Margaretha Krook

Mani / Manik-Depresif Dönem (Bipolar Bozukluk)

Manik dönem aniden belirir ve depresif dönemden daha kısa sürelidir. Süresi genellikle birkaç günle birkaç ay arasında değişir. Manik kişi kendisini anormal düzeyde iyi hisseder; aşırı derecede neşelidir, keyiflidir, mutludur. Her yerde şarkılar söyler, espriler yapar, sabaha kadar dans eder, müziğin sesini sonuna kadar açar. Gülme krizleri geçirebilir. İç dünyasını yansıtan çok çarpıcı renkte elbiseler giyer, aşırı makyaj yapar ve baştan çıkartıcı tavırlar içerisinde olabilir. “Kendini hiç bu kadar iyi hissetmemiştir, sanki yeniden doğmuş gibi”dir. Bunların yanı sıra, her an patlayabilecek derecede sinirlilik, hırçınlık, öfke ve saldırganlık gösterir. Kendine duyduğu saygı abartılı derecede yükselmiştir, kendisini herkesten büyük görür, “dünyayı yerinden oynatacak kadar güçlü”dür. Aşırı bir girişkenlik ve rahatlık sergiler; örneğin hayatında ilk defa sigara içer ya da babasının yanında bacak bacak üstüne atar. Düşünce çağrışımları çok artar ve aynı anda gereksiz birçok şeye dikkat eder hale gelir; ve tabii bu nedenle de belirli bir konuya odaklanamaz. Bazen bu dönem psikotik boyuta ulaştığında, kişi kendisini peygamber, Atatürk, tanrı ya da tanrı tarafından özel görevler için seçilmiş biri olarak görür. Yine bu dönemde, konuşma süresi ve hızı artar; nefes almadan ve karşısındakine söz hakkı tanımadan konuşur. Çağrışımlarının çok artması nedeniyle de konuşurken konudan konuya atlar. Hareketleri aşırı hale gelir, yerinde duramaz, kredi kartıyla çok yüksek miktarlarda alışverişler yapar, eşyalarını sağa sola dağıtır, kavga eder, yolun ortasında çırılçıplak soyunur, rastgele cinsel ilişki-

ye girer. Uykusu çok azalmıştır ya da hiç uyumuyordur; yalnızca üç saat uyuyarak kendini çok iyi hisseder. Hipomaninin belirtileri manideki gibidir ancak hipomani maniden daha kısa sürelidir (mani en az bir hafta sürerken hipomani dört gün sürer) ve olumsuz etkileri de manideki gibi kişinin hastanede tedavi görmesini gerektirecek kadar yoğun değildir; bireyin gerek özel gerekse iş hayatında daha az sorun yaratır.

Manik-depresif dönemde ise, en az bir hafta süreyle, hemen her gün hem mani hem de majör depresyon yaşanır. Bu dönemlerin sıklığı, yoğunluğu ve süresi / ortaya çıkış frekansı hastalığın derecesine bağlı olarak değişir. Duygudurum dönemleri yani mani ya da depresyon, bireyin özellikle yoğun stres altında olduğu, bu stresle baş edemediği ya da uyku düzensizlikleri yaşadığı dönemlerde tetiklenir, ortaya çıkma olasılığı artar. İşyerindeki ağır iş yükü, örneğin yaratıcılığın, uzun süreli iş temposunun, dikkat ve konsantrasyonun gerektiği kritik bir proje ya da bir takımın parçası olma gibi işler de birey açısından hastalığını tetikleyici stres kaynakları arasında yer almaktadır.

FİLMLEER

Good Morning Vietnam

1987, Komedi / Dram / Savaş, 121 dk.

Yönetmen: Barry Levinson

Oyuncular: Robin Williams, Forest Whitaker, Tung Thanh Tran

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Mani

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Amerikan Hava Kuvvetleri'nde görevli Cronauer askerlere moral vermesi amacıyla kurulmuş olan radyoda DJ'lik yapmak üzere Vietnam'a gelir. Cronauer mani dönemindedir; son derece enerjiktir, yerinde duramaz, sürekli espriler yapar, havaalanından askeri

birliğine giderken gözlerini yolda gördüğü Vietnamlı kadınlardan alamaz. Dikkati o kadar dağınıktır ki tüm kadınları aynı kadın zanneder. Kendisini “kümese girmiş tilki gibi” görür. Programı en beğenilen, takip edilen program olur. Geleneklerin, olması gerekenlerin, kalıpların dışına çıkan yaratıcı ve eğlenceli tarzı üstleri arasında farklı tepkilerin doğmasına neden olsa da askerler ve Vietnamlı yerel halk onu çok sever.

Mr. Jones

1993, *Dram / Romantik*, 114 dk.

Yönetmen: Mike Figgis

Oyuncular: Richard Gere, Lena Olin, Anne Bancroft

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Bipolar Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Mr. Jones, iki uçlu duygudurum (bipolar) bozukluk altında yer alan manik-depresif dönemi yansıtan en iyi filmlerden biridir. Jones, mani dönemindeyken yerinde duramayacak kadar neşelidir, coşkudur; tehlikeli davranışlarda bulunur, rastgele para harcar. Orta yaşın üzerinde olmasına rağmen gençlerle bisiklet yarışına girer ya da bisikletini yolun ortasından sağa sola zikzaklar çizerek sürer. Kendisini marangoza ihtiyacı olmayan bir inşaatta en azından ilk gün bedava çalışma karşılığı zorla işe aldırır çünkü yaşadığı yoğun enerjiyi bir biçimde boşaltabileceği fırsatlara ihtiyacı vardır. İnşaatin çatısında çalışmaya başlar, çalışırken çok riskli hareketler yapar, yerinde duramaz, sürekli şarkı söyler. Çatıdan bir uçak gibi uçup aşağıda onu bekleyen ambulansın üzerine konacağını iddia eder. Orada tanıştığı bir inşaat ustasına çocuklarını yemeğe götürmesi için 100 dolar verir. Bu parayı yerde bulduğunu söylese de bu inandırıcı değildir. Düşünce akışı çok seridir; zorlu matematiksel hesaplamaları kısa sürede yapar. Bir

hafta önce açtığı hesabı kapattırır. Cebindeki tüm parasını bir piyanoya harcar. Giyim kuşamına çok özen gösterir. Cinsel ilgi artmıştır. Hastaneye yatırılır. Burada 6 ay önce eşinden ayrılmış olan ve onunla yeniden birleşme umutları tükenmiş olan, hayatında yeni bir heyecan arayan doktor Elizabeth ile tanışır. Jones kısa süreli bir müdahaleden sonra serbest kalır. Gittiği klasik müzik konserinde sahneye fırlar ve konseri orkestra şefiyle birlikte yönetmeye kalkar. Her şeyi yapabileceğine olan inancı; bu yöndeki sanrıları arttığı için örneğin orkestrayı şeften daha iyi yönetebileceğini iddia eder. Mahkemeye çıkarılır ama buradaki tavırlarıyla yargıcı kandırmayı başarır. Elizabeth'le romantik olarak yakınlaşmaya başlarlar. Tüm bu çılgınca enerji ve aşırı heyecan durumu yani mani dönemi yerini üzüntüye, çöküntüye bırakır; depresif dönem baş gösterir. Jones uzun süreli bir tedavi için hastaneye yatar.

Pollock

2000, Biyografi / Dram, 122 dk.

Yönetmen: Ed Harris

Oyuncular: Ed Harris, Marcia Gay Harden, Tom Bower

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Alkol Bağımlılığı, Bipolar Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Pollock, Amerikalı ünlü ekspresyonist ressam Jackson Pollock'ın gerçek yaşam öyküsüne dayanmaktadır. Pollock, alkol bağımlısıdır ve iki uçlu duygudurum bozukluğuna (bipolar) sahiptir. İlk çalışmalarını kimse tarafından beğenilmeyen, fark edilmeyen Pollock bazen saatlerce yatakta başını iki elinin arasında almış bir biçimde hiç hareket etmeden durur, bazen de günlerce büyük bir enerjiyle hiç nefes almadan çalışır, resim yapar. Bir gün aktrist Lee Krasner'le tanışır. Lee'yle sevgili olur ve ev-

lenirler. Lee onun en büyük yardımcısı, aslında annesidir; Pollock'ın tüm ihtiyaçlarını o karşılar. Onun bir bebek sahibi olma isteğini hep geri çevirir, çünkü hem Pollock'ın bu sorumluluğu taşıyabileceğine inanmaz hem de ekonomik olarak rahat bir hayatlarının olmadığına inanır. Lee'nin Pollock'ın bir gün tanınıp çok para kazandığı dönemde bile ondan çocuk sahibi olmak istememesinin nedeni Pollock'ın zaten bir çocuk gibi olması; özel bir bakımını gerektirecek kadar güçsüz bir yapısının olmasıdır. Bazen Pollock aşırı alkolden ne yaptığını bilemeyecek kadar kötü durumlar yaşar; bir partide şöminenin önünde durup şömineye tuvaletini yapar, bazen de sokağın başında çöp tenekesinin yanında sabahlar. Günlerce banyo yapmadan yaşar. Bazen aşırı coşkunu bir duygu durumundadır; tutkulu bir âşık gibidir, bazen de tamamen kendi içine kapanır, kendisini odasına kapatıp Lee'yle bile görüşmez, günlerce resim yapar. Tek dostları ağzından hiç düşürmediği sigarası ve alkoldür. Lee'yle birlikteyken bile başka kadınlara ilgi duyar ki ilerleyen zamanlarda Lee'yi aldatacaktır. Bir gün Life dergisinin onunla röportaj yapmasıyla her şey değişir, resimleri satmaya, hakkında filmler çekilmeye başlanır ama mutsuzluk peşini hiç bırakmaz. Pollock'ın hayatındaki inişli çıkışlı hayat bir .manik-depresif olması nedeniyle hep devam eder. Bir gün Lee'yi Ruth ile aldatır. Lee bunu öğrendiğinde boşanmaya yanaşmaz. Bir gece Pollock yine aşırı alkollüken, yanında Ruth ve onun arkadaşı Edith varken, kullandığı arabanın kaza yapması sonucu, 44 yaşında ölür.

The Mosquito Coast

1986, Macera / Dram / Gerilim, 117 dk.

Yönetmen: Peter Weir

Oyuncular: Harrison Ford, Helen Mirren, River Phoenix

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Mani

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Allie son derece zeki, yaratıcı, hep yeniyi arayan ama çevresine uyum sağlamakta zorlanan, neredeyse günün her saatinde çalışan, kendini bile dinlemeyen ve paranoid, aşırı şüpheli kişilik özellikleri de gösteren bir mucittir. Harvard'daki eğitimini yarıda kesmiştir. Amerikan Rüyası'yla büyütülmüş ama buna hep karşı çıkmıştır. İnsanların sürekli olarak tükettiklerine, çevrelerine zarar verdiklerine, Amerika'yı bir çöplüğe dönüştürdüklerine inanır. Sürekli bir zarar görme, aldatılma beklentisi içindedir; ona göre Amerika'yı sinsi uyuşturucu tacirleri, açgözlüler, leş yiyiciler kaplamıştır. Televizyondan, reklamlardan, her türlü alışverişten nefret eder. Ona göre her yerde suç işleniyordur ama kimse cezalandırılmıyordur. İcat ettiği bir makinanın her parçasını çocuklarına bir insanın organlarıymış gibi anlatır; bu onların anlamalarını kolaylaştırmaktan ziyade Allie'in gerçek dışı düşünme biçiminden kaynaklanır. Yüksek fiyatları, gergin insanları Amerika'da yakında çıkacak olan savaşın belirtileri olarak görür, bunun için de bir an önce Amerika'yı terk etme kararı alır. Bir gün ailesiyle birlikte, ormanda yaşayan yerli halka onların buna hiçbir ihtiyacı olmamasına rağmen buz üreten bir işletme kurmak amacıyla Amerika'yı terk eder. Ailesi de onun hayallerine, koşuşturmalarına ortak olmuştur. Panama'ya giderler ve Allie orada kendisine, onun kasaba dediği ama birkaç yüz metre karelik bir alan olan ağaçlık bir yer satın alır. Burada sınırlarını zorlayarak çalışmaya devam eder. Yerli halka uygarlığı götüren Allie'in onu komünistlikle suçlayan misyonerlerle arası açılır. Sonunda hayalindeki buz üreten makinayı geliştirir ancak bir kaza sonucu çıkan yangında kurduğu tüm küçük yerleşim birimi yanıp kül olur, her şeyini kaybeder. Bunun üzerine Allie psikotik bir atak geçirir; aslında yananın Jeronimo adını verdiği küçük yerleşim birimi değil Amerika olduğuna, tüm Amerikalıların yanarak öldüğüne inanır ve ailesine artık oraya geri dö-

nemeyeceklerini söyler. Bir adaya sığınır ve burada yaşamaya başlarlar. Allie'nin tüm hayalleri, koşturmaları hayatını kaybetmesiyle son bulur.

ÖNERİLER

Blue Sky

1994, Dram / Romantik, 101 dk.

Yönetmen: Tony Richardson

Oyuncular: Jessica Lange, Tommy Lee Jones, Powers Boothe

Horse Feathers

1932, Komedi / Romantik / Spor, 68 dk.

Yönetmen: Norman Z. McLeod

Oyuncular: Groucho Marx, Chico Marx, Harpo Marx

Manic

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Jordan Melamed

Oyuncular: Joseph Gordon-Levitt, Michael Bacall,

Zooey Deschanel

Michael Clayton

2007, Suç / Dram / Gizem, 119 dk.

Yönetmen: Tony Gilroy

Oyuncular: George Clooney, Tilda Swinton, Tom Wilkinson

JODIE FOSTER

LIAM NEESON

Her heart
Her soul
Her language
are a mystery...

A mystery called

Nell

Mental Retardasyon (Zekâ Geriliği)

Mental retardasyon (zekâ geriliği), 18 yaşın altında başlayan, bilişsel, motor, dil ve sosyal alanları içeren genel zihinsel işlevselliğin belirgin olarak ortalamanın altında olması ve eşlik eden uyum bozukluğu ile belirlenmektedir. Zekâ geriliği olan bireyler iletişim kurma, kişisel bakım, ev yaşamı, sosyal hayat, kişilerarası beceriler, toplumun sağladığı olanakları kullanma, kendi kendini yönetebilme, okul, iş hayatı, sağlığını ve güvenliğini koruma gibi konularda sorunlar yaşarlar. Zekâ puanı 50-70 arasında olanlar hafif, 35-50 arasında olanlar orta, 20-35 arasında olanlar ağır ve 20-25'in altında olanlar ise ileri derecede ağır zekâ geriliği yaşarlar.

Hafif zekâ geriliği olanlar, yaşamlarını kendi başlarına yönetebilir, fazla beceri gerektirmeyen pratik el işleri yapabilirler. Duygusal ve sosyal bakımdan gelişimde güçlükler görülebilir. Orta derecede zekâ geriliği olanlarda olayları kavrama ve dil gelişiminde sorunlar görülür. Bazıları yaşam boyu başkalarının bakımına, kontrolüne ihtiyaç duyabilirler. Okuma, yazma ve sayma gibi temel becerileri zor da olsa öğrenebilirler. Bildikleri yerlerde tek başlarına dolaşabilirler. Genel olarak hareket yetenekleri vardır. Ağır derecede zekâ geriliği olanlar basit düzeyde iletişim kurabilirler. Sınırlı sosyal etkinliklerde bulunabilirler. Belirgin motor bozuklukları ya da sakatlıkları vardır. Çok ağır zekâ geriliği olanlar kendilerine söylenenleri ve yapılması istenenleri anlayamazlar, idrar ve dışkı denetimi gelişmemiş olabilir. Ancak ilkel düzeyde ve sözsüz iletişim kurarlar. Ömür boyu bakıma muhtaçtırlar.

FİLMLER

Nell

1994, Dram, 112 dk.

Yönetmen: Michael Apted

Oyuncular: Jodie Foster, Liam Neeson, Natasha Richardson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Mental Retardasyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Jodie Foster'ın pek çok ödüle aday gösterilmesini sağlayan ve son derece başarılı bir performans sergilediği Nell, tecavüze uğramış olan ve bunun sonucunda hamile kalan Violet'in ölümüyle başlar. Bu olaydan dolayı ikiz çocuk dünyaya getirmiş olan Violet yaşadığı bu travmadan dolayı Nell'i ve birkaç yıl sonra ölecek olan kardeşini ormanda bir kulübede, tüm kasabadan uzak büyütüştür. Bu yaşam tarzı Nell'in zihinsel anlamda yaşlılarıyla paralel bir gelişim gösterememesine; zekâ geriliği ve öğrenme güçlüğü yaşamasına neden olmuştur. Nell kız kardeşiyle kimsenin anlamadığı ortak bir dil geliştirmiştir; onun ölümü ise travmatik bir deneyim olmuştur.

ÖNERİLER

A Simple Plan

1998, Suç / Dram / Gerilim, 121 dk.

Yönetmen: Sam Raimi

Oyuncular: Bill Paxton, Billy Bob Thornton, Bridget Fonda

All the Little Animals

1998, Macera / Dram / Gerilim, 112 dk.

Yönetmen: Jeremy Thomas

Oyuncular: John Hurt, Christian Bale, Daniel Benzali

Antonia's Line

1995, *Dram / Romantik / Komedi*, 102 dk.

Yönetmen: Marleen Gorris

Oyuncular: Willeke van Ammelrooy, Jan Decleir,
Veerle van Overloop

Being There

1979, *Dram / Komedi*, 130 dk.

Yönetmen: Hal Ashby

Oyuncular: Peter Sellers, Shirley MacLaine, Melvyn Douglas

Forrest Gump

1994, *Komedi / Dram / Romantik*, 142 dk.

Yönetmen: Robert Zemeckis

Oyuncular: Tom Hanks, Robin Wright, Gary Sinise

I Am Sam

2001, *Dram*, 132 dk.

Yönetmen: Jessie Nelson

Oyuncular: Sean Penn, Michelle Pfeiffer, Dakota Fanning

Radio

2003, *Dram / Spor*, 109 dk.

Yönetmen: Michael Tollin

Oyuncular: Cuba Gooding Jr., Ed Harris, Debra Winger

Sling Blade

1996, *Dram*, 135 dk.

Yönetmen: Billy Bob Thornton

Oyuncular: Billy Bob Thornton, Dwight Yoakam, J.T. Walsh

The Heart Is a Lonely Hunter

1968, *Dram*, 123 dk.

Yönetmen: Robert Ellis Miller

Oyuncular: Alan Arkin, Sondra Locke, Laurinda Barrett

The Other Sister

1999, Komedi / Romantik, 129 dk.

Yönetmen: Garry Marshall

Oyuncular: Juliette Lewis, Diane Keaton, Giovanni Ribisi

The Ringer

2005, Komedi / Spor, 94 dk.

Yönetmen: Barry W. Blaustein

Oyuncular: Johnny Knoxville, Katherine Heigl, Brian Cox

What's Eating Gilbert Grape

1993, Dram / Romantik, 118 dk.

Yönetmen: Lasse Hallström

Oyuncular: Johnny Depp, Leonardo DiCaprio, Juliette Lewis

Narsisistik Kişilik Bozukluğu

Narsisistik kişilik bozukluğu erken dönem çocukluk yaşantılarına dayanır; çocukluk çağında yaşanan korku, başarısızlık ya da bağımlılık ihtiyaçlarının, ebeveynlerin yokluğu ya da patolojisi sonucu ihmal, eleştiri ya da alayla karşılık görmesi narsisist kişilik bozukluğunun gelişmesine zemin hazırlar.

Narsisistik bireyler genel olarak, kendilerini beğenen, benmerkezci, başkalarının yaşadıklarına ve kendilerinin başkalarına yaşattıklarına duyarsızlık gösteren insanlardır. Narsisist kişinin en önemli özelliği, kendisinin özel yeteneklerle donatılmış, çok önemli, herkesten üstün bir insan olduğuna inanmasıdır, bu nedenle de yeteneklerini ve başarılarını olabildiğince abartır. Özel ve eşsiz bir insan olduğuna ve dolayısıyla da ancak özel insanların kendisini anlayabileceğine inanır. Bu nedenlerle toplumda “kendini beğenmiş”, “küstah”, “burnu büyük”, “üstünlük taslayan” ya da “böbürlenmiş” insanlar olarak algılanır. Hak edecek hiçbir şey yapmadığı halde kendisine özel biriymiş gibi davranılmasını bekler, çok beğenilmek ister. Kişilerarası ilişkileri yüzeysel olmakla birlikte herkesi kendi amaçları için kullanır, sömürmeye çalışır; çünkü “bu kadar üstün birine herkes hizmet etmelidir”. Genellikle “işe yarayan” yani kendisi hakkındaki mükemmellik algısını besleyen, destekleyen insanlarla arkadaş olur. Sınırsız başarı, güç, güzellik ya da ideal aşk hayalleri kurar. Hayatının her alanında büyük başarılar elde etme peşindedir; örneğin bir yarışmada ikinci olmak onun için tahammül edilmez bir yenilgidir. Sürekli olarak başkalarına ve onların yaşamlarına imrenir, başkalarını da kendisini kıskandığına inanır. “Sıradan” bir insanın yapabile-

ceği “sıradan” işlerin kendisine verilmesinden öfke duyar; bu durum bir tanrıymışçasına gördüğü şişirilmiş benliğine bir “hakarettir”. Her şeye gücünün yeteceğine inanır. Çoğunlukla bir kahramana ya da seçkin bir insana hayran olur ve kendisini o seçkin insanın bir parçası olarak görür. Hayran olduğu kişi kendisini reddettiği takdirde ona karşı nefret ve korku yaşar ve o kişiyi gözünde değersizleştirerek tepki gösterir. Narsisist kişi “kaybeden” olarak etiketlenmekten korktuğu için “kazanlar” a hayranlık duyar ve kendini onlarla özdeşleştirir. Zamanının çoğunu hayal kurarak geçirir; herkesin ona âşık ve hayran olduğuna ya da insanların kendisi için kavga ettiklerine inanır. Gücünü abartmaya, başarısızlıklarını sanki önemli birer başarıymış gibi sunmaya çabalar ya da bu başarısızlıklarına kendince mantıksal gerekçeler bulur. Kişilerarası ilişkilerinde empati göstermez, söylediklerinin başkalarında ne yaşattığını; yaşatacağını hiç göremez (örneğin, hasta birinin yanında sağlıklı olmaktan dolayı ne kadar mutlu olduğundan bahseder ya da eski sevgilisine büyük bir coşkunluk içinde “artık yaşam boyu sürececek bir ilişki içindeyim” der). Kendisiyle ilgili büyükleme algılarını sürdürüebilmek için başkalarının ilgisine, şefkatine, sevgisine ve beğenisine ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçları karşılanmadığında ise yoğun bir bunaltı, öfke ya da çökkünlük yaşar.

Narsisist kişilik bozukluğuna sahip bireyin en önemli özelliklerinden biri, toplum içerisinde aslında kendisini yansıttığı biçimin tam tersine; kendine duyduğu saygının çok düşük olması ve örtük bir yetersizlik duygusu içerisinde olmasının da etkisiyle bu saygısının kolay zedelenebilir olması, eleştiri ya da “yenilgi” karşısında yaralanmaya çok duyarlı olmasıdır. Narsisist kişi dışarıya göstermese de aslında eleştirilmekten dolayı kendisini yaralanmış, rezil olmuş, alçalmış, çökmüş ve boşluktaymiş gibi hisseder. Bazen depresyonla sonuçlanan, narsisistik kırılma diyebileceğimiz bu duruma da karşısındakini aşağılayarak, ona tepeden bakarak, ona öfkelenerek ve karşı saldırı-

ya geçerek tepki gösterir. Bu açıdan bakıldığında, narsisist kişinin, performansı ile ilgili olarak kendisine olumsuz geribildirim veren bir çalışan ya da yöneticiyi kendisine hedef seçip ona cinsel ya da duygusal tacizde bulunması beklenebilir; böylelikle de hem “ona hayatı zehir ederek” intikam almış olacak hem de kendi aşağılık duygularıyla yüzleşmekten kaçınmış olacaktır.

Narsisizm, örneğin bir lidere, aldığı her türlü kararın doğru ve yerinde olduğu fikrini verir. Narsisist lider, kendisiyle birlikte ekibinin ve örgütünün de mükemmel, en önde, maksimum performans gösteren bir yapıya sahip olduğuna inanır. Güç, statü, mükemmellik ve saygınlık kavramlarıyla aşırı ilgilidir. Yaşam “kazan ya da öl” tarzında ayrımlaştırılır; ona göre dünya kazananlardan ve kaybedenlerden oluşur. Tek amacı her durum ve koşul altında 1 numara olmaktır. Uyuşmazlıkları tolere edememesi ve eleştirilere tahammülsüzlüğü nedeniyle bir narsisist lider kararlarını başkalarına danışarak almak yerine kendisi verir. Birine fikir “danıştığında” bu aslında tamamen bir oyundur. “Yenilgilerden”, kayıplardan ya da “hatalardan” ders çıkarmaz; bu tür durumlarda sorumluluk almak yerine suçu başkalarına atar. Bir sorun ya da hata olmadığı durumda bile astlarına karşı acımasız ve istismarcı olabilir. Kendisine yönelik bir “isyan” algıladığında öfke nöbeti geçirip karşı saldırıya geçer.

FİLMLER

American Psycho

2000, Suç / Dram, 102 dk.

Yönetmen: Mary Harron

Oyuncular: Christian Bale, Justin Theroux, Josh Lucas

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Narsisistik Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Patrick, Harvard mezunudur ve Wall Street'te çalışmaktadır. Bir narsistik kişiliktir; bedenine, dış görünümüne ve giyimine aşırı önem verir, her sabah birkaç farklı krem ya da losyon sürer, spor yapar, en pahalı ve kaliteli markalar kullanır. Temizlik takıntısı vardır. Nişanlıdır ancak onunla neredeyse iki yabancı gibidirler, üstelik onu iş arkadaşının nişanlısıyla aldatmaktan da çekinmez. Kendisini diğer iş arkadaşlarından üstün görür, herkesi beceriksizlikle, aptallıkla itham eder, aşağılar. Giyimini bire bir taklit ettiği başarılı ve tanınmış bir finans danışmanının aslında kendisini taklit ettiğine inanır. Aşırı rekabetçidir, ona “geride kaldığını” ya da “kaybettiğini” hissettiren her türlü duruma öfke duyar, bu durumlar kişiliğinin temelinde bulunan ve bastırmaya çalıştığı yetersizlik ve aşağılık duygularını tetiklemektedir. Kendisininkinden daha kaliteli bir kartvizit bastırtan birini restoranın tuvaletinde öldürmeye kalkar ancak tam adamın boynuna sarılacağı sırada adamın bir eşcinsel olduğunu ve ona âşık olduğunu söylemesinden tiksinti duyar; bu durum bastırdığı eşcinselliğine dokunması nedeniyle onda aşırı kaygı ve gerginlik uyandırır. Ona kendisini güçlü, akıllı, başarılı, hep kazanan, üstün biri olarak hissettirmesi için seri cinayetler işlemektedir; böylelikle hayattan “gereksiz” ya da “asalak” insanları da temizlediğine inanmaktadır.

Mustafa Hakkında Her Şey

2004, Aksiyon / Gerilim, 119 dk.

Yönetmen: Çağan Irmak

Oyuncular: Fikret Kuşkan, Nejat İşler, Başak Köklükaya

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Narsistik Kişilik Bozukluğu, Aile Dinamikleri

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Mustafa yakışıklı, “karizmatik”, başarılı bir iş adamıdır. İşinde çok başarılıdır ama bir

o kadar da sert, katı, disiplinli, mükemmelliyetçidir. Zekâ-sına, öngörülerine aşırı güvenir. Ceren Mustafa'nın eşidir. Belki binlerce örneğini görebileceğiniz çaresiz bir kadındır, yapayalnızdır, bir ilişkiymiş; mutluymuş rolü oynar uzun zamandır. Nefessiz kalmış, bastırılmış, anlatacak çok şeyi olan ama anlatabileceği bir eşi olmayan, bağırıp çağırır da sesini duyuramayan, yakınlık, sıcaklık, şefkat, biraz saygı ve güven arayışındaki mutsuz kadındır. O da intikamcudur, ama onunki sadece kendiyledir; kendi içindedir. Fikret de Mustafa'nın deyimiyle "sıradan, basit" insanlardan biridir. Bir taksicidir, hayatın içinde, kıyısında, kenarında, öylece kendi halinde seyreden sessiz bir gemi gibidir. Bir trafik kazası, bu üç insanın yollarını kesitirir. Mustafa Hakkında Her Şey, narsisistik kişilik bozukluğuna sahip bir erkeğin dinamiklerini ve bu dinamiklerinin "ilişkisine" nasıl yansıdığını göstermesi açısından zengin bir içeriğe sahiptir. Mustafa'nın yaşamı boyunca gerek Ceren'le olan ilişkisinde gerekse iş yaşamında bu kişilik oryantasyonunun yansımaları görülür. Ceren'in ölümünü duyarak eve gelen bir kız arkadaşının gençken aslında ona âşık olduğunu iddia eder Mustafa. Herkese karşı güvensizdir; insanlar onu aldatmakta, hep arkasından iş çevirmektedir. Her şeyin en iyisini, en doğrusunu, en mükemmelini bilen, asla hata yapmayan, işinde duygulara yer olmayan tam bir "profesyoneldir". İnsanın gözünün içine baktığında ruhunu okuyabilendir. Kendisini özel yeteneklerle donatılmış bir lider zanneden sade bir yöneticidir aslında. Klasik müzik dinleyen, dinleyebilen özel bir varlıktır. "Memleketinin küçük iğrenç devlet memuru kılıkla adamları"ndan bahseder iş yerinde. Hiçbir öneriyi ve eleştiriyi kabullenmez. "Köylü ağızlarından hiç kurtulamayan" annesinin "yumurta kabuğundan çıkmış ama kabuğunu beğenmemiş"idir. Çocukken, babasının kendilerini terk etmesinden sorumlu tuttuğu zekâ özüllü

ve sakat ağabeyini öldürecek kadar da nefret doludur içi, intikamcıdır. Bir narsisistik kırılmadır Ceren ve Fikret ilişkisi Mustafa için. Ceren Mustafa'yı üstelik de "teri iğrenç kokan, sıradan, basit, hayatın safraları olan onlarca insandan biriyle" aldatmıştır. Ceren için hem ağlayan, hem de ona kızgın, Ceren'in de diğerlerinin de onu aldattığına, yalan söylediğine inanan bir Mustafa vardır şimdi. Evin alt katında Ceren'in yapmış olduğu heykeller vardır. Heykeller Mustafa'ya "bakmaktadırlar"; "hepsinin yüzünde sahte bir bakış vardır, riyakâr ve yalancılardır". Tüm heykelleri parçalar Mustafa; her birini birer Ceren ve hayatındaki diğer sahtekârlar niyetine. Böylelikle de yaşadığı narsisistik kırılmaların öfkesini kusmuş olur. Ceren'in cenazesine gitmemesi de Mustafa yaşadığı kırılmanın kendince intikamı alma çabasıdır. Bir akşam yemeğe gitmeden önce, Ceren'e ne giymek istediğini sormadan bir kıyafet alan Mustafa'da da narsisizmin yansımasını görmek mümkündür. Giyilebilecek en iyi, en güzel elbiseyi ancak o seçebilir, o bilebilir çünkü. Arkadaşlarıyla gittikleri akşam yemeğinde "yemeğine kapari koyulduğu" için garsona söylemediğini bırakmayan bir Mustafa'da da yine narsisistik örüntüden izler görülür. Mustafa kendi dışında birini aşağılayarak aslında kendisini reddeden dünyadan bir hedef seçip intikamını almış olur. Sürekli olarak bastırmaya çalıştığı aşağılık duygusuyla yüzleşmekten de kurtulmuş olur böylelikle. "Zavallı garson" Mustafa'nın deyişiyle "hayatının tek gerçeği olan o sevgili bahşisini" alamayacaktır masadan. Mustafa'nın garson hakkında hiç üşenmeden ve dünyayı değiştirmek istercesine yönetime şikâyet mektubu yazdığı sırada Ceren'in yüzündeki ifade, Fikret'in Ceren'in yaşamında neden ve nasıl girdiği hakkında ayrıntılı bir bilgi verir. Sürekli olarak Mustafa'nın gölgesi altında yaşayan Ceren nefes almış, kendini ifade etmiş olur böylece. Bu noktada cinsellik ya da al-

datma bir amaç değil; sadece bir araçtır. Ceren böylelikle öfkesini çıkarmıştır Mustafa'dan. Ve Fikret'in bilip de Mustafa'ya söylemediği gibi, aslında ölmeden önce Fikret'le olan ilişkisini bitirmiş ve Mustafa'ya geri dönme kararı almıştır.

MÖNERİLER

Alfie

2004, Komedi / Dram / Romantik, 103 dk.

Yönetmen: Charles Shyer

Oyuncular: Jude Law, Sienna Miller, Susan Sarandon

American Gigolo

1980, Dram / Suç / Romantik, 117 dk.

Yönetmen: Paul Schrader

Oyuncular: Richard Gere, Lauren Hutton, Hector Elizondo

Jerry Maguire

1996, Komedi / Dram / Romantik, 139 dk.

Yönetmen: Cameron Crowe

Oyuncular: Tom Cruise, Cuba Gooding Jr., Renée Zellweger

Patton

1970, Biyografi / Dram / Savaş, 172 dk.

Yönetmen: Franklin J. Schaffner

Oyuncular: George C. Scott, Karl Malden, Stephen Young

Roger Dodger

2002, Komedi / Dram, 106 dk.

Yönetmen: Dylan Kidd

Oyuncular: Campbell Scott, Jesse Eisenberg, Isabella Rossellini

Sleeping with the Enemy

1991, *Dram / Gerilim*, 99 dk.

Yönetmen: Joseph Ruben

Oyuncular: Julia Roberts, Patrick Bergin, Kevin Anderson

Sunset Blvd.

1950, *Dram*, 110 dk.

Yönetmen: Billy Wilder

Oyuncular: William Holden, Gloria Swanson,
Erich von Stroheim

The Squid and the Whale

2005, *Dram / Komedi*, 81 dk.

Yönetmen: Noah Baumbach

Oyuncular: Jeff Daniels, Laura Linney, Owen Kline

Wall Street

1987, *Suç / Dram*, 126 dk.

Yönetmen: Oliver Stone

Oyuncular: Charlie Sheen, Michael Douglas, Tamara Tunie

Obsesif-Kompulsif (Saplantı-Zorlantı) Bozukluk

Obsesyon, kişinin rahatsız edici bulduğu ama kendisini düşünmekten alıkoyamadığı, gerginlik yaratan düşünce, dürtü ya da düşlemlerdir. Kompülsiyon ise, bir obsesyona tepki olarak –yani obsesyonları ortadan kaldırmak ya da bunların doğurduğu kaygı ve bunaltıyı gidermek için– yapılan davranışlardır. Her ikisi de, kişide belirgin bir sıkıntıya neden olur, zaman kaybına ya da kişinin olağan günlük işlerin, mesleki ya da eğitimsel faaliyetlerin ya da iş ve özel yaşamındaki ilişkilerin bozulmasına yol açar.

Obsesif-kompulsif bozukluğun farklı türleri vardır: Yıkayan ve yıkayanlar; sürekli olarak kendilerine kir, pislik, mikrop ya da yabancı maddelerin bulaşacağından ve zarar göceklerinden dolayı kaygılanırlar. Kontrol ediciler; “gereği gibi yapmadıkları” davranışlarından ötürü, başkalarının başına gelebilecek olası tehlikeli durumlardan kendilerini aşırı derece sorumlu tutarlar. Bu kişiler, kapıları, pencereleri, elektrikle ya da gazla çalışan ev aletlerini kapatıp kapatmadıklarını defalarca kontrol etmekten kendilerini alamayan; böyle yapmadıkları takdirde başlarına kötü bir şeyin geleceği kaygısını duyan insanlardır. Kontrol etmeye karşı direnmek, geciktirmek, çoğu zaman katlanılmaz derecede kaygı yaratır. Düzenleyiciler; belirli nesnelere-eşyaları (tamir aletleri, elbiseler, mutfak malzemeleri ya da mobilyalar gibi) özel bir biçimde; “tam olması gerektiği gibi” ya da “tam yerine” koyarak düzen tutturmaya çabalayan insanlardır. Bu kişiler, örneğin aletlerin yerlerinin değiştirildiği, dokunulduğu ya da başka bir düzene koyulduğu

durumlarda bundan çok rahatsız olur ve kaygılanırlar; bu kaygı, eşyalar “asıl yerlerine” yerleştirilene kadar da devam eder. Salt takıntılı düşünceliler; başkalarına zarar vereceğini düşündükleri istenmedik düşüncelerini, düşlemlerini ve imgelerini savuşturamayan kişilerdir. Kendilerinde kaygı uyandıran düşüncelere karşı koymak için sayı sayma, tanrıya yakarma, belirli birtakım sözcükleri yineleyip durma gibi zihinsel eylemlere başvurabilirler. Biriktirip saklayanlar; önemsiz birtakım nesnelere sürekli olarak toplayan, biriktiren ve bunları atmakta zorlanan kişilerdir. Çeşitli çalışmalarda, romantik ilişkisinde / evliliğinde şiddete ve tacize maruz kalan kadınların obsesif-kompulsif davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Bu takıntılıların, kadınlarda şiddetin yarattığı kaygıyla başa çıkabilmek için oluşturulmuş birer savunma mekanizmaları olduklarını söylememiz mümkündür. Sürekli temizlik ya da ütü yapmak, tekrar tekrar balkon yıkamak şiddete uğranılacağı inancının, beklentisinin yarattığı kaygıyla başa çıkabilmek için dikkati başka yöne çevirmeyi sağlayan, kaçınmacı baş etme mekanizmalarıdır.

FİLMLER

As Good As It Gets

1997, Drama / Komedi / Romantik, 139 dk.

Yönetmen: James L. Brooks

Oyuncular: Jack Nicholson, Helen Hunt, Greg Kinnear, Cuba Gooding Jr.

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Saplantı-Zorlantı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Melvin, homofobik (yani eşcinsellerden hoşlanmayan) bir yazardır. Hayata dair keskin, katı ve belirli çizgilerle çizilmiş bakış açılarına sahiptir. Sivri dillidir; düşündüğünü o an orada söyler. Musevi ya da

renkli derililerden hoşlanmaz ki bu da onun yaşamı belirli çerçevelerde algılamasının bir sonucudur; aslında bunlar, mutsuzluğunun birer yansımalarıdır. Tamamen kendine odaklıdır; kendisi için yaşar, katı kurallarından, prensiplerinden birindeki en küçük bir değişim bile onu endişelendirir. Mükemmeliyetçidir. Bir yazardır; ancak aşkı tanımlamakta bile çok zorlanan bir yazardır. Mutsuzluğunun, yalnızlığının ve yaşama, insanlara, bir kadına sevgi yoluyla bağlanamamışlığının onda yarattığı takıntılara-saplantılara sahiptir. Ancak, bir gün yaşamına Carol girecek, bu bağlanma deneyimi aynı Melvin'e nefret ettiği eşcinsel komşusunun "çirkin bir köpeği"ne bile şarkı yazdıracaktır. Carol'a olan duyguları yaşama yeniden tutunmak ve başka bir Melvin yaratmak için çaba göstermesine yol açacaktır. Carol bir restaurantta garsonluk yapan, kendisini sık sık krizler geçiren hasta oğlunun bakımına adanmış, tüm yaşamı ona endeksli olan, yaşlı annesiyle birlikte yaşadığı evinden işine, işinden evine gidip gelen, mutsuz ve yeni bir ilişkinin özlemini duyan bir kadındır. Melvin kadar onun da bağlanmaya ihtiyacı vardır. Uzun süredir bir ilişki yaşamamıştır, romantik ihtiyaçlarını bastırmak, ertelemek zorunda kalmıştır, örneğin otobüste el ele tutuşan çiftlere imrenir, onları kıskanır. Simon da filmin gizli kahramanı diyebileceğimiz eşcinsel ressam komşudur. İnsanları kendisinden uzak tutmayı iyi bilen Melvin'in hayatı Simon'un evine hırsızların girip ona fiziksel olarak zarar vermelerinden sonra değişmeye başlar. Melvin'in gösterdiği tüm davranışların temel bağlanma kaygısıyla başa çıkmak için kullandığı birer mekanizma olduğu söylenebilir. Melvin, evden dışarı çıkarken eldiven takar ve döndüğünde bunları çöp tenekesine atar. Sokakta yürürken kaldırım taşlarının çizgilerine basmama ya da kimsenin ona dokunmamasına dikkat eder. Taksiye binerken kapıyı açmak için üzerindeki ceketin kollarını kullanır; elleri asla kapıya değmez. Hep aynı restoranta gi-

der ve aynı yerde oturup aynı garsondan –ki o garson Carol'dur ve Melvin'in hayatının en önemli parçası haline gelecektir– aynı yemekleri ister. Ayrıca, kendi kâğıt çatalını, kaşığı ve peçetesini götürür. Evine döndüğünde kapıyı 3 kere açıp kapatır, 3 kere kilitler, ışığı 3 kere açıp kapatır, banyonun lambasını 5 kere yakıp söndürür ve ellerini el değmeyecek kadar sıcak suda 3 sabun kullanarak yıkar. Hiç kimse Melvin'le karşılaşmayı, aynı ortamı paylaşmayı; örneğin onunla asansörde birlikte aşağıya inmeyi istemez. Melvin gibi takıntılı-saplantılı (obsesif-kompulsif) kişilik özellikleri gösteren kişiler, yaşamlarında kendilerince kurdukları düzendeki herhangi bir değişimden çok kaygılanırlar ve bu kaygı da hemen öfkeye dönüşür. Öfke kaygının yarattığı gerilimi bastırmak için bir savunma mekanizmasıdır aslında. Melvin'in Carol'la kurmaya başladığı yeni ve düzeltici duygusal deneyim yani sağlıklı ve güvenli bir bağlanma süreci sadece onunla ilişkisine değil yaşamın her yönüne yansımaya başlar. Köpekten ayrılacak olmanın yarattığı üzüntü, ayrılık kaygısı hatta gözyaşları Melvin'in farklı bir Melvin olmaya başladığının belki de ilk sinyallerindedir. Melvin aslında yıllardır bastırıldığı, ifade edemediği; belki kendisine bile söyleyemediği yönlerini fark etmeye, ihtiyaçlarını tatmin etmeye başlamıştır. Melvin'in yaşama ilişkin olumsuz algılarının, katı değer yargılarının değişmeye başlaması kendisini sadece bir köpekle kurduğu ilişkide değil Simon'la olan ilişkisinde de gösterir. Yaraları nedeniyle resim yapamayan, bu nedenle de parasız kalıp evini boşaltmak zorunda kalan Simon'u evine alır, ona çorba yapar. Carol'la olan yakınlığı, daha doğrusu Carol'a yakın olma girişimlerinin sayısında da bir artış başlar. Artık restaurantta farklı bir yere oturabilmektedir. Ancak bütün bu değişimler bareberinde karmaşayı, kontrolü kaybettiği duygusunu da getirir, gerginlik yaratır. Melvin, var olanı kabullenmekle yeni bir kişilik, kendilik yaratmak arasındaki “doğum san-

cılarını” yaşamaktadır. Olumlu yönde bile olsa her değişim bir stres kaynağıdır çünkü.

Matchstick Men

2003, Komedi / Suç / Dram, 116 dk.

Yönetmen: Ridley Scott

Oyuncular: Nicolas Cage, Alison Lohman, Sam Rockwell

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Saplantı-Zorlantı Bozukluğu, Agorafobili Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Roy iş ortağı Frank’le birlikte dolandırıcılık yapan, agorafobisi, obsesif-kompulsif davranışları ve tikleri olan bir adamdır. Evden çıkmadan önce kapıyı ve pencereleri 3’er kez kapatıp açar. Yediği konservenin kutusunu önce poşetleyip sonra çöpe atar. Evdeki her eşyanın tozunu alır. Kontrolü kaybettiği duygusunu yaşadığı her anda gözü seğirmeye başlar. Evin içinde ayakta bularıyla dolaşmaz, halıdaki bir iz ya da ekmek kırıntıları kriz geçirmesine, nefes alamamasına, bayılacak gibi olmasına yol açar. Pencereler her zaman kapalıdır, dışarı çıkma korkusu nedeniyle evinin önündeki havuzu kullanmaz ama havuzun hep temiz olmasına da dikkat eder. Havuza düşmüş olan iki yaprak tanesi bile paniklemesine ve sadece havuzu değil tüm evi baştan sona temizlemesine neden olabilir. İntihar etmeyi, beynini dağıtmayı düşündüğünde bile bunun halısını ne hale sokacağını düşünür. Roy’un yaşamı kızı zannettiği Angela’yla buluşmasıyla daha da renklenir.

The Odd Couple

1968, Komedi / Romantik, 105 dk.

Yönetmen: Gene Saks

Oyuncular: Jack Lemmon, Walter Matthau, John Fiedler

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Saplantı-Zorlantı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: *The Odd Couple*, Jack Lemmon ve Walter Matthau gibi iki ünlü komedi oyuncusunun yer aldığı çok keyifli ve güzel bir filmidir. Felix eşiyle boşanma kararı almış olan, Oscar ise zaten boşanmış iki arkadaşlardır. Felix bunun üzerine intihara kalkışsa da arkadaşlarının yardımıyla bundan vazgeçer. Oscar Felix'e bir süreliğine yanına taşınmasını söyler ancak bu Oscar'ın belki de sonraları çok pişman olacağı bir tekliftir çünkü Felix bir obsesiftir, temizlik ve düzen takıntıları vardır. İlerleyen günlerde Felix Oscar'a eşi Frances gibi davranmaya başlar, örneğin bir spor yazarı olan Oscar'ı tam maç izlediği esnada telefonla arayarak akşama pişireceği yemekten ve eve aç gelmesi gerektiğinden bahseder. Evin tüm kuralları değişir; poker partisi için eve gelen arkadaşları ayaklarını silmek zorundadırlar, oyuna başlamadan önce Felix hepsinin önüne cips yerken kırıntılarını yere düşürmesinler diye peçete koyar. Masaya her bardak için bir bardakaltığı koyar; masanın üzerinde daire şeklinde iz görmek istememektedir. Halıyı daha yeni temizlediği için herkesin yemek yerken tabağının üzerine eğilmesini ister. Oyun kartlarını kirli oldukları gerekçesiyle çamaşır suyuna batırır. Evin içinde Oscar'ı takip ederek onun bıraktığı ayak izlerini siler, sigarasının külü yere düşmesin diye elinde kültablası ile dolaşır. Simetri takıntısı nedeniyle duvarlardaki tüm resimleri belirli bir düzene sokar. Birliktelikleri uzun sürmez.

What About Bob?

1991, Komedi, 99 dk.

Yönetmen: Frank Oz

Oyuncular: Bill Murray, Richard Dreyfuss, Julie Hagerty

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Saplantı-Zorlantı Bozukluğu, Fobi, Panik Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bob çeşitli takıntıları, korku-

ları ve panik nöbetleri olan bir insandır. Nesnelere dokunma ve temizlik takıntıları vardır; kapı tokmaklarını elinde peçete olmadan tutamaz, asansörün düğmelerine basamaz, el sıkışamaz. Kapalı yerde kalma korkusu olduğu için örneğin asansöre binemez. Yürürken hiçbir yere değmemeye uğraşır. Panik ataklar geçirir; kalbinin bir anda durmasından, dışarıda bir yerdeyken tuvalet aradığında bulamamaktan, idrar torbasının patlamasından korkar. Evinin dışına çıktığı her alan onun için kaygı uyandırıcıdır, bu kaygıyla başa çıkabilmek için takıntılar geliştirmiştir. Eski terapisti bir süreliğine görevine ara verir ve onu yine terapist olan Dr. Leo'ya yönlendirir. İlk seansta Bob Leo'yu çok sever, ona güven duyacağını hisseder ancak bu da yeni bir sorunu doğurur; Leo ailesiyle birlikte bir aylığına tatile çıkacaktır. Artık her istediğinde Leo'ya ulaşmayı, ulaşabileceğini bilmek isteyen Bob da Leo'nun peşinden gider ve onu ailesiyle tatil yaptığı yerde bulur.

ÖNERİLER

Creepshow

1982, Komedi / Fantezi / Korku, 120 dk.

Yönetmen: George A. Romero

Oyuncular: Hal Holbrook, Leslie Nielsen, Adrienne Barbeau

Nin Island

2008, Macera / Komedi / Aile, 96 dk.

Yönetmen: Jennifer Flackett, Mark Levin

Oyuncular: Jodie Foster, Gerard Butler, Abigail Breslin

The Number 23

2007, Dram / Gizem / Gerilim, 101 dk.

Yönetmen: Joel Schumacher

Oyuncular: Jim Carrey, Virginia Madsen, Logan Lerman

"EMOTIONALLY
 POTENT
 PERFORMANCES
 IN A TENDER
 NEW YORK
 LOVE STORY."
—SUNDANCE FILM FESTIVAL

A story about
 two strangers.
 One a little stranger
 than the other..

Adam

WINNER
 SUNDANCE 2009

FOX SEARCHLIGHT PICTURES presents an OLYMPIUS PICTURES production in association with SERENADE FILMS, DEER PATH PRODUCTIONS and VIKES FILMS "ADAM" HUGH DANCY ROSE BYRNE FRANKIE FAISON MARK LINN BAKER with ANY IRVING and PETER GALLAGHER MUSIC BY MICHEL STEPHEN VINCENTY COSTUME DESIGNER ALYSIA RAYCRAFT EXECUTIVE PRODUCERS ROBIN URDANG AND CHRISTOPHER LENNEKZT PRODUCED BY GARY GRUICE DIRECTED BY LESLIE URDANG CASTING BY GRANT MYERS EXECUTIVE PRODUCERS TAMAR GARDNER PRODUCED BY SEAMUS TIERNEY EXECUTIVE PRODUCERS DAN REVERS CHRISTINA WEISS LURIE EXECUTIVE PRODUCERS LESLIE URDANG NERANDA DE FENÇAN DEAN VANCEY EXECUTIVE PRODUCERS KEAT WATSON

www.foxsearchlight.com www.foxsearchlight.com

Otizm ve Asperger Sendromu

Otizm, anneyle bebeğin immünolojik uyumsuzluğu, yeni doğan dönemde yaşanan hastalıklar, travmalar, biyokimyasal etkenler, genetik faktörler ve annelik depresyonu gibi etmenlere dayanır. Erkeklerde kızlara oranla 3-5 kat daha fazla oranda görülür. Otizm tanısı için bebeğin / çocuğun iletişim ve sosyal gelişim alanlarında bozukluklar göstermesi ve yineleyici, sınırlı ve basmakalıp ilgi ve davranışlara sahip olması gerekir. Bu belirtilerin 2,5 yaşından önce başlamış olması gerekmektedir.

Otizmin sosyal-duygusal, iletişim, beslenme ve uyku gibi alanlarda kendisini gösteren çeşitli belirtileri vardır. Otistikler çevreye ilgisizdir, kayıtsızdır. Göz teması kuramazlar. Çağrıldıklarında tepki vermezler, konuşurken dinlemez gibi görünürler. Fiziksel temastan kaçınırlar. Hayal güçleri yoktur. Bazen seslere hiç tepki vermezler, bazen en ufak sese karşı aşırı tepkisel davranabilirler. Bazen acıyı, sıcaklığı ya da soğukluğu fark edemezken bazen de örneğin eline soğuk su döküldüğünde ağlar, toplu iğne batırıldığında çılgınlık atarlar. Katı yiyecekleri reddederler, sürekli püre halindeki besinlerle beslenmeyi isterler. Belirli bir süre hep aynı yiyeceği isterler. İkili ya da grup içinde, yaşlıları ya da ebeveynleriyle sözel ya da sözel olmayan biçimde iletişim kuramazlar. Duygusallığı olmayan; mekanik bir iletişim tarzları vardır. Kendi başlarına oynamazlar ya da sıralama, döndürme, çevirme, yığma, burma gibi temasın olmadığı oyunlar oynarlar. Cümlelerde özne kullanamazlar ya da yanlış kullanırlar. Duydukları kelimeleri, cümleleri konuşmacının hemen arkasından taklit ederler. Basmakalıp-tek tip davranışlar (el çırpma, sallanma, kendi etrafında dönme) gösterir-

ler. Öfke nöbetleri vardır ve saç çekme, el ısırma, yüz tırmalama gibi kendine zarar verici davranışlar gösterirler. Eve bir misafirin gelmesi ya da eşyalarının yerlerinin değiştirilmesi gibi durumlara öfke ve saldırganlıkla tepki verirler. Ayrıntılara dikkat ederler.

Asperger sendromu ise, sosyal becerilerde eksiklik ve basmakalıp takıntılı davranış örüntüsünün varlığı ile birlikte konuşma gecikmesinin olmaması ile karakterizedir. Bu bozukluk pek çok açıdan otizme benzemekle birlikte, aspergerlilerin dil gelişimi otistiklerinki kadar bozuk değildir. Ayrıca zekaları normal ve normalin üstündedir, tekrar eden motor hareketler yoktur ya da daha azdır; nesne bağımlılıkları yoktur. İhtiyaçlarını karşılayabilmek için insanlara yaklaşırlar ancak onların yüz ifadelerini ya da beden dillerini okuyamazlar.

FİLMLEER

Adam

2009, Dram / Romantik, 99 dk.

Yönetmen: Max Mayer

Oyuncular: Hugh Dancy, Rose Byrne, Peter Gallagher

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Asperger

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Adam, bir oyuncak yapım şirketinde çalışmaktadır. İnsanlarla yakın ilişki kurmakta çok zorlanır, onun için sosyal ortamlara girmek ya da kendini ifade etmek çok güçtür. Detaylara odaklıdır, bu nedenle işini aksatır, yöneticisiyle sorun yaşar. Uzayla, yıldız sistemiyle aşırı ilgilidir; örneğin evrenin oluşumuyla ilgili tüm detayları bilir ve uzay neredeyse onun ilgilendiği tek yaşam alanıdır. Duyguları anlamlandırmakta, karşısındakinin ihtiyaçlarıyla ilgilenmekte, empati kurmakta çok zorlanır. Göz teması kuramaz, duygularını beden diliyle ifade edemez.

Seri korusur, konuşurken konudan konuya atlar. Günlerce hiç bıkmadan fırında makarna yer ya da haftalarca her akşam aynı saatte parka gidip bir ağacın dibine yuva yapmış olan rakunları hiç sıkılmadan izleyebilir. Bir gün Beth ile tanışır, Beth yeni komşusudur. Aralarında bir yakınlık doğar ancak Beth Adam'ın özellikle yakınlık ve sosyal ilişki kurma konusundaki yetersizliklerini anlamakta güçlük çeker, hatta onun kendisiyle hiç ilgilenmediğini düşünür. Beth'in alışverişten döndüğü sırada apartmanın merdivenlerinde oturan Adam onun eşyaları taşımak için yardıma ihtiyacı olduğunu anlayamaz ya da bir akşam Beth evinde yalnız kalmak istediğini söylediğinde Adam bunun kendisi için sorun olmayacağını söyler ama aynı anlarda ona bir şey göstermek istediğini söyler ve evine çağırır. Yaşadığı sorunlar nedeniyle Beth'in partisine gitmez. Sorunları nedeniyle işten çıkartılır. Oyun oynayan çocukları izlemeye daldığında tacizci şüphesiyle polis tarafından kimlik kontrolü yapılır, oysaki orası Beth'in öğretmenlik yaptığı okuldur ve Adam onu görmek istemektedir. Kelimeleri sadece söylediği biçimiyle algıladığı ve soyut düşünemediği için Beth'in mecazi anlamda söylediği kelimeleri anlayamaz. Beth kendisine sarılmasını istediğinde bunu yapabileceğini söyleyen Adam aynı anda olduğu yerde durmaya da devam eder. Yaşadığı Asperger sendromundan Beth'e bahsedince Beth de ona karşı artık daha anlayışlı olur ve aralarındaki bağ daha da güçlenmeye başlar. Zaten yakın zamanda kötü bir biçimde bitmiş olan bir ilişkiden çıkmış olan Beth'in kaygıları zamanla ortadan kalkmaya başlar, Beth Adam'ı gittikçe daha çok içselleştirir.

Ben X

2007, Dram, 93 dk.

Yönetmen: Nic Balthazar

Oyuncular: Marijke Pinoy, Greg Timmermans, Cesar De Sutter

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): *Asperger*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Ben, sosyal hayatta kimseyle ilişki kuramadığı için internette bir oyunda ustalaşacak, oyunun başkahramanı olacak kadar iyi düzeye gelen, Asperger sendromlu bir ergendir. Scarlite da bu oyundaki oyun arkadaşı olan genç kızdır. 1 yıldır her sabah aynı saatlerde bu oyunu oynamaktadır. Zekâ düzeyi çok yüksektir. Gülümseyemez, bazen aynanın karşısında gülümseme egzersizleri yapar. İçinden geçenleri doğrudan; karşısındakilerle empati kurmadan söyler. Duygusal ve fiziksel tacize uğrar ama kendini savunamaz. Oyunla gerçek hayatı birbirine karıştırmıştır, onun için gerçek hayat da bilinmeyenle, tehdit edici olan uyarıcılarla mücadele alanıdır. Bu nedenle evden okula giderken oyunda kullandığı savaş stratejilerini kullanır. Ona göre öpüşmek birbirinin salyasını içmektir. Herkesi kameraya alır ve sonra burada gördüğü davranışları gerektiğinde kendi duygularını aktarmak için taklit eder. Scarlite'la buluşmaya karar verirler, bu buluşma Ben'in yaşamında yepyeni bir başlangıç olacaktır.

Marathon

2005, *Dram*, 117 dk.

Yönetmen: Yoon-Chul Jeong

Oyuncular: Seung-woo Cho, Mi-suk Kim, Gi-yeong Lee

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): *Otizm*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Koreli rekortmen koşucu Cho-Won'un gerçek yaşam öyküsüne dayanan Marathon otistik bir çocuğun yaşadıklarını en iyi biçimde aktaran filmlerden biri olarak kabul edilebilir. Cho-Won kendine zarar verir, otobüste sürekli koşar, parmaklarını sayar, hareket ettirir. Tehlike algısı olmadığı için beton dökülmüş olan yoldan yürümeye çalışır, bunun için annesine öfkele-

nir, yolunu değiştirmemek için direnir. Her yemeği yemez, sadece sevdiği yemekleri yemek ister. Cümle kuramaz, kendini ifade edemez, kimseyle göz teması kurmaz. Tanımadığı ortamlara girdiğinde donuk bir biçimde etrafını süzer, ne olup ne bittiğiyle ilgilenmez. Kendi kendine anlaşılması güç sesler çıkarır. Parkta kaybolduğunda ailesi onu yere değen yağmur tanelerinin üzerine parmaklarıyla sanki onları ezermiş gibi basar bir şekilde bulur. Söylenenleri aynen tekrarlar. Toplumsal kurallara karşı farkındalığı yoktur; yemek yerken rahatlıkla gaz çıkartabilir ya da mayosunu her zamanki yerinde bulamadı diye havuza çırılçıplak girebilir. Televizyonda belgesel izlemeyi sever. Bir gün zebra­larla ilgili bir program izledikten sonra sokağa alışverişe çıktığında, çantası zebra şekilli ve siyah-beyaz boyanmış olan bir kadının çantasını almaya çalışır. Alışveriş yaparken bir çekiliş katılabilmek için bir form imzalaması istendiğinde imzalamaz; imza atması gereken yere “imza” diye yazar, çünkü bir otistik olarak duyduğunu tekrarlar ve soyut düşünemez. Özveri duygusu gelişmediği için yemeğini kimseyle paylaşmaz. Yemek yerken hep aynı sandalyeye oturur, farklılık onun için kaygı vericidir. Bir gün otistik çocukların eğitim gördüğü merkeze kısa süreli bir eğitimci olarak gelen eski bir dünya rekortmeni onu maraton koşucusu olarak çalıştırmaya başlayınca Cho-Won’u hayatı değişir. Cho-Won 2001 yılında Kore’de yapılan bir ulusal maratonda çok iyi bir dereceyle koşar ve uluslararası maraton rekorunu kırar.

Snow Cake

2006, *Dram / Romantik*, 112 dk.

Yönetmen: Marc Evans

Oyuncular: Alan Rickman, Sigourney Weaver, Carrie-Anne Moss

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Otizm

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Alex'le Vivienne bir mola yerinde tanışırlar. Önce Vivienne'ye soğuk davranan Alex onu gideceği yere kadar götürebileceğini söyler, birlikte yolculuk etmeye başlarlar. Kısa bir süre sonra korkunç bir kaza olur ve Vivienne ölür. Alex Vivienne'nin annesi Linda'yı ziyaret eder, Linda bir otistiktir. Alex gitmeden birkaç saat önce polis Linda'ya kızının öldüğünü haber vermiştir ancak Linda sanki hiçbir şey olmamış gibi davranmaktadır, yüzünde ya da davranışlarında herhangi bir kayıp duygusu, üzüntü, yas belirtisi yoktur. Sürekli saçıyla oynayan Linda Alex'le göz teması kurmaz, evde yüksek sesle müzik dinlemektedir. Alex Linda'ya Vivienne'in annesine hediye olarak aldığı rengârenk, ışık saçan bir oyuncak verir, Linda bu oyuncakla oynamaya başlar. Linda Alex'ten ayakkabılarını hizaya sokarak çıkarmasını ve diğer ayakkabılara hiç dokunmadan onların yanına koymasını ister. Alex'i mutfağına sokmaz. Alex'in yağmurda ıslanmış olan elbiselerini halıya su damlamaması için çıkarttırır ve ona yeni bir kazak verir, verirken de geri verme şartı koyar çünkü o kazak Linda'nın en çok sevdiği kazağıdır. Düzen takıntısı nedeniyle evdeki her eşyanın aynı yerde, aynı biçimde durup durmadığını kontrol eder. Alex Vivienne onun arabasında öldüğü için suçluluk duymaktadır, bu nedenle de Linda'dan özür diler ve bir anda ağlamaya başlar ancak Linda bunun ona ikram ettiği çaydan kaynaklandığını düşünür. Alex yıkanan eşyalarını almak için mutfağına girdiğinde Linda çılglık çılgılığa bağırır ama Alex'in gitmesine izin vermez çünkü çöpleri atacak birine ihtiyaç vardır ve çöpler salı günleri toplanmaktadır. Bugüne kadar çöpleri hep Vivienne atmıştır. 3 yaşından beri aynı ranzada yatan Linda alttaki ranzada da Alex'in yatmasına izin verir, bu aşırı kontrol duygusu olan Linda için Alex'in evin içinde dolanmasını da engellemesi demektir. Yüzüne bakmadığı ve dikkatini toplayamadığı için Vivien-

ne'in cesedini teşhis edemeyen Linda morgdaki her yere şaşkın bir biçimde bakar. Kendisine dokunulmasına izin vermeyen Linda yolunun üzerindeki tüm evlere elini sürerek yürür. Alex cenaze işlerini de organize edip sonra gitmeye karar verir.

ÖNERİLER

Mercury Rising

1998, Aksiyon / Suç / Dram, 111 dk.

Yönetmen: Harold Becker

Oyuncular: Bruce Willis, Miko Hughes, Alec Baldwin

Miracle Run

2004, Dram, 120 dk.

Yönetmen: Gregg Champion

Oyuncular: Mary-Louise Parker, Aidan Quinn, Zac Efron

Mozart and the Whale

2005, Komedi / Dram / Romantik, 92 dk.

Yönetmen: Petter Næss

Oyuncular: Josh Hartnett, Radha Mitchell, Gary Cole

Ocean Heaven

2010, Dram, 96 dk.

Yönetmen: Xiao Lu Xue

Oyuncular: Jet Li, Wen Zhang, Lunmei Kwai

Rain Man

1993, Dram, 133 dk.

Yönetmen: Barry Levinson

Oyuncular: Dustin Hoffman, Tom Cruise, Valeria Golino

Temple Grandin

2010, Biyografi / Dram, 103 dk.

Yönetmen: Mick Jackson

Oyuncular: Claire Danes, Julia Ormond, David Strathairn

The Black Balloon

2008, Dram / Romantik, 97 dk.

Yönetmen: Elissa Down

Oyuncular: Rhys Wakefield, Luke Ford, Toni Collette

Seks Bağımlılığı

Belirli normlar içinde cinsel aktivite, yeme-içme gibi doğal bir ihtiyaç iken bazı insanların hayatını altüst eden tehlikeli bir tutku halini alır. Seks bağımlılığını normal bir cinsel hayattan ayıran özellikler, gizli ve utanç verici olması ve tekrarlayıcı bir hal almasıdır. Seks bağımlılığı çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Kişi sadece bir tür şeye (örneğin hayat kadınlarıyla ilişki) bağımlı olabileceği gibi çeşitli şeylere birden bağımlı da olabilir. Buna bir örnek; aynı dönemde zaman zaman birlikte olduğu birkaç değişik kadınla ilişkisini sürdüren evli bir adamın, eşyle birlikte olurken o gün kalabalıkta değdiği bir kadını düşünerek fantazi kurması ve geceleri internetteki pornografi sitelerine bakıp mastürbasyon yapmasıdır. Seks bağımlıları sürekli yeni cinsel heyecanlar peşindedirler. Sık sık mastürbasyon yaparlar, tek gecelik ilişkiler kurarlar, barlarda tanışılan kişilerle ya da park, tuvalet gibi yerlerde yabancılarla birlikte olurlar. İnsani, sağlıklı ve güven verici bir iletişim, tensel dokunuş olmaksızın cinsel ilişkiye girerler. Eş ya da düzenli ilişkinin dışında çok sayıda kişiyle ya da art arda kişilerle de olabilirler. Striptiz gösterilerine, erotik malzeme satan yerlere sık sık giderler. Bu bağımlılık genellikle ergenlik yıllarında başlar. Bu kişilerin çoğu şiddetin ya da ihmalin olduğu sorunlu ailelerden gelirler. Bağımlılığın temelinde yarım kalmış ya da hiç var olmamış bir sevgi açlığı yatar, cinsellik bu açlığın tatmini için bir araçtır.

FİLMLER-----

Basic Instinct

1992, Drama / Gizem / Gerilim, 127 dk.

Yönetmen: Paul Verhoeven

Oyuncular: Michael Douglas, Sharon Stone, George Dzundza

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Biseksüalite, Seks Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film eski bir rock yıldızının öldürülmesiyle başlar. Nick cinayeti soruşturmakla görevli polistir. Eski bir alkol ve uyuşturucu bağımlısıdır; geçmişte iki kişinin ölümüne yol açmıştır, eski eşi bu olay nedeniyle intihar etmiştir. Catherine de rock yıldızının seks bağımlısı, histrionik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren, biseksüel yazar sevgilisidir. Ebeveynlerini bir kazada kaybetmiştir. Seks bağımlılığı bu travmatik deneyimle baş etmesini sağlamaya yöneliktir; insanlarla böyle bağ kurmaktadır. Beth Nick'in eski sevgilisi olmakla birlikte Catherine'in de eski okul arkadaşıdır. Roxy de Catherine'in eşcinsel sevgilisidir. Zamanla Nick ile Catherine arasında, Beth ve Roxy'i de kapsayan kıskançlık, bağlanma sorunları, akıl oyunları, tehdit, çatışma, şiddet ve cinayeti de içeren bir ilişki başlar.

ÖNERİLER

De Lovely

2004, Biyografi / Drama / Müzikal, 125 dk.

Yönetmen: Irwin Winkler

Oyuncular: Kevin Kline, Ashley Judd, Jonathan Pryce

The Diary of a Sex Addict

2001, Dram, 93 dk.

Yönetmen: Joseph Brutsman

Oyuncular: Michael Des Barres, Rosanna Arquette, Nastassja Kinski

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu

Sınırdaki kişilik örüntüsü gösteren bir kişi, belirgin bir kimlik karmaşası yaşar; sürekli biçimde tutarsız bir benlik algısına veya kimlik duygusuna sahiptir. "Darmadağınıklığın" ve "bütünleşememişliğin" yarattığı bir belirsizlik ve kararsızlık yaşar. Kendini hep boşlukta hisseder. Kişilerarası ilişkilerinde reddedilme beklentisiyle panik düzeyde kaygı yaşar. Güvensizlik, çaresizlik, yetersizlik, kendini suçlama ve kendine öfke gösterir. Dikkate alınmama duygusunun yarattığı yoğun bir öfke, korku, panik, utanç, yalnızlık ve depresyon yaşar. Kendine zarar verici davranışlarda bulunur (dikkat çekmek için bileğini kesme ya da intihar girişimleri). Dürtüsel davranır (rastgele cinsel ilişkiye girer, madde kullanır ya da aşırı para harcar). Terk edilme ve ayrılık kaygılarının yarattığı yapışıp kalma ile tekrarlayan ayrılıklar arasında gidip gelir. Duygudurumda anlık değişimler olur, özellikle terk edileceğini hissettiği anlarda saldırgan davranışlar sergiler. Kuşkucudur. Empatiden yoksundur. Karmaşık ve sık ilişkiler yaşar. "Ya hep ya hiç" biçiminde düşünür (herkes ikiye ayrılır; onu sevenler ve nefret edenler ya da herkes ya tamamen iyidir ya da tamamen kötü). İnsanları gözünde aşırı büyütme ile yerin dibine sokma arasında gidip gelir. Gergin ve tutarsız kişilerarası ilişkileri vardır.

Sınırdaki kişi, iş arkadaşları ya da yöneticileri tarafından terk edilmemek için çalınca bir çaba sarf eder; onlarla bir olmaya, birlikte olmaya çalışır. Kendisini ödüllendiren yöneticisine karşı saygı duyar ancak bu bir süre devam eder. Kendisini herkesten daha önemli görür; böyle gördüğü için de sürekli olarak övülmeyi, beğenilmeyi, takdir edilmeyi ister; bu istekleri

karşılıksız kalınca saldırganlaşır. Bir yönetici olarak çalışanlarının her türlü sorununu çözmeyi ister, onlarla ilgilenir ancak karşılığını alamadığında hırçınlaşır, öfke patlamaları yaşar. Karmaşık duyguları, belirsizliği ya da yalnızlığı sevmez. İşine konsantre olmakta zorlanır. Terk edilmişlik en hassas olduğu, canını yakan, tolere edemediği durumdur, bu nedenle de terk edildiğini hissettiği anlarda kapıları çarpmaktan, bağırp çağır-maktan ya da bilgisayarları parçalamaktan çekinmez. Yeni bir projede olmayı, çalışmayı çok ister ancak bunu yaparken de sürekli olarak elinden tutulmasını, onaylanmayı, sevildiğini hissetmeyi ister. Bu ihtiyaçları tatmin edildiği sürece güven duyar ve belirli bir performans gösterir. Stresle baş edemez, fazla iş yükünü kaldıramaz. İşyerine uyum sağlayamadığı için sürekli olarak iş değiştirir. Kolaylıkla hayal kırıklığı yaşayabi- lir; bu durumda işten kaçma, işe geç gelme ya da işten ayrılma davranışı gösterir. Kendine odaklı bir yaşam tarzı vardır; her türlü bilgi ya da deneyim ona ne ifade ettiğine göre değerlendirilir. Her geribildirimi ya da tepkiyi kişiselleştirir. Onunla çalışırken onu sürekli olarak övmek, onaylamak, işle ilgili her türlü bilgiyi paylaşmak ya da onu haberdar etmek gerekir. Görüldüğü gibi sınırdaki kişilik bozukluğu sevgiyi, saygıyı, değer vermeyi hatta yüceltmeyi de barındıran bir “tamamen yapışma” davranışı ile “terk edilmişlikten” kaynaklanan yoğun kızgınlığı ve saldırganlığı barındıran bir geri çekilmeyi içerir; bu kişilik bozukluğuna “sınırdaki” denilmesinin nedeni de budur. Öğretmenlik, eğlence, sağlık sektörü gibi işlerde enerjik ve yaratıcıdır. Teknik beceri ya da yalnız çalışmasını gerektiren iş- lerde ise performans sorunları yaşar. Yöneticilerini etkilemeye hatta “özel” ilişkiler kurmaya çalışabilir. Performansı, ödüllendirildiği sürece yüksektir. İş arkadaşlarıyla ya da yöneticilerle olan ilişkiler son derece önemlidir; hatta bu tür ilişkiler idealize edilir. Yönetici olduğunda astlarından yerine getiremeyecekleri bir performans ve çaba bekler; onlardan kendilerini iş- lerine adanmalarını ister.

Sınırdaki kişilik bozukluğuna sahip bir insan için kendisine “merhaba” demeyen bir komşu, onunla onun istediği filmi izlemek istemeyen eş, işyerinde alınan olumsuz bir geribildirim ya da bir park cezası gibi “küçük” olaylar bile öfke, hiddet ve içerleme duygusu yaratır. Aslında bu olayların, bozukluğa sahip kişide var olan kişilerarası ilişkilere yönelik temel algıyı; terk edilme ya da reddedilme beklentilerini aktive ettiği için öfke ve saldırganlık yarattığı söylenebilir. Utanç ve suçluluk yaratıp acı verici olması nedeniyle yaşanan bu olaylardan kaçınmak için kişi ya kendisine ya da başkalarına zarar verir. İnsanlara ve tabii eşe karşı son derece yargılayıcı, suçlayıcı, sözel ya da fiziksel olarak saldırganca davranır. Bunda insanları keskin bir biçimde “iyi” ya da “kötü” olarak ayırmasının ve eşi de “kötü” kategorisine sokmuş olmasının da payı vardır. Ancak, bütün bu saldırgan davranışların yanı sıra sınırdaki kişi terk edilmekten korktuğu için eşinin kendisini terk etmemesi için her şeyi yapar; oldukça kontrolcü davranır. Bazen dışarı aktarılamayan, “kusulamayan” bu öfke sınırdaki kişinin kendisine yönelmesine yol açar; kendisini, bileklerini ya da vücudunun herhangi bir yerini kesme şeklinde gösteren bu davranışlar örneğin terk edilmenin yarattığı utanç duygusuyla baş etmeye; daha doğrusu kendini cezalandırmaya yöneliktir.

Sınırdaki insanların ilişkileri ya da evlilikleri dürtüsellikle, şiddetle, intihar girişimleriyle, madde bağımlılığıyla, çatışmayla, doyumsuzlukla ve yineleyen ayrılıklarla belirgindir. Sınırdaki özellikler gösteren insanlar kendi yoğun terk edilme kaygılarıyla başa çıkabilmek için çocuklarını kendilerine bağımlı hale getirirler ki bu bazen kendilerinde hayal kırıklığı ve öfkeye neden olur. Çocuklar bu baskıdan ya da kontrol altında olmaktan, alınmaya çalışmaktan kurtulabilmek için özellikle ergenlik döneminde evden kaçma ya da intihar girişimlerinde bulunurlar. Terk edilmişlik ya da kayıp yaşantıları kendisini eşle ya da çocuklarla tekrarlayan tartışmalarla gösterir. Sınırdaki özellikler gösteren kişi yine kendisi gibi sorunlu; yani bir kimlik

karmaşası yaşayan, uzak biriyle ilişkiye girer. Bu kişi de yaşanan bütün hayal kırıklıklarının, sorunların, çaresi; bir cevabı olarak görülür ve idealize edilir. Sınırdaki kişinin kendisine eş olarak bir narsisistik kişilik örüntüsüne sahip bireyi “seçmesinin” nedeni de budur.

FİLMLER

Te-doy-mis-ojos

2003, Dram / Romantik, 109 dk.

Yönetmen: Iciar Bollain

Oyuncular: Laia Marull, Luis Tosar, Candela Peña

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Aile Dinamikleri, Sınırdaki Kişilik Bozukluğu,

Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Pilar ve Antonio 7-8 yaşlarındaki oğullarıyla birlikte aile içi çatışmaya ve şiddete iyi bir örnek olarak kabul edilebilecek Gözlerimi de Al filminin iki temel karakterleridir. Film Antonio'yla Pilar arasında yaşanan bir kavgadan sonra Pilar'ın oğluyla birlikte evden korkuyla ve telaşla kaçmaya çalışmasıyla başlar. Kız kardeşinin evine sığınır Pilar. Birkaç gün sonra kız kardeşi bazı eşyaları almak için Pilar'ın evine gelir. Evin her tarafında Antonio'yla yaşanmış çetin bir mücadelenin izlerini bulur; pencerelerin camları kırılmış, eşyalar yerlerinden edilmiştir. Eşyaların arasında hastaneden alınmış bir rapor bulur; Pilar'ın uğradığı şiddeti gözler önüne seren bir rapordur bu. Bir akşam evden dışarı çıkar ve Antonio'ya telefon açar Pilar, ama onun sesini duyduğu anda telefonu kapatır. Pilar'ın bu iki-lemli hali tüm film boyunca gözlenir. Daha sonra Pilar iş bulur, çalışmaya başlar, Antonio'yla birkaç kez bir araya gelirler ve nihayetinde Pilar Antonio'ya dönmeye karar verir.

Ancak Antonio'nun hayatında hiçbir şey değişmemiştir, çatışmalı süreçler yaşanır aralarında, Pilar şiddete ve tacize uğramaya devam eder. Yine şiddetli bir kavgadan sonra artık tamamen tükendiğini ve ilişkilerinin "bittiğini" hissedince Pilar, arkadaşlarının da yardımıyla evdeki eşyalarını toplar ve Antonio'yu terk eder. Antonio'nun Pilar'ın ihtiyacı olan sevgi, şefkat, ilgi gibi duygusal ihtiyaçları göz ardı etmesi ya da onun iş için Madrid'e gitmesini engellemeye çalışması, uyguladığı duygusal şiddetin örnekleri arasındadır. Antonio Pilar'a ağır hakaretlerde bulunur, ona bağırır, küfür eder, onun kendisine aldığı yeni bir elbiseyle alay etmekle birlikte bu elbiseyi parçalar da. Antonio Pilar'ın bir işe başlamasından hep huzursuz olmuştur, onun bir meslek sahibi olmasını istememiştir. Onu çalıştığı işten ayrılmaya zorlamıştır. Ayrıca ayrı kaldıkları dönemde onu iş yerine kadar takip etmiştir. Antonio bir sınırdaki kişilik bozukluğudur. Kendini sürekli boşlukta hisseder; terapistinin Antonio'ya hayata dair hiçbir amacının olmadığını söylemesi Antonio'nun bu durumunu yansıtır. Bununla birlikte, sınırdaki kişilik özellikleri gösteren bir kişi reddedilme beklentisiyle panik düzeyde kaygı yaşar; kimsenin onu sevmediğine, yanında olmadığına, kimseye güvenemeyeceğine inanır ki bunlar Antonio'nun en belirgin özelliklerindedir. Yine sınırdaki kişilik örüntüsüne sahip bir kişi çaresizlik, yetersizlik duyguları, kendini suçlama ve kendine öfke gösterir. Dikkate alınmama duygusunun yarattığı yoğun bir öfke, korku, panik, utanç, yalnızlık ve depresyon sergiler; Antonio'nun kardeşinin yapmakta olduğu kır evi için ona getirdiği önerileri herkesin ortasında alaylı bir ifadeyle karşılamaşının ardından Pilar'la eve dönerken yaşadıkları şiddetli kavga da bu sosyal olarak reddedilmişlik duygusuna bir örnek teşkil eder. Ayrıca, Pilar tarafından terk edileceğini hissettiği anlarda kendine zarar verici ve dürtüsel davranışlar (dikkat çekmek için bileğini kesme ya da intihar girişimleri) sergi-

lemesi de bu kişilik yapısının birer örneğidir. Antonio'nun terk edilme ve ayrılık kaygıları nedeniyle Pilar'a "yapışması", duygularında anlık değişimler yaşıyor olması, saldırganlığı, kuşkuculuğu, empatiden uzak olması ve "ya hep ya hiç" biçiminde düşünmesi de sınırdaki kişilik bozukluğuna sahip olmasının birer göstergesidir. Sınırdaki kişilik bozukluğu sevgiyi, saygıyı, değer vermeyi hatta yüceltmeyi de barındıran, bir "tamamen yapışma" davranışı ile "terk edilmişlikten" kaynaklanan yoğun kızgınlığı ve saldırganlığı da barındıran bir geri çekilmeyi içerir; bu kişilik bozukluğuna "sınırdaki" denilmesinin nedeni de budur. Antonio Pilar'ın onun kendisini daha da beğenmesini sağlamak üzere kendisine yeni elbiseler almasını bile bir aldatma sinyali, başka erkeklere baktığı, eninde sonunda onu terk edeceğinin bir işareti olarak algılar. Pilar'ın cep telefonunun kapalı olması, akşam kiminle ya da kimlerle yemeğe gittiği vb Antonio'nun terk edilme kaygısını tetiklemek için yeter de artar bile. Bir sahnede "Pilar telefona cevap vermediğinde ne düşünüyorsunuz?" diye sorar terapist. "Beni unuttuğunu" diye cevap verir Antonio. Ve devam eder; "başka birini bulabileceğini, başka birini fark edebileceğini". Sınırdaki özellikler gösteren kişi yine kendisi gibi sorunlu, yani bir kimlik karmaşası ve uzak biriyle ilişkiye girer ki kaygılı / kararsız bağlanma stiline sahip Pilar'ı "seçmesinin" bir nedeni de budur.

The Roommate

2011, Dram / Gerilim, 91 dk.

Yönetmen: Christian E. Christiansen

Oyuncular: Minka Kelly, Leighton Meester, Cam Gigandet

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: The Roommate, sınırdaki kişilik bozukluğunun sinema tarihindeki en iyi örneklerinden biri

olarak görülebilir. Sara üniversite eğitimi için geldiği okulda Rebecca ile oda arkadaşı olur. Zamanla Tracy'yle de yakınlaşır. Bir müzik grubunda bateri çalan Stephen'le sevgili olurlar. Önceleri sessiz, yumuşak başlı, duygusal, nazik bir kadın görünümünü sergileyen Rebecca'nın davranışları zamanla değişmeye başlar. Sara'nın vücudunda o 9 yaşındayken ölen kız kardeşi Emily'in isminin yer aldığı bir dövme vardır. Rebecca zamanla Sara'yı kimseyle paylaşamamaya, onu yakınlık kurduğu herkesten kıskanmaya, onu sürekli takip etmeye başlar. Aslında bir sınırdaki kişilik bozukluğu olan Rebecca'nın terk edilme kaygısı tetiklenmiştir, bu arada hem kendisine hem de başkalarına zarar vermeye başlar. Artık Rebecca için Sara her şey demektir. Sara'nın yakın arkadaşı Tracy'yi kendisine rakip olarak gördüğü için onu banyoda sıkıştırır, ona saldırır ve onu Sara'dan uzak durması için tehdit eder. Sınırdaki kişilik bozukluğunun en önemli özelliklerinden biri bu "yapışma" davranışdır; Rebecca da bir anlamda Sara'ya yapışır. Sara'nın resimlerini odasına asar; daha önce başka bir arkadaşının tüm resimlerini evinin odasına astığı görülür. Stephen'i sürekli takip eder. Rebecca Sara'yı öylesine paylaşamaz ki Sara'nın kedisini çamaşır makinesine atar, öldürür. Sara'ya yalan söyleyip kedinin kaçtığını söyler. Sara'nın moda tasarımcısı olan bir profesörle yakınlaşır, onunla flört eder, öpüşürler. Sara'nın ilgisini, dikkatini çekmek ister ki bunun için aynanın karşısında kendi kendisine yumruk atar, bıçakla yaralar. Rebecca terk edilme kaygısı tetiklendiği anda kendisine ya da başkalarına zarar vermekten çekinmeyecek, tipik bir sınırdaki kişilik bozukluğudur. Sara'nın bir kız arkadaşıyla eşcinsel ilişki yaşar. Sara'nın vücuduna yaptırdığı yerin aynasına, o da Emily yazısının olduğu bir dövme yaptırır; amacı Sara'nın kız kardeşi olmaktır, onun yerine geçmektir. Sara bütün bunların sonucunda Rebecca'yı terk eder ve sevgilisi Stephen'in yanına yerleşir. Aslında Rebecca'nın yaşamaktan en

çok korktuğu, en duyarlı olduğu ama davranışlarıyla bunun olmasına zemin hazırladığı bu terk ediliş onu daha da öfkeliendirir. Bu arada, Sara'nın eski sevgili Jason da onu görmek için şehre gelir ve onun yurttan ayrıldığını bilmediği için odasına bir not bırakır. Notu gören Rebecca Sara gibi giyinir, saçlarını boyar, onun kolyesini takar, sanki oymuş gibi Jason'un kaldığı otele gider ve onu öldürür. Sara arkadaşı Irene'den acilen ona ihtiyacı olduğuna dair bir mesaj alır. Onunla buluşmaya gittiğinde aslında Rebecca'nın onu yatağa bağladığını görür. Rebecca burada Sara'ya her şeye yeniden başlayacaklarını, tüm o insanları ve kediyi onu korumak adına öldürdüğünü söyler ve Irene'i da öldürmeye çalışır. Sara'nın Irene'le buluşacağını tesadüfen öğrenen Stephen son anda oraya yetişir ve Rebecca'nın Irene'i öldürmesine engel olur. Bu arada Sara ile Rebecca arasında da sıkı bir mücadele olur ve Sara Rebecca'yı öldürür.

ÖNERİLER

Bitter Moon

1992, Dram / Romantik / Gerilim, 139 dk.

Yönetmen: Roman Polanski

Oyuncular: Hugh Grant, Kristin Scott Thomas,
Emmanuelle Seigner

Fatal Attraction

1987, Dram / Gerilim, 119 dk.

Yönetmen: Adrian Lyne

Oyuncular: Michael Douglas, Glenn Close, Anne Archer

Girl Interrupted

1999, Biyografi / Dram, 127 dk.

Yönetmen: James Mangold

Oyuncular: Winona Ryder, Angelina Jolie, Whoopi Goldberg

Margot at the Wedding

2007, Komedi / Dram, 93 dk.

Yönetmen: Noah Baumbach

Oyuncular: Nicole Kidman, Jennifer Jason Leigh, Flora Cross

Play Misty for Me

1971, Suç / Dram / Romantik, 102 dk.

Yönetmen: Clint Eastwood

Oyuncular: Clint Eastwood, Jessica Walter, Donna Mills

Adrien
BRODY JOVOVICH

Sean
DOUGLAS FARMIGA

A Comedy About Finding Your Voice
Before You Lose Your Mind.

dummy

Some People Can Say A Lot Without Moving Their Lips.

CASTING BY JENNIFER WILSON. COSTUME DESIGNER: JENNIFER WILSON. HAIR: JENNIFER WILSON. MAKEUP: JENNIFER WILSON. PRODUCTION DESIGNER: JENNIFER WILSON. EXECUTIVE PRODUCERS: JENNIFER WILSON, JENNIFER WILSON. PRODUCED BY JENNIFER WILSON. WRITTEN BY JENNIFER WILSON. DIRECTED BY JENNIFER WILSON.

ARTISAN

© 2004 ARTISAN PRODUCTIONS, LLC. ALL RIGHTS RESERVED.

Sosyal Kaygı Bozukluğu

Kaygı, her insanın yaşamının (sınav ya da iş görüşmesi gibi) birçok anında farklı nedenlere dayanarak yaşadığı bir deneyimdir; bireyin benliğine ya da fiziksel bütünlüğüne yönelik bir tehdit algıladığı durumda ortaya çıkmakla birlikte her türlü tehlikeyi savuşturmak için sıklıkla kullandığı bir savunma düzeneğidir. Kaygı, strese verilen tepkinin önemli bir parçasıdır ve insanı bir tehlike anında eyleme geçmeye hazırlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, normal kaygının yaşamsal, koruyucu ve dış dünyayla kurulan ilişki sürecinde de gerekli bir deneyim olduğu söylenebilir. Üstelik orta düzeyde yaşanan kaygının bireyi yeni deneyimler edinmeye ve başarılı olmaya yönlendirmesi –ya da problem çözme becerilerini arttırmasına yol açması– nedeniyle bir motivatör olduğu söylenebilir. Ancak, gündelik yaşamda karşılaşılan birçok durumda olağan bir yaşantı sürecini ve duygusal durumu ifade eden kaygı, bazen beklenenden daha fazla ya da şiddetli olur, gereğinden daha uzun süre devam eder ve en önemlisi kişinin gündelik hayatının farklı alanlarındaki davranışlarının ketlenmesine ya da bozulmasına yol açar. Kişi, yaşadığı kaygıyı bertaraf edebilmek için belirli durumlardan – ortamlardan ya da nesnelere – kaçınmaya başlar ki bu durum hem iş hem de özel yaşamında ciddi sorunların doğmasına yol açar; artık bu noktada kaygı, olağan bir süreç olmanın ötesinde patolojik (anormal) bir yaşantı, bir bozukluk halini almıştır. Sosyal kaygı bozukluğu da bu bozukluklardan biridir.

Sosyal kaygı bozukluğu, kişinin sosyal ortamlarda küçük düşeceği, utanç duyacağı bir şekilde davranacağı ve başkaları

tarafından yargılanacağı kaygısı taşıdığı ve bu nedenle de sosyal ortamlardan özellikle kaçındığı bir kaygı bozukluğudur. Sosyal kaygı bozukluğuna sahip bireyler, bir davranışı başkalarının yanında gerçekleştirmeleri gereken; bir performans düzeyini yakalamaları gereken durumlardan korkarlar ve bu tür durumlardan da olabildiğince kaçınmaya çabalarlar. Başkalarının kendileriyle ilgili olarak kaygılı, zayıf, aciz, kaçık ya da aptal gibi yargılarda bulunacaklarını düşünürler. Sosyal ortamlarda yemek yemekten, yazı yazmaktan, bir toplantıda sunum yapmaktan, telefonla konuşmaktan ya da genel tuvaletleri kullanmaktan kaygı duyarlar. Yazı yazarken ya da yemek yerken ellerinin titreyeceğinden, sunum yaparken şaşırabileceklerinden, anlamsız cümleler kuracaklarından ya da yüzlerinin kızaracağından; bu tür durumlarda başkaları tarafından eleştirileceklerinden, alay edileceklerinden ya da beceriksiz bireyler olarak algılanacaklarından korkarlar. Bu nedenle de içeriği-konusu ne olursa olsun belirli bir performansın sergilenmesini gerektiren her türlü sosyal ortamdan (etkinlik, toplantı, şirket yemeği gibi) kaçınırlar.

Sosyal kaygı bozukluğuna sıklıkla eşlik eden özellikler arasında eleştirilmeye, olumsuz bir biçimde değerlendirilmeye ya da reddedilmeye karşı aşırı duyarlılık, haklarını savunmada güçlük çekme, benlik saygısında düşüklük ya da aşağılık duyguları yer alır. Bir topluluğun karşısında, müşterilerle, iş ortaklarıyla, meslektaşlarla, iş arkadaşlarıyla ya da yöneticilerle konuşurken kaygı duymak örneğin iletişim problemlerinin doğmasına, takım çalışmasının zarar görmesine / performansının düşmesine, stres ya da belirsizlik durumlarında yalnız kalmaya çalışmaya ve başarılı olamamaya yol açabilir. Kişi, belirli bir performans göstermesi gereken bir durumda (örneğin, yıllık bütçe toplantısında sunum yapmak gibi), duruma katlanmaya kendisini zorlar ancak bu sırada yoğun bir kaygı duyar; bu kaygı da kendisini terleme, titreme, çarpıntı, yüz kızarması ya da şaşkınlık gibi belirtilerle gösterir. Böyle bir durumda ya da

örneğin bir eğitim etkinliğinde, sosyal kaygı bozukluğuna sahip çalışan / öğretmen sosyal becerilerinin yeterince gelişememiş olmasından ötürü çalışanlarla / katılımcılarla göz teması kuramayacağı için toplantının / eğitimin etkililiği ve verimliliği düşecektir.

FİLMLER

Dummy

2002, Komedi / Dram / Romantik, 91 dk.

Yönetmen: Greg Pritikin

Oyuncular: Adrien Brody, Milla Jovovich, Illeana Douglas

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Sosyal Kaygı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Steven içedönük, sessiz, yakın zamanda işsiz kalmış olan, insanlarla yakın ilişki kuramayan, pasif bir kişiliğe sahiptir. Özellikle tanımadığı biriyle konuşmakta güçlük çeker, göz teması kuramaz. Tek arkadaşı bir rock yıldızı olmak isteyen Fangora'dır. İş bulmak için yaptığı bir başvuruda Lorena'yla tanışır ve ona âşık olur. Gündelik hayatta kendini ifade edemeyen Steven vantrogluk (karından konuşma) yapmaya başlar.

Little Voice

1998, Komedi / Dram / Romantik, 97 dk.

Yönetmen: Mark Herman

Oyuncular: Brenda Blethyn, Jane Horrocks, Michael Caine

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Agorafobi, Sosyal Kaygı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Laura (LV), son derece utanç, sessiz, sakın, tüm gün odasından çıkmayan bir kızdır.

Bütün gün, bir süre önce ölmüş olan babasından kendisine kalmış plakları dinler, hepsini neredeyse ezberlemiştir, hayatındaki tek zevk kaynağı bu şarkıları dinleyip ezberlemek gibidir. Annesi Mari ise orta yaşın üzerindedir, kızına karşı ilgisizdir; seksapalitesi yüksektir. İçmeyi ve erkeklerle birlikte olmayı, onlar tarafından arzulanmayı ister. Mari bir gün ünlü bir menajer olan Ray Say'le tanışır, sevgili olurlar. Ray tesadüfen eve geldiği bir akşam Laura'ın şarkı söylediğini duyar, bundan çok etkilenir ve Laura'yı sahneye çıkarmaya çalışır ancak bu Laura için son derece güçtür, kaldırdığına üzerinde bir baskı yaratır.

Play It Again Sam

1972, Komedi / Romantik, 85 dk.

Yönetmen: Herbert Ross

Oyuncular: Woody Allen, Diane Keaton, Tony Roberts

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Depresyon, Sosyal Kaygı Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film Casablanca filminin son sahnesiyle başlar. Allan 29 yaşındadır, film tutkunedir, sürekli ilaçlarla yaşar, özellikle de antidepresanlar en yakın dostu gibidir. Zorlu bir dönem geçirmektedir; karısı onu terk etmiştir ve boşanma sürecindedirler. Arkadaşları Linda ve Dick Allan'ın bu depresif dönemi en az duygusal hasarla atlattığı için ona yakın çevrelerinden flört edebilecekleri kadınları ayarlarlar ancak kendine güvensiz, kendini ifade edemeyen, yakınlık kaygısı olan, utangaç bir kişiliğe sahip Allan için bütün girişimler başarısızlıkla sonuçlanır. Allan herhangi bir kadınla ilişki kurmakta çok zorlanır, flört edemez, girişken değildir, dolayısıyla adım atamaz. Kronik, ciddi düzeyde bir bağlanma kaygısı olmamakla birlikte temelde içekapanıklık ve utangaçlık sorunları nedeniyle hep geri planda kalır. Tanımadığı bir kadınla sohbet edemez, eli

ayağı birbirine dolanır, göz teması kuramaz, ona dokunamaz, dans edemez; böyle bir teklifte bile bulunamaz. Kadınlara yakınlaşabilmek için kendince yarattığı bir maske taktır, bu maskeyi takma ihtiyacı duymadığı tek kadın ise Linda'dır ve nihayetinde Linda'ya âşık olur. Linda da tamamen iş odaklı olan, ilgisiz, duyarsız kocası Dick'le yaşadığı ilişkiden dolayı mutsuzdur, kendini yapayalnız hissetmektedir. Böyle bir dönemde Allan'la yakınlaşmak onun da hoşuna gider; buna ihtiyaç duymaktadır ancak sonunda bir seçim yapar ve Dick'le birlikte olmaya karar verir.

VIGGO
MORTENSEN

MARIA
BELLO

ED
HARRIS

WILLIAM
HURT

Toni Stall had the perfect life...
until he became a hero.

HISTORY OF VIOLENCE

NEW LINE CINEMA PRESENTS A RED WAGON PRODUCTION "HISTORY OF VIOLENCE" A MORTENSEN FILM
STARRING VIGGO MORTENSEN ED HARRIS MARIA BELLO WILLIAM HURT JOSHUA HARTNETT
MUSIC BY DAVID JULYAN COSTUME DESIGNER PETER BRONSTEIN
EDITED BY JAMES HANCOCK EXECUTIVE PRODUCERS MICHAEL BASS AND JEFFREY BLUM PRODUCED BY DAVID JULYAN AND VANCE LUCE
SCREENPLAY BY JOHN DAHLGREN AND VANCE LUCE DIRECTED BY JOHN DAHLGREN
WWW.HISTORYOFVIOLENCE.COM

THIS SEPTEMBER

NEW LINE CINEMA

Şiddet, İstismar, Taciz ve Tecavüz

İnsanlar, yakın zamanlarda ortaya çıkan büyük değişimler, aşırı stres, bıkkınlık, öfke patlamaları, kişilik özellikleri, şiddete maruz kalma, çaresizlik duygusu, terk edilme ve reddedilme kaygıları, kendisine zarar verileceği algısı, aşırı güç ve başarı kazanma isteği ya da yoğun alkol kullanımı vb nedenlerden ötürü saldırgan davranışlar sergileyebilirler.

Saldırganlık, doğrudan ya da dolaylı bir biçimde çocukluk döneminde öğrenilir. Eşlerine şiddet uygulayan babalar erkek çocuklarına da rol modeli olmuş olurlar. Böylelikle erkek çocuklar, erkeklerin eşleriyle bir çatışma yaşadıklarında öfke ve saldırganlık gösterebileceğini, bunun doğru, normal ve de kabul edilebilir bir davranış olduğunu öğrenirler ve kendileri de yetişkinlik dönemlerinde benzer durumlarda benzer tepkileri gösterirler. Bir anlamda, “annelerinde işe yarayanın kendi eşlerinde de işe yarayacağını” öğrenmiş olurlar. Böylelikle saldırganlık “onaylanmış” bir davranış olarak bir sonraki nesile aktarılmış olur. Tanık olmanın ve gözlem yapmanın dışında, ebeveynleri tarafından duygusal ve / veya fiziksel tacize uğramış olan çocukların da kendi çocuklarına ya da çevrelerine karşı saldırgan davranışlar sergiledikleri bilinmektedir. Peki, babasından şiddet gören ya da babasının annesine şiddet uyguladığına tanık olan her çocuk büyüdüğünde her türlü sosyal ilişkisinde mutlaka şiddet uygular mı? Elbette ki hayır. Araştırmalar, düşük sosyoekonomik düzeyde olma, olumsuz yaşam deneyimleri, alkol ve madde bağımlısı olma, okulda da şiddete uğrama, geniş aile yapısı, ağır ebeveyn disiplini, aile içi anlaşmazlıklar, bazı kişilik özellikleri ve o ülkenin kültürel yapısı

gibi etmenlerin belirleyici olduğunu, belirgin bir şiddet eğilimi yarattığını göstermektedir. Bununla birlikte, diğer ebeveynle sağlıklı ilişki kurabilmiş olmanın, kişinin kendine duyduğu saygının yüksek olmasının ve okul başarısı gibi etmenlerin de çocuklar açısından koruyucu faktörler oldukları görülmektedir. Örneğin, saldırgan, anlık öfke patlamaları olan ve sürekli sinirli bir baba, erkek çocuk açısından bir şiddet rol modeli olurken son derece yumuşak, sevecen ve şefkat dolu bir anne koruyucu bir model olur.

Saldırganlık ve şiddeti, içeriği-yapısı ve yöntemlerine göre çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Fiziksel saldırganlık, kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Duygusal saldırganlık, duyguların ve duygusal gereksinimlerin, zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Sözel saldırganlık, saldırganlığın düzenli şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Cinsel saldırganlık, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Son olarak ekonomik saldırganlık ise, ekonomik gelir kaynaklarının, karşıdaki kişi üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli şekilde kullanılmasıdır. Bütün bu şiddet biçimleri de çeşitli psikolojik ve fiziksel etkiler yaratır. Şiddete maruz kalmak kurbanda, psikolojik olarak; kaygı, suçluluk, depresyon, cinsel işlev bozuklukları, Travma Sonrası Stres Bozukluğu, intihar düşüncesi ya da girişimi, kendine ve çevreye güvensizlik, yalnızlık duygusu, uyku bozuklukları, yeme bozuklukları ya da alkol ve madde kullanımı gibi sorunlar yaşanmasına neden olur. Fiziksel olarak ise kurbanda belirgin bir tıbbi kökeni olmayan psikosomatik rahatsızlıklar, hipertansiyon. sindirim sistemiyle ilgili sorunlar (örneğin, iştah kaybı), periorbital bölge ve yüz, dudak ve burunda ekimoz, diş ve çene kırığı, kulak zarı yırtılması, üreme sis-

temiyle ilgili sorunlar (örneğin, vajinal kanama, düşük ya da ölü doğum), alerji, astım, kafa ve boyun yaralanmaları gibi sorunlar görülebilir.

Çocukluk dönemindeki istismara-tacize maruz kalmak, bir çocuğun bir aile üyesi ya da başka bir yetişkin tarafından kasıtlı olarak incitilmesi, psikolojik ve fiziksel olarak zarar görmesidir ve yapılan davranışlara göre fiziksel, duygusal ve cinsel istismar olarak gruplandırılmaktadır. Çocuğun, ebeveyn ya da ebeveyn yerine geçen bir kişi tarafından gerçekleştirilen el ya da bir nesne ile vurma, tekmeleme, sarsma, yakma, bıçak ve benzeri sivri bir alet ile yaralama ya da boğma davranışları sonucu yaralanması ya da yaralanma riski yaşaması fiziksel istismar olarak tanımlanmıştır. Çocukların duygusal istismarı, çocuğa karşı reddetme, aşağılama, yalnız bırakma, yıldırma ve korkutma gibi psikolojik olarak zarar verici eylemlerin gerçekleştirilmesidir. Cinsel istismar, çocuğun yetişkinlerin cinsel hazı için kullanıldığı davranışları içermektedir. Pornografi, cinsel organlara dokunma, cinsel ilişki gibi davranışlar cinsel istismar davranışlarından bazılarıdır.

Tacizcilerin çoğu ya birtakım davranış bozukluklarına sahip olan ya da kendileri de çocukluk dönemlerinde başkaları tarafından ihmal ya da istismar edilmiş olan; yaşama yönelik sağlıksız ve çarpık algıları olan insanlardır. Örneğin bazı ebeveynler çocuklarını disipline etmek adına onları aşırı cezalandırıcı ya da fiziksel şiddete dayalı bir disiplin anlayışına sahiptirler. Stresle baş etme, sorun çözme ya da ebeveynlik becerileri gelişmemiş, alkol / madde bağımlısı, ağır depresif özellikler gösteren, dürtü kontrolünden uzak bazı ebeveynler de çocuklarını taciz eder. Çocukların normal bilişsel ve duygusal gelişimsel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmayan anneler, çocuklarının yaptıkları her türlü davranışı bilinçli olarak yaptıklarına inanırlar ve birçok durumda da cezalandırmaya çalışırlar. Neyin kendilerinin, neyin çocuklarının sorumluluğu olduğunu göremeyen anneler çocuklarının her davranışının onla-

rın suçu ya da seçimi olduğuna inanırlar ve çocuklarına şiddet uygulayabilirler. Çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını algılamayan, bunları anlamakta zorlanan anneler tatmin etmek bir yana; çocuklarına karşı düşmanca ve saldırgan bir biçimde davranırlar ki böylelikle ne yapacağını bilememenin yarattığı kaygıyla da baş etmiş olurlar. Tabii bu durum annenin dikkatini, ilgisini çekmek için “yaramazlık” yapması gerektiğini öğrenen çocuğun daha da saldırgan davranışlar sergilemesi açısından önemlidir. Sürekli olarak kendisine ya da başkalarına zarar veren bir çocuğun, bunu yaşadığı istismara bağlı olarak gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür. Çocukların yaşadıkları istismarı kendi oyunlarında yansıttıkları, yeniden yaşadıkları da bir gerçektir. Gelişimsel açıdan bakıldığında da, istismar kendisini özellikle erkek çocuklarında ve ergenlik döneminde okuldan kaçma, madde kullanımı, suç işleme ve okulda disiplin sorunları gibi sorunlarla gösterir. Kızlarda ise kaygı, depresyon ve rastgele cinsel ilişkiye girme gibi sorunlar daha belirgindir. Uğradıkları cinsel taciz nedeniyle “çekici” olduklarına; bu nedenle başkalarına çekici geldiklerine inanan kızlar sevgi, şefkat ve ilgi görmek için korunmasız ve hiçbir seçime dayanmayan rastgele cinsel ilişkilere girebilirler. Sürekli bir tehdit algısı genel zekâ, dil ve algı gelişimini de olumsuz bir biçimde etkiler.

Bir tacizin çocuğu (bireyi) nasıl etkileyeceği tacizin biçimine (cinsel, duygusal ya da fiziksel), süresine, tacize maruz kalan kişinin temel bağlanma dinamiklerine (anneyle sağlıklı ve güvenli bir bağlanma ilişkisi geliştirip geliştirememesine), aile içi yakınlık, iletişim ya da sosyal destek gibi özelliklere, taciz öncesinde herhangi bir psikolojik uyum ya da davranış sorununun olup olmasına ya da tacizcinin ev içinden birinin (baba ya da amca gibi) olup olmasına bağlıdır. Çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalan genç kızlar normal bedensel gelişimlerine yönelik ikilemler, kaygılar yaşarlar. Yaşadıkları tacizin kendilerinin kontrolünün dışında olması ne-

deniyle kendilerini suçlayan ve utanç duyan bu kızlar için yetişkinlik döneminde fiziksel anlamda çekici bir kadın olmak kaygı ve depresyon yaratır. Bu nedenle de kendilerini çekici kılabilecek her türlü fiziksel değişiminden uzak dururlar. Kendini suçlama ve bunun getirdiği depresyon bir kişilik özelliği, yapısı halini alır. Bu durumda da özbakım becerileri gelişmez, uzun vadede yeme bozuklukları ortaya çıkar. İnsanlara güven duymazlar, yakınlık kuramazlar. Eşiyle onun ihtiyaç duyduğu oranda yakınlık kuramayan, eşiyle doyumlu bir cinsel ilişkiye giremeyen, temel güven duygusu zedelenmiş olan bu kadınlarda evlilik kalitesi düşüktür; ayrılık ve boşanma oranı yüksektir. Bununla birlikte, bu kadınların kendisini tekrarlayacak bir biçimde; yine hayatlarına kendilerini istismar edici erkekleri almaları da hem istismarı yeniden yaşamalarına hem de hayata olan temel güven duygusunun zedelenmesine neden olur; bunlar da var olan depresyonun şiddetini biraz daha arttırır.

FİLMLEER

2LDK

2003, Dram / Korku / Gerilim, 70 dk.

Yönetmen: Yukihiko Tsutsumi

Oyuncular: Maho Nonami, Eiko Koike, Daisuke Kizaki

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Şiddet

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Japonya'nın farklı kültürlerden gelen ve oyuncu olmak isteyen Nozomi ve Rana, bir filmdeki aynı rol için düşünülmektedir. Oyunculuk her ikisinin de en büyük hayalidir. İki genç kızın yönetmenden haber bekledikleri sırada aralarında bir tartışma başlar ve içinde her türlü şiddeti içeren bu tartışma birbirlerini öldürmeleriyle sonuçlanır. Filmin kendini gerçekleştirme ar-

zusunun engellendiğinde insanların buna nasıl bir öfke ve saldırganlıkla tepki göstereceklerinin, bastırılmış duyguların nasıl su yüzüne çıkabileceğinin iyi bir örneği olarak değerlendirilebilir.

8 Mile

2002, Dram / Müzik, 110 dk.

Yönetmen: Curtis Hanson

Oyuncular: Eminem, Brittany Murphy, Kim Basinger

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: “Rabbit” Jimmy bir rap şarkıcısıdır, hamile olan sevgilisinden henüz ayrılmıştır. Jimmy’e “Bebğim, küçük tavşanım” diye hitap eden annesi onun nerede çalıştığını bilmeyecek kadar duyarsız ve kendi halinde, alkolik ve oğlu Jimmy’le aynı yaşta olan şiddet eğilimli Greg’le birlikte yaşayan bir kadındır. Kendine güvensiz, disiplinsiz, başarısızlık korkusu olan Jimmy yaşamındaki sorunları kendi başına çözmeye ve kendisine yeni bir hayat kurmaya çabalamaktadır.

A History of Violence

2005, Suç / Dram / Gerilim, 96 dk.

Yönetmen: David Cronenberg

Oyuncular: Viggo Mortensen, Maria Bello, Ed Harris

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Şiddet

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Tom eşi Edie ve iki çocuğuyla mutlu bir evliliği olan ve küçük bir kasabada yaşayan bir restoran sahibidir. Bir gün restoranına gelen iki adamın saldırısına uğrar ve onları öldürür, bunun üzerine ülke çapında kahraman olur. Kısa bir süre sonra onu ziyarete gelen

Carl ve adamları Tom'a, aslında onun başka bir eyalette yaşayan Joey Cusack adında bir katil olduğunu söyler ve onu Philadelphia'ya geri götürmek isterler. Tom önceleri bu iddiayı reddetse de evlerine geldikleri sırada onları öldürmek zorunda kalınca gerçek ortaya çıkar. Tom Edie'ye gerçekten de Joey Cusack olduğunu ama kirli geçmişinden kurtulmak istediği için buraya yerleştiğini ve onunla evlendiğini söyler. Tom Philadelphia'ya gider, aslında onun geri dönmesini isteyen kişi olan suç ortağı ağabeyini ve adamlarını öldürüp evine geri döner.

A Time to Kill

1996, Suç / Dram / Gerilim, 149 dk.

Yönetmen: Joel Schumacher

Oyuncular: Matthew McConaughey, Sandra Bullock, Samuel L. Jackson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Tecavüz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: İki ırkçı beyaz adam 10 yaşındaki siyahî Tonya'ya şiddet uygular ve ona tecavüz eder, öldüğünü sandıkları için nehir kenarına bırakırlar ancak Tonya hayatta kalır. Babası Carl adamlar mahkemeye çıkacakları sırada onları öldürür. Irkçılık karşıtı bir beyaz avukat olan Jake de Carl'ın davasını üstlenir. Bu arada, öldürülen adamlarından birinin kardeşi olan Freddie de kasabada Ku Klux Klan'ı örgütlemektedir. Örgüt Jake'i ölümle tehdit eder, sonra da evini yakar. Bu olay Jake ile eşi arasında davayı sürdürüp sürdürmeme konusunda bir tartışma yaratır. Verdiği karardan geri dönmeyen Jake, hukuk fakültesinde öğrenci olan Ellen'in ve boşanma avukatı olan dostu Harry'in de desteğiyle davayı kazanır.

American History X

1998, Suç / Dram, 119 dk.

Yönetmen: Tony Kaye

Oyuncular: Edward Norton, Edward Furlong, Beverly D'Angelo

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Derek ve Danny iki kardeştir. Derek'in babası bir itfayecidir ve siyahîlere ait bir uyuşturucu deposunda çıkan yangını söndürmeye çalışırken ölür. Derek beyaz ırktan olmayan herkesi babasının ölümünden, AIDS'ten, göçten, ekonomik sorunlardan yani Amerika'ya zarar verdiğine inandığı her şeyden sorumlu tutar ve bunun sonucunda da bir Neo-Nazi çetesi kurar. Çete üyeleri kendilerinden olmayan herkese saldırmaktadırlar, örneğin göçmenlerin çalıştığı bir marketi yağmalarlar. Derek bir gece evlerine zarar vermeye gelen iki siyahîyi öldürür ve üç yıl hapse mahkûm olur. O cezaevindeyken kardeşi Danny de ağabeyinin görüşlerini benimser, onu kendisine rol modeli olarak alır, onun gibi olmaya çalışır ancak üç yıl sonra serbest kalan Derek'in tutumlarında cezaevinde yaşadıkları nedeniyle değişimler olmuştur. Kendisi gibi düşünen diğer ırkçı mahkûmlar tarafından tecavüze uğrar. Bir siyahîyle birlikte çamaşırhanede çalışmak üzere görevlendirilmiştir, onunla kurduğu yakınlık "öteki"ni daha yakından anlaması sağlamıştır. Serbest kalır kalmaz tüm eski ilişkilerini bitirir, yaşamını tamamen değiştirir ve yeni bir hayata başlar. Danny'in siyah öğretmeni kendisinden "American History X" adlı bir ödev hazırlamasını ve böylelikle de bugünkü düşüncelerini doğuran süreci keşfetmesini ister. Film bu nedenle de sık sık Danny'in bu üç yılda yaşanmış olayları hatırlamasıyla sürer ve bir saldırının kurbanı olmasıyla sona erer. American History X, yeterince ilgi, sevgi, şefkat görmemiş, istismar edilmiş, hayatı "ben" ve "öteki" diye keskin

bir biçimde ayırıp herkesi kendi varlığına bir tehdit olarak gören, öfke kontrolü olmayan, saldırgan, kendi çaresizliğinden, özgüvensizliğinden, yetersizlik duygusundan ve aşağılık kompleksinden kurtulabilmek için herkesi kendisinden aşağıda gören ve bütün bunları da bir “politik inanç, duruş”la maskeleyen kaçınan bağlanma stiline sahip bir insanı en iyi anlatan filmlerden biridir.

Apocalypse Now

1979, Dram / Savaş, 153 dk.,

Yönetmen: Francis Ford Coppola

Oyuncular: Martin Sheen, Marlon Brando, Robert Duvall

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Amerikan ordusunda görevli Yüzbaşı Willard yaşadığı savaşın travmatik etkisi altındadır. Artık her sabah uyandığında Amerika’daki evinde mi yoksa Vietnam’da mı olduğunu anlayamamaktadır; eşinden de boşanmıştır. Karar verme yetisini kaybetmek üzeredir; neredede olmak istediğini, ne yapmak istediğini bilememektedir. Sürekli içmektedir, yorgundur ve tükenmiştir. Willard verilen emirlere itaat etmeyip şimdi orduyla savaşır hale gelen Albay Kurtz’u bulup öldürmekle görevlendirilir.

Bad Lieutenant

1992, Suç / Dram, 96 dk.

Yönetmen: Abel Ferrara

Oyuncular: Harvey Keitel, Victor Argo, Paul Calderon

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Alkol ve Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film sert, insanlara karşı duyarsız, mutsuz, kaba, parayla bahis oynatan, evli ve dört ço-

cuğu olan ama hayat kadınlarıyla da ilişkiye giren, zimmetine para geçiren, alkol ve madde bağımlısı bir dedektifin hayatını anlatmaktadır. Detektif kiliseyi sahtekârlıkla suçlar, tecavüze uğrayan bir rahibeyi de “yerinde duramayan penguen kılıklı kadın” olarak görür. Böyle düşünüyor olmasına rağmen daha sonra bu rahibeye, kendisine tecavüz edenlerin isimlerini ona söylemesi için baskı yapar, burada bir kız babası olmasının etkisi olduğu da söylenebilir. Ona göre diğer polisler tecavüzcüleri yakalayıp içeri tıkacaklardır ama o gerçek cezalarını verecektir. İntikamcıdır; kendince gerçek adaleti yine kendi kurallarına göre sağlamak ister. Yalan söyler. Uyuşturucu satıcılarıyla işbirliği yapar. Arabalarını durdurduğu iki genç kızın ehliyetinin olmamasından faydalanır; onlara ceza yazmamanın karşılığında cinsel olarak istismar eder. Öfke kontrolü yoktur; arabasındayken radyo dinlediği sırada, üzerine para yatırdığı takımın maçı kaybettiği anda radyosuna ateş etmekten çekinmez. Siyahilerden nefret eder. Eşiyle hiçbir duygusal ya da cinsel yakınlığı yoktur, çocuklar da sanki bir başkasına aittir. Kutsanmış bir varlık olduğuna inanır, adeta üzerinde çelikten bir zırh vardır ve hiç kimse ona dokunamayacaktır. Sanrılar görmeye başlar; kiliseye o rahibeyi ikna etmek için gittiğinde sanki canlıymış ve onu dinliyormuş gibi İsa’yla konuşur, ona bağırır, küfreder, sanki yaşadığı tüm sorunların kaynağı odur. Hayatta ne yapacağını bilmediğini söyler ve ondan kendisine yol göstermesini, destek olmasını ister. Yaptığı her şeyden dolayı pişman olduğunu, suçluluk duyduğunu haykırır. Bu anlarda acıyla bağırmakta ve ağlamaktadır. Bu sahneler detektifin içinde yaşadığı kronik çaresizliğe, kişilik bunalımına, boşluk duygusuna, kendisine bir kurtarıcı arıyor olmasına, ilgiden, sevgiden, şefkatten yoksun dünyasına ve yaşadıkları nedeniyle hep kendisi dışında bir sorumlu arıyor olmasına iyi birer örnektir. Kilisede yaşadığı duygusal boşalımdan sonra rahibeye tecavüz

eden saldırganları tesadüfen yakalar ama öldürmez, kendi eliyle otobüs terminaline götürür ve onları bir otobüse bindirip bir daha New York'a geri dönmeleri şartıyla başka bir şehre gönderir. Buradan geri dönerken de birikmiş olan bahis borcu nedeniyle uğradığı silahlı saldırı sonucu ölür.

Disclosure

1994, *Dram / Gerilim*, 128 dk.

Yönetmen: Barry Levinson

Oyuncular: Michael Douglas, Demi Moore, Donald Sutherland

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Taciz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bir yazılım şirketi başka bir şirketle birleşir. Üretim müdürü Tom bu birleşme sonucu kendisinin de terfi edeceğine ve başkan yardımcısı olacağına inanmaktadır ancak beklenmedik bir sürpriz olur ve bu göreve Tom'la yıllar önce bir ilişki yaşamış olan Meredith getirilir. Tom artık ona bağlı olarak çalışacaktır ve bir süre sonra böyle bir olasılık olmasına rağmen neden işten çıkarılmadığını; artık patronu olan Meredith'in onun görev yerini değiştirmedığını anlayacaktır. Meredith ilk iş gününde Tom'a tacizde bulunmaya başlar. Tom o gün "kimden geldiği belli olmayan" cinsel içerikli bir e-posta alır. Aynı gün Meredith onu yeni iş organizasyonunu kutlamak üzere odasına şarap içmeye davet eder. Bu davet sırasında Tom'a eşi ve çocuklarıyla ilgili sorular sorar, bu arada geçmişte birlik-telerken neler yaptıklarını, örneğin nasıl seviştiklerini hatırlatmaya başlar, yavaş yavaş soyunur ve Tom'u baştan çıkarmaya çalışır. Meredith'in bu sahnelerde söylediği "erkekler, beş para etmezsiniz" sözleri de yaşamındaki olası reddedilmişliği, terk edilmişliği, cinsel tacize ya da tecavüze uğramışlığı ve bunların yarattığı öfkeyi, nefreti yansıtmaktadır. Meredith için cinsellik, cinsel ilişki genelde bir erkeğin özelde de Tom'un kendisini terk etmesinin ya da

yaşadığı duygusal / cinsel istismarın yarattığı öfkeyi kusmak ve intikam almak için bir araçtır sadece. O akşam bir an işler tamamen kontrolden çıksa da Tom aynada yüzünü görünce kendisini toparlar. Bunun üzerine Meredith daha da öfkelenir, bu onun için geçmişteki yarım kalmışlığının sürmesi ve yeni bir reddediliştir. Tom'dan başladığı işi bitirmesini yoksa bunun ona pahalıya mal olacağını söyler. Tom'un evini arar ve güya bir toplantı saati değişikliğini bildirmek için eşiyle konuşur. Bu adım aslında Meredith'in "kimin için reddedildiğini" öğrenme girişiminin ilk adımlarındandır, Meredith onu tanımak istemiştir. Aynı zamanda Tom'a savaşa devam edip geri çekilmeyeceğinin de sinyali vermek istemiştir. Ertesi gün şirkete giden Tom toplantının bir saat erken başladığını öğrenir. Meredith aslında kendisinin doğru saati söylediğini ama eşinin anlamadığını söyleyerek onu suçlar. Bu arada şirket içinde Tom'un kendisini cinsel olarak taciz ettiği söylentisini de yaymaya başlar. Meredith'i ve şirket birleşmelerinin kazandıracığı parayı kaybetmek istemeyen tepe yöneticileri de onun yanında yer alınca Tom'un işi daha da zorlaşır. Yöneticiler de asıl tacizcinin Tom olduğuna inanırlar. Tom dava açmaya karar verir ve bunun için de cinsel taciz davalarında deneyimli bir avukat olduğunu öğrendiği Catherine'e başvurur. Olayın basına yansımaları yeni birleşme adımının iptali anlamına ve şirketin para kaybetmesine yol açacaktır. Bu nedenle şirket de karşı atağa geçer, Tom'un bilgisayarındaki tüm bilgileri silerler ve Tom'un bir çalışanı aracılığıyla eşinin de durumu öğrenmesini sağlarlar. Amaç Tom'la masaya oturup anlaşmak ve onu başka bir şehirdeki şubelerine göndermektir ama Tom bu öneriyi kabul etmez. Eşi bile böyle bir dava açmanın getireceği maddi yükler, dedikodu ve iş kaybı gibi nedenlerle Tom'dan gidip Meredith'den özür dilemesini ve işine devam etmesini ister. Taraflar bir uzlaşma toplantısında bir araya gelirler. Meredith her şeyi inkâr eder ve asıl

kendisinin bir kurban olduğunu savunur. Bu arada Tom'un gerçekte yapmadığı ama onun yapmasını istediği davranışları yani kendi kurgulamalarını, fantezisini de gerçekten yaşamış anlar olarak aktarır. Bir kurban psikolojisi profili çizer ancak Catherine başarılı bir avukattır; örneğin Meredith'in daha önce çalıştığı yerlerdeki başka erkekleri de taciz ettiğini, işten çıkarttığını öğrenir. Tom'la Meredith'in o akşamki konuşmaları tesadüfen Tom'un cep telefonuna kaydedilmiştir, bu kayıt ortaya çıkınca da Tom'un suçsuzluğu anlaşılır.

Domino

2005, Aksiyon / Suç / Dram, 127 dk.

Yönetmen: Tony Scott

Oyuncular: Keira Knightley, Mickey Rourke, Édgar Ramírez

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Bağlanma / İlişki Sorunları

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Domino bir ödül avcısıdır. 12 yaşındayken babasını kaybetmiştir, bu da ona kaybetmek için hiç bağlanmamayı öğretmiştir. Annesi zengin koca peşinde koşan, kızına karşı ilgisiz ve duyarsız bir kadındır. Hayatı yetiştirme yurtlarında, mutsuz, uyum sağlayamayan ve saldırgan bir çocukluk ve ergenlik geçirerek geçmiştir. Her an her yerden gelebilecek bir saldırıya karşı kendini korumak için bıçak, silah ve çeşitli saldırı aletlerini kullanmayı öğrenmiştir. Her an patlamaya hazır bomba gibidir; okulundaki bir kızın burnunu kırmıştır. Bir ara mankenliği bile denemiş ama bir defilede podyumda yürürken kendisine dokundu diye başka bir mankene saldırmıştır. Tesadüfen gazetede gördüğü ödül avcılığı hayata olan tüm derin kızgınlığını ve reddedilmişliğin yarattığı kini kusmak için iyi bir araç olacaktır. Şimdi de Ed ve Choco adındaki iki ödül avcısıyla birlikte bir ekip oluşturmuş ve

suçluların peşine düşmüştür. FBI tarafından tutuklanan Domino 36 saat önce çalınmış olan 10 milyon dolarla ilgili olarak bir adli psikolog olan Taryn'e bilgi vermeyi kabul eder, bunun için de kendi çocukluğundan itibaren tüm yaşadıklarını anlatmaya başlar.

I Spit on Your Grave

1978, *Korku / Gerilim*, 101 dk.

Yönetmen: Meir Zarchi

Oyuncular: Camille Keaton, Eron Tabor, Richard Pace

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Tecavüz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Kısa hikâyeler yazan Jennifer ilk romanını yazmak üzere bir göl kenarında yazlık ev satın alır. Bir gün dört erkeğin tacizine, işkencesine ve tecavüzüne maruz kalır. Erkekler aralarından Matthew'u Jennifer'i öldürmekle görevlendirirler ancak zihinsel özürlü Matthew Jennifer'i öldürmek yerine yaralar ve diğerlerine de onu öldürdüğünü söyler. İyileşen Jennifer dört erkekten intikam alır.

Monster

2003, *Biyografi / Suç / Dram*, 109 dk.

Yönetmen: Patty Jenkins

Oyuncular: Charlize Theron, Christina Ricci, Bruce Dern

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Tecavüz, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Monster, önce bir hayat kadını olan daha sonra bir seri katile dönüşen Ailen Wuornos'un gerçek hayat hikâyesini anlatmaktadır. Ailen çocukluğunda hep hayaller kurmuş, bir gün tanınmış bir aktrist olmayı hayal etmiştir. Hep keşfedilmeyi beklemiş; bir gün

kendisini herkese ispat edeceğine, herkesin onu tanıyacağına inanmıştır. Bir erkeğin ona sahip çıkıp onu hayallerine kavuşturacağını düşünmüştür, bunun için erkeklerle cinsel ilişkiye girmekten kaçınmamış ancak hep terk edilmiştir. Bir gün tüm bu hayallerinden vazgeçer ve hayattan intikam almaya başlar. Ailen'in küçüklüğünden beri kurguladığı, hayal ettiği, kendi içinde yarattığı idealize edilmiş benliği ya da kendiliği çatırdamaya, hayattan umutlarını kaybetmeye başlamıştır, bu da onda öfke ve saldırganlığa yol açmıştır. Tesadüfen girdiği bir eşcinsel barında onunla sadece konuşmak isteyen Selby'e önce saldırır ve kendisinin bir eşcinsel olmadığını söyler. Daha sonra aralarında bir yakınlık doğar. Selby'yle tanışması hayatında bir dönüm noktasıdır çünkü onunla tanıştığı gün artık hiçbir erkeği sevemeyeceğine inandığı ve intihar etmeye karar verdiği gündür. Cebindeki son 5 doları da barda harcayıp kendini öldüreceği bir anda Tanrı'nın ona bunu yapmaması için Selby'i gönderdiğine inanır. Aralarındaki duygusal yakınlık cinsel yakınlığa dönüşür ancak Ailen'in bu eşcinsel yönelimi gerçek bir yönelimin ya da o ana kadar bastırılmış olan eşcinsel eğilimin açığa çıkmasının değil; erkeklere olan öfkenin, erkeklerle kurulacak bir ilişkiden umudu kaybetmenin ve yeni bir bağlanma tarzı geliştirme çabasının, bir arayışın sonucudur. Kendisine cinsel şiddet uygulayan bir adamı öldürerek ilk cinayetini işler. Artık hayat kadınlığı yapmamaya karar verip sürekli yeni bir iş arasa da bütün kapılar yüzüne kapatılır. Yine tacize uğrar. Selby'yle birlikte yaşamaya başlarlar ama aralarında sorunlar doğar. Ailen her geçen gün biraz daha çaresizleşir, kendine olan inancını kaybeder, mutsuzdur. Sürekli bir suçluluk duygusu içindedir. Yeni bir yaşam kurmaya yönelik her adımı engellenmektedir. "Evin erkeği" gibidir; bir işte çalışmayan Selby'in tüm sorumluluğunu üzerine almıştır ki bu da yaşadığı çaresizliği ve üzerindeki baskıyı daha da arttırmaktadır. Tekrar hayat kadınlığı yap-

maya başlar ve ona öldürdüğü adamı hatırlatan diğer müşterilerini de öldürmeye başlar. Ailen bir polisi de öldürdükten sonra başka bir suçtan dolayı yakalanır, cezaevindeyken Selby’i aradığı sırada telefon konuşmalarının polis tarafından dinlendiğini fark edince Selby’i korumak için tüm cınayetleri kendi başına işlediğini söyler. 12 yıl cezaevinde kaldıktan sonra da 2002 yılında idam edilir. Charlize Theron’a, Oscar’da En İyi Kadın Oyuncu ödülünü de getiren *Monster*, bir insanı suç işlemeye yönlendiren ve psikopatolojik davranışların ortaya çıkmasını sağlayan tüm travmatik deneyimleri; hayal kırıklıklarını, terk edilışleri, reddedilişleri, şiddetj. tacizi ve tecavüzü başarılı bir biçimde aktaran en iyi filmlerden biridir.

Mysterious Skin

2004, *Dram*, 105 dk.

Yönetmen: Gregg Araki

Oyuncular: Brady Corbet, Joseph Gordon-Levitt, Elisabeth Shue

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Cinsel İstismar, Pedofili, Şizotipal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Neil ve Brian sekiz yaşındayken beyzbol takımının koçunun cinsel tacizine maruz kalırlar. Neil bunu bir taciz olarak değil eşcinsel yöneliminin keşfi olarak görür. Daha o yaşlardayken eşcinselliğinin bir parça da olsa farkındadır; annesinin erkek dergilerindeki resimlerden etkilenmektedir. Ergenlik dönemine geldiğinde parayla fahişelik yapmaya ve özellikle de orta yaşlı erkeklerle birlikte olmaya başlar. Her ikisinin de sağlıklı ve güvenli bir aile yaşantıları yoktur; Neil’in babası yoktur, annesi de duyarsız ve sadece sevgilileriyle ilgilenen bir annedir. Brian’ın ailesi de boşanmanın eşiğindedir. Bu taciz Brian’de ise farklı tepkiler ortaya çıkarır; taciz Brian’ın temel güvenlik duygusunu yani kendisini güvende hissetme

ihtiyacını zedelemiştir. Bu zedelenme onda birtakım kaygılara, korkulara ve fiziksel sağlık sorunlarına yol açar. Brian yaşadığı travmatik deneyimi bilinçaltına bastırır, bu bastırma süreci de kendisini çeşitli belirtilerle gösterir. Brian'ın hep nedensiz bir biçimde burnu kanar, küçükken altını ıslatır, evinin üstünde UFO'ların gezindiğine inanır, ergenlik döneminde de tamamen içe kapanık ve aseksüel; cinsel ilişkilerden kaçan bir insan olur. Uzaydan gelen yaratıklardan birinin kendisine dokunduğuna, zarar verdiğiine dair kâbuslar görür ki aslında o uzaylı kendisini taciz eden adamın simgeleşmiş halidir. Kendisi gibi UFO'lara, uzaylı yabancılara inanan Avalyn'le tanışır. Avalyn'e göre uzaylılar onu kaçırmış, etiketlemiş ve üzerinde deneyler yapmışlardır. Bacağındaki bıçak izi de aslında onların yerleştirdikleri bir izleme cihazı nedeniyle olmuştur ve uzaylılar şimdi onun attığı her adımı izlemektedirler. Avalyn'in anlattıkları Brian'ın kafasındaki bir soruya da cevap vermiş olur. Brian böylelikle istismara uğradığı gece uzaylılar tarafından kaçırıldığı için burnunun kanadığına inanır. Bir akşam Avalyn'le birlikte uzaylıların bir işareti olarak gördükleri bir hayvanın cinsel organına dokunması Brian'ın tacize uğradığı anı hatırlamasına ve tekrar burnunun kanamasına yol açar. Sürekli olarak gördüğü kâbusta hep yanında duran ama o ana kadar kim olduğunu hiç hatırlayamadığı çocuğun Neil olduğunu anlar, bunun üzerine Neil'i bulmak için evine gider. Nihayet bir araya gelirler. Neil Brian'ı koçun evine götürür, birlikte gizlice içeri girerler ve Neil ona başlarından geçenleri; koçla neler yaşadıklarını anlatır. Eşcinsel yönelimi olan koç her ikisini de kendi cinsel amaçları için kullanmıştır. Mysterious Skin, çocukluk çağında maruz kalınan duygusal, fiziksel ya da cinsel istismarın yetişkinlik döneminde ne tür kişilik sorunlarına / bozukluklarına yol açabileceği konusunda çok iyi bir örnek olarak görülebilir.

Natural Born Killers

1994, Suç / Dram / Romantik, 118 dk.

Yönetmen: Oliver Stone

Oyuncular: Woody Harrelson, Juliette Lewis, Tom Sizemore

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şiddet, Cinsel Taciz, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film çocukluklarında fiziksel ve cinsel tacize maruz kalmış olan ve şimdi çok sayıda insanın ölümünden sorumlu olan iki seri katili; Mallory ve Mickey'i anlatmaktadır.

North Country

2005, Dram, 126 dk.

Yönetmen: Niki Caro

Oyuncular: Charlize Theron, Jeremy Renner,

Frances McDormand

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Cinsel Taciz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: 1989 yılında yaşanmış gerçek bir hayat öyküsünden esinlenerek çekilen North Country, filmin temel karakteri Josey'in mahkemedeki görüntüleriyle başlar. Josey uzun süredir eşinin fiziksel şiddetine maruz kalan evli bir kadındır. Bir gün iki çocuğunu yanına alarak evden kaçır ve ailesinin yanına sığınır ancak burada da zorluklar yaşar. Soğuk, duyarsız ve katı değerlere sahip bir erkek profili çizen babası, o 16 yaşındayken hamile kaldığı için ona hâlâ kırgındır ve Josey'i gördüğü andaki ilk sorusu eşinin onu başka bir erkekle yakaladığı için mi onu dövdüğü olur. Filmin bu sahnesi bile sağlıklı ve güvenli bir baba-kız ilişkisinden ne kadar yoksun olduklarını anlatmaya yeterlidir. Bir kız çocuğu için baba yetişkinlik dönemindeki romantik eş seçimini de belirleyecek kadar kritiktir; haya-

tındaki ilk ve en önemli erkek bağlanma figürüdür. Josey babasının çalıştığı madende bir madenci olarak işe başlamayı isteyince tepki görür, ailesi onun eşine geri dönmesini ister. Annesine göre eşi onu işsiz olduğu için dövmüştür ve bir kadının yeri kocasının yanındır. Josey madende çalışmaya başlar, hayatında ilk defa para kazanmaya, çocuklarıyla restoranta gitmeye, kendince nefes almaya başlar ancak burada da hem kendisi hem de diğer kadınlar, yönetici ve çalışanlar tarafından fiziksel, duygusal ve cinsel tacize uğrarlar. Amaç kadın çalışanların işten ayrılmalarını sağlamaktır ki kadınlar da bir süre sonra bu tacizi içselleştirmeye; örneğin buna kendilerinin yol açtığına inanmaya başlarlar. Josey türlü iftiraya, suçlamalara maruz kalır. Tüm yaşananları şirketin yöneticisine anlatmak için ona gider ancak işini yapmadığı, evli iş arkadaşlarıyla cinsel ilişkiye girdiği ve diğer kadın çalışanları da isyana kışkırttığı gibi suçlamalara maruz kalır ve istifası istenir. Diğer kadın çalışanlar da ona cephe almaya başlarlar. Bir süre çalışmaya devam eden Josey tüm tacize, istismara, yıldırma politikalarına daha fazla direnemez ve istifa eder ancak şirketi de mahkemeye verir. Kısa bir süre önce tanıdığı ve aralarında yakınlığın doğduğu avukat Bill'den onu savunmasını ister. Mahkemeyi kazanabilmeleri için Josey'in diğer kadınları da şirket aleyhine ifade vermeye ikna etmesi gerekir ama bunu başaramaz. İşlerini kaybetme korkusu yaşayan kadınlar cinsel tacize uğramadıklarına ilişkin yeminli ifade verirler ancak mahkeme sırasında kararlarını değiştirirler, bu da Josey'in davayı kazanmasını sağlar.

Once Were Warriors

1994, Suç / Dram, 102 dk.

Yönetmen: Lee Tamahori

Oyuncular: Rena Owen, Temuera Morrison,

Mamaengaroa Kerr-Bell

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Alkol ve Madde Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Yeni Zellanda yapımı olan *Once Were Warriors*, farklı bir kültürde beş çocuklu bir aileyi, aile içi şiddeti ve madde bağımlılığını anlatmaktadır. En büyük oğlan Nig bir sokak çetesine üyedir. Mark, küçük çaplı suçlar işler. 13 yaşındaki Grace babasının yakın bir arkadaşı tarafından tecavüze uğrar.

Reservoir Dogs

1992, Suç / Gizem / Gerilim, 99 dk.

Yönetmen: *Quentin Tarantino*

Oyuncular: *Harvey Keitel, Tim Roth, Michael Madsen*

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Şiddet, Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Hepsi de tehlikeli birer suçlu olan ve birbirlerine “Bay Sarışın”, “Bay Mavi” ya da “Bay Turuncu” diye hitap eden çete üyeleri bir elmas toptancısını soyarlarken yakalanırlar. Birbirlerini daha önce pek tanımayan, mafya babası Joe tarafından bu işi yapmak üzere bir araya getirilmiş suçlulardır. Alarm çalmadan önce polis baskınına uğradıkları için aralarından birinin köstebek olduğuna inanırlar ki ilerleyen zamanlarda bu şüphenin yersiz olmadığı ortaya çıkar. Daha önce hırsızlık, cinayet gibi suçlar işlemiş olan çete üyeleri birbirlerini öldürmekten de çekinmezler.

Seven

1995, Suç / Dram / Gerilim, 127 dk.

Yönetmen: *David Fincher*

Oyuncular: *Morgan Freeman, Brad Pitt, Kevin Spacey*

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): *Şiddet*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: David ve William bir seri katilin peşinde olan iki detektiftir. Katil Hristiyanlıktaki yedi ölümcül günahı yani bir insanın hayatı boyunca uzak kalması gereken kibir, açgözlülük, şehvet düşkünlüğü, kıskançlık / haset, oburluk, öfke ve tembellik günahlarını işlediğine inandığı insanları son derece vahşi bir biçimde öldürmektedir. Örneğin obez bir adamın başına silah dayayıp önüne de bir kova dolusu yiyecek koyar ve 12 saat boyunca onu kendisini öldürene kadar yemeye zorlar, adam neredeyse patlayacak kadar şiştiğinde de onu tekmeler. ABD'de gösterime girdiği ilk hafta 15 milyon dolara yakın bir hâsılat yapmış olan Seven'in seri katilleri işleyen en kaliteli filmlerden biri olduğu söylenebilir.

Straw Dogs

1971, Dram / Gerilim, 118 dk.

Yönetmen: Sam Peckinpah

Oyuncular: Dustin Hoffman, Susan George, Peter Vaughan

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Tecavüz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Film çekinik, içe kapanık bir karakteri olan matematik öğretmeni David'in, karısı Amy'e tecavüz eden köylüleri öldürmesini konu almaktadır.

The Accused

1988, Suç / Dram, 111 dk.

Yönetmen: Jonathan Kaplan

Oyuncular: Kelly McGillis, Jodie Foster, Bernie Coulson

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Tecavüz

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Sarah yapayalnız, annesi tarafından reddedilmiş, yeterince sevgi ve ilgi görememiş, babası o doğunca annesini terk etmiş, alkol ve uyuşturucu kul-

lanan bir kadındır. Bir akşam barda birkaç kişinin tecavüzüne uğrar. Sarah tecavüzcüleri tek tek yakalattırır ancak hepsi de mahkemede kefaletle serbest bırakılırlar. Bölge savcı yardımcısı Kathryn de tecavüzcülerin avukatlarıyla anlaşmaya varınca hepsi küçük cezalarla kurtulurlar. Sarah buna tepki gösterince Kathryn davanın tekrar açılması için başvurur ve davayı kazanırlar. Gerçek bir hayat hikâyesine dayanan *The Accused* usta oyuncu Jodie Foster'a En İyi Kadın Oyuncu Oscar'ını kazandırmıştır.

The Celebration

1998, Dram, 105 dk.

Yönetmen: Thomas Vinterberg

*Oyuncular: Ulrich Thomsen, Henning Moritzen,
Thomas Bo Larsen*

*Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Cinsel Taciz, Aile Dinamikleri*

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Babalarının 60. doğum gününü kutlamak için bir araya gelen kardeşlerden en büyüğü olan Christian'ın, babasının küçükken kendisini ve sahibi oldukları otelde kısa bir süre önce intihar eden ikiz kız kardeşi Linda'yı cinsel olarak taciz ettiğini söylemesi herkesi şok eder. Christian'ın en yakın arkadaşı ve otelin şef ahçısı olan Kim de bu tacizden haberdardır, üstelik kardeşlerden Helene de Linda'nın intihar etmeden önceki notunu bulmuştur; Linda yazdığı notta babasının kendisini taciz ettiğine dair gördüğü kâbuslardan bahsetmektedir. Baba Helge önce tüm bu yaşananları reddetse de sonra kabullenir.

ÖNERİLER

Manic

2001, Dram, 100 dk.

Yönetmen: Jordan Melamed

Oyuncular: Joseph Gordon-Levitt, Michael Bacall,

Zooey Deschanel

The Boston Strangler

1968, Suç / Dram / Gizem, 116 dk.

Yönetmen: Richard Fleischer

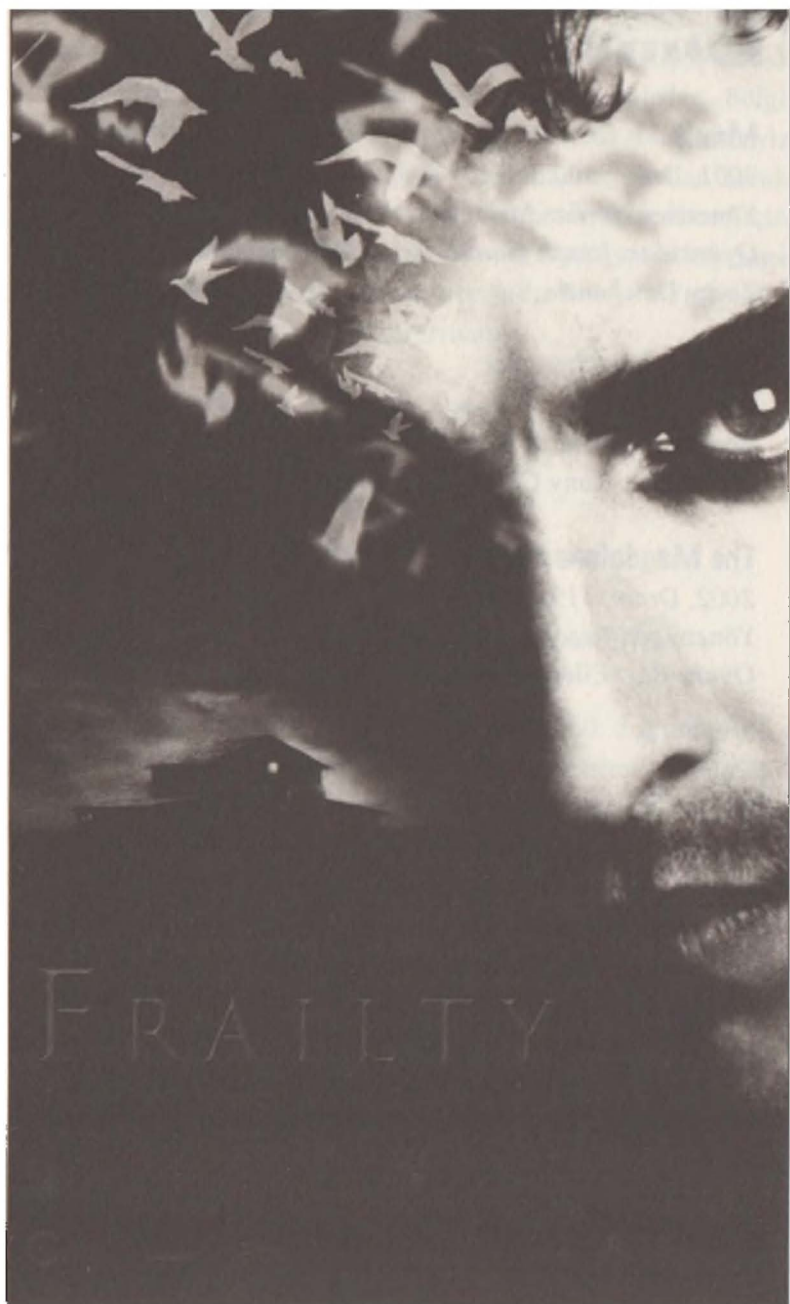
Oyuncular: Tony Curtis, Henry Fonda, George Kennedy

The Magdalene Sisters

2002, Dram, 119 dk.

Yönetmen: Peter Mullan

Oyuncular: Eileen Walsh, Dorothy Duffy, Nora-Jane Noone

FRAILTY

Şizofreni ve Sanrısız Bozukluk

Şizofreni, kişinin alışılğı gelmiş algılama ve yorumlama biçimlerine yabancılaşarak, kendine özgü bir içe kapanım dünyasına çekildiğı ruhsal bozukluktur. Erkeklerde ve kadınlarda eşit oranda görülmekle birlikte erkeklerde 15-25, kadınlarda ise 25-35 yaşlarında başladığı düşünölmektedir. Psikososyal etmenlerle birlikte genetik faktörlerin de hastalığın gelişiminde rol oynadıkları bilinmektedir; hastalığın özellikle anne ya da babası şizofren olan insanlarda görölme olasılığı yüksektir.

Şizofrenler genellikle tuhaf görünüş ve davranışlarıyla dikkati çekerler. Giyim tarzları gelişigüzel, uygunsuz ve zevksizdir. Yineleyici hareketler ve ritüeller geliştirebilirler. Çoğunlukla bu hareketlerine sembolik bazı anlamlar verirler; bunların başkalarını etkilediğini ya da etkilenmekten koruduğunu düşünürler. Beklenmedik biçimde saldırgan davranışlar gösterebilirler. Algılama ve düşünce bozukluklarının yanında dikkatsizlik de gösterirler. Hastalık bulguları baş ağrısı, sırt ya da kas ağrıları, halsizlik, hazımsızlık gibi yakınmalar biçiminde başlayabilir. Bazen ilk belirtiler küskünlük ve aile üyeleriyle duygusal ilişki kurmada isteksizlik şeklinde ortaya çıkabilir. Hastanın ailesi ya da iş arkadaşları değıştiğini, iş ortamında ve sosyal yaşamda işlevselliğinin bozulduğunu fark edebilirler. Giyim kuşama aşırı ilgi ya da ilgisizlik görülebilir. Bu davranış değışiklikleri altındaki kişi kendisini şaşkın, amaçsız ve gide rek artan bir tuhafılık içinde hisseder. Önceden önem taşıyan değerler, algılar ve duygular sanki artık birbirinden ayrılmış gibidir. Beden duyuları alışılmışın dışında ve korkutucu olarak algılanabilir. Bu dönemde mistik konulara karşı bir ilgi ar-

tışı olabilir. Bunların dışında duygusal anormallikler, tuhaf davranışlar ya da alışılmamış konuşma biçimi görülebilir.

Şizofreni özellikle düşünmede; düşünme sürecinde, konuşmada, gerçeği algılamada ve duygulanımda sorunların olmasıyla dikkat çeker. Şizofren bir kişi, sorulara kısa, somut ve ayrıntısız yanıtlar vermeye yatkındır, bazen de hiç cevap vermez. Konuşma dili belirsizdir, aşırı soyut ya da aşırı somut ifadeler kullanabilir. Bazen bir dakikaya yüzlerce kelime sığdırabilir, araya girip konuşmasını bölmek çok zordur. Konuşurken rahatlıkla bir konudan başka bir konuya atlayabilir. Kullandığı sözcükler mantıksal bir anlam içermeyebilir. Konuşurken tamamen kendi iç dünyasını yansıtan; o dilde bulunmayan kelimeler uydurabilir. Karşısındakinin kelimelerini ondan hemen sonra tekrarlayabilir. Düşünme süreci sanrılardan oluşur. Kişi örneğin kendisine komplo hazırlandığına, evinin dinlendiğine, özel güç ya da yetenekleri olduğuna, duygularının ya da düşüncelerinin dış güçler tarafından kontrol edildiğine inanır. Başkalarının onun beynine “açık seçik” fikirler enjekte ettiğine ya da düşüncelerini çaldığına inanır. Hiçbir önemi olmayan işaret ya da olaylarla ona bir imada bulunduğu inanır. Olaylar arasındaki farklılıkları ya da benzerlikleri ayırt etmekte güçlük çeker. Algılama yeteneğinin gittikçe zayıflaması da bu bozukluğun temel sorun alanlarından birisidir. Kişi gerçeği olduğu gibi algılamakta ve kabullenmekte zorlanır. Nesnel hayatın gerçeklikleri yerine kendi iç dünyasında kurduğu hayatı yaşar. Gerçekte var olmayan seslerden, insanlardan, canlılardan ya da şekillerden bahseder. Örneğin, cinlerle konuşur, her gece birilerinin yatağına gelip onu köyüne, annesinin mezarının başına gitmeye çağırdığını iddia eder ya da ikisi de hayatta olmayan anne ve babası gözünün önünde onun hakkında konuşmaktadırlar. Şizofreni insanın duygusal yaşam alanında da bozulmalara yol açar. Kişi duyguları yaşamada ya da anlatmada zorluklar yaşar. Olay ne olursa olsun donuk bir yüz ifadesi gösterir, göz teması kurmaz, herkesin gülerek karşılık verdiği

bir olayda o sessiz kalır ya da herkes ağlarken o güler. Duygusal soğukluğu mimik ve jestlerine bire bir yansır. Sosyal ilişkileri çok sınırlıdır, hayat karşı ilgi kaybı vardır. Sadece birkaç arkadaşı vardır ki onlarla olan ilişkisi de yüzeyseldir.

Sanrısız bozukluk, önde gelen belirtilerin sanrılar olduğu bir bozukluktur. Her insanın takip edildiğine, kendisine âşık olduğuna ya da aldatıldığına dair sanrıları olabilir ancak bu bozukluk yönünde bir tanı konulabilmesi için belirtilerin en az bir ay süreyle devam etmesi ve bunun yanı sıra başka sorunların da olması gerekir. Eskiden “paranoya” ya da “paranoid bozukluk” olarak adlandırılan bu bozuklukta temel olarak grandiyöz, erotik, kıskançlık, somatik veya karışık tipte sanrılar bulunur. Sanrısız bozukluğu olan insanlar genellikle iyi giyimlidir, kişilikte ya da günlük aktivitede önemli bir bozukluk kanıtı yoktur. Ancak yine bu insanlar eksantrik, acayip, kuşku ya da düşmanca görünebilirler. Duygulanım, duygular sanrılarının içeriği ile uyumludur. Örneğin aldatıldığını düşündüğü için sürekli bir kuşkuculuk ve öfke yaşar, kendisine âşık olduğunu hissettiği için de mutluluk duyar. Çeşitli tipleri vardır: Perseküsyon tipi sanrısız bozukluğun en yaygın tipidir. Sanrılar basit ya da ayrıntılı, tek bir konu ya da birbiriyle bağlantılı seri halinde konular olabilir, örneğin kişi kendisinin aleyhinde konuşulduğuna, aldatıldığına, gözetlendiğine, izlendiğine ya da zehirlendiğine inanır. Kıskançlık tipi; genelde evli eşler arasında daha sıklıkla görüldüğü için Othello Sendromu olarak da bilinir. Belirtiler ani başlar ve ancak eşin ayrılması ya da ölümünden sonra çözülür. Kıskançlık sanrıları giderek eşe karşı sözel ve fiziksel saldırıya neden olabilir, hatta eşini öldürmeyle sonuçlanabilir. Erotomanik tipte, başlıca sanrı başka birinin; genellikle de ünlü birinin (örneğin bir sinema yıldızının) kendisine âşık olduğu biçimindedir. Semptomlar ani başlar ve kişinin yaşamının odağını oluşturmaya başlar. Sanrı objesi yani örneğin o ünlü kişiyle telefon, mektup ya da ziyaretler yoluyla ilişki kurma çabaları vardır. Büyüklük tipi megalomani olarak

da bilinir. Bu tipte en sık görülen sanrı tipleri; kendisinin çok önemli, yetenekli birisi olduğu, fakat takdir edilmediği biçiminde sanrılar ve keşif sanrılarıdır. Mehdi, evliya ya da peygamber olduğu biçimindeki mistik içerikli sanrılar bu tipi yansıtır. Somatik tipte ise, önemli bir enfeksiyona (AIDS gibi) yakalandığı, midesinde yılan olduğu, bazı organlarının çalışmadığı gibi sanrılar vardır.

FİLMLEER

12 Monkeys

1995, Gizem / Bilim-Kurgu / Gerilim, 129 dk.

Yönetmen: Terry Gilliam

Oyuncular: Bruce Willis, Madeleine Stowe, Brad Pitt

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Şizofreni

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: 1996 yılında yayılan bir virüs 5 milyar insanın ölümüne yol açmıştır. Bu virüsün etkilerinden kurtulabilmek için insanlar yeraltında yaşamaya başlamışlardır. Bu insanlardan biri de James'dir. James "gönüllü" olarak zaman makinesiyle geçmişe gönderilir, amaç virüsten bir örnek alıp ilacını geliştirebilmektir. James yanlışlıkla 1990 yılına gönderilir. Hastaneye yatırılan James burada Jeffrey ile tanışır. Brad Pitt'in başarılı bir performansla canlandığı Jeffrey karakteri hastanedeki davranışlarıyla paranoid şizofreninin iyi bir örneğini yansıtır.

Benny & Joon

1993, Komedi / Dram / Romantik, 98 dk.

Yönetmen: Jeremiah S. Chechik

Oyuncular: Johnny Depp, Mary Stuart Masterson, Aidan Quinn

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler): Şizofreni

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Benny & Joon, şizofreni gibi ağır bir psikolojik bozukluğun mizahi bir içerikle aktarımıdır; kimi zaman hüzünlü kimi zaman eğlenceli bir yapımdır. Benny ve Joon, ebeveynlerini trafik kazasında kaybetmiş olan ve birlikte yaşayan iki kardeşdir. Benny oto tamir atölyesinin sahibidir, Joon da sürekli resim yapmaktadır. Bir şizofren olan Joon'un bakımı Benny için zor bir iştir; Benny evde yalnız kalamayan Joon'a sürekli olarak yeni bakıcılar tutmak zorunda kalmaktadır. Bir anda öfkelenen Joon çok inatçıdır, bakıcılarına şiddet uygulayabilmektedir. Duyguları ve durumları anlamlandırmakta zorlanmaktadır; örneğin evden dışarıya çıkabilir ancak "evden tek başına dışarı çıkmak"ın onda bir karşılığı yoktur. Bunun ne demek olduğunu bilmez. Kafasında bir şnorkel ve elinde de bir masa tenisi raketiyle sokağın ortasında bir trafik polisiymiş gibi hareket edip trafiği yönetmeye kalkışır. Benny'in kendisini hep kandırdığına, aldattığına inanır. Yemek yapamaz. Evin içerisinde kolaylıkla ateş yakabilir, ateşle oynayabilir, bunun bir yangına yol açabileceğine dair farkındalığı yoktur. Kendi kendisine konuşur. Bazen birilerinin ona bir şeyler söylediğini iddia eder. Bakıcılarını çeşitli gerekçelerle evden kovabilmektedir; örneğin birinin suçu saçlarının kokmasıdır, bir diğersinin soyadını sevmemiştir. Bir televizyon reklamında izlediği kuru üzümle canlı varlıklar olarak zannettiği ve onları yemenin onlara saygısızlık olacağına inandığı için yemez. Evde fıstık ezmesinin bitmiş olması Joon için çok acil bir durumdur. Benny'i arayan Joon ondan hemen fıstık ezmesi alıp eve getirmesini ister. Eve gelen Benny Joon'un son bakıcının da evi terk etmek üzere olduğunu görür çünkü Joon bakıcısı eşyaların yerini değiştirdi diye eline ne geçerse ona fırlatmaktadır. O akşam Benny arkadaşı Mike'la poker oynamaya gidecektir ancak Joon'u evde tek başına bırakamayacağı için onu da götürür. Joon arabada giderken başına motorsikletçi kaskı takar. Kardeşi-

nin bakımı nedeniyle kendine özel bir hayat da kuramayan Benny artık tükenme noktasına gelir, hiçbir bakıcı Joon'la ilgilenmeyi istememektedir. Joon bir gün Benny'in arkadaşlarıyla bildiğini iddia ederek poker oynar ve kaybeder. Kaybettiği kişi Mike'dır ve Mike kazanmasına karşılık olarak Benny ve Joon'dan halen kendisiyle birlikte kalan kuzeni Sam'i evlerine alıp ona bir süreliğine de olsa bakmalarını ister. Benny bunu çaresizce kabullenmek zorunda kalır, üstelik zaten bakıcı bulmakta zorlanan Benny artık yeni bir bakıcı da bulmuş olur. İlginç ve komik bir yapısı olan Sam'la aynı evi, ortamı paylaşmak, birlikte olmak Joon'un hayatını değiştirecektir, ikisi de birbirlerinden çok hoşlanacaklardır. Örneğin Joon ilk defa bir bakıcısını evden kovmasına rağmen geri çağıracaktır. Tost ekmeklerini tost makinasında değil de ütü masasının üzerine koyup üzerlerine sıcak ütü-yü bastırarak hazırlayan Sam Joon'la nasıl iletişim kurulacağını, onun "dilini" iyi bilecektir çünkü.

Bubba Ho tep

2002, Komedi / Fantezi / Korku, 92 dk.

Yönetmen: Don Coscarelli

Oyuncular: Bruce Campbell, Ossie Davis, Ella Joyce

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şizofreni, Sanrısız Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Bubba Ho tep, biri kendisini Elvis Presley diğeri de John F. Kennedy sanan iki huzurevi sakininin hayatını anlatır. "Elvis"e göre o hâlâ ölmemiştir, asıl ölen taklidi Sebastian Haff'tır. Hatta yıllar önce Sebastian'ı ziyaret etmiş, Sebastian onu görür görmez eğilip yüzüğünü öpmüştür. Sonra Sebastian onun yerine geçmiştir, o da Sebastian'ın yerine. Bir süre sonra Sebastian uyuşturucudan ölünce kendisinin öldüğü zannedilmiştir. Sebastian'la sözleşme imzalayıp istediği zaman tekrar o olabilmek şartıyla

Sebastian'ın kendi yerine geçmesine izin vermiştir. Bütün mal varlığına da ona bırakmıştır. Bir gün sözleşmeleri bir yangında yanınca Sebastian hep o olarak kalmıştır, o da sahte Elvis olarak. Aslında o gerçek Elvis'tir ve işte hâlâ hayattadır ama kimseyi buna inandıramamaktadır. "Duvarda yürüyen yumruk kadar büyük böceklerle" karate yaparak savaşan Elvis'e, kendisini John F. Kennedy sanan Jack inanmaktadır. Jack bir siyahidir ama bunun özellikle yapıldığını iddia etmektedir. Ona göre kendisini saklamak için aslında birileri onu siyaha boyamıştır.

Danika

2006, Dram / Korku / Gerilim, 79 dk.

Yönetmen: Ariel Vromen

Oyuncular: Marisa Tomei, Hannah Marks, Guy Camilleri

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Sanrısız Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Danika, sanrısız bozukluk içeren ve travmatik bir deneyimin bir insana neleri düşündürtebileceği üzerine kurgulanmış en kaliteli senaryolardan, etkileyici filmlerden biridir. Danika paranoid sanrıları yani hiçbir nesnel temeli olmayan, tamamen kendi kafasında yarattığı kurguları olan 35 yaşında bir kadındır. Tüm bu sanrılardaki en dikkat çeken temel nokta; Danika'nın sevdiği insanları koruyamaması ve bunun yarattığı sürekli suçluluk duygusudur. Bu sanrıların birinde kendisinin engel olmadığı bir çocuk kaçırma olayı gerçekleşir ve güya ölen çocuk ondan hesap sorar. Bir diğeri kendisinin yaptığı bir trafik kazası üzerinedir. Bir başkasında çalıştığı banka soyulmuştur ve o banka yöneticisinin de öldüğü bu saldırıya engel olmamıştır. Kızının öğretmenin başına cam düşmüştür ve yine buna engel olamamıştır. Ergenlik dönemindeki oğlunun sevgilisi AIDS hastasıdır ve bunu oğluna da bulaştır-

mıştır. Danika bu arada terapisti Evelyn ile de görüşmektedir. Filmin sonunda sokağa donuk bir şekilde bakmakta olan, üstü başı tamamen kir pas içinde, bir evsiz kadın görülür. Aslında tüm bu sanrıları gören Danika'nın da bir sanrı olduğu ortaya çıkar. Gerçekte Danika yıllar önce yani çocukları hiç büyümemişken, kocasının kendisini çocuklarının bakıcısıyla aldattığını öğrenmiştir; aynı gün çocuklarıyla arabada giderken kaza yapmıştır ve şimdi kazanın olduğu sokağa bakmaktadır. Hatta Danika'nın film boyunca terapisti olan Evelyn'in de aslında bu bakıcı olduğu; Danika'nın onu terapist kimliğine büründürdüğü ortaya çıkar. Bu kazada çocuklar ölmüştür. Dolayısıyla aslında bu kazadan sonra Danika ne bir daha bankada çalışmıştır, ne kocasıyla tekrar bir araya gelebilmiştir ne de çocukları büyüyüp yetişkin olmuşlardır. Danika hâlâ bu olayın suçluluğunu taşımaktadır, bu nedenle de kafasında hâlâ “evli, mutlu, bankada çalışan ve çocuklarının geleceğiyle ilgili kaygıları olan, başına birçok kötü olayın geldiği ama kendisinin de bunları engelleyemediği için suçluluk duyduğu bir Danika” sanrısı yaratmıştır.

Frailty

2001, Suç / Dram / Gerilim, 100 dk.

Yönetmen: Bill Paxton

Oyuncular: Bill Paxton, Matthew McConaughey, Powers Boothe

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Sanrısız Bozukluk

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Fenton FBI bürosuna gider ve ajan Wesley'le görüşmek ister. Wesley “Tanrı'nın Elleri” adı verilen bir operasyondan sorumludur ve seri cinayetler işleyen bir katilin peşindedir. Fenton Wesley'e bu cinayetleri işleyenin kardeşi Adam olduğunu söyler. Ona göre bir gece önce kardeşi kendisini aramış; etrafındaki iblislerin baş

edemeyeceği kadar çoğaldığını söylemiş, onunla çocukluklarını geçirdikleri Thurman Gül Bahçesi'nde buluşmak istediğini söylemiş ve intihar etmiştir. Fenton da bunun üzerine bir ambulans çalıp kardeşinin cesedini o bahçeye gömmüştür. Wesley bu hikâyeyi pek inandırıcı bulmayınca Fenton çocukken başlarından geçeni anlatmaya başlar. Ona göre bir gece babası odalarına girmiş ve uyurken Tanrı'dan kendisine bir mesaj olarak gelen bir görüntü görmüştür. Bir melek babasına Tanrı'nın bu aile için özel bir amacı olduğunu söylemiştir. Dünyanın sonu yaklaşmıştır, melek de babasına bunu ve şeytanın savaşmak üzere yeryüzüne iblisler gönderdiğini söylemiştir. Bunu da sadece bu aile bilecektir. Babasına göre Tanrı bu aileyi şeytan tarafından gönderilen iblisleri öldürmek için seçmiştir. Babasına göre artık onlar birer süper kahramandır ve dünyanın kurtulmasına yardım edeceklerdir. Babası kimsenin iblisleri göremediğini, sadece kendilerinin göreceğini ve Tanrı'nın kendilerine bu iblisleri yok etmek için üç tane silah göndereceğini söylediğini söyler. Bu işi başarırlarsa Tanrı onları cennete göndererek ödüllendirecektir. Fenton babasının bu anlatıklarının hiçbirine inanmadığını, mantıklı bulmadığını söyler. Hatta babasına bunların bir hayal, uydurma olduğunu söylemiştir ama o bunu kabul etmemiştir. Sonraki hafta Tanrı bir melek aracılığıyla öldürülmesi gereken ilk 7 iblisin adını da vermiştir. Babası cinayet işlemeye başlamıştır; sonra cesetleri gömerken kendisi de buna tanık olmuş ve bundan da çok üzüntü duymuştur. Anlattığına göre Fenton şerife gidip babasının yaptıklarını anlatmayı bile düşünmüştür. Babası onları da cinayetlerine alet etmiştir, cesetler için mezar kazdırmıştır. Kaçmayı düşünmüşür ama Adam'ı yalnız bırakmak istememiştir. Sonunda şerife gidip her şeyi anlatmıştır ama şerif ona inanmamıştır. Sonunda kendisini cinayet işlemeye zorlayan babasını öldürmüştür. Öldürdüğü sadece babası da değildir.

ÖNERİLER

A Beautiful Mind

2001, Biyografi / Dram, 135 dk.

Yönetmen: Ron Howard

Oyuncular: Russell Crowe, Ed Harris, Jennifer Connelly

Camille Claudel

1988, Biyografi / Dram / Tarihsel, 175 dk.

Yönetmen: Bruno Nuytten

Oyuncular: Isabelle Adjani, Gérard Depardieu,

Madeleine Robinson

Conspiracy Theory

1997, Aksiyon / Suç / Gizem, 135 dk.

Yönetmen: Richard Donner

Oyuncular: Mel Gibson, Julia Roberts, Patrick Stewart

Dornie Darko

2001, Dram / Gizem / Bilim - Kurgu, 113 dk.

Yönetmen: Richard Kelly

Oyuncular: Jake Gyllenhaal, Jena Malone, Mary McDonnell

Edmond

2005, Dram / Gerilim, 82 dk.

Yönetmen: Stuart Gordon

Oyuncular: William H. Macy, Julia Stiles, Joe Mantegna

Gothika

2003, Korku / Gerilim / Gizem, 98 dk.

Yönetmen: Mathieu Kassovitz

Oyuncular: Halle Berry, Penélope Cruz, Robert Downey Jr.

He Loves Me, He Loves Me Not

2002, Romantik / Gerilim, 92 dk.

Yönetmen: Laetitia Colombani

Oyuncular: Audrey Tautou, Samuel Le Bihan, Isabelle Carré

House of Fools

2002, Dram / Müzik / Romantik, 104 dk.

Yönetmen: Andrey Konchalovskiy

Oyuncular: Yuliya Vysotskaya, Sultan Islamov, Bryan Adams

Julien Donkey-Boy

1999, Dram, 94 dk.

Yönetmen: Harmony Korine

Oyuncular: Ewen Bremner, Brian Fisk, Chloë Sevigny

Lars and the Real Girl

2007, Komedi / Dram, 106 dk.

Yönetmen: Craig Gillespie

Oyuncular: Ryan Gosling, Emily Mortimer, Paul Schneider

Lust for Life

1956, Biyografi / Dram, 122 dk.

Yönetmen: Vincente Minnelli

Oyuncular: Kirk Douglas, Anthony Quinn, James Donald

May

2002, Dram / Korku / Gizem, 93 dk.

Yönetmen: Lucky McKee

Oyuncular: Angela Bettis, Jeremy Sisto, Anna Faris

Me, Myself & Irene

2000, Komedi, 116 dk.

Yönetmen: Bobby Farrelly, Peter Farrelly

Oyuncular: Jim Carrey, Renée Zellweger, Anthony Anderson

Mr. Brooks

2007, Suç / Dram / Gizem, 120 dk.

Yönetmen: Bruce A. Evans

Oyuncular: Kevin Costner, Demi Moore, William Hurt

Pi

1998, Dram / Bilim - Kurgu / Gerilim, 84 dk.

Yönetmen: Darren Aronofsky

Oyuncular: Sean Gullette, Mark Margolis, Ben Shenkman

Proof

2005, Dram / Gizem, 100 dk.

Yönetmen: John Madden

Oyuncular: Gwyneth Paltrow, Anthony Hopkins, Hope Davis

Red Dragon

2002, Suç / Dram / Gizem

Yönetmen: Brett Ratner

Oyuncular: Anthony Hopkins, Edward Norton, Ralph Fiennes

Repulsion

1965, Dram / Korku / Gerilim, 105 dk.

Yönetmen: Roman Polanski

Oyuncular: Catherine Deneuve, Ian Hendry, John Fraser

Scissors

1991, Gerilim, 105 dk.

Yönetmen: Frank De Felitta

Oyuncular: Sharon Stone, Steve Railsback, Ronny Cox

Shine

1996, Biyografi / Dram / Müzik, 105 dk.

Yönetmen: Scott Hicks

Oyuncular: Geoffrey Rush, Armin Mueller-Stahl, Justin Braine

Shutter Island

2010, Dram / Gizem / Gerilim, 138 dk.

Yönetmen: Martin Scorsese

Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Emily Mortimer, Mark Ruffalo

Spider

2002, Dram, 98 dk.

Yönetmen: David Cronenberg

Oyuncular: Ralph Fiennes, Miranda Richardson, Gabriel Byrne

Stay

2005, Dram / Gizem / Gerilim, 99 dk.

Yönetmen: Marc Forster

Oyuncular: Ewan McGregor, Naomi Watts, Ryan Gosling

Stroszek

1977, Dram, 115 dk.

Yönetmen: Werner Herzog

Oyuncular: Bruno S., Eva Mattes, Clemens Scheitz

Tarnation

2003, Biyografi, 88 dk.

Yönetmen: Jonathan Caouette

Oyuncular: Jonathan Caouette, Renee Leblanc, Adolph Davis

The Man From Earth

2007, Dram / Bilim-Kurgu, 87 dk.

Yönetmen: Richard Schenkman

Oyuncular: David Lee Smith, Tony Todd, John Billingsley

The Soloist

2009, Biyografi / Dram / Müzik, 117 dk.

Yönetmen: Joe Wright

Oyuncular: Jamie Foxx, Robert Downey Jr., Catherine Keener

Videodrome

1983, Korku / Gizem / Bilim - Kurgu, 87 dk.

Yönetmen: David Cronenberg

Oyuncular: James Woods, Deborah Harry, Sonja Smits

Who's Afraid of Virginia Woolf?

1966, Dram, 131 dk.

Yönetmen: Mike Nichols

Oyuncular: Elizabeth Taylor, Richard Burton, George Segal

Şizoid Kişilik Bozukluğu

Şizoid kişilik bozukluğuna sahip bir insan, insanlarla ilişkiye girmekten, göz teması kurmaktan ve yakınlıktan kaçınır. Bireysel etkinliklerden (televizyon seyretme, bilgisayar oyunları vb) hoşlanmaz. Başkalarınınca, soğuk, ilgisiz, duygusuz, amacı belirsiz, davranışlarında kararsız, dalgın ya da ruhsuz biri olarak algılanır. Övgü ya da eleştirilere kayıtsızdır. Duygusal küntlük gösterir (örneğin, öfke, kaygı, çökkünlük duygularını ifade etme ya da birine şefkatle sarılma, gülümseme tepkileri ya yoktur ya da çok siliktir). Yavaş, belirsiz ve tekdüze konuşur, sorulara kısa cevaplar verir. İçgörü ve empatiden yoksundur. Olayların ilgisiz, yüzeysel ve önemsiz yanlarına odaklanır. Cinsel ilişkilere karşı ilgisizdir.

Şizoid kişi, asla bir takım oyuncusu olamaz; bundan kaçınır. Çok az aktiviteden zevk alır. Duygusuz, enerjisiz, kendi başına, ekip ruhundan uzak, izole ama bundan rahatsızlık da duymayan bir yapı sergiler. Şirket politika ve uygulamalarına, etik ilkelerine, süreçlerine karşı duyarsız ve umursamazdır; bu nedenle de örneğin asla satış – pazarlama ya da müşteri ilişkileri gerektiren pozisyonlarda görev almamalıdır; olsa bile performans gösteremez. Tek başına çalışmayı ister; gece ya da orman bekçiliği gibi işler onun için idealdir. İnsanlardan ve ilişkilerden ziyade verilere odaklıdır. Özellikle finans, muhasebe, mühendislik, bilgi teknolojileri gibi doğrudan insan ilişkisi gerektirmeyen teknik işlerde çalışmayı ister; bu işlerde başarılı olacağı da söylenebilir. İşyerindeki gürültü, karmaşa, duygusal yaşantılar, kavgalar ya da stresli toplantılardan etkilenmeyip tamamen işine odaklı bir biçimde çalışabilir. Stresten ve iş yükünden etkilenmediği gibi bir yönetici olduğunda da çalışan-

larının stres ya da tükenmişliklerine karşı duyarsızdır. Duygusal yakınlık kurmadığı ve istemediği gibi kendisinden istenmesini de hoş görmez. Başkalarının “problemleriyle” ilgilenmek yerine sadece kendi işini yapmayı tercih eder. Tüm raporların göreve odaklı olmasını, kendisine sorulan tüm soruların ya da yorumların işle ilgili olmasını ister. Çalışanlarının istek ya da beklentilerine duyarsızlık gösterir. Bir takımı yönetmesi istendiğinde bundan rahatsızlık duyar; “yönetse” bile başarısızlığa mahkûmdur. Sıkı çalışır, dikkatlidir. Yaptığı işten kolay kolay sıkılmaz.

FİLMLEER

The Station Agent

2003, Komedi / Dram, 89 dk.

Yönetmen: Thomas McCarthy

Oyuncular: Peter Dinklage, Patricia Clarkson, Bobby Cannavale

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Şizoid Kişilik Bozukluğu, Depresyon

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Fin hayatı trenler ve demiryolu üzerine kurulu olan, şizoid kişilik özellikleri gösteren bir cücedir. Cüce olması nedeniyle çevresindekilerce alay edilen Fin temelde sosyal ilişkilerinde reddedilme kaygısı nedeniyle kimseyle kişisel yakınlık ve iletişim kurmaz, çok gerekmedikçe konuşmaz, tek isteği insanlardan izole bir hayat sürdürmektir. Yalnızlık tek dostu gibidir; tek başına yürür, alışveriş yapar. Başkasına göre sıkıcı olan işler ona göre hoşça vakit geçirme fırsatıdır; hiç sıkılmadan saatlerce demiryoluna bakıp gelip geçen trenleri seyreder. Kimseden herhangi bir konuda yardım istemez, kendisinden istendiğinde de duyarsız kalır. Duygusal bir yakınlık ya da bağ kurmaz. Konuşurken olabildiğince soğuk, duygusal tonlamadan uzak ve mümkün olduğunca az kelimeyle konuşur.

Yüzünde herhangi bir durumda, o duruma uygun duygusal tepkiler görülmez; üzüldüğü, korktuğu, şaşırıldığı ya da mutlu olduğu anlaşılabilir. Hayatındaki tek yakın arkadaşı Henry, birlikte çalıştıkları dükkânda aniden öldüğünde onun cansız bedenine donuk bir şekilde bakmakta olan bir Fin görülür. Henry ölünce dükkân kapanır. Bunun üzerine Fin Henry'in kendisine miras olarak bıraktığı küçük bir arsa üzerine kurulu eski bir demiryolu istasyonunda yaşama-ya başlar. Burada yeni insanlarla tanışır. Olivia iki yıl önce oğlunu kaybetmiştir ve bu nedenle ağır depresyondadır. Dikkati sürekli dağınıktır; birkaç kez arabasıyla kaza yapar. Joe da bir kahve satıcısıdır. Olivia ve Joe'nun Fin'le ilişki kurmaya çabalamaları Fin'i daha önce yaşamadığı yeni bir sosyal ilişki biçiminin içine sürükler ve bu da onda huzursuzluk yaratır. Biriyle yakınlaştığında bunun kendisinin mutlaka reddedilmesiyle sonuçlanacağına inanan ve bu nedenle de hayatını kendi içine kapanarak sürdürmeye çalışan Fin için bu insanların gösterdiği yakınlık önceleri tehdit edicidir. Zamanla bu üçlü arasında, üçüne de iyi gelen, karşılıklı güvene, desteğe ve sıcaklığa dayalı bir ilişki başlar; Fin ilk defa gülmeye başlar, Olivia gittikçe kendisini daha mutlu hisseder, biraz daha toparlanır. The Station Agent, insanlarla karşılıklı güvene, desteğe, birbirini anlamaya dayalı bir yakın ilişki kurmanın bazen tamamen doğal bir terapi olacağını gösteren en güzel örneklerden biridir.

ÖNERİLER

The Banishment

2007, Dram, 150 dk.

Yönetmen: Andrei Zvyagintsev

Oyuncular: Maria Bonnevie, Konstantin Lavronenko,
Aleksandr Baluyev

Şizotipal Kişilik Bozukluğu

Şizotipal kişilik örüntüsü gösteren bir insan, sosyal ilişkilerden, yakınlıktan kaçır ve kendine yabancılaşır; sanki bir “hiçlik” ve “hayali varlıkmiş” duygusu yaşır. Duygusal olarak soğuktur. Bastırıldığı / birikmiş durumdaki kaygı, korku ve düşmanlık duyguları kendisini anlık patlamalarla gösterir. Başkalarına ihtiyaç duyduğunun farkındadır ama bir yandan tetikte olurken bir yandan da başkalarını kendi amaçları için kullanır. Büyüçülüğe, batıl inançlara, altıncı hisse, doğaüstü güçlere ve insanlara ya da telepatiye inanır. Paranoid düzeyde kuşkuculuk, güvensizlik ve alınganlık gösterir; gerçek ya da hayali aşılınmaya karşı aşırı duyarlıdır. Garip, soyut ve içeriği belirsiz bir biçimde konuşur.

Şizotipal kişinin iş hayatına yönelik garip inanışları vardır. İş etiği, disiplini ya da kültürüyle ilişkisi olmayan telepati, astroloji ya da doğaüstülülük gibi inanışları vardır; kararlarını bunlara göre verir. Örneğin, insanları renklerine böler ve personel seçimini buna göre yapar ya da satış temsilciliği için başvuruda bulunan adaylardan kova burcundan olanları mülakata çağırır. Gizemli giyinir, gizemli hareket eder. Kurumsal bağlılığı düşüktür. Çalışanlarıyla ya da müşterileriyle yakın ilişki kurmaz. İşyerine çok dikkat çekici parlaklıkta ya da renklilikteki elbiselerle gelir; saçlarını birkaç renge birden boyar. Astlarına onların kafalarını karıştıracak yönergeler ya da görevler verir. Stres ya da iş yükü altında kolaylıkla dağılır, tolere edemez. Belirli bir konuya odaklanamaz, açık ve net bir biçimde iletişim kuramaz. Başarı aşırı bir heyecan getirirken başarısızlık da derin bir çaresizliğe ve umutsuzluğa yol açır. Dikkat

çekmeyi, onaylanmayı ve takdir edilmeyi çok ister. Özellikle yaratıcılığı nedeniyle reklamcılık sektöründe çalışır.

FİLMLER

Mysterious Skin

2004, Dram, 105 dk.

Yönetmen: Gregg Araki

Oyuncular: Brady Corbet, Joseph Gordon-Levitt, Elisabeth Shue

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Cinsel İstismar, Pedofili, Şizotipal Kişilik Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Neil ve Brian sekiz yaşındayken beyzbol takımının koçunun cinsel tacizine maruz kalırlar. Neil bunu bir taciz olarak değil eşcinsel yöneliminin keşfi olarak görür. Daha o yaşlardayken eşcinselliğinin bir parça da olsa farkındadır; annesinin erkek dergilerindeki resimlerden etkilenmektedir. Ergenlik dönemine geldiğinde parayla fahişelik yapmaya ve özellikle de orta yaşlı erkeklerle birlikte olmaya başlar. Her ikisinin de sağlıklı ve güvenli bir aile yaşantıları yoktur; Neil'in babası yoktur, annesi de duyarsız ve sadece sevgilileriyle ilgilenen bir annedir. Brian'ın ailesi de boşanmanın eşiğindedir. Bu taciz Brian'de ise farklı tepkiler ortaya çıkarır; taciz Brian'ın temel güvenlik duygusunu yani kendisini güvende hissetme ihtiyacını zedelemiştir. Bu zedelenme onda birtakım kaygılara, korkulara ve fiziksel sağlık sorunlarına yol açar. Brian yaşadığı travmatik deneyimi bilinçaltına bastırır, bu bastırma süreci de kendisini çeşitli belirtilerle gösterir. Brian'ın hep nedensiz bir biçimde burnu kanar, küçükken altını ıslatır, evinin üstünde UFO'ların gezindiğine inanır, ergenlik döneminde de tamamen içe kapanık ve aseksüel; cinsel ilişkilerden kaçan bir insan olur. Uzaydan gelen yaratıklardan

birinin kendisine dokunduğuna, zarar verdiğine dair kâbuslar görür ki aslında o uzaylı kendisini taciz eden adamın simgeleşmiş halidir. Kendisi gibi UFO'lara, uzaylı yabancılara inanan Avalyn'le tanışır. Avalyn'e göre uzaylılar onu kaçırmış, etiketlemiş ve üzerinde deneyler yapmışlardır. Bacağındaki bıçak izi de aslında onların yerleştirdikleri bir izleme cihazı nedeniyle olmuştur ve uzaylılar şimdi onun attığı her adımı izlemektedirler. Avalyn'in anlattıkları Brian'ın kafasındaki bir soruya da cevap vermiş olur. Brian böylelikle istismara uğradığı gece uzaylılar tarafından kaçırıldığı için burnunun kanadığına inanır. Bir akşam Avalyn'le birlikte uzaylıların bir işareti olarak gördükleri bir hayvanın cinsel organına dokunması Brian'ın tacize uğradığı anı hatırlamasına ve tekrar burnunun kanamasına yol açar. Sürekli olarak gördüğü kâbusta hep yanında duran ama o ana kadar kim olduğunu hiç hatırlayamadığı çocuğun Neil olduğunu anlar, bunun üzerine Neil'i bulmak için evine gider. Nihayet bir araya gelirler. Neil Brian'ı koçun evine götürür, birlikte gizlice içeri girerler ve Neil ona başlarından geçenleri; koçla neler yaşadıklarını anlatır. Eşcinsel yönelimi olan koç her ikisini de kendi cinsel amaçları için kullanmıştır. Mysterious Skin, çocukluk çağında maruz kalınan duygusal, fiziksel ya da cinsel istismarın yetişkinlik döneminde ne tür kişilik sorunlarına / bozukluklarına yol açabileceği konusunda çok iyi bir örnek olarak görülebilir.

ÖNERİLER

Taxi Driver

1976, Dram / Gerilim, 113 dk.

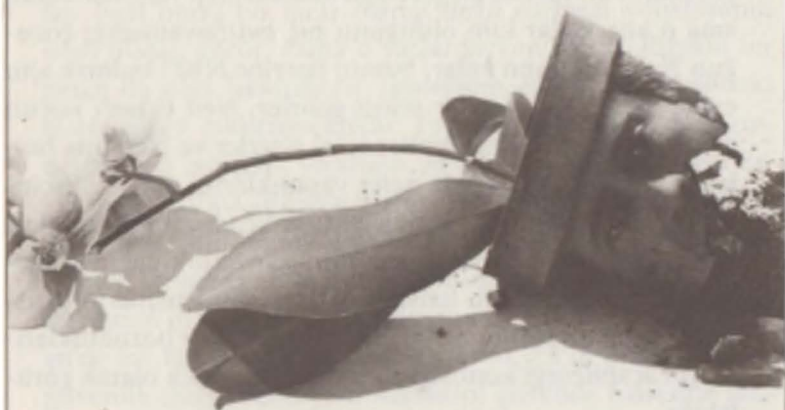
Yönetmen: Martin Scorsese

Oyuncular: Robert De Niro, Jodie Foster, Cybill Shepherd

"An indescribably funny, altogether remarkable movie
from the creators of 'Being John Malkovich'"

Peter Travers, ROLLING STONE

Nicolas Cage
Meryl Streep
Chris Cooper

Directed by Spike Jonze
Screenplay by Charlie Kaufman and Donald Kaufman

Adaptation.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Travma sonrası stres bozukluğu, trafik kazası, deprem, sel, savaş, kaçırılma / rehin alınma, işkence, yangın, fiziksel şiddete maruz kalma, cinsel taciz ya da tecavüz gibi travmatik bir yaşantı sonrası, olayı tekrar tekrar yaşama ve olayı hatırlatan uyarıcılardan / durumlardan kaçınmaya çabalamaya ile belirgin bir bozukluktur. Travmatize kişi, gerçek bir ölüm ya da ölüm tehdidi, ağır yaralanma ya da kendisinin yahut başkalarının fiziksel bütünlüğüne yönelik bir tehdit yaşamış ya da böyle bir olaya tanık olmuştur. Tepkileri arasında çaresizlik, aşırı korku ya da dehşete düşme vardır. Travmatik olayı sık sık rüyasında görür, birçok durumda olay sanki yeniden oluyormuş gibi hissederek ve davranır; örneğin işkenceye maruz kalmış bir kişide bir siren sesi ya da depremlerde bir kişide hafif bir yer sarsıntısı ya da başka bir şehirde / ülkede meydana gelen deprem olayı, yaşadığı travmanın yeniden aktive olmasına yol açabilir; böyle bir durumda da kişi uykusuzluk, sinirlilik, öfke patlamaları ya da konsantre olamama gibi sorunlar yaşar. Kişi genel olarak, insanlardan uzaklaştığı, herkese yabancılaştığı ya da artık bir geleceğinin kalmadığı duygusunu yaşamakla birlikte, yaşadığı travmaya eşlik etmiş olan düşüncelerden, konuşmalardan kaçınmaya çabalar, travmayı hatırlatan etkinliklerden, yerlerden ya da kişilerden de olabildiğince uzak durmaya çalışır.

Travma sonrası stres bozukluğu bireyin iş yaşamını da etkiler ve bu etki iki açıdan önemlidir. Bunlardan ilki, çalışanın, iş yerinde maruz kaldığı saldırganlık, cinsel taciz ve mobbing gibi davranışların onun geçmişindeki benzer travmatik deneyimlerinin aktive olmasına yol açmasıdır. Örneğin, aile içi şid-

de, fiziksel-psikolojik istismara ya da işkenceye maruz kalmış olan bir çalışan için iş arkadaşları ya da yöneticileri tarafından mobbinge uğramak bu istismar deneyimlerinin yeniden yaşanmasına yol açacaktır. Otorite figürü olan babası tarafından tecavüze uğramış olan bir kadın çalışan için bir başka otorite figürü olan yöneticisi tarafından cinsel tacize maruz kalmak, olabildiğince bastırılmaya çalışılan ve hatırlanmak istenmeyen bu travmatik yaşantının su yüzüne çıkmasına yol açacaktır; çalışan çocukluk döneminde yaşadığı ve belki kendisinin bile farkında olmadığı incitici, yaralayıcı bir davranışı iş yerinde hemen her gün yeniden yaşar hale gelebilecektir. Bununla birlikte, örneğin iş akış süreçleri nedeniyle sürekli olarak seyahat etmesi gereken bir yöneticide bu iş gerekliliğinin geçmişte yaşadığı bir uçak kazası ya da uçak kaçırılma olayını yeniden yaşamasına neden olacağı durumlar da söz konusu olabilir. Tüm bu süreçlerin de çalışanda stres, tükenmişlik, öfke ve buna bağlı olarak da çatışma eğiliminin artması, performans düşüklüğü, motivasyon kaybı, işten kaçma oranının artması, iş arkadaşlarıyla / yöneticilerle hatta müşterilerle olan ilişkilerin bozulması, işyerinde sürekli olarak yalnız kalmaya çabalamak ya da konsantrasyon sorunları gibi önemli sorunların yaşanmasına yol açacağı söylenebilir. İkincisi, işyerindeki birtakım süreçlerin, olayların ya da travmatik deneyimlerin çalışanda travma sonra stres bozukluğunun gelişmesine yol açmasıdır. Özellikle güvenlik sektörü çalışanlarının (asker ve polis gibi), ulaşım hizmetlerini gerçekleştiren çalışanların (pilot ya da hostes gibi), acil durum çalışanlarının (arama-kurtarma ekipleri ya da itfaiyeciler gibi), kriz durumlarında geçerli olmak üzere finans sektörü çalışanlarının (finans müdürü ya da yatırım danışmanı gibi), doğal afetlerde bu afetten zarar gören kişilere sağlık hizmeti götüren çalışanların (ambulans şoförü ya da hemşire gibi), endüstriyel ürünlerin üretimini ya da satış – pazarlamasını gerçekleştiren çalışanların (yakıt taşıyan tır şoförleri gibi) ve nükleer teknoloji çalışanlarının (teknisyen ya

da mühendis gibi) travmaya maruz kalma ve bu travmatik yaşantıya bağlı olarak da travma sonrası stres bozukluğu geliştirme olasılığını, yüksek olduğu ve bu açıdan da riskli gruplar oldukları söylenebilir. Örneğin, kazaların, intihar olaylarının, uçak kaçırma olaylarının ya da birtakım saldırı girişimlerinin pilotlar ya da uçak bakım teknisyenleri için birer risk faktörü olduğu ve travma sonrası stres bozukluğunun ortaya çıkmasına zemin hazırlayacağı söylenebilir. Benzer bir şekilde, bir patlama ya da soygun olayı da başta güvenlik görevlisi olmak üzere tüm banka personeli için travmatize edici bir olay olarak işlev görebilir. Buradaki temel nokta, bireyin fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne yönelik gerçek ya da algısal bir tehdidin, bir saldırının söz konusu olması ve bu nedenle de temel güvenlik duygusunun zarar görmesidir.

Yetişkinlik döneminde bir travmaya maruz kalmak ve bunun doğurduğu travma sonrası stres bozukluğu yakın ilişkileri, evliliği çeşitli şekillerde etkileyebilir. Her şeyden önce, travmatik deneyimler genel sosyal işlevsizlik yani bireyin gündelik yaşamına devam etmesini engelleyen bir yapı oluşturmakla birlikte eşle ciddi sıkıntıların yaşanmasına neden olur. Eşe “eskisi gibi” yakın olamamak, ona ve ilişkiye yabancılaşmak, birlikte geçirilen zamanın süresinde ve kalitesinde azalma, cinsel doyumsuzluk, ona kendisini açamamak, travmatik anıları onunla paylaşmamak, iletişim kuramamak bunlardan en dikkat çekici olanlarıdır. Travmatize olmuş kişilerde hem eşlerine hem de ilişkinin güvenliğine ve geleceğine yönelik inançsızlık hüküm sürer; böylelikle ilişkiye olan bağlılık da düşer. Yine bunlara paralel olarak eşin kendisini aldatığı ya da aldatacağına ilişkin suçlamalarda bulunurlar ki bazen bu durum boşanmaya kadar gider. Sürekli bir evlilik stresi ve uyumsuzluğu yaşarlar, öfke patlamaları gösterirler, eşlerine şiddet uygulayabilirler. Uyku düzensizlikleri ve kâbuslar nedeniyle eşlerinden ayrı yatmaya başlayabilirler. Sürekli tehdit algısı, suçluluk ve utanç duygusu içindedirler. Kendilerine, ilişkilerine, gelecek-

lerine yönelik akıldışı düşüncelere ve bilişsel çarpıtmalara sahiptirler. Eşlerine ya da çocuklarına karşı daha az affedicidirler, tolerans düşmüştür. Eşlerarası tam bir yabancılaşmayı doğuran bu süreç aynı zamanda ebeveynlik doyumunun, kalitesinin de düşmesine neden olur ve çocuklarla kurulan ilişkilere yansır. Travma kurbanı olan kişiler çocuklarıyla da sağlıklı ve kaliteli bağlanma ilişkisi kuramazlar; onlara şiddet uygularlar ve aşırı korumacı ya da aşırı kontrolcü bir ebeveynlik stili geliştirirler. Tabii bütün bu sorunlar da çocuklarda davranış sorunlarının doğmasına yol açar.

FİLM LER

Born on the Fourth of July

1989, Biyografi / Dram / Savaş, 145 dk.

Yönetmen: Oliver Stone

Oyuncular: Tom Cruise, Raymond J. Barry, Caroline Kava

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Pek çok ödüle de layık görül-müş olan Born on the Fourth of July, bir Vietnam gazisi olan Ron Kovic'in gerçek yaşam hikâyesine dayanmaktadır. Film Ron'un çocukken başka çocuklarla oynadığı savaş, saldırganlık temelli oyunlardan biriyle başlar. Ron hep Amerika'ya derinden bağlı bir yurtsever olarak büyür, büyütülür. 4 Temmuz törenlerini kaçırmaz, bir gün yaşadığı travmaların da etkisiyle o törenlerin birinde kendisinin de bir savaş gazisi olarak yürüyeceğini hiç bilmemektedir. Tüm yurtseverlik duygularıyla Vietnam Savaşı'na katılır, bu onun hayatında travmatik deneyimlerin başlaması demektir. Bir gün içinde kadın ve çocukların olduğu bir köye Vi-etnamlı gerillaların olduğu yönünde ihbar aldıkları için sal-

dırırlar, burada pek çok masum insan ölür. Aynı anlarda Ron üzerinde taşıdığı baskı ve stres sonucu kendi arkadaşlarından birini öldürür. Bu olaylar Ron için sonun başlangıcı gibidir. Savaşta yaralanıp sakat kalınca eve gönderilir, artık yürüyemeyecektir. Ron artık daha şüpheli, öfkeli ve güvensiz bir insan olmuştur. Kendisine değer verilmediğine, kimsenin onu dinlemediğine inanır. Ona göre kimse Amerika'nın düşmanlarca çepeçevre sarıldığına farkında değildir, savaş karşıtları Amerika'yı sevmemektedir. Hayat siyahlardan ve beyazlardan oluşur. Yanında patlayan havai fişeklerden ürker, tepki gösterir. Sürekli bir suçluluk duygusu içindedir, yeni hayatına uyum sağlayamaz. Kendisinin de doğum günü olan 4 Temmuz törenlerinden birinde konuşma yapmaya başladığı sırada dinleyicilerin arasındaki bir bebeğin sesi ona Vietnam'daki bir köye baskın yaptıkları sırada ölen annelerden birinin kucağındaki bebeği hatırlatır, Ron bir anda donakalır ve ne söyleyeceğini bilemez. Alkol bağımlısı olur. Sürekli olarak Vietnam'ı hatırlatan kâbuslar görür. Zamanla tutumları değişmeye başlar; savaşa gittiği için kendisine kızar, kendisini kandırılmış hisseder. Antikomünizm adına kullanıldığına, bir düş yaratıldığına ve kendisi gibi yurtsever insanların da oyuna getirildiğine inanır. Ron artık bir insan hakları savunucusudur ve bu konuda pek çok insana örnek olur, etkinliklere katılır. Kendisi de bir Vietnam gazisi olan yönetmen Oliver Stone'un imzasını taşıyan *Born on the Fourth of July* savaş ve travma / travma sonrası stres bozukluğu ilişkisinin en etkileyici örneklerinden biridir.

Coming Home

1978, Dram / Romantik / Savaş, 127 dk.

Yönetmen: Hal Ashby

Oyuncular: Jane Fonda, Jon Voight, Bruce Dern

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Filmin Kısa Özetı ve Analizi: Coming Home, bir stres ve travmatik yaşantı kaynağı olarak savaşın yaşayanlar üzerindeki etkilerini gösteren çarpıcı bir yapımdır. Vietnam'daki savaşa katılmış bir grup eski Amerikan askerinin savaşa dair kendi aralarında yaptıkları sorgulamalar, yüzleşmeler ile başlar. Kimi bunun bir hata olduğunu, kimi de ülkesi için yapması gereken bir zorunluluk olduğunu ve savaşı başlatanın Amerika değil; Amerika'nın düşmanları olduğuna inanır. Bazılarına göre Amerika'yı, Amerikan hükümetini böyle bir adım atmaya başkaları zorlamıştır. Birilerine göre de aslında hepsi Vietnam'da örneğin suçsuz insanları öldürmüşlerdir ve şimdi suçluluk duygusundan kaçmak için de kendilerini bunu yapmayı haklı çıkaracak bahaneler arıyorlardır. Oysaki bu savaşın ve orada yapılan her şeyin bir hata olduğunun kabullenilmesi gerekir. Bu askerlerden biri de Vietnam'da yaralanmış olan ve şimdi hastanede yatağa mahkûm bir biçimde tedavi gören Luke'dur. Luke da pek çok savaş mağduru gibi savaşın yıkıcı etkilerini yaşamaktadır, sürekli öfkeli, saldırgan, kimseye güvenmez ve kimsenin onunla ilgilenmediğini düşünür. Sally, subay olan kocası henüz Vietnam'a gitmiş olan bir kadındır. Hastanede gönüllü olarak çalışmaya başlayınca yolu Luke'la kesişir. İkisinin de birbirlerine ihtiyaçları vardır ve bu bir ilişkiye dönüşür.

Enduring Love

2004, Dram / Gizem / Romantik, 100 dk.

Yönetmen: Roger Michell

Oyuncular: Rhys Ifans, Daniel Craig, Samantha Morton

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):
Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Joe ve Claire güneşli güzel bir günde piknik yaparlarken günün geri kalanı travmatik bir deneyimle sonuçlanır. Bir dede ile torunu uçan balona binmişlerdir ancak balon yere düşer gibi olur, yerde bir süre sürüklenir ve tekrar havalanır. Bu sırada Joe, Claire ve çevrelerindeki birkaç kişi balonun ipini tutup yere indirmek için uğraşırlar ancak başaramazlar. Balon iyice havalanır, torun balonun içinde kalır, bir kişi hariç hepsi balonun ipini bırakırlar. O kişi de balon biraz daha yükselince ipi bırakır, yere düşer ve ölür. Joe yardıma gelenlerden Jed ile birlikte belki de ölmemiştir düşüncesiyle düşen kişinin yanına koşarlar ki bu koşuş Joe'nun hayatında yaşayacağını hiç tahmin edemeyeceği bir kapıyı aralamış olur. Joe o akşam boyunca kendini suçlar, ipi bırakmayabileceğini, daha sağlam tutmuş olsalardı eğer balonu yere indirebileceklerini düşünür. Evinin içinde balonun şekline benzeyen çeşitli araçlarla kendince deneyler yapar, saatlerce balonlar şişirip onları test eder. Ancak Jed'in takip eden günlerde Joe'yla sürekli olarak yakınlaşma ihtiyacı duyması, duygusal taciz olarak değerlendirilebilecek girişimleri, Joe'a âşık olması, bir anlamda ona yapışması Joe'un bu yaşadıklarının etkisini geride bırakır. Jed Joe'un da kendisiyle aynı duyguları yaşadığını, ikisinin de birbirlerine âşık olduklarını ama bunu kendisine itiraf edemediğini iddia eder ki bu aslında terk edilme ve reddedilme olasılığına karşı geliştirilmiş bir savunma mekanizmasıdır. Joe bir eşcinsel değildir, böyle bir eğilimi yoktur, Claire'le mutlu bir ilişkisi süregitmektedir. Jed'in çarpık algıları, Joe ile arasında bir ilişkinin, bağın var olduğuna inanması Joe için gittikçe daha da içinden çıkmaz bir hal alır. Joe nereye giderse gitsin karşısında Jed'i bulur, Jed onu gölgesi gibi takip eder.

In Country

1989, Komedi / Dram / Romantik, 120 dk.

Yönetmen: Norman Jewison

Oyuncular: Emily Lloyd, Bruce Willis, Joan Allen

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Samantha 17 yaşındadır ve babasını Vietnam Savaşı'nda hayatını kaybetmiştir. Onun hakkında daha çok bilgi edinmek isteyen Samantha bir gün babasına ait eşyalar bulur. Annesi Irene ikinci kez evlenmiştir ve Samantha'dan kendisiyle birlikte olmasını ister. Samantha bu teklifi kendisi de bir Vietnam gazisi olan Emmeth ile birlikte kalmak istediği için reddeder.

Jackknife

1989, Dram, 102 dk.

Yönetmen: David Hugh Jones

Oyuncular: Robert De Niro, Kathy Baker, Ed Harris

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Alkol Bağımlılığı

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Joseph ve Dave iki savaş gazisidir. Dave bir alkoliktir, kendini sosyal yaşamdan tamamen izole etmiştir, içekapanıktır, tüm hayatı evi, işyeri ve bar arasında sürmektedir. Bir gün Joseph ile Dave'in arası Dave'in kız kardeşi Martha nedeniyle açılır, aralarında sorun yaşamaya başlarlar. Joseph Martha ile tanışmıştır ve zamanla birbirlerinden hoşlanmaya başlamışlardır. Bu yakınlaşma hayatını tamamen Martha'nın üzerine kurmuş olan, onun kendisine bir bebek gibi bakmasına iyice alışmış olan Dave için tehdit edicidir. Martha da kendini hayatta korumasız ve yalnız hissettiği için Dave'in gölgesi olmayı kabullemiş, bunu içselleştirmiştir ancak şimdi Joseph'in ilgisi

onu özgür olmaya, kendi ihtiyaçlarını tatmin etmeye motive etmiştir. Dave yaşadığı tüm ayrılık sancıklarına rağmen bu birlikteliği onaylamak zorunda kalacaktır.

The Brave One

2007, Suç / Dram / Gerilim, 122 dk.

Yönetmen: Neil Jordan

Oyuncular: Jodie Foster, Terrence Howard, Naveen Andrews

Filmdeki Temel Psikolojik Tema(lar) / Örüntü(ler):

Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kayıp ve Yas

Filmin Kısa Özeti ve Analizi: Erica bir radyo programcısıdır, köpeğiyle birlikte yaşamaktadır ve bir doktor olan David'le nişanlıdır. Düğün hazırlıkları yaptıkları sırada bir akşam parkta gezintiye çıkarlar, bu birlikte oldukları son akşam olacaktır. Parkta saldırıya uğrarlar, David ölür. Erica ağır yaralanır, bir süre hastanede yatar. Bu travmatik deneyim onda güven sorunu yaratır, kendisine yardımcı olmak isteyen polislere bile güvenmez. İyileşip evine döndüğü ilk günler sancılı geçer; kimi zaman David'le son kez seviştikleri kimi zaman da saldırıya uğradıkları anlar gözünün önünde yeniden canlanır. Sessiz, karanlık ya da kapalı mekânlar onu korkutur; apartmanın merdivenlerinden inerken ya da koridordan geçerken ürker, nefes alamaz. Birkaç kez denemesine rağmen sokağa çıkamaz, uykusuzluk çektiği için ilaç kullanır. Yaşadığı travma nedeniyle insanlara ve yaşama olan temel güven duygusu; kendini güven içerisinde hissetme ihtiyacı zedelendiği için yanından geçen bir kaykaycı çocuğun çıkardığı ses ya da arkasından yürüyen bir adamın ayakkabılarının sesi onu irkiltmek için yeterli olur. Birilerinin onu takip ettiğini düşünmeye başlar. Belirsizliğe tolerans gösteremez. Kendini savunmak için ruhsatsız silah alır. Markete alışveriş yapmak için girdiğinde, boşandığı karısının çocuklarını kendisine göstermemesine öf-

kelenen bir adamın markete gelip market sahibi olan eski karısını öldürmesine tanık olur, adamdan kurtulmaya çalışırken de onu öldürür. Radyo programı sırasında tökezler, ne söyleyeceğini unuttur. David'in mezarının başındayken sanki o hâlâ hayattaymış gibi kendisiyle konuşmasını ister; kaybın reddi devam eder. Bir katile dönüşmeye başlar; metroda tacize uğradığı bir gece tacizcilerini öldürür. Bütün bu öldürdüğü insanların David'i öldüren ve kendisini de ağır yaralayan saldırganlara benzerliği; örneğin siyahî olmaları dikkat çekicidir. Yas süreci öfkeyle birlikte intikam almaya dönüşmüştür. Kendi kendisine trende öldürdüğü insanlara sadece silahını göstermesi gerektiğini, onları öldürürken nasıl bu kadar soğukkanlı davranabildiğini sormaya başlar. Kendine yabancılaşan Erika artık kötülerini cezalandıran bir seri katil haline gelir.

ÖNERİLER

Apocalypse Now

1979, Dram / Savaş, 153 dk.

Yönetmen: Francis Ford Coppola

Oyuncular: Martin Sheen, Marlon Brando, Robert Duvall

The Boston Strangler

1968, Suç / Dram / Gizem, 116 dk.

Yönetmen: Richard Fleischer

Oyuncular: Tony Curtis, Henry Fonda, George Kennedy

ANORMAL DAVRANIŞLAR İÇEREN FİLMLER ANTOLOJİSİ

a. Cinsel Yönelimleri, Cinsel Sapkınlıkları ve Cinsel Kimlik Bozukluklarını İçeren Filmler

- 8 mm, 1999, Gizem / Gerilim
A Day in the Country, 1936, Romantik
A Dirty Shame, 2004, Komedi
A Midsummer Night's Sex Comedy, 1982, Komedi / Romantik
A Nos Amours, 1984, Dram
A Short Film About Love, 1988, Dram / Romantik
AKA, 2002, Dram
All About My Mother, 1999, Dram
Angels and Insects, 1995, Dram
Another Time, Another Place, 1983, Dram
Bad Timing: A Sensual Obsession, 1980, Dram
Basic Instinct, 1992, Dram / Gizem / Gerilim
Beautiful Boxer, 2004, Aksiyon / Dram / Spor
Beginner's Luck, 1983, Komedi
Belle de Jour, 1967, Dram
Blame It on Rio, 1984, Komedi
Bliss, 1997, Dram
Blue Car, 2002, Dram
Bound, 1996, Dram
Boys Don't Cry, 1999, Suç / Dram / Romantik
Breakfast on Pluto, 2005, Komedi / Dram
Burn After Reading, 2008, Komedi
Butcher Boy, 1997, Komedi / Dram
Cabaret, 1972, Müzikal
Caesar and Rosalie, 1972, Komedi / Romantik
Cahil Periler, 2001, Dram / Romantik
Capturing the Friedmans, 2003, Belgesel
Carnal Knowledge, 1971, Dram

- Chinatown, 1974, Suç / Dram / Gizem
Claire's Knee, 1971, Dram
Close My Eyes, 1991, Dram
Crash, 1996, Dram / Gerilim
Cruising, 1980, Suç / Dram / Gizem
Damage, 1992, Dram / Romantik
De Lovely, 2004, Biyografi / Dram / Müzikal
Eros, 2004, Dram
Everything You Always Wanted to Know About Sex But Were Afraid to Ask, 1972, Komedi
Evil Alien Conquerors, 2002, Komedi
Fellini Satyricon, 1970, Tarihsel
Female Perversions, 1996, Dram
Fetishes, 1996, Belgesel
Fist in His Pocket, 1966, Dram
Flawless, 1999, Dram / Komedi
Fried Green Tomatoes, 1991, Komedi / Dram
Girl 6, 1996, Dram / Komedi
God's Little Acre, 1958, Dram
Happiness, 1998, Dram / Komedi
Hard Candy, 2005, Dram / Gerilim
Harold and Maude, 1971, Komedi / Romantik
Henry & June, 1990, Dram
Holy Smoke, 1999, Dram
Human Nature, 2001, Komedi
I am a Sex Addict, 2005, Biyografi / Komedi
In the Realm of the Senses, 1977, Dram
Intimacy, 2000, Dram
Ju Dou, 1990, Dram / Tarihsel / Romantik
Jules and Jim, 1961, Dram
Kinsey, 2004, Dram / Biyografi
Kiss of the Spider Woman, 1985, Suç
Kissed, 1996, Dram
La Cage aux Folles, 1978, Komedi
La Luna, 1979, Dram
Last Exit to Brooklyn, 1989, Dram
Lianna, 1983, Dram
Lolita, 1962, Dram
Maceras of Priscilla, Queen of the Desert, 1994, Komedi
Magenta, 1996, Dram
Manhattan, 1979, Komedi / Romantik
Marie Antoinette, 2006, Dram / Biyografi
Matador, 1986, Dram / Gerilim

- Menage, 1986, Komedi
Midnight Cowboy, 1969, Dram
Mona Lisa, 1986, Suç
Montenegro, 1981, Dram
Mrs. Doubtfire, 1994, Komedi
Murmur of the Heart, 1971, Komedi
My Beautiful Laundrette, 1985, Dram
My Favorite Season, 1993, Dram
My Own Private Idaho, 1991, Dram / Romantik
Normal, 2003, Dram
Old Boy, 2003, Dram
On-line, 2002, Dram
Peeping Tom, 1960, Gerilim
Personal Best, 1982, Spor
Piano Teacher, 2001, Dram
Pillow Book, 1997, Dram
Pretty Baby, 1978, Dram
Pretty When You Cry, 2001, Dram
Princesa, 2001, Dram
Private Lessons, 1981, Dram
Private Parts, 1997, Komedi
Psychopathia Sexualis, 2006, Dram
Pulp Fiction, 1994, Suç / Gerilim
Quills, 2000, Dram
Reflections in a Golden Eye, 1967, Dram
Rita, Sue and Bob Too, 1986, Komedi
Salo or The 120 Days of Sodom, 1975, Korku
Secretary, 2002, Dram
Sex and Zen, 1993, Komedi
Sex, Lies, and Videotape, 1989, Dram
Short Eyes, 1977, Suç
Soldier's Girl, 2003, Dram / Biyografi
Something About Amelia, 1984, Dram
Southern Comfort, 2001, Belgesel
Spanking the Monkey, 1994, Komedi / Dram
Swept Away, 1975, Dram / Komedi
That Obscure Object of Desire, 1977, Dram
The Adjuster, 1991, Dram
The Birdcage, 1996, Komedi
The Blue Angel, 1930, Dram
The Collector, 1965, Dram
The Comfort of Strangers, 1990, Dram
The Crying Game, 1992, Dram / Gerilim

The Diary of a Sex Addict, 2001, Dram
 The Door in the Floor, 2003, Dram
 The Dreamers, 2003, Dram / Tarihsel / Romantik
 The Good Mother, 1988, Dram
 The Mark, 1961, Dram
 The Mystery of Alexina, 1985, Dram
 The OH in Ohio, 2006, Komedi
 The Rocky Horror Picture Show, 1975, Komedi / Korku / Müzikal
 The Sailor Who Fell from Grace with the Sea, 1976, Dram
 The Sergeant, 1968, Dram
 The Strange One, 1957, Dram
 The Woodsman, 2004, Dram
 The World According to Garp, 1982, Komedi / Dram
 This Girl's Life, 2003, Dram
 This World, Then the Fireworks, 1997, Dram
 Tie Me Up! Tie Me Down! 1990, Komedi / Romantik
 Tommy, 1975, Dram / Fantezi / Müzikal
 Tootsie, 1982, Komedi / Romantik
 Torch Song Trilogy, 1988, Dram
 Towelhead, 2007, Dram
 Transamerica, 2005, Macera / Komedi / Dram
 Two Women, 1961, Dram / Suç
 Unbearable Lightness of Being, 1988, Dram / Romantik
 Victor / Victoria, 1982, Müzikal / Komedi
 Viridiana, 1961, Dram
 Visiting Desire, 1996, Belgesel
 Voyeur Confessions, 2001, Dram
 Water Under a Red Bridge, 2001, Dram
 We Don't Live Here Anymore, 2004, Dram
 Wild Orchid 2: Two Shades of Blue, 1991, Dram
 Yentl, 1983, Müzikal
 Young Adam, 2003, Dram / Suç / Gerilim
 Zerophilia, 2005, Komedi / Romantik

b. Çocukluk ve Ergenlik Dönemi Bozukluklarını İçeren Filmler

A Child is Waiting, 1963, Dram
 A Dangerous Woman, 1993, Dram
 A Day in the Life of Joe Egg, 1972, Komedi
 A Simple Plan, 1998, Suç / Dram / Gerilim
 Adam, 2009, Dram / Romantik
 Ali Zaoua: Prince of the Streets, 2000, Dram / Suç
 All the Little Animals, 1998, Macera / Dram / Gerilim

- Antonia's Line, 1995, Dram / Romantik / Komedi
Beautiful Ohio, 2006, Dram
Ben X, 2007, Dram
Best Boy, 1979, Belgesel
Best Man: "Best Boy" and All of Us Twenty Years Later, 1997, Belgesel
Bill, 1981, Biyografi
Bless the Child, 2000, Suç / Dram / Gerilim
Carrie, 1976, Korku
Charly, 1968, Dram
City of God, 2002, Suç / Dram
Dödes'ka-dcn, 1970, Dram
Dominick and Eugene, 1988, Dram
Don't Come Knocking, 2005, Dram
Elephant, 2003, Suç / Dram
Elling, 2001, Komedi / Dram
Equus, 1977, Dram / Gizem
Every Man for Himself and God Against All, 1975, Biyografi
Exodus Fall, 2011, Dram
Face to Face, 1976, Dram / Fantezi
Fanny and Alexander, 1982, Dram / Fantezi / Gizem
Firestarter, 1984, Dram
Forbidden Games, 1952, Dram / Savaş
Forrest Gump, 1994, Komedi / Dram / Romantik
Gummo, 1997, Dram 89
Hate, 1995, Dram
Holes, 2002, Aile
Homer and Eddie, 1989, Komedi / Suç / Dram
House of Cards, 1993, Dram
I Am Sam, 2001, Dram
Island on Bird Street, 2000, Dram
Kids, 1995, Suç / Dram
Larry, 1974, Biyografi
Leolo, 1992, Komedi / Dram
Life as a House, 2001, Dram / Romantik
Lilja 4 Ever, 2002, Suç / Dram
Little Man Tate, 1991, Dram
Little Voice, 1998, Komedi / Dram / Romantik
Lord of the Flies, 1963, Macera / Dram / Gerilim
Los Olvidados, 1950, Suç / Dram
Manic, 2001, Dram
Marathon, 2005, Dram
Mercury Rising, 1998, Aksiyon / Suç / Dram
Miracle Run, 2004, Dram

Molly, 1999, Dram
Monsieur Ibrahim, 2003, Dram
Mozart and the Whale, 2005, Komedi / Dram / Romantik
My First Mister, 2001, Dram
Nell, 1994, Dram
Niagara Niagara, 1997, Dram / Romantik
Noi the Albino, 2003, Dram 82
Ocean Heaven, 2010, Dram
Of Mice and Men, 1992, Dram
Pauline and Paulette, 2001, Komedi / Dram
Pelle the Conqueror, 1986, Dram
Pieces of April, 2003, Komedi / Dram
Pixote, 1981, Suç / Dram
Radio, 2003, Dram / Spor
Rain Man, 1993, Dram
Rebel Without a Cause, 1955, Dram / Romantik
Silent Fall, 1994, Dram / Gerilim / Gizem
Snow Cake, 2006, Dram / Romantik
Temple Grandin, 2010, Biyografi / Dram
The Best Little Girl in the World, 1981, Dram
The Black Balloon, 2008, Dram / Romantik
The Chorus, 2004, Dram / Müzikal
The City of Lost Children, 1995, / Komedi / Dram
The Dangerous Lives of Altar Boys, 2002, Komedi / Dram
The Dead Mother, 1993, Dram / Gerilim
The Four Hundred Blows, 1959, Suç / Dram
The Great New Wonderful, 2005, Dram
The Innocents, 1961, Dram / Korku / Gerilim
The Magdalene Sisters, 2002, Dram
The Other Sister, 1999, Komedi / Romantik
The Ratcatcher, 1999, Dram
The Ringer, 2005, Komedi
The Sixth Sense, 1999, Dram / Gizem / Gerilim
The Tin Drum, 1979, Dram / Savaş
The United States of Leland, 2004, Suç / Dram / Romantik
The Village, 2004, Dram
The Weather Man, 2005, Komedi / Dram
The Wild Child, 1969, Dram
The Young and the Damned, 1950, Suç / Dram
Thirteen, 2003, Dram
Thumbsucker, 2005, Komedi / Dram
Tim, 1979, Dram
To Be and To Have, 2002, Belgesel / Dram

Welcome to the Dollhouse, 1996, Komedi
What's Eating Gilbert Grape, 1993, Dram / Romantik
Willy Wonka and the Chocolate Factory, 1971, Fantezi / Müzikal
Wish You Were Here, 1987, Dram

c. Dissosiyatif Bozukları İçeren Filmler

A Double Life, 1947, Suç / Dram
A Tale of Two Sisters, 2003, Dram / Korku / Gizem
Amateur, 1994, Dram / Komedi
Anastasia, 1956, Dram / Tarihsel
Angel Heart, 1987, Korku / Gizem / Gerilim
Black Swan, 2010, Dram / Gizem / Gerilim
Case of Becky, 1915, Dram
Clean Slate, 1994, Komedi / Gizem
Color of Night, 1994, Gizem / Romantik / Gerilim
Cyrano de Bergerac, 1990, Komedi / Dram / Tarihsel
Dark Floors, 2008, Korku
Despair, 1979, Dram
Fight Club, 1999, Dram
Frankie and Alice, 2010, Biyografi / Dram
Hangover Square, 1945, Suç / Dram / Korku
Hide and Seek, 2005, Korku / Gizem /
I Love You Again, 1940, Komedi / Romantik
Identity, 2003, Dram / Gizem / Gerilim
Lizzie, 1957, Dram
Marnie, 1964, Gizem / Romantik / Gerilim
Me, Myself & Irene, 2000, Komedi
Memento, 2000, Dram / Gizem / Gerilim
Method, 2003, Gerilim
Mirage, 1965, Gizem / Gerilim
Mister Buddwing, 1966, Dram
Never Talk to Strangers, 1995, Suç / Dram / Romantik
Numb, 2007, Dram
Nurse Betty, 2000, Komedi / Suç / Romantik
Overboard, 1987, Komedi / Romantik
Persona, 1966, Dram / Fantezi
Prelude to a Kiss, 1992, Komedi / Romantik
Primal Fear, 1996, Dram
Psycho, 1960, Korku / Gerilim
Raising Cain, 1992, Suç / Dram / Korku
Random Harvest, 1942, Dram / Romantik
Secret Window, 2004, Gizem / Gerilim

Shadow on the Wall, 1950, Dram
Shattered Mind, 1996, Dram / Gerilim
Sorry, Wrong Number, 1948, Dram / Gerilim
Spellbound, 1945, Gizem / Romantik
Steppenwolf, 1974, Dram
Suddenly Last Summer, 1959, Dram
Sullivan's Travels, 1941, Macera / Komedi / Dram
Sybil, 1976, Biyografi / Dram
The Devils, 1971, Dram / Tarihsel
The Double Life of Veronique, 1991, Dram / Fantezi / Müzikal
The Exorcist, 1973, Korku
The Forgotten, 2004, Dram
The Great Dictator, 1940, Komedi
The Hurricane, 1999, / Dram / Spor
The Jacket, 2005, Dram / Gizem /
The Jacket, 2005, Dram / Gizem / Bilim - Kurgu
The Last Temptation of Christ, 1988, Dinsel
The Machinist, 2004, Dram / Gizem / Gerilim
The Majestic, 2001, Dram / Romantik
The Man Without a Past, 2002, Komedi / Suç / Dram
The Pact of Silence, 2003, Dram / Gizem / Romantik
The Return of Martin Guerre, 1982, Tarihsel
The Seventh Veil, 1945, Dram
The Three Faces of Eve, 1957, Dram
Thérèse: The Story of Saint Thérèse of Lisieux, 2004, Dram
Unknown White Male, 2005, Dram
Unknown, 2011, Dram / Gizem / Gerilim
Whatever Happened to Baby Jane? 1962, Dram / Korku / Gerilim
Winter Sleepers, 1997, Dram / Romantik / Gerilim

d. Duygudurum Bozukluklarını İçeren Filmler

A Few Good Men, 1992, Suç / Dram / Gizem
A Fine Madness, 1966, Komedi / Dram / Romantik
A Friend of the Deceased, 1997, Komedi / Dram
À Tout de Suite, 2004, Suç / Dram / Romantik
Absence of Malice, 1981, Dram / Romantik / Gerilim
After Hours, 1985, Komedi / Dram / Gerilim
Alice et Martin, 1998, Dram / Romantik
Alone in the T Shirt Zone, 1986, Komedi / Dram
An Angel at My Table, 1990, Biyografi / Dram
An Officer and a Gentleman, 1982, Dram / Romantik
And Justice for All, 1979, Dram / Gerilim / Suç

- Anna Karenina, 1935, Dram / Romantik
Before Night Falls, 2000, Biyografi / Dram
Blue Sky, 1994, Dram / Romantik
Broken Flowers, 2005, Komedi / Dram
Bulworth, 1998, Komedi / Dram / Romantik
Cache, 2005, Dram / Gizem / Gerilim
Captain Newman, 1963, Komedi / Dram / Savaş
Cookie's Fortune, 1999, Komedi / Dram
Dead Poets Society, 1989, Dram
Desert Blue, 1998, Komedi / Dram
Down and Out in Beverly Hills, 1986, Komedi
Ed Wood, 1994, Biyografi / Komedi / Dram
Eraserhead, 1977, Korku
Eye of God, 1997, Suç / Dram
Faithless, 2000, Dram / Romantik
Fear Strikes Out, 1957, Biyografi / Dram / Spor
Full Blast, 2000, Aksiyon / Gerilim
Garden State, 2004, Komedi / Dram / Romantik
Good Morning Vietnam, 1987, Komedi / Dram / Savaş
Guilty by Suspicion, 1991, Dram / Gerilim
Harold and Maude, 1971, Komedi / Romantik
Heathers, 1988, Komedi
Helen, 2009, Dram
Hero, 1992, Komedi / Dram
Horse Feathers, 1932, Komedi / Romantik / Spor
House of Sand and Fog, 2003, Dram
Imaginary Heroes, 2004, Komedi / Dram
Immortal Beloved, 1994, Biyografi / Dram / Müzikal
Inside Moves, 1980, Dram
Interiors, 1978, Dram
Into the Wild, 2007, Macera / Biyografi / Dram
It's a Wonderful Life, 1946, Dram
It's Kind of a Funny Story, 2010, Komedi / Dram
Jakob the Liar, 1999, Komedi / Dram / Savaş
Jellysmoke, 2005, Dram / Romantik
Juliet of the Spirits, 1965, Komedi / Dram / Fantezi
Kadosh, 1999, Dram
King of Marvin Gardens, 1972, Suç / Dram
Last Days, 2005, Dram
Life Upside Down, 1965, Dram
Little Miss Sunshine, 2006, Macera / Komedi / Dram
Lonesome Jim, 2006, Komedi / Dram
Maboroshi No Hikari, 1995, Dram

- Mad Love, 1995, Dram / Romantik
 Meet Bill, 2007, Komedi / Dram
 Melancholia, 2011, Dram
 Melinda and Melinda, 2004, Komedi / Dram
 Michael Clayton, 2007, Suç / Dram / Gizem
 Mind the Gap, 2004, Dram
 Mishima, 1985, Biyografi
 Modern Times, 1936, Komedi / Dram / Romantik
 Mommie Dearest, 1981, Biyografi
 Monsieur Ibrahim, 2003, Dram
 Monster's Ball, 2001, Dram / Romantik
 Mr. Jones, 1993, Dram / Romantik
 My First Wife, 1984, Dram
 Natural Enemies, 1979, Dram
 Network, 1976, Dram
 Night Mother, 1986, Dram
 Nikita, 1990, Suç / Dram / Romantik
 Nine Lives, 2005, Dram
 No Looking Back, 1998, Komedi / Dram / Romantik
 Observe and Report, 2009, Komedi / Suç / Dram
 Ordinary People, 1980, Dram
 Outside Providence, 1999, Komedi / Dram / Romantik
 Phoebe in Wonderland, 2008, Dram / Fantezi
 Pola X, 2000, Dram / Romantik
 Pollock, 2000, Biyografi / Dram
 Prozac Nation, 2001, Dram
 Rain, 2001, Dram
 Repulsion, 1965, Dram / Korku / Gerilim
 Respiro, 2002, Komedi / Dram
 Revolutionary Road, 2008, Dram / Romantik
 Rollercoaster, 1999, Dram
 Running with Scissors, 2006, Komedi / Dram
 Saturday Night Fever, 1977, Dram / Müzikal
 Scent of a Woman, 1992, Dram
 September, 1987, Dram
 Seven Pounds, 2008, Dram
 Shopgirl, 2005, Dram / Romantik
 Shrink, 2009, Dram
 Spanglish, 2004, Komedi / Dram / Romantik
 Special, 2006, Dram / Fantezi
 Splendor in the Grass, 1961, Dram / Romantik
 Suicide Club, 2001, Komedi / Suç / Dram
 Summer Wishes, Winter Dreams, 1973, Dram

- Taste of Cherry, 1997, Dram
The Astronaut's Wife, 1999, Dram // Gerilim
The Banishment, 2007, Dram
The Beach, 2000, Macera / Dram / Romantik
The Bell Jar, 1979, Biyografi / Dram
The Big Chill, 1983, Komedi / Dram
The Bone Collector, 1999, Suç / Dram / Gizem
The Butcher Boy, 1997, Komedi / Dram
The Cooler, 2003, Dram / Romantik
The Crying Game, 1992, Dram / Gerilim
The Deer Hunter, 1978, Dram / Savaş
The Dreamlife of Angels, 1998, Dram
The Evening Star, 1996, Komedi / Dram
The Field, 1990, Dram
The Flying Scotsman, 2006, Dram / Spor
The Hairdresser's Husband, 1990, Komedi / Dram / Romantik
The Hospital, 1971, Komedi / Dram
The Hours, 2002, Dram
The Informant! 2009, Komedi / Dram / Gerilim
The Last Days of Disco, 1998, Dram
The Last Picture Show, 1971, Dram
The Legend of Bagge Vance, 2000, Dram / Romantik
The Mosquito Coast, 1986, Macera / Dram / Gerilim
The Outcry, 1957, Dram
The Roommate, 2011, Dram / Gerilim
The Seventh Veil, 1945, Dram
The Shawshank Redemption, 1994, Suç / Dram
The Shrike, 1955, Dram
The Slender Thread, 1965, Dram
The Snake Pit, 1948, Dram
The Tenant, 1976, Korku
The Station Agent, 2003, Komedi / Dram
The Virgin Suicides, 1999, Dram / Gizem / Romantik
The Visitor, 2007, Suç / Dram / Müzikal
The Wrong Man, 1956, Suç / Dram
Thelma and Louise, 1991, Suç / Dram
This is My Father, 1998, Romantik / Dram
Through a Glass Darkly, 1961, Dram
Tom and Viv, 1995, Biyografi / Dram / Romantik
Umberto D., 1952, Dram
Unstrung Heroes, 1995, Komedi / Dram
Up at the Villa, 2000, Dram / Romantik
Veronika Decides to Die, 2009, Dram

Vincent & Theo, 1990, Biyografi
Vincent, 1987, Biyografi / Belgesel
Water Drops on Burning Rocks, 2000, Dram
Wilbur Wants to Kill Himself, 2002, Komedi / Dram / Romantik
Winter Passing, 2005, Komedi / Dram
Wristcutters: A Love Story, 2006, Komedi / Dram / Fantezi
Xiu Xiu, The Sent Down Girl, 1998, Dram

e. Kaygı Bozukluklarını İçeren Filmler

Adaptation, 2002, Komedi / Suç / Dram
Alive, 1993, Aksiyon / Macera / Dram
An Unmarried Woman, 1978, Dram / Komedi
Analyze That, 2002, Komedi / Aksiyon
Analyze This, 1999, Komedi / Suç
Arachnophobia, 1990, Komedi / Gerilim
As Good As It Gets, 1997, Komedi / Dram / Romantik
Birdy, 1984, Dram / Savaş
Born on the Fourth of July, 1989, Biyografi / Dram / Savaş
Broken English, 2007, Komedi / Dram / Romantik
Bubble, 2005, Suç / Dram / Gizem
Casualties of War, 1989, Suç
Coming Home, 1978, Dram / Romantik / Savaş
Copycat, 1995, Suç / Gizem / Gerilim
Creepshow, 1982, Komedi / Fantezi / Korku
Dirty Filthy Love, 2004, Dram / Komedi
Dummy, 2002, Komedi / Dram / Romantik
Elling, 2001, Komedi / Dram
Enduring Love, 2004, Dram / Gizem / Romantik
Everything Is Illuminated, 2005, Komedi / Dram
FearDotCom, 2002, Korku / Gerilim / Suç
Fearless, 1993, Dram
Frozen with Fear 2001, Suç / Gizem / Gerilim
Full Metal Jacket, 1987, Dram / Savaş
Hamburger Hill, 1987, Dram / Savaş / Aksiyon
High Anxiety, 1977, Komedi / Gerilim
Home of the Brave, 2006, Aksiyon / Dram / Savaş
In Country, 1989, Komedi / Dram / Romantik
In the Bedroom, 2001, Dram
Inside / Out, 1986, Dram
Jacknife, 1989, Dram
Jacob's Ladder, 1990, Dram / Korku / Gizem
Kissing Jessica Stein, 2002, Komedi

- Lady in a Cage, 1964, Dram
Let There Be Light, 1946, Belgesel / Savaş
Naked Fear 1999, Korku / Gerilim
MASH, 1970, Komedi / Savaş / Dram
Matchstick Men, 2003, Komedi / Suç / Dram
Mrs Dalloway, 1997, Dram / Romantik
Nim's Island, 2008, Macera / Komedi
Nothing, 2003, Komedi / Fantezi
Now Voyager, 1942, Dram / Romantik
Obsession, 1976, Dram / Gizem / Gerilim
Open Water, 2003, Dram
Panic Room, 2002, Suç
Paths of Glory, 1957, Dram / Savaş
Patton, 1970, Biyografi / Dram / Savaş
Phobia, 1980, Dram / Korku / Gerilim
Play It Again Sam, 1972, Komedi / Romantik
Raiders of the Lost Ark, 1981, Macera
Red Eye, 2005, Gerilim
Restraint, 2008, Dram / Gerilim
San Francisco, 1936, Romantik
Secrets of a Soul, 1926, Dram
Session 9, 2001, Korku
She's One of Us, 2003, Dram
Shoah, 1985, Belgesel
Slaughterhouse-Five, 1972, Komedi / Dram / Fantezi
Something's Gotta Give, 2003, Komedi / Romantik
The Aviator, 2005, Biyografi / Dram
The Big Parade, 1925, Romantik / Suç
The Brave One, 2007, Suç / Dram / Gerilim
The Cars that Ate Paris, 1974, Komedi
The Final Cut, 2004, / Gerilim
The Fisher King, 1991, Komedi / Dram
The Manchurian Candidate, 2004, Dram / Gizem / Gerilim
The Number 23, 2007, Dram / Gizem / Gerilim
The Odd Couple, 1968, Komedi / Romantik
The Stepfather, 2009, Gizem / Gerilim
Twelve O'Clock High, 1949, Suç
Vertigo, 1958, Suç / Gizem / Romantik
Waiting for Ronald, 2003, Kısa Film / Dram
Walking on Water, 2002, Dram
What About Bob? 1991, Komedi
Whole, 2003, Belgesel
Who'll Stop the Rain, 1978, Aksiyon / Suç / Dram
Without a Paddle, 2004, Macera / Komedi / Gizem

f. Kişilik Bozukluklarını İçeren Filmler

- 12 Monkeys, 1995, Gizem // Gerilim
 25th Hour, 2002, Suç / Dram
 A Clockwork Orange, 1971, Suç / Dram /
 A Few Good Men, 1992, Suç / Dram / Gizem
 A Shock To the System, 1990, Komedi / Suç / Gerilim
 A Streetcar Named Desire, 1951, Dram / Romantik
 After Hours, 1985, Komedi / Dram / Gerilim
 Albino Alligator, 1996, Suç / Dram / Gerilim
 Alfie, 2004, Komedi / Dram / Romantik
 Along Came a Spider, 2001, Suç / Gizem / Gerilim
 American Beauty, 1999, Dram
 American Gangster, 2007, Biyografi / Suç / Dram
 American Gigolo, 1980, Dram / Suç / Romantik
 American History X, 1998, Suç / Dram
 American Psycho, 2000, Suç / Dram
 Anatomy of a Murder, 1959, Suç / Dram / Gizem
 Anchorman: The Legend of Ron Burgundy, 2004, Komedi / Romantik
 And Then There Were None, 1945, Suç / Dram / Gizem
 Angel Heart, 1987, Korku / Gizem / Gerilim
 Angel On My Shoulder, 1946, Komedi / Romantik
 Anywhere but Here, 1999, Komedi / Dram
 Badlands, 1973, Suç / Dram / Romantik
 Bartleby, 2001, Komedi
 Basic Instinct, 1992, Dram / Gizem / Gerilim
 Before the Devil Knows You're Dead, 2007, Suç / Dram / Gerilim
 Betty Blue, 1986, Dram / Romantik
 Bitter Moon, 1992, Dram / Romantik / Gerilim
 Blade Runner, 1982, Dram / Bilim - Kurgu / Gerilim
 Blue Velvet, 1986, Suç / Gizem / Gerilim
 Boogie Nights, 1997, Dram
 Boyz N the Hood, 1991, Suç / Dram /
 Breathless, 1960, Dram / Suç
 Bullets over Broadway, 1994, Komedi / Suç
 Cape Fear, 1991, Dram / Gerilim
 Catch Me If You Can, 2002, Biyografi / Komedi / Suç
 Citizen Kane, 1941, Dram / Gizem
 Clay Pigeons, 1998, Komedi / Suç / Gerilim
 Compulsion, 1959, Biyografi / Suç / Dram
 Die Hard, 1988, Aksiyon / Gerilim
 Cruising, 1980, Suç / Dram / Gizem

- Dressed to Kill, 1980, Gizem / Gerilim
Duel in the Sun, 1946, Dram / Romantik /
Eye of the Needle, 1981, Romantik / Gerilim / Savaş
Face / Off, 1997, Aksiyon / Suç / Gerilim
Falling Down, 1993, Suç / Dram / Gerilim
Fargo, 1996, Suç / Dram / Gerilim
Fatal Attraction, 1987, Dram / Gerilim
Five Corners, 1987, Dram / Romantik
God is Great and I am not, 2003, Komedi
Girl Interrupted, 1999, Biyografi / Dram
Gone with the Wind, 1939, Dram / Romantik / Savaş
Goodfellas, 1990, Biyografi / Suç / Dram
Grey Gardens, 2009, Biyografi / Dram
Guy, 1997, Dram
Hard Eight, 1996, Suç / Dram / Gerilim
Heavenly Creatures, 1994, Biyografi / Suç / Dram
Heavy, 1995, Dram
Henry: Portrait of a Serial Killer, 1986, Biyografi / Suç / Dram
In Cold Blood, 1967, Suç / Dram / Tarihsel
In the Company of Men, 1997, Komedi
In the Line of Fire, 1993, Aksiyon / Suç / Dram
Irreversible, 2002, Suç / Dram / Gizem
Jagged Edge, 1985, Suç // Gizem
Jerry Maguire, 1996, Komedi / Dram / Romantik
Judgment At Nuremberg, 1961, Dram / Tarihsel
Just Cause, 1995, Suç / Dram / Gizem
Kalifornia, 1993, Suç / Dram / Gerilim
Kiss of Death, 1995, Aksiyon / Suç / Gerilim
Kiss the Girls, 1997, Suç / Dram / Gizem
La Cage aux Folles, 1978, Komedi
Land of Plenty, 2004, Dram / Savaş
Lawrence of Arabia, 1962, Macera / Biyografi / Dram
Leave Her To Heaven, 1945, Dram / Gerilim
Levity, 2003, Suç / Dram
Long Day's Journey into Night, 1962, Dram
Looking for Mr. Goodbar, 1977, Dram
Match Point, 2005, Dram / Suç
Margot at the Wedding, 2007, Komedi / Dram
Minus Man, 1999, Dram
Murder By Decree, 1979, Dram / Suç / Korku
Murderous Affair, 1992, Biyografi / Dram / Suç
My Summer of Love 2004, Dram / Romantik

My Super Ex Girlfriend, 2006, Komedi / Suç / Dram
 Natural Born Killers, 1994, Suç / Dram / Romantik
 Nikita, 1990, Suç / Dram / Romantik
 No Country for Old Men, 2007, Suç / Dram / Gerilim
 No Way Out, 1987, Aksiyon / Dram / Gizem
 Once Upon A Time in The West, 1968, Western
 One Flew Over The Cuckoo's Nest, 1975, Dram
 Out of the Darkness, 1985, Suç / Dram / Gerilim
 Out of the Past, 1947, Dram / Gerilim
 Pacific Heights, 1990, Gizem / Gerilim
 Patton, 1970, Biyografi / Dram / Savaş
 Phone Booth, 2002, Gizem / Gerilim
 Play Misty for Me, 1971, Suç / Dram / Romantik
 Point of No Return, 1993, Aksiyon / Suç / Dram
 Poison Ivy, 1992, Dram / Gerilim
 Psycho, 1960, Suç
 Pulp Fiction, 1994, Suç / Gerilim
 Raising Cain, 1992, Suç / Dram / Korku
 Rampage, 1992, Dram / Gerilim
 Reign Over Me, 2007, Dram
 Remains of the Day, 1994, Romantik / Dram
 Reservoir Dogs, 1992, Suç / Gizem / Gerilim
 Roger Dodger, 2002, Komedi / Dram
 Romeo Is Bleeding, 1993, Suç / Dram / Gerilim
 Rosemary's Baby, 1968, Dram / Korku / Gizem
 Saving Private Ryan, 1998, Aksiyon / Dram / Tarihsel
 Schindler's List, 1993, Biyografi / Dram / Tarihsel
 Sexy Beast, 2000, Suç / Dram
 Shadow of Fear, 2004, Gerilim
 Shallow Grave, 1994, Suç / Gerilim
 Silence of the Lambs, 1991, Gerilim
 Single White Female, 1992, Dram / Gerilim
 Sleeping with the Enemy, 1991, Dram / Gerilim
 Small Sacrifices, 1989, Dram
 Sneakers, 1992, Komedi / Suç / Dram
 Something Wild, 1986, Komedi / Dram / Suç
 Speed, 1994, Aksiyon / Suç / Dram
 Stardust Memories, 1980, Komedi / Dram
 Strangers on a Train, 1951, Suç / Gizem
 Sunset Blvd., 1950, Dram
 Taxi Driver, 1976, Dram / Gerilim
 Ten Rillington Place, 1971, Biyografi / Suç / Dram

- The Believer, 2001, Dram
The Boston Strangler, 1968, Suç / Dram / Gizem
The Boy Who Cried Bitch, 1991, Dram
The Crush, 1993, Dram / Gerilim
The Boys From Brazil, 1978, Dram // Gerilim
The Cable Guy, 1996, Komedi / Dram
The Caine Mutiny, 1954, Dram / Romantik / Savaş
The Conversation, 1974, Dram / Gizem / Gerilim
The Day of The Jackal, 1973, Suç / Gerilim
The End of Violence, 1997, Dram
The Exorcist, 1973, Korku / Gerilim
The Fountainhead, 1949, Dram
The Gambler, 1974, Suç / Dram
The Godfather I., 1972, Suç / Dram / Gerilim
The Godfather II., 1974, Suç / Dram / Gerilim
The Godfather III., 1990, Suç / Dram / Gerilim
The Hand That Rocks the Cradle, 1992, Dram / Gerilim
The Ladies Man, 2000, Komedi
The Last Seduction, 1994, Suç / Gerilim / Dram
The Last Supper, 1996, Komedi
The List of Adrian Messenger, 1963, Suç / Gizem / Dram
The Lodger, 2009, Suç / Dram / Gizem
The Manchurian Candidate, 2004, Dram / Gizem / Gerilim
The Night of the Hunter, 1955, Dram / Gerilim
The Night Porter, 1974, Dram
The Package, 1989, Aksiyon / Suç / Dram
The Postman Always Rings Twice, 1981, Suç / Dram / Gerilim
The Sea Wolf, 1993, Macera / Dram
The Thirty Nine Steps, 1935, Gizem / Gerilim
The Treasure of Sierra Madre, 1948, Aksiyon / Macera / Dram
Tightrope, 1984, Suç / Dram / Gizem
The Usual Suspects, 1995, Suç / Dram / Gizem
Time After Time, 1979, Macera / Komedi / Dram
To Kill a Mockingbird, 1962, Suç / Dram / Gizem
To Play the King, 1993, Dram
Toto le Heros, 1991, Dram
Wall Street, 1987, Suç / Dram
White Heat, 1949, Suç
White Oleander, 2002, Dram
Wild at Heart, 1990, Suç / Romantik / Gerilim
Willard, 2003, Dram
Witness For The Prosecution, 1957, Suç / Dram / Gizem

g. Nöropsikolojik Bozuklukları İçeren Filmler

A Private Matter, 1992, Biyografi
 Assisted Living, 2003, Komedi / Dram
 Awakenings, 1990, Dram
 Away from Her, 2006, Dram / Romantik
 Do You Remember Love? 1985, Dram
 Iris, 2001, Biyografi / Dram / Romantik
 Memories of Me, 1988, Komedi
 Mercy or Murder? 1987, Dram
 Million Dollar Baby, 2004, Dram
 Mulholland Drive, 2001, Gizem / Dram
 On Golden Pond, 1981, Dram / Romantik
 Safe House, 1998, Gerilim
 Son of the Bride, 2002, Dram / Komedi / Romantik
 The Ballad of Narayama, 1983, Dram
 The Harder They Fall, 1956, Dram / Spor
 The Notebook, 2004, Dram / Romantik / Savaş
 The Pride of the Yankees, 1942, Biyografi
 The Savages, 2007, Komedi / Dram
 Tuesdays with Morrie, 1999, Dram

h. Somatoform Bozuklukları İçeren Filmler

Agnes of God, 1985, Gizem
 Bandits, 2001, Komedi
 Cyrano de Bergerac, 1990, Komedi / Dram / Tarihsel
 Hannah and Her Sisters, 1986, Komedi / Dram / Romantik
 Poison Ivy, 1992, Dram / Gerilim
 Send Me No Flowers, 1964, Romantik / Komedi
 Shattered, 1991, Suç / Gizem / Gerilim
 The Secret of Dr. Kildare, 1939, Dram
 The Seventh Veil, 1945, Dram
 Twelve O'Clock High, 1949, Suç
 Unconscious, 2004, Dram
 Up in Arms, 1944, Müzikal / Komedi / Suç

i. Şiddet, Taciz, İstismar ve Tecavüz İçeren Filmler

2LDK, 2003, Dram / Korku / Gerilim
 300, 2006, Aksiyon / Tarihsel
 5 x 2, 2004, Dram / Romantik
 8 Mile, 2002, Dram / Müzikal

- A History of Violence, 2005, Suç / Dram / Gerilim
A Time to Kill, 1996, Suç / Dram / Gerilim
Aileen: Life and Death of a Serial Killer, 2003, Belgesel
American History X, 1998, Suç / Dram
American Psycho, 2000, Suç / Dram
Amores Perros, 2000, Dram / Gerilim
Anatomy of a Murder, 1959, Suç / Dram / Gizem
Antonia's Line, 1995, Dram / Romantik / Komedi
Apocalypse Now, 1979, Dram / Savaş
Apocalypto, 2006, Gerilim / Dram
Babel, 2006, Dram
Bad Lieutenant, 1992, Suç / Dram
Blood Diamond, 2006, Macera / Dram / Gerilim
Blue Velvet, 1986, Suç / Gizem / Gerilim
Bonnie and Clyde, 1967, Biyografi / Suç / Dram
Cape Fear, 1991, Dram / Gerilim
Casualties of War, 1989, Dram / Savaş
City of God, 2002, Suç / Dram
Cold Mountain, 2003, Dram / Romantik / Savaş
Compulsion, 1959, Suç
Copycat, 1995, Suç / Gizem / Gerilim
Crash, 2004, Dram
Das Experiment, 2001, Dram / Gerilim
Dead Man Walking, 1995, Suç / Dram
Deliverance, 1972, Macera / Dram / Gerilim
Disclosure, 1994, Dram / Gerilim
Dog Day Afternoon, 1975, Suç / Dram
Domino, 2005, Aksiyon / Suç / Dram
Don't Tell, 2005, Dram
Down and Dirty, 1976, Dram
Eastern Promises, 2007, Suç / Dram / Gizem
Elephant, 2003, Suç / Dram 81
Extremities, 1986, Dram
Fight Club, 1999, Dram
Freedomland, 2006, Suç / Dram / Gizem
Funny Games, 2008, Suç / Dram / Gerilim
Gone Baby Gone, 2007, Suç / Dram / Gizem
Grindhouse: Death Proof, 2007, Aksiyon / Gerilim
Heavenly Creatures, 1994, Biyografi / Suç / Dram
Hotel Rwanda, 2004, Dram / Belgesel
House of 1000 Corpses, 2003, Korku
I Spit on Your Grave, 1978, Korku / Gerilim
In Cold Blood, 1967, Suç / Dram / Tarihsel

- Kill Bill: Vol. 1, 2003, Aksiyon / Suç / Dram
 Kill Bill: Vol. 2, 2004, Aksiyon / Suç / Dram
 Looking for Mr. Goodbar, 1977, Dram
 M, 1931, Suç / Dram / Korku
 Monster, 2003, Biyografi / Suç / Dram
 Murder in the First, 1995, Dram / Gerilim
 Mysterious Skin, 2004, Dram
 Natural Born Killers, 1994, Suç / Dram / Romantik
 No Man's Land, 2001, Dram
 North Country, 2005, Dram
 Once Were Warriors, 1994, Suç / Dram
 Personal Velocity, 2002, Dram
 Prick Up Your Ears, 1987, Biyografi
 Rampage, 1992, Gerilim
 Rashomon, 1950, Suç / Dram / Gizem
 Rendition, 2007, Dram / Gerilim
 Reservoir Dogs, 1992, Suç / Gizem / Gerilim
 River's Edge, 1986, Suç / Dram
 Santa Sangre, 1989, Dram / Korku / Gizem
 Saving Private Ryan, 1998, Savaş / Aksiyon
 Series 7: The Contenders, 2001, Komedi
 Seven, 1995, Suç / Dram / Gerilim
 Shelter Island, 2003, Gerilim
 Sin City, 2005, Aksiyon
 Sleepers, 1996, Suç / Dram / Gerilim
 South Central, 1992, Aksiyon
 Straw Dogs, 1971, Dram / Gerilim
 Sweeney Todd: The Demon Barber of Fleet Street, 2007, Müzikal / Gerilim
 Tattoo, 1981, Dram
 The Accused, 1988, Suç / Dram
 The Air I Breathe, 2007, Suç / Dram / Gerilim
 The Boston Strangler, 1968, Suç / Dram / Gizem
 The Bridge on the River Kwai, 1957, Dram
 The Celebration, 1998, Dram
 The Cook, the Thief, His Wife & Her Lover, 1989, Dram
 The Deliberate Stranger, 1986, Dram
 The End of Violence, 1997, Dram
 The Godfather I., 1972, Suç / Dram / Gerilim
 The Godfather II., 1974, Suç / Dram / Gerilim
 The Godfather III., 1990, Suç / Dram / Gerilim
 The Hand That Rocks the Cradle, 1992, Dram / Gerilim
 The Honeymoon Killers, 1970, Suç
 The Killing Fields, 1984, Dram

The Magdalene Sisters, 2002, Dram
The Night Porter, 1974, Dram
The Stone Boy, 1984, Dram
The Treasure of the Sierra Madre, 1948, Dram
The Virgin Spring, 1959, Dram
The War of the Roses, 1989, Komedi
Thelma and Louise, 1991, Suç / Dram
There Will Be Blood, 2007, Dram / Gerilim
Triumph of the Spirit, 1989, Biyografi
Twist of Faith, 2004, Belgesel
Two Women, 1961, Savaş / Dram
Vulgar, 2002, Dram
Waitress, 2007, Komedi / Dram / Romantik
Zodiac, 2007, Suç / Dram / Tarihsel

j. Şizofreni ve Sanrısız Bozukluğu İçeren Filmler

12 Monkeys, 1995, Gizem / Gerilim
13 Moons, 2002, Dram
15 Park Avenue, 2005, Dram
A Beautiful Mind, 2001, Biyografi / Dram
A Bill of Divorcement, 1932, Komedi
Alone in the Dark, 1982, Aile
Amadeus, 1984, Biyografi / Dram / Müzikal
An Angel Baby, 1995, Dram
Benny & Joon, 1993, Komedi / Dram / Romantik
Berlin Alexanderplatz, 1980, Dram
Betrayed, 1988, Politik / Gerilim
Birdy, 1984, Dram / Suç / Savaş
Birth, 2004, Dram / Gizem
Bubba Ho tep, 2002, Komedi / Fantezi / Korku
Camille Claudel, 1988, Biyografi / Dram / Tarihsel
Canvas, 2006, Dram
Conspiracy Theory, 1997, Aksiyon / Suç / Gizem
Danika, 2006, Dram / Korku / Gerilim
Dead of Night, 1945, Korku / Gizem / Gerilim
Delusions of Grandeur, 1973, Komedi
Derailroaded, 2005, Belgesel / Biyografi
Donnie Darko, 2001, Dram / Gizem /
Edmond, 2005, Dram / Gerilim
Final, 2001, Dram
Frailty, 2001, Suç / Dram / Gerilim
Gothika, 2003, Korku / Gerilim / Gizem

Goya in Bordeaux, 1999, Biyografi / Dram / Savaş
 Happy Accidents, 2001, Romantik / Bilim - Kurgu
 He Loves Me, He Loves Me Not, 2002, Romantik / Gerilim
 House of Fools, 2002, Dram / Müzikal / Romantik
 Housekeeping, 1987, Dram
 I Never Promised You a Rose Garden, 1977, Dram
 I'm a Cyborg, But That's OK, 2006, Dram / Romantik
 Images, 1972, Dram
 Julien Donkey-Boy, 1999, Dram
 Keane, 2004, Gizem / Gerilim
 Lars and the Real Girl, 2007, Dram / Romantik / Komedi
 Love Object, 2004, Gerilim
 Lunatics: A Love Story, 1992, Komedi
 Lust for Life, 1956, Biyografi / Dram
 Magic, 1978, Gerilim
 May, 2002, Dram / Korku / Gizem
 Me, Myself & Irene, 2000, Komedi
 Misery, 1990, Korku
 Mr. Brooks, 2007, Suç / Dram / Gizem
 Out of the Shadow, 2004, Belgesel
 Outrageous! 1977, Komedi
 People Say I'm Crazy, 2003, Belgesel
 Perfect Strangers, 2003, Dram
 Pi, 1998, Dram / Gerilim
 Possessed, 1947, Dram
 Promise, 1986, Dram
 Proof, 2005, Dram
 Proof, 2005, Dram / Gizem
 Rampo Noir, 2005, Korku
 Red Dragon, 2002, Suç / Dram / Gizem
 Repulsion, 1965, Dram / Korku / Gerilim
 Santa Sangre, 1989, Dram / Korku / Gizem
 Save the Green Planet, 2003, Dram / Gerilim
 Scissors, 1991, Gerilim
 Scotland, 2001, Komedi
 Shine, 1996, Biyografi / Dram / Müzikal
 Shock Corridor, 1963, Dram
 Shutter Island, 2010, Dram / Gizem / Gerilim
 Something Like Happiness, 2005, Komedi / Dram
 Special, 2006, Dram / Fantezi
 Spider Forest, 2004, Dram / Korku / Gizem
 Spider, 2002, Dram
 Stateside, 2004, Dram / Müzikal / Romantik

Stay, 2005, Dram / Gizem / Gerilim
Stroszek, 1977, Dram
Summer of Sam, 1999, Dram / Belgesel
Sweetie, 1989, Komedi
Sylvia and the Phantom, 1945, Dram
Synecdoche, New York, 2008, Komedi / Dram
Tarnation, 2003, Biyografi
The Assassination of Richard Nixon, 2004, Biyografi / Dram / Tarihsel
The Caveman's Valentine, 2001, Suç / Dram
The Couch Trip, 1988, Komedi
The Entertainer, 1960, Dram
The Fan, 1996, Dram
The Fisher King, 1991, Komedi / Dram
The Killing of John Lennon, 2006, Biyografi / Dram
The Madness of King George, 1994, Biyografi / Komedi / Dram
The Man From Earth, 2007, Dram
The Ruling Class, 1972, Komedi
The Saint of Fort Washington, 1993, Dram
The Snake Pit, 1948, Dram
The Soloist, 2009, Biyografi / Dram / Müzikal
The Uninvited, 2009, Dram / Korku / Gizem
Videodrome, 1983, Korku / Gizem
Virgin, 2003, Dram
Who's Afraid of Virginia Woolf? 1966, Dram
World Traveler, 2001, Dram
Zebraman, 2004, Dram / Suç

k. Uyku Bozukluklarını İçeren Filmler

Dream Lover, 1986, Dram / Gerilim
Return to Oz, 1985, Macera / Aile
Insomnia, 2002, Suç / Dram / Gizem
Lost in Translation, 2003, Dram
My Own Private Idaho, 1991, Dram / Romantik
Rat Race, 2001, Macera / Komedi
The Cabinet of Dr. Caligari, 1919, Korku
The Machinist, 2004, Dram / Gizem / Gerilim

l. Uyum Bozukluklarını İçeren Filmler

I Never Sang for my Father, 1970, Dram
It's a Wonderful Life, 1946, Dram
Melvin Goes to Dinner, 2003, Komedi / Dram / Romantik

Mother Ghost, 2002, Komedi / Dram
The Upside of Anger, 2005, Dram / Komedi / Romantik
The Wrong Man, 1956, Suç / Dram

m. Yeme Bozukluklarını İçeren Filmler

301, 302, 1995, Korku / Gizem / Gerilim
A Girl is a Girl, 1999, Komedi / Dram
Black Swan, 2010, Dram / Gizem / Gerilim
Center Stage, 2000, Dram / Müzikal
For the Love of Nancy, 1994, Dram
Hunger Point, 2003, Dram
I Want Someone to Eat Cheese With, 2006, Komedi / Romantik
Kate's Secret, 1986, Dram
Perfect Body, 1997, Dram / Spor
Primo Amore, 2004, Dram / Romantik
Sharing the Secret, 2000, Dram
The Best Little Girl in the World, 1981, Dram
The Karen Carpenter Story, 1989, Biyografi / Dram / Müzikal
Thin, 2006, Belgesel
To be fat like me, 2007, Dram
When Friendship Kills, 1996, Dram

n. Psikoterapi İçerikli Filmler

A Beautiful Mind, 2001, Biyografi / Dram
A Fine Madness, 1966, Dram
Antwone Fisher, 2002, Biyografi / Dram / Romantik
Article 99, 1992, Komedi
Bad Timing: A Sensual Obsession, 1980, Dram
Badlands, 1973, Suç / Dram / Romantik
Beautiful Dreamers, 1992, Dram / Biyografi
Beyond Therapy, 1987, Komedi
Captain Newman, M.D., 1963, Komedi / Dram
Carefree, 1938, Müzikal / Dans
Changeling, 2008, Dram / Gizem / Gerilim
Chattahoochee, 1990, Dram
Color of Night, 1994, Gizem / Romantik / Gerilim
David and Lisa, 1962, Dram
Dead Man Out, 1989, Dram
Face to Face, 1976, Dram / Fantezi
Fear Strikes Out, 1957, Biyografi / Spor
Final Analysis, 1992, Gerilim / Dram

- Good Will Hunting, 1997, Dram
High Anxiety, 1977, Komedi / Gerilim
Home of the Brave, 2006, Aksiyon / Dram / Savaş
House of Fools, 2002, Dram / Müzikal / Romantik
House of Games, 1987, Suç / Gizem / Gerilim
I Heart Huckabees, 2004, Komedi / Dram
Inside / Out, 1997, Dram
Intimate Strangers, 2004, Dram / Romantik / Gerilim
King of Hearts, 1966, Komedi / Dram / Savaş
K-PAX, 2001, Dram
Ladybird, Ladybird 1993, Dram
Lilith, 1964, Dram
Lost Angels, 1989, Dram
Ludwig, 1973, Biyografi
Man Facing Southeast, 1986, Dram
Marat / Sade, 1966, Dram
Mine Own Executioner, 1947, Dram
Mr. Deeds Goes to Town, 1936, Komedi
Mr. Jones, 1993, Dram / Romantik
Mumford, 1999, Dram
No Time for Sergeants, 1958, Komedi
No Way Out, 1950, Dram
Nobody's Child, 1986, Biyografi
Now Voyager, 1942, Dram
Nuts, 1987, Dram / Gerilim
Office Space, 1999, Komedi / Suç
One Flew Over The Cuckoo's Nest, 1975, Dram
Pressure Point, 1962, Dram
Prime, 2005, Komedi / Dram / Romantik
Quills, 2000, Dram
Rampage, 1992, Dram / Gerilim
Spellbound, 1945, Gizem / Romantik
Still of the Night, 1982, Gerilim
Teresa, 1951, Dram
The Butcher's Wife, 1991, Komedi / Romantik / Fantezi
The Cabinet of Dr. Caligari, 1919, Korku
The Caretakers, 1963, Dram
The Couch Trip, 1988, Komedi
The Dark Past, 1948, Suç
The Dream Team, 1989, Komedi
The Flame Within, 1935, Dram
The Man Who Loved Women, 1983, Komedi
The Passion of Joan of Arc, 1928, Tarihsel

The President's Analyst, 1967, Casusluk / Komedi
The Prince of Tides, 1991, Dram / Romantik
Through a Glass Darkly, 1962, Dram
Tin Cup, 1996, Komedi / Dram / Romantik
Touched, 1983, Romantik
What About Bob? 1991, Komedi
Whispers in the Dark, 1992, Gerilim / Dram

KAYNAKÇA

- Akdemir, D. & Ünal, F. (2006). "Erken başlangıçlı konversiyon bozukluğu: Bir olgu sunumu", *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17 (1), 65-71.
- Bayraktar, E. (2007). "Panik bozukluğu ve agorafobi", E. Köroğlu ve C. Güleç (Ed.), *Psikiyatri Temel Kitabı*, 304-317, Ankara: HYB.
- Cansever, A. (2007). "Özgül fobi", E. Köroğlu ve C. Güleç (Ed.), *Psikiyatri Temel Kitabı*, 318-324, Ankara: HYB.
- Doğan, O. (2007). "Konversiyon bozukluğu", E. Köroğlu ve C. Güleç (Ed.), *Psikiyatri Temel Kitabı*, 377-385, Ankara: HYB.
- Güler, A. S., Perdahlı-Fiş, N., Yazgan, Y. & Berkem, M. (2010). "Ergende bipolar bozukluk ve asperger sendromu tanı süreci: Bir olgu sunumu", *Nöropsikiyatri Arşivi*, 47, 360-363.
- Kuzucu, Y. (2008). *Küçükler için Bülüklere: Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı*, Ankara: Nobel
- Solmuş, T. (2010). *Romantik Terörizm ve Romantik Tecavüz*, İstanbul: Sistem
- Solmuş, T. (2011). *Çift, Evlilik ve Aile Terapisi*, İstanbul: Doruk
- Solmuş, T. (2011). *Sinemada Romantik İlişkiler, Aşk ve Bağlanma*, İstanbul: Papatya
- Şar, V. (2007). "Dissosiyatif bozukluklar", E. Köroğlu ve C. Güleç (Ed.), *Psikiyatri Temel Kitabı*, 393-402, Ankara: HYB.
- Şenol, S. (2006). *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, Ankara: HYB.
- Vardar, E. (2007). "Hipokondriyazis", E. Köroğlu ve C. Güleç (Ed.), *Psikiyatri Temel Kitabı*, 386-389, Ankara: HYB.
- Wedding, D., Boyd, M. A. & Niemiec, R. M. (2005). *Movies & mental illness: Using films to understand psychopathology*, USA: Hogrefe
- www.avasirinozgun.com/ava-sirin-ozgunun-kaleminden-yazilar.i73.seks-bagimlilik
- www.hipnoz.info/index.php/travma-sonras-stres-bozukluu/akut-stres-bozukluu.html
- www.imdb.com
- www.psikiyatr.com/sanrisalbozukluk.htm
- www.saglikinfo.com/pdf/2008-Alzheimer_ve_demans.pdf
- www.wikipedia.com

ÇİFT, EVLİLİK ve AİLE TERAPİSİ

Uzm. Psk. TARIK SOLMUŞ

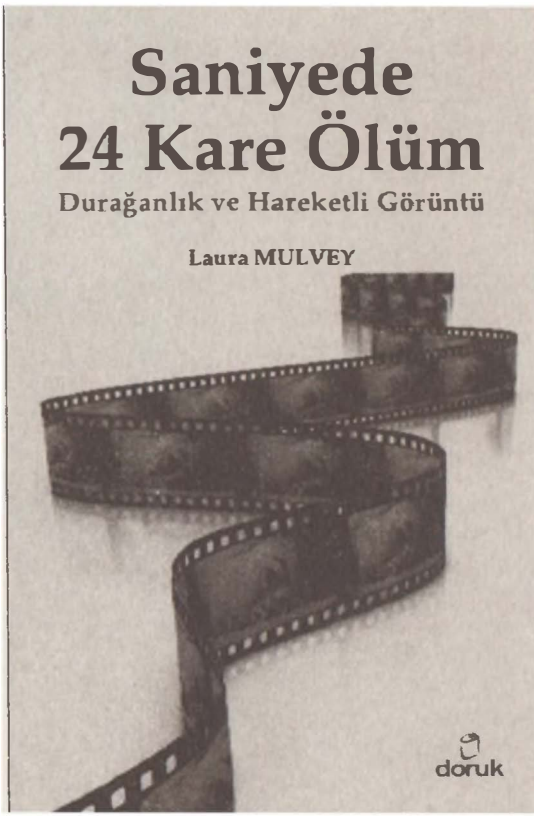
ÇİFT, EVLİLİK ve AİLE TERAPİSİ

Uzm. Psk. Tarık SOLMUŞ

Uzm. Psk. Tark Solmuş, *Çift, Evlilik ve Aile Terapisi*'nde bu sorudan yola çıkarak, her birimizin yaşamında bu denli belirleyici bir rol oynayan bağlanma ve romantik ilişkiler üzerine eğiliyor. Okurunu nesnel bir bakışla iç dünyasına çağırarak *Çift, Evlilik ve Aile Terapisi*, kişiyi kendini ve yakın ilişkilerini sorgulamaya ve sağaltmaya yönlendiriyor.

Doruk - Psikoloji

296 sayfa

Saniyede 24 Kare Ölüm

Durağanlık ve Hareketli Görüntü

Laura MULVEY

Sinemaseverlerin ve kuramcılarn derinlikli çalışmalarına aşina olduğu Mulvey, *Saniyede 24 Kare Ölüm*'de bizi sarsıcı soru ve yorumlarla karşı karşıya bırakıyor: Fotoğraf ve sinema ölümle olan ilişkimizde neyi değiştirdi? Sinemanın zaman algımız üzerindeki etkisi nedir?

Bu gibi kışkırtıcı sorularla yola çıkan Mulvey, psikanaliz ve sinemayı harman layarak filmlere eğiliyor; yönetmenleri ve izleyici türlerini irdeliyor. *Saniyede 24 Kare Ölüm*, baştan sona, zorlayıcı, düşündürücü ve verimli bir okuma süreci sunuyor.

Doruk - Sinema

248 sayfa

DORUK YAYINCILIK

Himaye-i Etfal Sokak No: 6/2 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 514 61 57 - (0212) 514 61 58

e-posta: izdusumyay@gmail.com

www.dorukyayinlari.com

Sinemada Psikoloji

Anormal Davranışlar

Uzm. Psk. Tarık SOLMUŞ

Düşündürücü ve insan derinliğini irdeleyici çalışmalarıyla yakından tanıdığımız Uzm. Psk. Tarık Solmuş'un yeni kitabı, *Sinemada Psikoloji, Anormal Davranışlar*, sinemaseverleri de heyecana sürükleyecek özgün bir çalışma.

Çoğu sinemaseverin arşivinde başköşelere yerleştirdiği filmleri psikolojik derinliği ve yansımalarıyla inceleyen Solmuş, bu çalışmasında da, gerek filmlere gerek kendimize yeni sorular sormaya itiyor. Psikolojinin derinliklerinde zenginleşen analizleri ve yorumlarıyla Solmuş, hem sinemanın şaheserlerine hem de insanın iç dünyasına uzanarak yeni yorumlara olanak sağlarken, alanı için de kılavuz niteliğinde bir çalışma ortaya koyuyor.

"American Psycho, narsisistik kişilik bozukluğuna sahip bir erkeğin yıkıcılığını, bastırılmış bilinçaltısal güdülerini, kıskançlığını, hasedini, rekabetçiliğini neredeyse tüm boyutlarıyla aktarır. P.S. I Love You'da ya da Ordinary People'da eşin ya da ailenin bir üyesinin ölümüyle gelen kayıp ve yas yaşantısını tüm çarpıcılığı ve gerçekliğiyle görürsünüz."

Sinemada Psikoloji, Anormal Davranışlar, okuruna görkemli bir film dökümü ve analizi sunmakla kalmıyor, psikolojiye ilgisi olan herkesi yeni seyirlere ve okumalara çağırıyor.

Doruk Sinema

ISBN 978-975-553-562-3

9 789755 535623

www.dorukyayinlari.com

